books2ebooks.eu

Němcova, Božena

Bedstemoder, oversat fra čekisk af Åge Meyer

1894

eBøger fra dit bibliotek via
eBooks on Demand

digitaliseret via
Det Kongelige Bibliotek

Tillykke med din eBog

Du har modtaget en eBog via **Det Kongelige Biblioteks EOD-service**.
Vi håber, du vil finde den både nyttig og let at anvende. eBogen er leveret til dig som en søgbar PDF-fil, og det giver dig nogle særlige anvendelses-muligheder.

Hvordan du bruger eBogen

Læse på din skærm

Du kan åbne og læse eBogen via din almindelige PDF-reader, der ligeledes giver dig mulighed for at bladre mellem siderne og zoome i teksten.

Udskrive på din printer

Du kan skrive hele – eller enkelte sider af - eBogen ud på din egen printer.

Gemme på din computer

Du kan let gemme eBogen på din private computer, USB-nøgle eller diskette.

Søge tekst

Du kan søge efter ord, dele af ord eller hele sætninger, i eBogen ved at bruge PDF-Reader'ens indbyggede søgefacilitet. Denne finder du ved at klikke på ikonet "Search" , eller trykke på tastaturknapperne [Ctrl+f].

Kopiere og genbruge tekst

Du kan kopiere tekst fra eBogen ved at klikke på ikonet "Select toolbar" , indramme den tekst, du ønsker kopieret og trykke på tastaturknapperne [Ctrl+c]. Du indsætter teksten, hvor du ønsker det, ved at klikke [Ctrl+v].

Kopiere og genbruge billeder

Du kan kopiere billeder fra eBogen ved at klikke på ikonet "Snapshot Tool" og indramme billedet, du ønsker kopieret. Du indsætter billedet, hvor du ønsker det, ved at klikke [Ctrl+v].

Betingelser for brug

Bruger du eBøger fra Det Kongelige Biblioteks EOD-service accepterer du samtidig de betingelser, der knytter sig til brugen af disse pdf-filer. Den vigtigste af disse betingelser er, at du kun må anvende eBøgerne til personlig ikke-kommerciel brug.
Læs alle betingelserne på http://books2ebooks.eu/odm/html/kb/da/agb.html

Bedstemoder

BOŽENA NĚMCOVA

BEDSTEMODER

OVERSAT FRA ČEKISK AF

ÅGE MEYER

KØBENHAVN

JUL. GJELLERUPS FORLAG

FOR NORGE OG SVERRIG: ALB. CAMMERMEYERS FORLAG, KRISTIANIA

1894

København — Bogtrykkeri: Georg A. Bach

BOŽENA NĚMCOVA

BOŽENA NĚMCOVA,

en čekisk Forfatterinde.

Næppe et eneste Folk skylder sin Litteratur saa meget som det čekiske, det er et Spørgsmaal, om stort mere end Navnet nuomstunder havde været levnet af dette Folk, om ikke en lille Flok fanatisk troende, hensynsløst begejstrede Forfattere havde rejst Folket af dets dødlignende Søvn. Ikke mange Lande har lidt en større Undertrykkelse, en bitrere Uretfærdighed end Bøhmen. Hele den hidsige, ofte barnagtige Kamp mod Tyskerne, som Čekerne har været og endnu er optagne af, kan man først forstaa, naar man ved, hvad det Folk har lidt før af tysk Undertrykkelse.

Čekernes Historie er en Historie om et selvstændigt, oplyst Folk, fuldt af Friheds- og Sandhedstrang, et Folk, der hundrede Aar før det tyske storstilet protesterede mod Pavekirken og frigjorde sig for denne — og saa siden med Svig og raa Vold

sloges ned kirkeligt og folkeligt, sloges ned til en saadan Ydmygelse, at den forhadte romerske Kirke, som det i sin Tid havde kostet tusende Menneskeliv at slippe for, igen triumferende blev den raadende og eneste, og er det den Dag i Dag. Og med det kirkelige Fald, med den indvæltende Strøm af Jesuiter og graadige Tyskere, der hensynsløst slog alt čekisk til Side, kom det nationale Fald, et Fald saa brat og absolut, at det var, som om det før livlige, flittigt skrivende, begavede Folk forstenede, ja forsvandt. Alle Byer blev tyske, tysk blev alt, der havde hørbart Mæle, al nævneværdig Litteratur blev tysk, Adelsslægt paa Adelsslægt sveg sin Nation og fortyskedes, al Vej til Oplysning, al Vej til selv den ringeste Indflydelse gik gennem tysk.

Saa vidt var Røverne komne i deres Værk, at Regeringen i Wien, for omsider at blive færdig med dette čekiske Sprog, der laa og klynkede rundt i Bondelandet, sendte Hobe af Agenter ud, der med det Gode eller Onde skulde indsamle alt, hvad der var af čekiske Bøger hos Folket, og opbrænde dem, og denne Ordre blev adlydt efter bedste Evne; i Slutningen af forrige Aarhundrede var čekiske Bøger antikvariske Sjældenheder. For Udlandet var Bøhmen et rent tysk Land, Čekerne eksisterede ikke.

Da, i dette Aarhundredes Morgen, kom Genfødelsen, og Bøhmens gamle Folk blev genfødt af Filologer i første Række. En Mand som Dobrovsky, der egentlig ganske videnskabelig indelukket arbejdede med det »døende« čekiske Sprog, vakte til

Nationalbevidsthed en lille Flok begavede Mænd, der levede nær nok ved det forskudte, fortrykte Folk til at forstaa, hvor fortvivlet Fædrelandets Stilling var. — Og som den første Foraarsbristning i Vinterisen uforklarlig hurtig kan blive Aarsag til hele Istæppets Sprængning, saadan stampede disse Troende en hel Hær op omkring sig, før de selv anede det. Deres Raab fandt tusendstemmigt Ekko i Folket, den nationale Genoprejsning skred frem ad sin sikre Sejersvej, og man fik det Under at se, at et saa svagt, saa kuet Folk, blot ved Overbevisning og historisk Ret, kan sejre over et mangfoldigt stærkere, der kun har Magtens Ret. Kampen er vel ikke helt forbi, men Hovedslagene er slaaede, den čekiske Nation er genfødt og oppe over al Fare, for paany at bukke folkeligt under; den har allerede en vægtig Magtstilling i det østrig-ungarske Rige og vil helt sikkert vinde, hvad den endnu tragter efter af folkelig Uafhængighed. Anførerskabet i denne Kamp har i de sidste Tider hvilet i Politikeres og Journalisters Hænder — men i de første Aartier var den i Skønaandernes. Dengang trængte Folket haardt til et Rygstød i Litteratur og Kunst, et Syn for Sagen, at der endnu var Čeker, som kunde skrive Sproget og gengive Folkets Følelser; man trængte overhovedet til en virkende Intelligens.

Næsten hele den Række af Digtere og Forfattere, som blomstrede op af den tomme Mark, var egentlig tysk opfostrede, de flestes Hjemmesprog havde været tysk, og hele deres Kunstnersyn var gennem-

trængt af de store tyske Digteres Aand; men én for én af dem, enkelte endnu i tysk Sprog, traadte varmt i Skranken for det kuede Folk — i Schillers Sprog fik hans Landsmænd at høre, hvor lidt de forstod hans stolte Ord, hvor lidt de var værdige til at kalde en saadan Digter deres.

Men senere gled Bevægelsen helt over i en Folkerørelse, og Sproget blev čekisk, Kampens Førere maatte ud til Folket selv for at faa Grund under Føderne, lære at kende, ikke hvad Čekerne engang havde været, det vidste de, men hvad der var levnet af Nationen, hvad Byggestof der var at tage af, og begejstrede ilede de ud, samlede Folkesange og Eventyr, studerede Skikke og Sæder og Tankegang hos Bondefolket, og med inderlig Glæde opdagede de, at der var langt mere at se og høre og lære, end de selv havde anet, og at Folket var lærvilligt og lydhørt.

Mellem denne Flok, i andet Kamphold saa at sige, staar Božena Němcova, Forfatterinden af »Bedstemoder«. Da hun kom til med sin Kraft, var Brechen skudt og de første utrolige Vanskeligheder overvundne. Den litterærvidenskabelige Kamp om Čekernes Ret til at kaldes et Folk, og deres Krav paa et frit, nationalt Liv var med Glans udkæmpet, takket være Jungmanns og Hankas storartede Arbejde. Božena Němcova er maaske det mest ejendommelige og skønneste Billede paa en af sin Tids čekiske Forkæmpere; hun gav til Skaren af Mænd den Ypperlighed, at hun var Kvinde og kunde for-

tælle det, som Mændene ikke vidste. Božena Němcova var paa mødrene Side af čekisk Bondeslægt, hendes Fader var af Fødsel Østriger og talte tysk; hans Navn var Jan Pankel. I Wien, paa et Slot, ved Karnevalstide 1820, blev Božena født; i Daaben fik hun Navnet Barbora. Men alle Fødselsdagens Egenskaber fik ingen Betydning. Wien fik hun aldrig at gøre med i sit Liv, Slottet blev ikke hendes Hjemsted, hun blev alt andet end slotslig, Karnevalslystighed fik hun saare lidet af i sit korte Liv, og den hellige Alliances Grundsætninger, der sad i fed Velvære ved hendes Fødselstid, blev hun en hjærtelig Modstander af. Hendes Fader var Staldmester, hendes Moder Kammerfrue hos den skønne Fyrstinde Zahanská, en af Wiens straalende Damer i de Dage. Selv čekisk af Herkomst, havde Fyrstinden sine store Slægtsgodser i Bøhmen. Barbora Pankel lærte knap at skønne, før hun forlod Kejserbyen og med sine Forældre rejste til Bøhmen, ved Oupaflodens Bredder, paa Zahanskás Jord. Der, lige i Hjærtet af det čekiske Folk, blev hun opfostret, der nød hun med sine Sødskende de straalende Barndomsdage, som blev hendes Glæde og Trøst hele det tunge Liv igennem, blev den Kilde, hvoraf hun øste al den bedste Drik, hun bød sit Folk. Her kom hun under sin Mormoders Vinger, den herlige Kvinde, som Bogen: »Bedstemoder« i første Led er viet. Hun selv blev et Eksempel paa den Lov for Arvelighed, hvor Barnebarnet er en Genfødelse af en af Bedsteforældrene — hun lignede i Sind og

Tanke kun lidet sin Fader og Moder, men mange af Bedstemoderens Egenskaber voksede i mægtigere Styrke frem hos hende.

Bedstemoderen var en čekisk Bondekone, men en af de gudbenaadede, der i sig ejede det hele Folks Ejendommelighed og rigeste Egenskaber; alt, hvad godt der var tilbage hos det fortrængte Folk, i Form af Minder, Sagn og Sange, Ordsprog og Folkeviser, sprudlede som en Kilde i Bondekonens enkle Sind — barnlig, gudfrygtig og fortrøstningsfuld, levedygtig og inderlig hjælpsom, var hun et ægte Barn af den slaviske Race. Denne Kvinde fik en mægtig Indflydelse paa Barunkas Liv (Barboras čekiske Kælenavn), langt mere, end Barnet og den unge Pige anede. Hjemmets Sprog var čekisk, men allerede som smaa forstod Børnene tysk, thi Faderen lærte aldrig helt at tale sin Hustrus Sprog, og fra Skoletiden af blev Tysk næsten eneraadende i Barunkas Tankeliv — thi da var Skolen i Bøhmen udelukkende tysk; alle de Bøger, den lille Pige fik at læse, og hun læste tidlig mange, var tyske, det stod klart for hende, som for næsten alle i de Dage, at kun tysk var muligt som Lærdomssprog, og at man overhovedet slet ikke kunde skrive paa andet Sprog, højst da et Brev, men en rigtig Bog paa čekisk var utænkelig.

— Ganske ung, sytten Aar gammel, blev Barunka gift med en Ček, Němec. Hun tog ham kun, fordi hendes Fader, som hun forgudede, ønskede det; selv elskede hun ham ikke og lærte aldrig at

elske ham. Hans bedste Egenskaber var en aldrig vigende ægteskabelig Kærlighed og hans Kærlighed til det čekiske Folk, — han elskede sin klarøjede Hustru og beundrede hendes Evner.

Det var et bittert Slag for den unge Pige, at alle hendes romantiske Drømme blev til intet. Hun havde netop kun villet ægte en, hun elskede, som Romanheltinderne elsker deres Helt; hun dyrkede som George Sand en ideel Mandsskikkelse, om end hendes Helt var af en anden Støbning, og som George Sand fandt hun ham heller aldrig. Hun blev trofast og ærlig hos den Mand, som Gud og hendes Fader havde givet hende, og helt værdiløst for hende blev Ægteskabet langtfra. Hendes Mand havde en Embedsstilling, der tvang ham til idelige Rejser rundt i det čekiske Land, med Ugers, Maaneders eller Aars Ophold paa forskellige Steder. Derved kom Barbora lidt efter lidt til at kende Sletter og Bjærge, Floder og Vandløb i sit Land — og mer end det — hun lærte sit Folk saa inderligt at kende, at faa har kendt det bedre.

Hun elskede Naturen og elskede Friheden, men som ganske ung var intet hende dog kærere, end at læse. Al den Tid hendes Mand var paa Embedsfarter i den Egn, hvis Midtpunkt de for Tiden beboede, sad hun ene over sine Bøger, hun læste sig igennem al den tyske Romantik og var ganske svulmende fyldt af den; hun begyndte selv at skrive — paa Tysk naturligvis — Vers og smaa »yndige« Fortællinger, men ud over Skrivebordet og Daglig

stuen naaede de aldrig. — Det varede flere Aar ind i Ægteskabet, før Barbora opdagede, at hun havde noget at gøre og kunne gøre noget for sit elskede čekiske Folk. Det var engang da hun boede i en lille Bondeby, hvor hun som sædvanlig fandt Trøst i Omgang med Egnens Smaabørn, hvem hun underviste og legede med, samt i Præstens Bogsamling; men snart havde hun gennemlæst den, og lige saa lykkelig, som hun før var, ved hver Søndag at kunne slæbe en ny Bogbunke hjem, lige saa trist stod hun nu. Hun begyndte at læse de bedste Bøger for anden Gang, ja tredje Gang, men tilsidst var der ikke mere. »Ja,« sagde Præsten, der saa hendes Sorg, »jeg har jo ganske vist nogle Bøger endnu, men de er čekiske, og dem bryder De Dem vel ikke om?« »Čekiske — aa, jo, lad mig se dem, dem vil jeg gærne læse«, og Præsten hentede en lille Favnfuld Bøger. Det var den bøhmiske Forfatter Tylls Værker. Den unge Kvinde læste dem, og paa engang slog Tanken hende: »Ja, skal der skrives om Folket og til Folket, saa maa der skrives čekisk!«

Der skulde en hel lille Revolution til for at fatte denne simple Sandhed, saa stor var Fortysk-ningen, selv i denne Kvindes Sind. Hun brændte alle sine Forsøg i tysk Poesi, og kort efter saa hendes første čekiske Arbejde Dagens Lys, Digtet: »Længsel« (Touha). Hun skrev det i Prag, fuld af Tunghed og Længsel efter det bøhmiske Land. Det var det første Skridt til at blive bekendt med og draget ind i hele den stadig voksende Kreds af čekiske

Skønaander og Videnskabsmænd, der kæmpede for den store Sag. Den unge 23-aarige Kvinde med det yndefulde Væsen og den ædle Beskedenhed blev hilset velkommen, hun vandt alles Hjærter, de bedste i Kredsen blev hendes litterære Hjælpere og Raadgivere, og hurtig, som paa en Plante, der faar Sol og Væde og Jordbund til sine Rødder, vældede Blomsterne frem, alle hendes Skatte. Først kom en Række Digte, siden en prægtig Samling bøhmiske Folkeeventyr, af hvilke de fleste var Erindringer fra Bedstemoders Fortællen i Barndomshjemmet.

Fra nu af blev hvert Ophold mellem det čekiske Folk hende dobbelt kært, nu brugte hun Øjne og Øren med yderste Anspændthed, hun forstod, at hendes Gærning maatte blive at fortælle om Folket og højne dets Anseelse mellem dem, der ringeagtede det.

Alt imedens hengled hendes eget Liv stille og beskedent, optaget som hun var af sine egne og andres Børn; selv fik hun fire. Overalt, hvor hun var, blev hun elsket af det simple Folk, og denne Kærlighed naaede efterhaanden en saadan Højde, at Børn og Voksne strømmede hende imøde fra Hytterne, hvor hun kom.

Imidlertid kom Revolutionsaaret 1848. Hverken hun eller hendes Mand tog personlig Del i de politiske Uroligheder, men hele deres Sind og Hjærte var paa Folkevennernes Side. De jublede sammen med dem over Sejren, da den kom hurtig og uventet. Under det čekiske Navn, Božena Němcova (Němec's

Hustru), skrev hun Digte til Folket og de čekiske Kvinder, og lange Afhandlinger, hvori hun belærte de befriede om, hvordan de skulde fejre og bruge Friheden — og, da kort efter alle Illusioner brast, og Regeringen med Svig slog alle sine Løfter tilside og strammede endnu haardere til, da var hun blandt dem, der sørgede mest, og hendes Forbitrelse mod de Usselrygge, der under Frihedstiden havde logret for Folket og nu blev Regeringens haandgangne Mænd og de ondeste Angivere, kendte ingen Grænse: »Aa, at Gud vil taale saadanne Mennesker, at Jorden bærer dem og ikke slynger dem ud i det mørkeste fjærne! Traf jeg dem, de Pjalte, jeg kunde støde dem ned paa Stedet!« sagde hun med Taarer i Øjnene. — Hendes Mand mistede sin Stilling som mistænkt og naaede aldrig at faa noget fast Arbejde igen. Omtrent den hele Forsørgelse faldt over paa Hustruen og hendes Pen.

Noget før dette Slag, havde hun den Sorg at miste sin femtenaars Søn, en flink og smuk Dreng, der aldrig havde været syg før. Da skrev hun den Bog, som fremfor nogen har gjort hende elsket i hendes Folk, hun skrev: »Bedstemoder«. Kummerfuld og mørk i Sind dukkede hun ned i de lyse Barndomsminder, satte til, hvor Traaden slap, af sin egen Fantasi og Følelse, og skabte det Billede af den čekiske Bondekone, som enhver af hendes Landsmænd kender og skatter højt. Hun selv regnede ikke denne Bog for sin bedste, men det gør hendes

Landsmænd; de ser deri et Billede af alt, hvad der er af godt, ejendommeligt og stort i deres eget Folk. Efter den skrev hun en hel Række Fortællinger og Skildringer fra Bøndernes Liv og Berøringen mellem fornemme og ringe.

Ud over det kunstneriske Værd, hele hendes Arbejde har, ejer det endnu en Værdi. Hendes Bøger er de første, der fortæller, at Čekerne kan naa deres Maal, blive frie og selvstændige, uden at berøve Tyskerne *deres* Ret. Hun saa i sin ædle Menneskelighed længere end mange af de fanatiske Tyskerfjender, der ofte har bragt den Nation, de vil tjene, mere ondt end godt. Hun selv havde jo i sin Barndom set, at Tysker og Ček kunde leve fredeligt og lykkeligt sammen, hver holdende paa sit. Hun havde erfaret af Folket selv, at disse Pragertalere, der hylede op om Ufordrageligheden mellem Tysker og Čeker, ikke talte sandt; tyske og čekiske Smaamænd kom fortræffeligt ud af det sammen. Hendes Bøger siger i deres fredelige Sprog denne simple Sandhed, men den er endnu ikke forstaaet af Folkepartiernes Ledere.

Božena Němcova blev kun 42 Aar; hun døde i Prag 1862, forpint af Sygdom og Sorg.

Det er allerede længe, meget længe siden, at jeg sidste Gang saa paa dette milde, fredelige Ansigt, at jeg kyssede disse blege Kinder fulde af Rynker, og skuede ind i det fugtige Øje, hvor saa megen Godhed og Kærlighed lyste; det er længe siden, hendes gamle Hænder sidste Gang velsignede mig! Hun er ikke mere, den herlige Gamle! Forlængst ligger hun i den fugtige Jord.

Men for mig er hun ikke død. Hendes Billede lever i min Sjæl med hele sin brogede Skønhed, og saalænge jeg bevarer min Sjæl sund, vil det straale der!

Ak, forstod jeg blot at føre Penslen med Mesterskab, da skulde jeg forherlige Dig paa anden Vis, elskede Bedstemoder; denne fattige Skizze udkastet med Pennen er nu alt, hvad jeg kan yde, jeg ved ikke, ved slet ikke, om den vil tiltale Verden.

Men Du sagde jo altid: »Der findes ikke paa Jorden det Menneske, som kan gøre alle til-

pas«. Det maa være nok, om der blot findes nogle enkelte, der vil læse om Dig med saa meget Hjærtelag, som jeg skriver om Dig.

I

Bedstemoder havde en Søn og to Døtre. Den ældste af dem levede mange Aar i Wien hos Slægtninge, og der blev hun ogsaa gift. Den anden Datter kom saa ind, hvor hun havde været. Sønnen, der var Haandværker, blev ogsaa snart sin egen Mand og giftede sig ind i en Købstadsfamilje. Bedstemoder boede i en lille Bjærglandsby paa den schlesiske Grænse, hun levede ganske stille i en lille Hytte sammen med den gamle Bětka, hendes jævnaldrende, der allerede havde tjent hos hendes Forældre.

Hun levede ikke ensom i sin Hytte, alle Landsbyens Beboere var hendes Brødre og Søstre, hun var en Moder for dem alle, en Raadgiverske, uden hende foregik ingen Daab, intet Bryllup og ingen Begravelse.

Saa kom der da en skønne Dag Brev til Bedstemoder fra Wien, fra hendes ældste Datter; i det fortalte hun, at hendes Mand havde faaet en Stilling hos en Fyrstinde, der havde en stor Ejendom; den hed Nachodske og laa i Bøhmen kun faa Miles Vej borte fra Bjærglandsbyen, hvor Bedstemoder boede. Dèr vilde hun nu selv

rejse ud med Børnene, men hendes Mand vilde kun komme ud til dem om Sommeren under Fyrstindens Ophold paa Godset. Sidst i Brevet bad hun indtrængende, om dog Bedstemoder ikke vilde komme til dem for altid at tilbringe sit Liv hos sin Datter og sine Børnebørn, der alle glædede sig dertil.

Bedstemoder maatte græde, hun vidste slet ikke, hvad hun skulde gøre. Hjærtet drog hende til Datteren og Børnebørnene, som hun endnu aldrig havde set, gammel Livsvane fængslede hende til Hytten og alle hendes gode Venner. Men Blod er ikke Vand. Længsel besejrede Vanens Magt, og Bedstemoder besluttede at rejse.

Hytten med alt, som var i den, overlod hun gamle Bětka med de Ord: »Jeg ved ikke, hvordan jeg vil synes om det der, og om jeg dog ikke kommer og dør imellem jer«.

Da Vognen omsider holdt udenfor Hytten, satte Vaclav Kusk Bedstemoders malede Kiste op paa den, saa et Par vældige Dyner indbundne i Lagner, Rokken, uden hvilken Bedstemoder slet ikke var sig selv, en Kurv med fire Tophøns, en lille Pose med to brogede Kattekillinger, og saa tilsidst Bedstemoder selv, der ikke kunde se ud af Øjnene for Graad. Ledsaget af sine Venners Velsignelse rejste hun af Sted til sit nye Hjem.

Hvilken Forventning, hvilken Glæde paa »den gamle Blegeplads«, — saadan kaldte Folk det ensomme lille Hus i den henrivende Dalsænk-

ning, hvor man havde givet Bedstemoders Datter, Fru Prošek, Bolig. Børnene løb hvert Øjeblik ud paa Vejen for at se, om dog ikke Vaclav snart skulde komme, og til hver eneste en, der gik forbi, raabte de: »Idag kommer vores Bedstemoder!« Men mellem sig selv indbyrdes gentog de hele Tiden: »Hvordan mon vores Bedstemoder er?«

De kendte jo nok flere Bedstemødre, og deres Billeder svirrede nu rundt i Hovederne, men de vidste jo slet ikke, hvem deres Bedstemoder netop lignede.

Saa omsider kørte den lille Vogn op for Huset.

»Der kommer Bedstemoder!« genlød det gennem hele Huset. Hr. Prošek, hans Kone, Bětka Barnepige med den mindste paa Armen, den gik allerede lidt, men tale kunde den ikke, Børnene og to store Hunde, Sultan og Tyrl — hele Flokken løb ud foran Døren for at byde Bedstemoder Velkommen. Fra Vognen stiger en Kone ud i hvidt Hovedtørklæde og Bondedragt. Børnene stod der alle tre ved Siden af hverandre, og de tog ikke Øjnene bort fra Bedstemoder. Faderen trykkede hendes Haand, Moderen omfavnede hende med Taarer, og hun græd ogsaa og kyssede sin Datter paa begge Kinder. Bětka Barnepige rakte hende den rundkindede Adele, og Bedstemoder lo nok saa fornøjet til hende, kaldte hende sit eget lille Puds og

slog Kors for hende. Men saa saa hun til de andre Børn og sagde til dem med den allerkærligste Stemme: »Mine smaa Guldbørn, mine Øjenstene, hvor jeg dog har længtes efter Jer!« Men Børnene sænkede Øjnene og stod som frosne fast, og først, da Moder sagde det, rakte de Bedstemoder deres rosenrøde Kinder til Kys.

Men de kunde slet ikke rigtig komme til sig selv.

Det var rigtignok en hel anden Bedstemoder end de nogensinde havde set, saadan en Bedstemoder var aldrig kommen dem for Øje, saa længe de havde levet. De kunde slet ikke se sig trætte paa hende. Hvor hun saa stod, straks var de i Flok om hende og besaa hende fra Top og til Taa.

De beundrede den mørke Pels med de lange Rygfolder, den vide, grønne Uldkofte, der var bræmmet med brede Baand, de blev aldeles henrykte over det røde, blomstrede Tørklæde, som Bedstemoder havde knyttet under det hvide Hovedtøj. De satte sig ned paa Jorden for bedre at kunne betragte det røde Mønster paa de hvide Strømper og de sorte Sko. Vilimek napper efter de farvede Lapper paa Spaankurven, som Bedstemoder har i Haanden, og Jan, den ældste af de to Drenge, fire Aar gammel, løfter forsigtig Bedstemoders hvid- og rødstribede Forklæde, han havde nemlig følt noget haardt under det. Det var en stor Lædertaske. Jan

havde den mest brændende Lyst til at vide, hvad der var i den, men den ældste af Børnene, Barunka, der allerede var fem Aar, stødte ham til Side og hviskede til ham: »Vent Du bare, jeg skal nok sige, at Du vil stikke Haanden i Bedstemoders Lædertaske!«

Men den Hvisken var ganske himmelhøj, den kunde høres viden om. Bedstemoder forstod den, hun hørte op at tale med sin Datter, stak Haanden i Lædertasken og sagde: »Naa, nu skal I bare se alt, hvad jeg har». Og op paa Skødet tog hun en Rosenkrands, en lille simpel Lommekniv, et Par Brødskorper, en Stump Baand, to Marcipanbrød og to smaa Dukker. De sidste Ting var til Børnene. Da Bedstemoder havde givet dem det, lagde hun til: »Ja, Bedstemoder har mere med til jer!« og saa tog hun frem af sin Taske Æbler og farvede Æg, trak Kattekillingerne ud af Posen og Hønsene af Kurven.

Det blev til en Jubel og Springen om! Bedstemoder var dog den allermest dejlige Bedstemoder i hele Verden!

»Det er Majkatte, firfarvede, de fanger udmærket Mus. De smaa Høns ere tamme, og naar Barunka lærer dem til, saa vil de løbe efter hende som Hundehvalpe«, fortalte Bedstemoder, og straks skulde Børnene spørge baade om det ene og det andet, de var slet ikke flove, de var lige straks gode Venner med Bedstemoder.

Moder formanede dem, at de skulde lade Bedstemoder i Fred, men Bedstemoder sagde: »Und os nu den Fornøjelse, lille Therese, vi er jo alle glade over at være sammen«, og Børnene, de var enige med Bedstemoder. En tager hun op paa sit Skød, en anden staar bagved hende paa en Skammel, og Barunka staar foran hende og stirrer paa hendes Ansigt. En undrer sig over, at Bedstemoders Haar er hvidt som Sne, en anden over, at Bedstemoders Hænder er runkne, den tredje maa sige: »Jamen, Bedstemoder, Du har jo kun fire Tænder!« Bedstemoder smiler og klapper Barunkas kastaniebrune Haar: »Det er, fordi jeg er gammel; naar I engang bliver gamle, saa bliver I ligesaadan«, men Børnene kunde slet ikke forstaa, at deres hvide, glatte smaa Hænder nogensinde kunde blive saa runkne som gamle Bedstemoders.

Bedstemoder vandt lige fra den første Stund helt og holdent sine Børnebørns Hjærter, men hun gav dem ogsaa hele sit.

Hr. Prošek, Bedstemoders Svigersøn, som hun tidligere heller ikke havde kendt, vandt hende lige fra det første Møde ved sin venlige Hjærtelighed og sit smukke Ansigt, der lyste af Bravhed og Viljekraft. Der var bare én Ting, som var Fejl ved ham, og det var, at han ikke kunde čekisk. Hun havde nok engang forstaaet tysk, men det havde hun forlængst glemt. Og hun vilde dog saa gærne have snakket

ordentlig med Jan. Men Jan trøstede hende med, at han godt forstod čekisk. Bedstemoder mærkede straks, at der blev talt paa to Sprog i den Familje. Børnene og Tjenestefolkene talte čekisk til Hr. Prošek, og han svarede dem paa tysk, hvad de godt forstod. Bedstemoder haabede paa, at hun nok ogsaa med Tiden vilde lære at forstaa det, og imidlertid hjalp hun sig saa godt, hun kunde.

Sin Datter kunde Bedstemoder ikke rigtig genkende, hun havde altid set hende for sine Øjne som en glad lille Landsbypige, og nu saa hun hende igen som en ordknap Kone, altid alvorlig og værdig i sin Optræden, i Købstadsdragt og med fine Folks Vaner. Det var ikke hendes lille Therese!

Bedstemoder saa ogsaa snart, at Datterens Husvæsen blev ført paa en ganske anden Maade, end hun var vant til at se hidtil. De første Dage var hun borte i Glæde og Overraskelse, men lidt efter lidt begyndte hun at føle sig ufri og utilpas i det ny Hjem, og havde ikke de Børnebørn været der, saa vilde hun snart være vendt tilbage til sin Hytte.

Fru Therese havde ganske vist nogle fine Nykker, men ingen kunde lade hende høre for det, ti hun var en god og forstandig Kone. Sin Moder elskede Fru Prošek inderlig, og hun vilde kun nødig give Slip paa hende, allerede fordi hun var tvungen til at gøre Tjeneste paa

Slottet som Nøglebevarerske, og saa var der slet ingen, som hun helt kunde overgive Husholdning og Børn uden netop sin Moder.

Derfor blev hun pinlig berørt, da hun mærkede, at Bedstemoder længtes hjem til sit, og hun mærkede det straks men gættede ogsaa, hvad der fejlede Bedstemoder. En skønne Dag sagde saa Fru Therese: »Jeg ved, lille Moder, at Du er vant til Arbejde, saa det vilde blive lidt trættende for Dig, om Du den udslagne Dag bare skulde gaa om Børnene. Vil Du ikke spinde, jeg har lidt Hør oppe paa Loftet. Vi vil faa rigeligt af det, naar vi først kan køre ind fra Marken. Men gladest vilde Du dog gøre mig, om Du kunde overkomme at se lidt efter Husholdningen; med det Opsyn i Slottet, den Syning og Kogning bruger jeg al min Tid, det øvrige er jeg nødt til at overlade fremmede Folk. Derfor vil jeg bede Dig om at gaa tilhaande og hjælpe med ved alt, hvad Du har Lyst til«.

»Det skal jeg med Glæde tage mig af; saa kan jeg da først mærke, at jeg er kommen her i rette Øjeblik, Du ved jo, at jeg er vant til saadant Arbejde«, svarede Bedstemoder helt trøstet. Den samme Dag klatrede hun op paa Loftet for at se, hvordan det forholdt sig med den Hør, og den næste Dag saa Børnene for første Gang i deres Liv, hvordan man spinder paa en Rok.

Det første, Bedstemoder helt og holdent tog paa sig i Husholdningen var Brødbagningen. Hun kunde slet ikke finde sig i, at Tjenestepigen saadan uden al Ærefrygt behandlede Guds Gave, og hverken, naar hun lagde det i Truget eller tog det ud fra Truget, hverken, naar hun satte det i Ovnen eller tog det ud, signede det, akkurat, som om hun havde Teglsten i Hænderne. Førend Bedstemoder kom Surdejgen i, slog hun Kors med Dejgpinden, og den Signing gentog sig saa ofte, hun fik Brødet i Hænde, lige til det laa paa Bordet. Saa kunde jo en eller anden Gabflab vove paa at komme ud og »besmitte hende Guds Gave« — selv Vilimek glemte ikke, naar han under Bagningen kom ud i Kjøkkenet, at han skulde sige: »Gud velsigne!«

Naar Bedstemoder bagte Brød, var det en ren Festdag for Børnene. Hver af dem fik et Hjærtebrød og en lille Bolle fyldt med Svedsker eller Æbler, noget de aldrig havde faaet tidligere. Men de maatte passe paa Krummerne. »Krummerne hører Ilden til«, sagde Bedstemoder, naar hun fejede dem sammen og kastede dem paa Ilden. Men naar nogen af Børnene smuldrede Brødet paa Gulvet, og Bedstemoder saa det, saa paalagde hun dem straks at samle Smulerne og sagde: »Paa Smulerne maa man ikke træde, saa græder Sjælene i Skjærsilden«.

Hun blev ogsaa fortrydelig, naar hun saa,

at Brødet var ujævnt skaaret: »Den, der ikke kan omgaas ordentlig med Brød, kan heller ikke omgaas ordentlig med Mennesker«, plejede hun at sige. Engang bad lille Jan, om Bedstemoder ville skære lidt skraat, saa der kom ordentlig Skorpe med, for det holdt han saa meget af; men det gjorde Bedstemoder ikke, hun sagde: »Har Du da ikke hørt, at den, der forskærer Brødet, han skærer Gud Fader i Hælene? Spis Du det, som Du faar det, og lær Dig blot ikke til at kræse!« og lille Jan maatte holde tilgode.

Naar der var levnet Brød, saa stak Bedstemoder det i sin Lædertaske, og traf det sig saa, at hun gik ved Vandet, kastede hun det ud til Fiskene, eller smuldrede det for Myrerne, naar hun gik med Børnene, eller for Fuglene i Skoven; kort, hun lod ingen Mundfuld gaa tilspilde men mindede dem altid om at agte Guds Gave: »Uden den er det daarligt, og det Menneske, som ringeagter Brødet, ham bryder heller ikke Gud sig om«.

Hvis Børnene tabte et Stykke Brød af Hænderne, maatte de straks kysse det, som for at bede om Forladelse, ja, naar der et Sted laa en lille Ært, tog Bedstemoder den op og kyssede med Ærefrygt dens Stilkested. Alt det lærte hun ogsaa Børnene.

Laa der paa Vejen en Gaasefjer, pegede Bedstemoder straks paa den og sagde: »Buk

Dig ned efter den, Barunka!« Barunka var ofte doven og plejede saa at sige: »Jamen, Bedstemoder, hvad er der dog ved en Gaasefjer?« Men det irettesatte Bedstemoder hende straks for: »Du burde dog kunde tænke Dig, Pige, at naar der kommer én til de andre, saa bliver der flere, og Du skulde huske paa Ordsproget: En god Husmoder springer over Hækken efter en Gaasefjer.«

Fru Prošek havde inde i den største af de to Stuer, hvor der var fire Vinduer, opstillet sit nymodens Møblement; i den sov Hr. Prošek og hun og ved Siden af Mama lille Adele i en Vugge; i den blev der ogsaa ved Familjefester spist; Bedstemoder holdt ikke rigtig af den Stue. Hun syntes, at man sad rigtig daarligt paa disse udstoppede Sæder med de udskaarne Rygge, man maatte jo være bange for at vælte ned og, naar man lænede sig til dem, at bryde dem itu. Paa Sofaen sad hun kun én Gang i sit Liv; ligesom hun havde sat sig, og Fjerene gav sig under hende, blev den stakkels Gamle saa forskrækket, at hun nær havde skreget op. Børnene lo højt ad hende, satte sig paa Sofaen, og gyngende op og ned raabte til Bedstemoder, at hun bare skulde komme, den gik ikke i Stykker. Men Bedstemoder kom ikke: »Jo, I skal have Tak, I smaa Abekatte«, sagde hun, »tror I, jeg har Lyst til nok en Gang at

sætte mig i saadan en Gynge, det er bare for saadan nogle som Jer«.

Paa de polerede smaa Borde og Skabe tog hun sig vel i vare for at stille noget, at ikke Glandsen skulde lide Skade; men det Skab med Glasvægge, bag hvilke al Slags Smaanips var sammenhobet, stod da bare i Værelset for at forlede til Synd, som Bedstemoder udtrykte sig. Børnene holdt meget af at hoppe rundt om det, og sædvanligvis endte det med, at noget gik i Stykker, og saa vankede der ordentlige Skænd.

Men gærne satte hun sig, naar hun passede lille Adele, hen til Klaveret, for den Lille tav straks stille, hvor stærkt hun saa havde brølet, naar Bedstemoder ganske sagte begyndte at klimpre paa Tangenterne for den. Og Barunka lærte engang Bedstemoder at spille med én Finger: »Det er Heste, det er Heste«, og Bedstemoder nikkede med Hovedet, nynnede og sagde: »Alt, hvad dog Menneskene har fundet paa! Man skulde jo tro, at der var en Fugl inde i den, det lyder jo som Fuglesang«.

Naar Bedstemoder ikke var nødt dertil, saa gik hun ikke ind i det Værelse. Havde hun ingen Ting at gøre hverken ude eller med Husholdningen, saa sad hun helst i sit lille Kammer, der laa lige ved Køkkenet og Folkestuen.

Kammeret var ganske efter Bedstemoders Smag. Ved den store Ovn var en Bænk, langs

Væggen stod Bedstemoders Seng, lige bag Sengen nær ved Ovnen den malede Kiste og ved den anden Væg Barunkas Seng, hun havde bedt om Lov af Mama til at sove hos Bedstemoder. Midt i Stuen stod et Lindetræs Bord paa tre Ben, og over det hang ned fra Loftet en lille Due, et Sindbillede paa den hellige Aand. I Krogen ved Vinduet stod Spinderokken, paa et Søm hang Karten. Paa Væggen hang nogle Helgenbilleder, over Bedstemoders Seng er Krucifix smykket med Blomster.

I Vinduskarmen grønnedes i Urtepotter Muskatnød og Bingelurt, og i smaa Lærredsposer hang der forskellige Urter, Lindeblomst, Hyldeblomst, Kamilleblomst og lignende, det var Bedstemoders Apothek. Bag om Døren hang en Vievandsskaal af Tin. I Bordskuffen laa Bedstemoders Sytøj, et Bind religiøse Sange, »Korsets Vej«, et Bundt Snore til Rokkehjulet, hellig tre Kongers Kridt og Tordenlys, som Bedstemoder altid havde ved Haanden og tændte under Uvejr. Paa Ovnen stod Tønder og Fyrtøj. Inde i Værelserne brugte man nu til at tænde Ild en Flaske med Fosfor, men Bedstemoder vilde ikke have at gøre med det forbistrede Tøj; kun én Gang havde hun forsøgt, og Vorherre maa vide hvordan, men hun brændte da Hul i sit Forklæde, som hun havde haft i 25 Aar, og saa var det ovenikøbet et Under, at hun ikke blev kvalt. Fra den

Stund af tog hun aldrig Flasken i sin Haand. Hun forsynede sig straks med Tønder; Børnene bragte hende gamle Klude dertil, de lavede Pinde og dyppede dem i Svovl, og Bedstemoder lagde sig først rolig til at sove, naar hun havde sine nødvendige Fyrtøjssager i Orden paa Ovnen. Børnene syntes ogsaa, at den Maade var meget bedre, og hver Dag spurgte de Bedstemoder, om hun ikke skulde bruge Svolvpinde, saa vilde de lave dem til hende.

Hvad Børnene dog mest af alt holdt af inde i Bedstemoders Kammer var den malede Kiste. De saa gærne paa den røde Bund overmalet med blaa og grønne Roser med brune Blade, blaa Liljer og rødgule Fugle imellem, men allermest glade blev de dog, naar Bedstemoder aabnede Kisten. Der var skam noget at blive forundret over og se paa! Den underste Side af Laaget var overklæbet med Smaabilleder og Kirkebønner, altsammen Erindringer fra Valfarter. Der var ogsaa en lille Leddike, og sikke Ting, der var i den! Familjepapirer, Breve fra Døtrene i Wien, en lille Lærredspose fuld af Sølvmønter, sendte til Bedstemoder som Hjælp fra Børnene; men uden at tænke paa at bruge dem havde hun sin Glæde af at opbevare dem; et gammelt Skrin, hvori der laa et Halsbaand af fem Rækker Granatstene med en Sølvdaler bundet ved med Kejser Josefs og Maria Theresias Billede. Naar hun aabnede

det Skrin, og det gjorde hun, hver Gang Børnene bad hende derom, sagde hun altid: »Ser I, kære Børn, de Granater gav Eders salig Bedstefader mig til Brylluppet, og den Daler har jeg faaet af Kejser Josef egenhændig. Det var en herlig Mand, Gud velsigne ham i sin Himmel! — Ja, naar jeg en Gang dør, saa bliver alt det Jeres«, føjede hun gærne til, idet hun lukkede Skrinet.

»Men Bedstemoder, hvordan gik det til, at Kejseren gav Dig den Daler? Fortæl os det!« bad Barunka en Gang.

»Naar I en anden Gang husker mig paa det, saa skal jeg fortælle Jer det«, svarede Bedstemoder hende.

Desuden havde Bedstemoder i sin Kisteleddike to indviede Rosenkranse, Sløjfer til Huer og desuden altid et eller andet Slikkeri til Børnene. Nede i Kisten selv laa Bedstemoders Linned og Kjoler. Og alle de Uldskørter, Forklæder, Sommerkjoler, Snøreliv og andre Klæder laa i den nydeligste Orden, og helt ovenpaa laa to sort- og hvidstribede Kapper med Sløjfer bag i.

Der vovede Børnene ikke at komme med deres smaa Hænder, men naar Bedstemoder havde rigtig god Tid, saa tog hun Stykke paa Stykke op og snakkede: »Ser I, Børn, det Kanevas har jeg ejet i halvtredsindstyve Aar, den Sommerkjole bar Jeres Oldemoder, det

Forklæde er akkurat saa gammel som Jeres Moder og alligevel som nyt. Og I flaar straks Jeres Tøj itu. Men det er, fordi I ikke ved, hvor dyrebare Penge er! Ser I, den der Silketrøje har kostet hundrede rhinske Gylden, men den Gang betalte man med Bankosedler«.

Og saadan blev Bedstemoder ved, og Børnene hørte spændt og stille efter, som om de forstod alt.

Fru Prošek vilde gærne have, at Bedstemoder skulde klæde sig i en anden Dragt, en, der efter hendes bedste Mening var mere bekvem; men Bedstemoder ændrede ikke den mindste Søm ved sin Klædning og sagde bare altid: »Den gode Gud maatte jo straffe mig gamle Kone, naar jeg gav mig til at løbe efter Moder. Den Slags Løjerligheder er ikke skabte for mig, min gamle Forstand kan slet ikke forlige sig med det«. Saa blev hun da ved sit.

Det varede ikke ret længe, før alt i Huset gik efter Bedstemoders Ord, alle kaldte de hende »Bedstemoder«, og hvad Bedstemoder sagde og gjorde var godt.

II

Om Sommeren stod Bedstemoder op Kl. fire, om Vinteren Kl. fem. Det første, hun gjorde, var at slaa Kors for sig og kysse Korset, der hang i hendes Rosenkrans af Pistacienødder,

som hun altid bar hos sig og om Natten havde under Hovedpuden. Saa stod hun op med Gud, og naar hun var paaklædt, overstænkede hun sig med Vievand og tog Spinderokken frem, medens hun sang sin Morgensalme. Hun selv, den Stakkel, kunde ikke sove mere, men hun vidste godt, hvor sødt det er at sove, og derfor undte hun andre det. Henimod en Time efter, at hun var staaet op, lød en regelmæssig Klapren af Tøfler, en Dør knirkede, saa en til, og Bedstemoder viste sig ude i det overdækkede Forhus. I samme nu tog Gæssene til at gække i Stien, Svinene gryntede, Koen brølede, Hønsene smækkede med Vingerne, og Katten kom, Gud ved hvorfra, og smøgede sig op ad hendes Fødder. Hundene sprang ud af deres Huse, strakte sig, og med et Spring var de hos Bedstemoder, saa hun helt maatte tage sig i Agt for ikke at blive rendt overende og for, at de ikke skulde slaa Skaalen med Korn til Fjerkræet ud af hendes Hænder. — Alt det umælende Kræ holdt saa meget af Bedstemoder og hun af det. Gud naade, naar hun fik se, at Nogen pinte et Dyr til ingen Nytte, om det saa kun var en Orm. »Hvad der er Mennesket til Skade, eller som for Nyttens Skyld maa dræbes, det faar saa aflives i Guds Navn, men pin det ikke!« sagde hun altid. Og Børnene vovede slet ikke at se til, naar en Høne blev

slagtet, bare fordi de saa ville faa Medlidenhed med den, og saa kunde den ikke dø.

Engang blev hun dog alvorlig vred paa begge Hundene, Sultan og Tyrl. Men der var ogsaa Grund til at blive vred! De havde gravet sig ind til Gaasestien og paa en Nat ødelagt ti Ællinger, herlige smaa gule Tingester, der trivedes saa godt. Bedstemoder lod Hænderne falde i Fortvivlelse, da hun tidlig om Morgenen aabnede Stien, og Gaasen med de tre sparede Ællinger forskræmt for ud, jammerlig klagende og gakkende, som om hun vilde fortælle om sine myrdede Smaa, som hun havde ruget ud i Stedet for deres egen ustadige, flakkende Moder. Bedstemoder havde straks Maaren mistænkt, men efter nøjere Beskuelse blev det hende klart, at det havde Hundene været Mestre for. Hundene, de trofaste Vogtere! Bedstemoder vilde ikke tro sine Øjne. Og saa kom de oven i Købet hen og logrede, som om der slet ingenting var sket, og det harmede Bedstemoder allermest!

»Bort fra mig, I Skarnsdyr! Hvad har de Ællinger gjort Jer? I er vel ved at krepere af Sult? Jo vist! Nej, det er nok af den pure Ondskab, I har gjort det! Bort fra mig, jeg vil ikke engang se Jer!«

Hundene stak Halerne mellem Benene og sneg sig ind i deres Huse — men Bedstemoder,

der glemte, at det var tidligt, gik lige ind i Stuen for at fortælle Datteren om Ulykken.

Hr. Prošek troede hverken mer eller mindre, end at Røvere havde udplyndret Kammeret, eller at Barunka var død, da han saa Bedstemoder badet i Taarer og ganske bleg komme ind i Værelset. Men da han havde hørt om den hele Begivenhed, saa maatte han le lidt af Bedstemoder: Hvad havde det dog at sige med de Par Ællinger for ham! — Ja, han kunde sagtens, han havde ikke lagt Æggene under, han havde ikke set, hvordan de havde pikket Æggeskallen itu, hvor henrivende de var, naar de svømmede paa Vandet med Hovederne dukkede ned under Overfladen og de smaa Ben famlende og strittende over Vandet.

For Hr. Jan var det hele en Sag om nogle Andestege. Men Ret og Billighed skulde der være, han tog sin Jagtpisk og gik ud for at give Hundene en Lektion.

Bedstemoder holdt sig for Ørene, da hun hørte den Jamren udenfor, men tænkte: »Det er Gengældelsen, det maa saa være, ellers husker de det ikke«. Men da nu Hundene hverken efter en eller to Timer krøb ud af deres Huse, maatte hun ud at se, om de dog alligevel ikke var blevne for haardt medtagne. »Hvad der er sket, er sket, og det er dog ligegodt kun umælende Kræ«, sagde hun ved sig selv, idet hun kiggede ind i Husene. Hundene gav

sig til at hyle, saa paa hende med fortvivlede Blikke og kravlede ivrigt henad Stenbroen til hendes Fødder. »Naa, har I saa angret, hvad? Ja, der kan I se, hvordan det gaar de Utaknemmelige. Husk nu paa det!« Hundene huskede paa det. Saa ofte som Gæslinger eller Ællinger tumlede rundt i Gaarden, vendte de hellere Øjnene til den anden Kant eller gik deres Vej, og paa den Maade vandt de igen tilfulde Bedstemoders Tillid.

Naar Bedstemoder havde taget sig af Fjerkræet, vækkede hun Tjenestefolkene, om de endnu ikke var staaet op. Først Kl. seks gik hun hen til Barunkas Seng, prikkede hende let paa Panden, for saa vaagner Sjælen bedst, og hviskede: »Staa nu op, lille Tøs, staa nu op, det er paa Tide.« Saa hjalp hun hende i Tøjet og gik derpaa ind i det næste Værelse for at se efter, om de Smaa var kommen op, og hvis saa den ene eller den anden laa og rakte sig dovent i Sengen, saa klaskede hun ham paa Ryggen og sang: »Op, op, Hanen har allerede været ni Gange om Møddingen, og Du sover endnu, skam Dig, Du!«

Med at vaske sig hjalp hun Børnene, men med denne Paaklædning vilde det slet ikke rigtig gaa. Det løb i et Sur for hende med alle disse Knapper, Hægter og Baand paa Bluser og Kjoler, og sædvanligvis vendte hun bagtil, hvad der skulde fortil.

Naar Børnene var paaklædte, knælede hun med dem foran et Billede af Kristus, der velsigner de smaa Børn, og bad Fadervor; saa gik alle ind til Frokosten.

Naar der ikke netop var noget for i Husholdningen, saa sad Bedstemoder om Vinteren i sit lille Kammer bag Spinderokken, om Sommeren med sin Ten i Gaarden under Lindetræet eller i Haven, eller hun gik Ture med Børnene. Desuden samlede hun Planter, som hun saa tørrede hjemme og opbevarede til Vinterbrug.

Det var især omkring Sct. Hans, at hun gik ud efter Urter — ved Dugfald — det skulde være allerbedst. Naar nogen blev syg, havde Bedstemoder altid en eller anden Urt ved Haanden. Bitterkløver for Maven. Vild Peberrod for Halsen, og saa videre. Læge havde hun ikke brugt i sine Levedage.

Desuden var der en gammel Kone fra Riesengebirge, som bragte Lægeurter til Huse, hende satte Bedstemoder stor Pris paa og købte meget af hende. Urtekonen kom stadig hver Forvinter til bestemt Tid, og saa var hun Gæst paa den gamle Blegeplads, hvor man gjorde alt saa godt for hende som muligt baade Dag og Nat. Hvert Aar fik Børnene af den gamle Kone et Kræmmerhus med Nysepulver, og Husfruen forskellige vellugtende Sager og Mos; desuden fortalte den gamle Kone hele Aftenen om Rübezal, hvad han er for en Skælm, og hvad

for Streger han bedriver paa Bjærgene; hun skildrede Børnene al den Gru, naar Rübezal rejser af Sted til sin elskede Prinsesse, Katharina, et Steds i Katharinabjærgene, hvor hun lever. Samme Prinsesse taaler ham ikke ret længe hos sig, og af og til jager hun ham fra sig, og saa græder han saa gudsjammerlig, at alle Bjærgbækkene svulmer. Men naar hun saa igen kalder ham til sig, saa styrter han af Sted til hende med saadan Il og saadan Glæde, at alt, hvad der ligger ham i Vejen, bliver væltet, rullet om og ført bort. Han river Skove om, slynger Stene ned, løfter Tage af; kort at sige, henad den Vej, han trækker, lægges alt øde, som var det Guds Dom.

Urtekonen bragte hvert Aar de samme Rødder med sig og de samme Fortællinger, men Børnene syntes altid, at de var nye og glædede sig hver Gang til, at Konen skulde komme. Saa snart Høsttidiøs blomstrede paa Engen, sagde Børnene: »Saa, nu kommer snart Konen fra Bjærgene«, og hvis hun blev borte nogle Dage over Sædvane, sagde Bedstemoder: »Hvad mon der er i Vejen med Konen? Gud bevare hende for al Slags Sygdom, endsige da Døden!« Og saadan snakkede man om hende, lige til hun en skønne Dag dukkede frem med sin Pose paa Ryggen.

Meget ofte gik Bedstemoder med de Smaa paa længere Ture enten til Skovfogedhuset

eller til Møllen, og en Gang gik de ind i Skoven, hvor Fuglene sang saa yndigt, hvor de grønne, bløde Mospuder bredte sig mellem Stammerne, og saa mange duftende Konvaller voksede, Avrikler, Anemoner, Hanekam, hele Hobe af Ulvefod og den smukke Guldlilje; det var den blege Victoria, der bragte dem den, da hun saa, at de søgte Blomster og bandt Buketter. Victoria var altid bleg, hendes Øjne lyste som to Kul, de dunkle Haar hang forviltrede ned over Skuldrene, aldrig havde hun smukke Kjoler, og aldrig talte hun med Nogen.

Ved Skovens Rand voksede en stor Eg, der plejede Victoria at staa hele Timer, medens hun ubevægelig stirrede paa Dammen. Ved Tusmørketid gik hun ned til Bredden, satte sig paa en mosgroet Stub, saa og saa ned i Vandet og sang længe, længe ud paa Natten.

»Jamen, Bedstemoder«, spurgte Børnene, »hvorfor har Victoria aldrig kønne Klæder, ikke en Gang om Søndagen? Og hvorfor vil hun aldrig tale?«

»Fordi hun er forrykt«.

»Og hvad er det, Bedstemoder, naar man er forrykt?« spurgte Børnene.

»Det er ligefrem, det er, naar Mennesket ikke længer har sin Forstand!«

»Og hvad gør de, naar de ikke længer har deres Forstand?«

»For Exempel: Victoria taler ikke til nogen, gaar i sønderrevet Tøj, bliver Sommer og Vinter i en Hule inde i Skoven«.

»Og ogsaa om Natten?« spurgte Vilimek.

»Ja, det gør hun da rigtignok. I har jo selv hørt, hvordan hun synger helt ud mod Natten ved Mølledammen — saa siden gaar hun til sin Hule og sover«.

»Er hun da slet ikke bange for Moseild eller Vandkongen?« spurgte Børnene højlig forbavsede.

»I ved da vel nok, at der slet ingen Vandkonge er«, sagde Barunka, »det har Fader jo fortalt«.

Om Sommeren kom Victoria en sjælden Gang ned til Huset for at tigge, men om Vinteren, kom hun som en vild Fugl, trommede paa Døren eller Ruden og rakte bare Haanden frem; havde hun saa faaet en Stump Brød eller noget andet, gik hun tavs bort. Børnene, der i den sammenfrosne Sne saa blodige Spor af hendes Fødder, løb efter hende og raabte: »Victoria, kom ind til os, Moder vil give Dig Baandsko, Du maa være hos os«. Men Victoria saa sig ikke en Gang om, hun skyndte sig bort til Skoven.

De skønne Sommeraftner, naar Himlen var klar og smuk, og Stjernerne skinnede, satte Bedstemoder sig gerne ud under Linden. Saalænge Adele var ganske lille, tog hun hende paa sit Skød. Barunka og Drengene lejrede sig om hendes Knæ, anderledes kunde det nu

ikke være, og saa snart Bedstemoder begyndte at fortælle noget, saa maatte de alle kigge hende lige op i Ansigtet, for at ikke et eneste Ord skulde undslippe dem.

Bedstemoder fortalte dem om de lyse Engle, der bor højt oppe og tænder alle de mange Stjærnekærter for Menneskene, hun fortalte dem om Skytsenglene, der vogter Børnene paa alle Livets Veje, glæder sig, naar de er gode og artige, og græder, naar de er ulydige. Børnene løftede deres Øjne op mod den klare Himmel, hvor de mange tusinder af Lys sitrede, smaa flimrende og store blussende i de skønneste Farver.

»Men hvad for en af de Stjærner er min?« spurgte Jan en Aften.

»Det ved kun Vorherre. Men tænk Dig ogsaa om, hvor kunde det være muligt mellem de mange Millioner af Stjærner at finde den?« svarede Bedstemoder.

»Hvis er dog de dejlige Stjærner, der blusser saadan?« spurgte Barunka.

»De brænder for de Mennesker, som Gud har elsket mest, de Guds Udvalgte, som har fuldbragt mange gode Handlinger og aldrig bedrøvet Vorherre«, fortalte Bedstemoder.

»Men Bedstemoder«, spurgte Barunka atter, da der pludselig fra Dammen klang sørgelige Lyde af en sønderreven Sang, »har Victoria ogsaa sin Stjærne?«

»Ja, hun har, men den er fordunklet. — Og nu skal vi gaa ind og faa Jer i Seng, det er Tid at lægge sig«, tilføjede hun, da Mørket allerede laa over Landet. Hun bad med dem: »Du Guds Engel, min Vogter!« stænkede dem med Vievand og lagde dem i deres smaa Reder.

De Smaa sov straks, men Barunka bad mange Gange Bedstemoder komme hen til Sengen: »Sæt Dig hen hos mig, Bedstemoder, jeg kan slet ikke sove«. Og Bedstemoder tog sit Barnebarns Haand i sin og gav sig til at bede med den lille Pige og bad, til Øjnene lukkedes.

Bedstemoder lagde sig tilsengs Klokken ti — det var hendes Time, det følte hun paa Øjnene; og ved den Tid var Dagens Gærning, som hun fastsatte om Morgenen, fuldendt. Før hun gik til Ro, saa hun efter, om ogsaa alt var lukket. Hun kaldte Kattene sammen og lukkede dem inde paa Loftskammeret, for at de ikke skulde komme ind til Børnene og maaske kvæle dem, hun slukkede paa Arnen hver Gnist og lagde Tønder og Fyrrepinde tilrette. Kunde man frygte Uvejr, saa fremtog hun sin Tordenkærte, viklede et Brød ind i et hvidt Klæde og lagde det paa Bordet, medens hun sagde til Tjenestefolkene: »Husk det, ved Ildebrand skal det første, Mennesket griber til, være Brødet, saa bliver han ikke forvirret!«

»Men, Bedstemoder, det slaar da vel aldrig

ned her?« raabte Pigerne bange, men de Ord kom daarligt tilpas.

»Kun Gud er almægtig, ved I! Man kan aldrig være for forsigtig — husk paa det!«

Naar saa alt omsider var i Orden, knælede hun for sit Krucifix, bad, stænkede Vievand paa Barunka og sig selv endnu en Gang, lagde sin Rosenkrans under Hovedpuden og sov ind med Gud.

III

Naar et Menneske, vant til de store Stæders larmende Liv, tilfældigvis skulde forvilde sig ind i den Dal, hvor det ensomme Hus ligger med Prošeks beskedne lille Hjem, vilde han sikkert tænke: »Hvordan mon de Folk kan leve her Aaret rundt? Jeg vilde da ikke være her længere, end Roserne blomstrede. Gud maa vide, hvor de Mennesker kan finde Adspredelse?« Og alligevel var her fuldt op af Glæde og Adspredelse baade Sommer og Vinter. Under det lave Tag boede Fred og Kærlighed, og kun tilfældige Begivenheder fordunklede Livet, som Hr. Prošeks Afrejse til Hovedstaden eller Sygdom hos en af Husets Beboere.

Det var kun et lille Hus men meget kønt. Om Vinduerne, der vendte mod Øst, slyngede Vinranker sig, foran Vinduerne laa en lille

Have fuld af Roser, Violer, Reseda, Salat, Persille og andre smaa Urter. Ud mod Nordøst laa Frugthaven, og bag den strakte Engen sig helt ned til Møllen. Et stort, gammelt Pæretræ stod tæt ved Bygningen og hældede hele sit Grenevæld ud over Bræddetaget, derinde imellem var det fuldt med Svalereder. Midt i Gaarden stod en Lind, under den en Bænk. Mod Sydvest laa et mindre Skur og bag det groede Krat og Buskads helt op til Mølledammen.

Fra Huset førte to Veje. Den ene en Kørevej; op ad den kom man langs Floden til Slottet »Risenburg« og op paa det »røde Bjærg« — tog man Farten ned ad, saa gik det forbi Møllen og atter langs Floden til den nærmeste Flække, en lille Times Vej borte. Den Flod var den vilde Oupa, der springer ud paa Riesengebirge, og boltrende sig mellem Kløfter og Klipper, jagende gennem snævre Løb naar ned paa Sletten, hvor den nu uden Hindring flyder til den naar Elben, stadig mellem grønne Bredder, der hæver sig højt paa den ene Side overgroede med alskens Løvværk.

Foran Huset, tæt op til Blomsterhaven førte en Sti langs Møllebækken, som Møllen havde ledet videre fra Dammen til Mølleren. Fra Huset førte en lille Bro over Bækken til den anden Bred, hvor Bagerovnen og Tørreskuret laa. Ved Efteraarstide, naar der i Tørreskuret var fuldt af Svedsker og tørrede Æbler

og Pærer, saa hændte det af og til, at Jan og Vilem løb over Broen, men de gav vel Agt paa, at Bedstemoder intet fik at se. Og hvad nyttede det saa til, Bedstemoder behøvede bare at se ind i Tørreskuret for at opdage, hvor mange Svedsker der manglede, og hvem der havde været ved dem. »Lille Jan og Vilem, kom herhen!« raabte hun saa, naar hun kom ud, »jeg synes, jeg kan se, at I har været ved Svedskerne?«

»Nej, det har vi ikke, Bedstemoder«, forsikrede Drengene ildrøde i Hovederne.

»Lyv nu blot ikke«, truede Bedstemoder, »ved I ikke, at Vorherre hører paa Jer?« Drengene tav, og Bedstemoder vidste allerede alt.

Børnene undrede sig over, hvordan Bedstemoder saadan straks kunde vide alt, hvad de gjorde — det kunde umulig være andet end, at hun læste det paa deres Næser. Derfor opgav de ogsaa snart alle Tanker om at holde noget skjult for hende.

Om Sommeren naar det var meget varmt, klædte Bedstemoder Børnene af til Skjorten og gik med dem ned til Bækken, for at de kunde bade, men Vandet maatte kun gaa dem til Knæerne, ellers blev hun bange for, at de skulde drukne. Eller ogsaa satte hun sig med dem paa Broen, der var bygget til at vaske Tøj paa, og lod dem pjaske med Fødderne og

lege med de smaa Fisk, der pilsnart for om der nede.

Mørkløvede Elle og Pile lænede sig ud over Vandet. Børnene holdt meget af at plukke Kviste og kaste dem ud for saa at følge dem med Øjnene og se, hvordan Strømmen førte dem længere og længere bort.

»I skal kaste Kvisten ordentlig ud i Bækken, naar den bliver ved Bredden, saa fanger hvert Græsstraa den, hver lille Rod«, lærte Bedstemoder dem.

Og Barunka brød en Kvist af og kastede den lige midt ud i Bækken og kiggede efter den, og da hun saa, hvor stolt den flød midt i Strømmen, spurgte hun Bedstemoder: »Men hvad saa, Bedstemoder, naar den har naaet til Dammen, saa kan den jo ikke komme længer?«

»Det kan den godt«, forsikrede Jan, »ved Du da ikke, at jeg har kastet en Gren i Vandet lige i Mølledammen, den drejede og drejede, og paa en Gang forsvandt den, gik under og op igen med Hjulet, og før jeg var kommen forbi Møllehuset, var min Gren i Strømmen og sejlede ned ad Floden«.

»Og hvor sejler den saa hen?« spurgte Barunka Bedstemoder.

»Fra Møllen flyder den til Žličerbroen, fra Broen under Brinkerne til Svælget, fra Svælget gennem Dammen nede ved Farverhøjen til

Bryggeriet, saa trækkes den hen under Klipperne tvers over tunge Stene lige nær Skolen, hvor I skal gaa til næste Aar. Fra Skolen svømmer den gennem nok en Dam til den store Bro ved Engene og saa til Zvol, fra Zvol til Jaromér og saa ud i Elben«.

»Og hvad saa, hvor flyder den saa hen, Bedstemoder?« spurgte den lille Pige.

»Saa flyder den langt, langt bort henad Elben, lige til den kommer til Havet«.

»Helt til Havet! Hvor er det Hav, og hvordan er det?«

»Ak, Havet er bredt og uhyre stort og fjærnt borte — hundrede Gange længere væk end ind til Byen«, svarede Bedstemoder.

»Og hvad bliver der dèr af min Kvist?« spurgte Barunka helt bedrøvet.

»Den vil hoppe og hoppe paa Bølgerne, og de vil saa kaste den op paa Bredden, og der paa Bredden spadserer mange Folk og mange smaa Børn, og en lille Dreng vil tage Din Gren og tænke: Hvor mon du kommer fra, du lille grønne Gren, hvem mon der har kastet dig i Vandet? Og saa tager Drengen Grenen med hjem og planter den i Jorden, og af Grenen vokser der et kønt lille Træ op, Fuglene synge i det, og det lille Træ glæder sig«.

Barunka drog et dybt Suk, lod helt i Tanker de opkiltrede Skørter falde i Vandet, og Bedstemoder maatte vride dem.

Hr. Skovrideren gik netop forbi og raabte

til Barunka: »Se, se, Barunka er nok Flodjomfru!« — Barunka rystede paa Hovedet og svarede: »Nej slet ikke, for der er slet ingen Flodjomfru til!«

Naar Hr. Skovrideren gik forbi, saa raabte Bedstemoder altid til ham: »Bliv nu lidt, Hr. Nabo, vi er hjemme alle!« og Drengene greb ham om Armene og trak ham op til Huset. Undertiden vilde Skovrideren undslaa sig, han sagde, at han skulde op at se til de smaa Fasaner, der var ved at komme ud af Æggene, eller ogsaa til Skoven og hvem ved hvad, men saa fik Hr. eller Fru Prošek Øje paa ham, og med det Gode eller Onde maatte han blive.

Hr. Prošek havde gærne et godt Glas Vin i Huset til en kær Gæst, og det var Hr. Skovrideren. Bedstemoder bragte Brød og Salt og hvad der ellers kunde være, og Hr. Skovrideren glemte snart, at hans Fasaner var ved at kravle ud af Æggene.

Naar han saa kom i Tanker om det, bandede han sin Glemsomhed, kastede hastig Bøssen over Nakken og gik. Ude i Gaarden savnede han sin Hund. »Hector!« raabte han, men der var og blev ingen Hund. »Hvor Fanden er den nu bleven af?« brummede han, men saa sagde Drengene, at de skulde springe af Sted for at bringe Hunden hid, den løb sikkert et Steds med Sultan og Tyrl. Drengene gik, og Hr. Skovrideren satte sig imedens paa Bænken

under Lindetræet. Tilsidst, naar han allerede var paa Vej, standsede han paany og raabte til Bedstemoder: »Lad Jer nu snart se oppe hos os, min Gamle gemmer Tyrolerrugeæg til Jer«. Hr. Skovrideren kendte disse Husmødres svage Side.

Bedstemoder gav da igen til Svar: »Hils derhjemme og sig, at vi snart kommer«.

Saadan skiltes gærne Vennerne.

Hr. Skovrideren gik, om ikke hver Dag saa mindst hveranden ind om »den gamle Blegeplads« og det hele Aaret igennem og Aaret efter igen.

En anden Person, som enhver kunde træffe Dag efter Dag ved Titiden paa Fodstien ved »den gamle Blegeplads« var Hr. Mølleren.

Det var nu hans Time, naar han gik op for at se til Slusen ovenover Møllehuset ved Dammen.

Bedstemoder plejede at sige om Hr. Mølleren eller rettere om »Vor Fa'r«, som Gud og hver Mand kaldte ham, at han var en brav Mand men en slem Spilopmager.

Sagen er nemlig den, at han holdt grumme meget af at drille og drive Kommers med andre, men selv lo han meget lidt, han bare kneb Øjnene sammen paa en lumsk Maade.

Men hans Øjne nede under de hængende tætte Bryn kiggede saa fornøjede ud i Verden.

Han var af middel Højde og firskaaren.

Det hele Aar rundt gik han med hvide Bukser, og det undrede Drengene sig over, lige til Hr. Møllerен en Gang betroede dem, at det var Møllerfarven. Om Vinteren gik han i lang Pelstrøje og svære Støvler, om Sommeren lyseblaa Skjorte, hvide Tøjsko eller Tøfler. Paa Hovedet havde han altid en lav Faareskinds Hue, sine Bukser smøgede han op, ligegyldigt om det var tørt eller vaadt, og uden Snusdaase saa man ham aldrig. Saa snart Børnene fik Øie paa ham, løb de ham imøde, ønskede ham »God Morgen« og gik med ham til Slusen, Paa Vejen drillede gærne »vor Fa'r« lille Vilem og Jan. Han spurgte den ene: »Ved Du, hvor Finken stikker Næbet hen?« og den anden: »Naa, ved Du, hvor den eller den Kirke ligger?« eller ogsaa spurgte han Jan: »Kan Du allerede regne ud, hvor meget en Kreuzertvebak koster, naar en Tønde Hvede staar i ti rhinske?«

Naar Drengen nu i Spøg gav kvikke Svar, sagde Møllerен: »Ha, ha, der ser man, der er Krummer i Dig. Dig kunde man s'gu godt gøre til Birkedommer i Kramolna. (Kramolna er en usselig lille Flække, hvor der slet ingen Dommer findes). Han bød altid Drengene en Pris, og naar de nøs rigtig voldsomt, kneb han Øjet lumskelig til.

Lille Adele krøb altid bag Bedstemoders Skørter, naar hun saa »vor Fa'r«, hun kunde ikke rigtig tale endnu, og »vor Fa'r« fornærmede

hende hver Gang, fordi han forlangte, at hun skulde sige efter ham: »Vore Forskansninger er mellem alle Forskansninger de allersommest forskandsede!« og det skulde hun sige rigtig hurtigt tre Gange efter hverandre.

Det endte naturligvis ogsaa altid med Graad for den lille Stakkel over, at »vor Fa'r« saadan »ærgrede« hende. Men forresten fik hun tit af ham en Kurv med Jordbær, Mandelsukker eller andet Slikkeri, og naar »vor Fa'r« rigtig vilde smigre hende, saa sagde han til hende: »Du lille Rødkælk!«

Hver Aften ved Tusmørketid vandrede den lange Moses om ved »den gamle Blegeplads«, det var Herskabsvægteren. Han var lang, som en Stolpe, med dystre Øjne og havde altid en Sæk over Skuldrene.

Bětka Barnepige fortalte Børnene, at i den Sæk samler han ulydige Børn, og fra den Stund af gik der en isnende Gysen igennem dem, naar de fik Øje paa den lange Moses. Bedstemoder forbød rigtignok siden Bětka at komme med saadan løs Sladder, men da Vorša, den anden Pige, sagde, at Moses var en Langfinger, at alt, hvad han rører ved, forsvinder mellem hans Hænder, saa sagde Bedstemoder ikke et Ord. Det maatte dog være en fordægtig Fyr, den Moses, og han gjorde altid et uhyggeligt Indtryk paa Børnene selv lang Tid efter, at de ikke længere troede paa Børnene i Sækken.

Om Sommeren, naar Herskabet var paa Godset, saa Børnene mangen Gang den skønne Fyrstinde til Hest og efter hende en hel Mængde fine Herrer og Damer. Hr. Mølleren sagde en Gang, han saa dem, til Bedstemoder: »Mig forekommer det som »Guds Tugtens Ris« (en Komet) der farer ud og trækker sin Hale efter sig!«

»Men der er da den Forskel, »vor Fa'r«, at Kometen forkynder Verden noget ondt, mens Herskabet, naar det viser sig her, kun er Menneskene til Gavn og Glæde«, svarede Bedstemoder.

»Vor Fa'r« drejede Snusdaasen mellem sine Fingre som et Møllehjul, hvad der var hans Sædvane, og klemte Øjet til uden at sige hverken for eller imod.

Hen mod Aften kom gærne Kristla for at besøge Bedstemoder og Børnene; det var Kroværtens Datter oppe ved Møllen, en Pige saa smuk som en Nellike, frisk, væver som et Egern og munter som en Lærke. Bedstemoder holdt meget af at se hende og kaldte hende sin lille Lattergøg, fordi Kristla saa ofte og saa gærne lo.

Kristla kom bare »paa et Rend« for at sige et Par smaa Ord, Hr. Skovrideren »stoppede lidt op«, Hr. Mølleren »kiggede blot indenfor«, Fru Møllersken, naar hun af og til begav sig til »den gamle Blegeplads«, tog sin Ten med

for at sidde »en Spindetime« hos dem. Fru Skovridersken »kom paa Besøg for at puste«, ti hun havde den lille paa Armen, men naar Fru Slotsinspektricen beærede Prošeks lille Hus med sin Nærværelse, saa plejede Fru Prošek at sige: »Idag faar jeg Visit!«

Saa gik Bedstemoder ud af Stuen med Børnene, hun havde ikke Hjærte til at hade nogen, men Fru Slotsinspektricen var hende ikke til Behag, og det fordi hun stak Næsen højere tilvejrs, end den havde noget at gjøre.

I den første Tid, straks efter at Bedstemoder var kommen til sin Datter og endnu ikke var bekendt med Husførelsen og de omboende Mennesker, kom en Dag Fru Slotsinspektricen med to andre Damer paa Visit. Fru Prošek var netop gaaet ud paa Flodskrænten. Bedstemoder bød venlig som altid Gæsterne at sidde, bragte Brød og Salt og bød de ærede Damer i al Inderlighed om at tage for sig. Men de ærede Damer takkede og sagde »Nej« med et Par knipske Rynk over Næsen, og saa vekslede de Blikke, som om de vilde sige: »Din Klodsmajor, hvad bilder Du Dig ind, tror Du, vi er saadan den første den bedste!«

Fru Prošek saa straks, da hun kom hjem, at Bedstemoder havde syndet mod den fine Tone, og sagde til sin Moder, da Damerne var gaaet, at for saadanne Mennesker maatte man ikke sætte Brød, de var vante til andre Retter.

»Ved du hvad, lille Therese«, sagde Bedstemoder opbragt til hende, »den der ikke vil tage mod Brød og Salt hos mig, den fortjener ikke at sidde ned i min Stue. — Men gjør Du som Du synes, jeg forstaar mig ikke paa Jeres nymodens Ting«.

Af flere Gange aarlig tilbagevendende Gæster paa »den gamle Blegeplads« var der først og fremmest Købmanden, Vlach; han kom altid kørende med sin Enspændervogn; paa Vognen havde han alle Slags søde Sager, Mandler, Rosiner, Figener, vellugtende Vand, Appelsiner, Citroner, fin Sæbe og lignende Ting. Fru Prošek købte meget baade Foraar og Høst, til Gengæld stak han altid et Kræmmerhus Slikkeri til hvert af Børnene. Det kunde Bedstemoder godt lide og plejede at sige: »Det er dog en høflig Mand, den Vlach, jeg kan blot ikke lide, at han vil have Kalv af gold Ko«. Saa købte Bedstemoder hellere hos Oljehandleren, der ligeledes kom to Gange aarlig, Bedstemoder købte altid af ham en lille Flaske Jerusalemsbalsam til Saar og føjede et godt Stykke Brød til Prisen. Ogsaa Musefældedrengen og Jøden blev modtagne med hjærtelig Venlighed, det var stadig de samme Gæster og snart velkendte, som om det var Familien Prošeks Venner.

Men skete det en enkelt Gang om Aaret, at flakkende Zigeunere viste sig i Haven, saa blev Bedstemoder forskrækket. I en Fart

bragte hun Spise ud til dem og sagde: »Det vilde være nyttigt, om Nogen fulgte dem til næste Korsvej«.

Den, som Børnene og den hele Familje holdt mest af af alle disse Aarstidsgæster, var dog Hr. Beyer, Jægeren oppe fra Riesengebirge, fra Marsendorf, som hvert Foraar kom ned i Dalen, naar han førte Opsyn med Træflaadningen ned ad Oupa.

Hr. Beyer var høj og mager, blot Muskler og Knokler. Han havde et solbrændt, langagtigt Ansigt, store lyse Øjne, en krum og lang Næse, kastaniebrunt Haar og mægtige Knebelsbarter, som han strøg glat nedad. Riesenburgerskovrideren var svær og rød i Ansigtet, havde smaa Moustascher og var altid vel friseret. Hr. Beyers Haar var skilt i Panden, men bagtil hang det helt ned til Kraven. Børnene saa det straks. Riesenburgeren gik altid i magelig Gang, Hr. Beyer skridtede af, som gik han over Afgrunde.

Heller ikke havde Riesenburgeren saa høje, svære Støvler helt op til Knæene, men han havde smukkere Bøsse og Rem og Taske, og en Hue paa Hovedet med Skovskadefjer; Hr. Beyer havde en falmet Dragt paa, en grov Rem ved Bøssen, og fra den grønne Filthat stak Glente-, Høge- og Ørnefjer i Vejret.

Akkurat saadan var Hr. Beyer. Men Børnene blev glade, saa snart de blot fik Øje paa ham,

og Bedstemoder forsikrede, at Børn og Hunde straks kan mærke, hvem der holder af dem. Og for den Gang havde Bedstemoder Ret. Hr. Beyer holdt grumme meget af Børn. Hans Yndling var Jan, den kaade Jan, ham, som alle skældte ud for en lille Djævel; men Hr. Beyer forsikrede, at der nok skulde blive en flink Gut ud af ham, og kunde han have Lyst til Jægervæsnet, saa skulde han gærne selv tage sig af hans Uddannelse. Den riesenburgske Hr. Skovrider, der altid kom ned til »den gamle Blegeplads«, naar hans Embedsbroder fra Bjærgene var der, sagde saa: »Nej, hvis det skulde stille sig saadan, at han vil være Jæger, saa tager jeg ham til mig, min Franz skal dog i hvert Fald den Vej«. »Nej, min gode Hr. Broder, det tjener ikke til noget at have Hjemmet i Ryggen, og for det andet er det langt bedre, at en ung Mand ogsaa lærer sin Stands Besværligheder at kende. Og I Jægermænd hernede paa de grønne Puder, I har saagu' ingen Anelse om, at der er noget Ondt til i Verden«.

Og saa begyndte Jægeren at fortælle om sin Stillings hele Besvær og Møje, talte om Storme og Snefog ved Vintertid, om farefulde Stier, om Afgrunde, mægtige Laviner og Bjærgtaager. Han fortalte om, hvor ofte han havde været i Livstare, naar hans Fod gled paa de slibrige Stier, hvor ofte han var faret vild og halv forhungret flakket om i Bjærgene to, tre

Dage i Rad uden at vide, hvordan han skulde udaf denne Labyrinth. »Men til Gengæld«, føjede han til, »ved I Dalboere slet ikke, hvor dejligt der kan være i Bjærgene om Sommeren. Saa smelter Sneen, og Kløfternes Sider grønnes, tusende Blomster springer ud, Skovene er fulde af Duft og Sang, og alt kommer som ved et Trylleslag. Da er det en Fryd at gaa igennem Skoven, at gaa paa Hønsejagt. To Gange om Ugen klatrer jeg op mod Toppen af Sněška, op i Sneen; naar jeg saa ser Solen gaa op og Guds Jord ligge udstrakt for mine Fødder, saa tænker jeg ved mig selv, at aldrig kunde jeg forlade mine Bjærge, saa glemmer jeg alle Farer og alt Besvær!«

Hr. Beyer bragte Børnene smukke Krystaller og fortalte dem om Bjærghulerne, hvor de findes, en Gang bragte han dem ogsaa Mos, der duftede som Violer, og gærne fortalte han dem om Rübezals Have, der er ganske dejlig, og til den var Hr. Beyer selv en Gang kommen, da han i en vild Storm og Snefog var faret vild i Bjærgene.

Hele den Dag, Hr. Jægeren var hos dem, var Drengene ikke til at faa fra ham, de gik med ham til Floden og saa paa, hvordan Flaaderne sejlede, og selv fik de sig en Flydetur.

Naar saa Hr. Beyer næste Dag skiltes fra dem, græd de og fulgte ham sammen med Bedstemoder et godt Stykke paa Vej.

Fru Prošek gav ham altid saa meget Spise

med paa Vejen, som han blot kunde bære. »Om Gud vil, ses vi igen ad Aare, lev vel!«

Saa gik han bort med lange Skridt. Men Børnene, de snakkede endnu nogle Dage om Underne og Rædslerne deroppe i Riesengebirge og om Hr. Beyer og glædede sig, til han kom igen næste Foraar.

VI

Foruden Aarets særlige Helligdage var det især Søndagene, Børnene glædede sig til. Om Søndagen vækkede Bedstemoder dem ikke, hun var allerede forlængst inde i Købstadens Kirke til Ottesang, noget, hun som gammel Husmoder var vant til. Moder og, naar Fader var hjemme, ogsaa han gik til Højmesse, og var Vejret godt, saa slog Børnene Følge for at gaa Bedstemoder i Møde.

Langvejs fra, saa snart de fik Øje paa Bedstemoder, raabte de til hende og styrtede i fuldt Spring imod hende, som havde de ikke set hende et helt Aar. Om Søndagen syntes de altid, at Bedstemoder saa anderledes ud, hendes Ansigt var endnu klarere og sødere, hun var ogsaa smukkere paaklædt, paa Fødderne nye, sorte Klædessko, paa Hovedet en snehvid Kappe med Sløjfe af stivede broderede Baand, den sad i Nakken, lige og ordentligt. Børnene

sagde altid til hverandre, at om Søndagen var Bedstemoder »forfærdelig dejlig«.

Sædvanligvis vilde alle bære noget, naar de mødte Bedstemoder. En fik Rosenkransen, en anden Klædet, og Barunka som den ældste bar altid Tasken. Men deraf opstod igen ubehagelige Riverier, for Drengene var nysgerrige og vilde i Tasken, noget, Barunka paa ingen Maade vilde tillade dem. Det endte altid med Klage. Barunka maatte vende sig til Bedstemoder, for at hun kunde holde Styr paa Drengene. Men Bedstemoder stak i Steden for sin Haand ned i Tasken og gav hver af Børnene et Æble eller noget andet godt, og saa var der igen hellig Fred.

Fru Prošek sagde rigtignok hver Søndag: »Hør, kære Bedstemoder, lad dog være at bringe dem noget mere«, men Bedstemoder svarede ligesaa standhaftig hver Søndag: »Hvordan vilde dog det se ud, naar jeg ikke havde noget med til dem fra Kirke? — Herregud, vi har jo ikke været bedre!« Og alt blev ved det gamle.

Sammen med Bedstemoder kom ogsaa »vor Mo'r«, d. v. s. Fru Møllersken, og endnu en Kone fra Žernov, en lille Landsby lige tæt ved Møllen. »Vor Mo'r« gik i lange Skørter med Spænder og sølvstukken Hue. Hun var en lille før Kone med mørke, spillende Øjne, en kort, bred Næse, en venligt smilende Mund, lille Hage og under Hagen en hel Fedtfold;

om Halsen bar hun om Søndagen smaa Perler, paa Hverdagene Granater, i Haanden havde hun en langagtig Kurv med rundt Laag flettet af Rør, i den var der gærne nogle Urtekramvarer, som »vor Mo'r« købte ind til Husholdningen.

Bag Fruentimmerne kom »vor Fa'r« stoltserende i Reglen med en eller anden Nabo. Naar det var hedt, bar han sin Trøje paa en Spanskrørsstok over Skulderen. Om Søndagen havde han blankpudsede Støvler til halvt op paa Læggen og Kvaster oventil. Benklæderne snævrede ind i Støvlerne. Paa Hovedet gik han med en sort Faareskinds Hue, paa hvis ene Side der fra Toppen og nedad var fastsyet blaa Baand. Den anden »Fatter« var klædt ganske ligesaadan, kun var den lange Trøje bagtil pyntet med Folder og store olivenfarvede Knapper, den var grøn og ikke graa, en Farve, som »vor Far« i sin Egenskab af Møller holdt meget af.

Folk, der gik til Højmesse, ønskede dem velkommen fra »Guds Ord«, og de, der kom fra Ottesang, ønskede dem velkommen til »Guds Ord«. Undertiden stansede de hverandre og spurgte ud, hvordan det stod sig her og der, hvad der var sket i Žernov og hvad i Møllen.

Om Vinteren traf man kun helt sjældent en eller anden fra Žernov paa Vej til Købstadskirken, Vejen var farefuld over det stejle Bjærghang. Saa gik de hellere enten til Studnice

eller Červena hora, til begge de Smaastæder var Vejen mere fremkommelig. Men om Sommeren var der ingen, der brød sig om den Ting, især da ikke Ungdommen. Søndag Formiddag var Vejen over Engene til den lille Købstad overfyldt.

Der gaar en gammel Kone langsomt af Sted med Pelstrøje og Hovedtørklæde, og ved hendes Side, støttende sig til sin Stav, skridter en gammel Mand af, han er gammel, for han har Kam i Haaret, den Mode har kun de ældste bevaret. Koner i hvide Kapper med Sløjfer, Mænd med Faare- eller Odderskindshuer indhenter dem, skyndende sig af Sted langs Skraaningens lange Sti. Men oppe fra og nedefter kommer med dansende Skridt unge Piger som Raahinder, og efter dem springer muntre Knøse, behændige som Hjorte. Der lyser et hvidt, vindspilet Ærme midt mellem Løv, hist fæstner i Budskadset et rødt Baand, der flagrer fra en Skulder, og derhenne skinner en ung Knægts udsyede Bluse, indtil endelig hele den muntre Forvirring strømmer ud paa den grønne Vang.

Naar Bedstemoder var kommen hjem, tog hun sin Stadskjole af, tog sin Overtrækstrøje paa og puslede lidt om i Huset. Efter Middagen holdt hun mest af at sidde ned, lægge sit Hoved i Barunkas Skød og lade hende titte i de »levende Haar«, der altid efter Bedstemoders Ord kløede voldsomt. I Reglen faldt hun saa

i Søvn under den Akt, men aldrig ret længe. Naar hun saa vaagnede op undrede hun sig altid over, at hun var falden i Søvn: »Ja, jeg kan sandelig ikke forstaa, hvordan det gaar til, at de Øjenlaag lukker sig«.

Ud paa Eftermiddagen gik hun med Børnene til Møllen, det var allerede en afgjort Sag, og det gjorde altid Formiddagen lys for Børnene. Hos Møllerens havde de ogsaa en Datter paa Barunkas Alder, hun hed Mančinka, og det var en god og glad lille Pige.

Udenfor Mølleporten stod mellem to Linde en Billedstøtte af den hellige Nepomuk, der sad gjærne »vor Mo'r« Søndag Eftermiddag, ofte med Žernoverkonen, der bo'de paa Bjergskraaningen, og lille Manča. »Vor Fa'r« stod foran dem, legede med sin Daase og fortalte Kvindfolkene noget.

Saa snart, som de fik Øje paa Bedstemoder der kom anstigende med Børnene henne ved Møllebækken, løb Mančinka dem i Møde, og »vor Fa'r« der som altid var i Tøfler, opsmøgede Benklæder og graa Trøje, slentrede mageligt efter med Žernoverkonen. Men »vor Mo'r« gik ind i Møllen, for at »lave noget sammen til Børnene«; det gav saa dejlig Ro«, som hun føjede til. Og saa snart som Børnene var komne, blev der kræset op for dem paa et lille Bord enten lige under Ruderne i Blomsterhaven eller paa Øen, men om Vinteren inde i

Stuen. Paa Bordet var gode Kager, Brød, Honning, Smør og Fløde, og ovenikøbet bragte »vor Fa'r« til Slut en Kurv med frisk plukket Frugt, eller »vor Mo'r« bragte en Spaanæske med tørrede Æbler og Svedsker. Kaffe og lignende herskabelige Drikke var den Gang endnu ikke i Brug blandt Folket — forresten drak man Kaffe hos Prošeks.

»Det var da rigtignok godt, at De kom, Bedstemoder«, plejede Møllekonen at sige, idet hun bad hende tage Plads. »Jeg ved ikke, hvordan det er, men hvis De en Søndag ikke skulde komme, saa vilde jeg synes at det slet ikke var Søndag. Kom nu hen og spis, hvad vi har at byde!«

Bedstemoder spiste kun lidt, hun bad ogsaa om, at »vor Mo'r« vilde lade være med at give Børnene saa store Portioner, men derover lo blot den tykke Møllerkone. »I er gammel, saa det er ikke saa underligt, at I kun spiser lidt, men Børnene, Du kære Skaber, de har jo Andemaver! Se nu blot en Gang til vor Manča, hun siger altid, at hun er sulten«. — Børnene skar muntre Ansigter og gav »vor Mo'r« fuldkommen Ret.

Naar Børnene havde faaet hver sin Kage af »vor Mo'r,« forsvandt de bag Stalden; der var Bedstemoder ikke bange for dem. Der kastede de Boldt, legede Hest, Røvere og andre Lege. Der ventede altid de selv samme Lege-

kammerater paa dem, seks Børn, den ene mindre end den anden, som Orgelpiber.

Det var Børnene oppe fra Linbrydestuen bag Gaarden. Det var egentlig en Linbrydestue, men da Lirekassemanden med sin Kone og sine Børn flyttede derind, ombyggede Værten den til en Menneskehytte, og der havde de Opholdsrum og Køkken. Deres Fader gik rundt i Omegnen med sin Lirekasse, deres Moder vaskede og lappede og gik paa Dagsarbejde for at tjene en Stump Brød ind. De ejede intet i Verden uden de seks smaa Stratenrøvere, som »vor Fa'r« plejede at kalde dem, og saa den Smule Musik. Tiltrods for det kunde man hverken paa Liremanden eller paa hans Kone eller Børnene se, at de led Nød, Børnene havde Kinder som Basunengle, og mangen Dag kom der ud af Linhuset en Vellugt, saa de Forbigaaende fik Vand i Munden.

Naar saa Børnene med fede, glinsende Munde kom ud, tænkte Naboerne: »Hvad Pokker mon de Kudrnas igen har stegt«.

Engang kom Mančinka fra Kudrnas og fortalte »vor Mo'r«, at Madammen havde givet hende en Bid Haresteg, men det var saa storartet dejligt, saa hun nu slet ikke kunde fortælle det, det var akkurat ligesom Mandler.

»Hare«, tænkte »vor Mo'r« — »hvor i al Verden har de den fra? Kudrna gaar da vel

ikke paa Krybskytteri? Det kunde let komme ham dyrt at staa!«

Engang kom Cilka, Kudrnas ældste Datter, paa Besøg. Den Pige havde altid noget at slæbe paa, for hvert Aar kom der en lille. »Vor Mo'r« spurgte hende straks: »Hvad godt har I nu igen haft at spise til Middag?«

»Slet ingen Ting, bare Kartofler«, svarede Cilka.

»Hvad for noget, bare Kartofler; da fortalte vor Mančinka, at din Moder havde givet hende et Stykke Haresteg, der var saa godt«.

»Nej, »vor Mo'r« skal da vide, at det slet ikke var Hare, det var en Bid Kat. Fader havde faaet den paa det røde Bjærg, den var saa fed som en Gris; Moder kogte Fedtet af den, og Fader skal gnide sig med det. Det har Smedekonen raadet ham til, da han begyndte at hoste, for at han ikke skal faa Svindsot«.

»Gud fri og bevares, de spiser Katte!« raabte »vor Mo'r« himmelhøjt, idet hun spyttede i Afsky.

»Ak, hvis »vor Mo'r« bare vidste, hvor godt det er! Men Egern er endnu bedre. Fader mødte Jægerdrengen, og han bar tre Egern, som han havde skudt til sin Ugle, og Fader bad ham, om han vilde give ham dem, han havde hørt, at Egern er gode og har bedre Kød end selv unge Harer, for de lever jo bare af Nøddekærner. Drengen gav ham dem og sagde

til ham, at det var sandt nok, at de var gode. Og Fader bragte dem hjem og flaaede dem, og Moder stegte dem til os og kogte os Kartofler, og saa havde vi en god Middagsmad. Sommetider bringer Fader ogsaa Krager, men dem kan vi ikke lide. Og da Mančinka kom til os, gav Moder ogsaa hende lidt med. Forleden Dag bragte Moder os noget fra Gaarden; Fru Husholderskens Pige havde næsten taget Vejret fra en Gaas ved at fodre den med Stoppenudler, og de maatte slagte den; Fruen vilde ikke have den og gav den til Moder, og vi havde to Middage med Kød og Fedt til lang Tid«.

Men »vor Mo'r« afbrød Pigebarnets Talestrøm og brast ud: »Gaa bort, gaa straks, føj! jeg faar ganske ondt! Manča, din ugudelige Unge, Du kan jo prøve paa nok engang at spise Hare hos Kudrnas! Gaa straks ud og vask Dig, og rør mig ikke ved noget med dine Hænder!«

Saadan tog »vor Mo'r« paa Vej, og saa skubbede hun Cilka ud af Døren.

Lille Manča græd og forsikrede Moderen, at Haren havde været god; men »vor Mo'r« blev ved at spytte. »Vor Fa'r« kom hjem, og da han havde hørt, hvad det hele drejede sig om, lod han Snusdaasen køre rundt mellem Fingrene og sagde:

»Hvorfor saadan Staahej, vor Mo'r! — Hvem ved, hvad Pigebarnet bliver fed og køn af. Om

Smagen kan man ikke disputere. — Pokker heller, maaske kunde jeg selv faa Lyst til en lille Egernsteg!« føjede »vor Fa'r« helt drilsk til.

»Bliv mig fra Livet med den Tale og hør op at drive Løjer«, sagde »vor Mo'r« dygtig vredt, og »vor Fa'r« kneb Øjet til og smaalo.

Det var nu ikke blot »vor Mo'r« men mange andre Mennesker, der skyede at modtage noget fra Kudrnas eller blot røre deres Haand, og det kun, fordi de spiste Egern og mange andre Ting, som ingen andre spiste.

Men Prošeks Børn kom det ud paa et, om Kudrnas Ungdom havde faaet Fasan- eller Krageposteier til Middag, naar de blot kom og legede med dem bag Skuret. Ærligt delte de deres Kager med dem og hvad de ellers havde, bare for at gjøre dem glade. Cilka, der allerede var en tiaars Tøs, stak den lille, som hun skulde passe, en Bid Kage i den bitte Haand, lagde den i Græsset og legede saa selv omkap med de andre, eller ogsaa flettede hun af Fandens Mælkebøtter Huer til Drengene og smaa Kurve til Pigebørnene. Naar de saa havde sprunget om, til de var trætte, saa halede hele Flokken af Sted til Gaarden, og Mančinka underrettede sin Moder om, at alle var glubende sultne.

Det undrede »vor Mo'r« sig slet ikke over og stoppede dem alle fulde, ogsaa dem, hvis Mund hun skyede. »Vor Fa'r« kunde dog hele Tiden

ikke lade være med at drille, og da Børnene kom springende, begyndte han:

»Jeg ved skam ikke, hvad det er, men noget tynger mig for Brystet. Hør Du, Cilka, har I ikke hjemme et lille Stykke Haresteg —? Du kunde gærne . . .«

Men »vor Mo'r« blev ved at spytte for sig og gik sin Vej. Bedstemoder truede ad »vor Fa'r« og sagde: »Men hvad De dog er for en Skælm; om jeg var »vor Mo'r«, vilde jeg stege Dem en stor, fed Krage og lægge paa Ærterne«. »Vor Fa'r« drejede Daasen, klemte Øjet til og smidskede lidt smaat.

Naar de gamle sad i Forhaven, kom sædvanligvis Møllersvenden hen til dem, og saa gav man sig til at snakke om Foprædikenen, fortalte, hvilke Bekendtgjørelser der var gjort, hvem der var bedt for, og hvem man havde truffet ved Messen; derfra gled saa Talen over paa Sæden og Høstudsigterne i Særdeleshed og i Almindelighed, saa snakkede de om Oversvømmelser, Uvejr og Haglskade, saa om Væv og Blegning, hvordan Linsæden lykkedes, og tilsidst begyndte man med Tyveknægtene i Kramolna og Kriminalhistorier. Møllersvenden var meget snaksom, men hen paa Aftenen, naar de, der skulde have malet, begyndte at køre op, maatte han op i Møllen, idet han erindrede Ordsproget: »Den, der kommer først til Mølle, skal først have malet«, »vor Fa'r« gik en Smule ud for at se, hvordan

alt løb af i Forretningen, og de gode Koner, der var ladt alene, samtalede endnu en Stund om et og andet.

Om Vinteren blev Børnene næsten den halve Dag oppe paa Ovnen. Ovnen var stor, der var Tjenestepigens Seng. Og Mančinka havde alt sit Legetøj og sine Dukker der. Naar alle Børnene var forsamlede der, var Ovnen ganske levende, og oppe paa den øverste Afsats sad endnu den gamle Hushund. Paa den Ovn fejredes hver Søndag en eller anden Dukkes Bryllup. Skorstensfejeren var Brudgom og Mikulaš spillede Hr. Pateren. Og siden blev der spist og drukket og danset — derved kom gærne en til at træde Hunden paa Poten, saa den hylede op og forstyrrede Selskabet i Havestuen i deres Samtale.

»Vor Mo'r« raabte til Børnene: »Jeg vil rigtignok bede Jer om, I unge Gavstrikker, at lade være med at spolere mig Ovnen, jeg skal bage i Morgen!« Men paa Ovnen var alt igen stille, Børnene legede »Fa'r og Mo'r og Børn«, Storken bragte den unge Fru Mama en Lille; Adele, der ikke forstod sig paa at lave til Gilde, maatte spille Jordemoder, Vilém og Jan var Faddere og lod Barnet kalde Klodsmajor. Og saa fulgte et Gilde, Maden var storartet, og Hunden var ogsaa Gæst for at gøre den god igen. — Klodsmajor voksede

rask op og Papa bragte ham i Skole. Jan var Skolemester og lærte ham at stave.

Men én Elev, det blev for kedeligt, saa maatte de alle til at læse, og der blev raabt: »Lad os lege Skole!« Alle gik saa i Skole hos Jan, men ingen var flittig, Hr. Læreren blev forbitret, og hver maatte tage to Slag i den flade Haand. Eftersom det ikke kunde være anderledes gav man sig tilfreds; men Hunden, der ogsaa var Elev og ikke kunde det, Gud lader skabe, andet end snøfte og puste, blev dømt til at faa den sorte Tavle hængt om Halsen, hvad der ogsaa straks eksekveredes. Man hængte den Tavlen om Halsen, og den fortørnede laadne Krabat sprang øjeblikkelig ned fra Ovnen med frygteligt Spektakkel, idet den søgte at stryge Skamtavlen af sig.

Møllersvenden sprang forskrækket op fra Bænken, Bedstemoder spyttede en Gang, og »vor Fa'r« truede med Daasen henad Ovnen til og raabte: »Et Næt til Fisk og en Pose til Krebs, nu skal jeg snart komme efter Jer!« og saa drejede han den rundt i Fingrene og lo, men det saa Børnene ikke.

»Det er nok vores Lucifer, som har været paa Spil«, mente Bedstemoder, »det er vist bedre, at vi ser at komme hjem, ellers vender de nok snart Bunden i Vejret paa Møllen, de Børn!«

Men det vilde Møllerfolkene slet ikke høre tale om, endnu havde hun jo ikke sluttet sin Fortælling om den franske Krig og om disse tre berømmelige Potentater. Bedstemoder havde kendt dem alle tre, hun havde mange Erfaringer, kendte da særlig til Militærvæsenet, hende troede enhver paa.

»Og hvad var det saa for tre Ismænd, som Russen sendte ud mod Bonaparte?« spurgte Møllerdrengen Bedstemoder, han var en køn og en munter Gut.

»Kan Du ikke selv tænke Dig til, at det var de tre Maaneder, December, Januar og Februar?« forklarede Svenden ham. I Russerlandet er det saadan en Kulde, at Folk maa gaa med Futteraler paa Næserne, ellers fryser de af dem. Franskmændene er ikke vante til saadan en Kulde, saa snart de kom ud i den, frøs de helt i Stykker. Og Russen vidste godt, at det vilde gaa saadan, derfor holdt han Franskmanden tilbage. Ja, det var rigtignok et Krigspuds«.

»Og Kejser Josef har I jo kendt personlig?« spurgte en af dem, der var kommen efter Mel.

»Ja, det har jeg da rigtignok! Jeg har ovenikøbet talt med ham, og han gav mig den Daler af højstegen Haand«, sagde Bedstemoder, idet hun tog Daleren, der hang i Granathalsbaandet, frem.

»Aa, sig os dog, hvordan det gik til, og

hvor han gav Bedstemoder den?« spurgte mange i Munden paa hverandre.

Børnene, der var blevne lidt mere stille derude paa Ovnen og opfangede dette Spørgsmaal, sprang ned og bad Bedstemoder, om hun dog ikke nok vilde fortælle, de havde endnu aldrig hørt den Historie.

»Jamen »vor Mo'r« og »vor Fa'r« har allerede hørt den«, indvendte Bedstemoder.

»En smuk Historie kan man godt høre to Gange eller flere endnu uden at blive ked af det; fortæl den nu blot!« sagde »vor Mo'r«.

»Ja, ja, saa skal jeg fortælle jer den, men I Børn skal sidde mig pænt stille«.

Børnene satte sig lydigt og var stille som Mus.

»Da man byggede Fæstningen »Novy Ples« var jeg en lille stumpet Unge«, begyndte Bedstemoder sin Fortælling. »Jeg er fra Olešnice, ja, I ved da, hvor Olešnice ligger?«

»Det ved vi godt — det er bag Dobruška i Bjærgene ved den schlesiske Grænse, er det ikke?« spurgte Svenden.

»Ja, det er rigtig nok. Lige ved vort Hus boede Enken Novatna i en lille Hytte; hun ernærede sig af at lave uldne Tæpper.

Naar hun havde lavet sig en Bunke sammen, bar hun det alt til Jaromĕr eller Ples for at sælge det.

Hun og min salig Moder var Perlevenner,

og vi Børn var hos hende adskillige Gange om Dagen. Fader var hendes Søns Gudfader. Da jeg allerede var gammel nok til at kunne faa Fingrene igang til Arbejde, sagde Enken, naar jeg kom over til hende: »Kom nu herhen, Tøs, og sæt Dig til Væverstolen og lær noget, det kan engang komme Dig til gode. Hvad Mennesket lærer som lille, det er som en funden Skat, naar det bliver ældre«. — I hele mit Liv har jeg været Fyr og Flamme til Arbejde, og jeg har aldrig ladet mig nøde til noget som helst af den Art; jeg adlød, og snart fik jeg lært det Haandværk saa godt, at jeg kunde klare alt ganske ene. Paa den Tid var Kejser Josef meget ofte i Novy Ples. Man talte vidt og bredt om ham, og hvem der havde faaet ham at se, gjorde sig ordentlig til af det.

Engang, da Novatna skulde af Sted med sit Væverarbejde, bad jeg min Moder, om hun vilde lade mig gaa med hende, for jeg vilde saa gærne have Novy Ples at se. Moder saa, at Nabokonen havde meget at bære, og sagde: »Gaa Du bare, Du kan hjælpe Konen med at bære«. Den næste Dag ganske aarle gik vi, og før Middag kom vi til Engene ved Ples. Der laa Vedstabler; vi satte os paa en og trak Skoene paa. Saa sagde Konen netop: »Aa, jeg Stakkel, hvor skal jeg nu først gaa hen med disse Tæpper?« og i det samme kom der hen ad Vejen en eller anden Herre til Hest lige

ned mod os. I Haanden havde han noget, der kunde ligne en Fløjte, Tid efter anden lagde han den op til sit Ansigt og drejede sig langsomt rundt mod alle Verdenshjørner. »Se bare, lille Mo'r«, siger jeg, »det er nok en Musikant, han blæser paa Fløjte, og selv drejer han sig rundt dertil«.

»Aa, dumme Tøs, det er hverken nogen Fløjte eller nogen Musikant, det maa være en eller anden fin Herre, der ser efter ved Byggearbejdet. Saadan en har jeg set vandre om. Han har et Slags Rør, i det er der et Glas, og gennem det ser han, og han skal kunne se langt med det. Saadan kan de se alt, hvad der gaar for sig«.

»Ja men, hvis han nu har set, hvordan vi trak Sko paa?« siger jeg.

»Ja, hvad Ulykke skulde der saa være i det? det er der da intet ondt i«, lo Konen.

Medens vi snakkede saadan, kom den fremmede Herre helt hen til os. Han havde en graa Frakke paa og en trekantet Hat, og bagtil stak der en Haarpisk ud med Baand om.

Det var en ung Mand og smuk som et Maleri. »Hvor skal I hen, og hvad bærer I paa?« spurgte han og blev holdende hos os. Enken sagde, at hun havde vævede Varer med for at sælge dem i Ples.

»Hvad er det for vævede Ting«.

»Uldtæpper, lille Herre, til Soldaterne;

maaske var der et, som kunde tiltale Herren?« spurgte Novatna, løste hurtigt Bundet op og foldede et Tæppe ud paa Bræddestablen. Det var ellers en god og beskeden Kone, men saa snart hun kom i Lag med at handle, var hun forskrækkelig snakkesalig.

»Det er vel din Mands Arbejde?« spurgte Herren igen.

»Ja, han gjorde det engang, kære, lille Herre, men til Høsten bliver det to Aar siden, han døde. Jeg kiggede jo tidligere lidt til Væven og lærte mig det Arbejde, og det kommer mig nu til Gode. Jeg siger ogsaa altid til Madla: Lær blot noget, lille Madla, det, Du har lært, skal ingen Moders Sjæl tage fra Dig«.

»Er det din Datter?« spurgte Herren paany.

»Nej, min er det ikke, det er min Naboerskes, men hun hjælper mig af og til. — De skal ikke se skævt til hende, fordi hun er lille, hun er til Gengæld kraftig og rap til Arbejde. Det der Tæppe har hun vævet ganske ene«.

Den fine Herre klappede mig paa Skulderen og saa venlig til mig. Aldrig i mit Liv har jeg set saa smukke blaa Øjne, de var ganske som Kornblomster.

»Har Du selv da slet ingen Børn?« sagde han igen til Enken.

»Jo, jeg har da en Søn«, svarede hun, »jeg har sat ham i Skole i Rychnov. Den gode Gud har givet ham et godt Nemme, saa Lær-

dommen gaar som Leg for ham, han synger ogsaa smukt i Kor, saa jeg vil gærne bruge nogle Skilling paa ham, om han kunde blive Præst«.

»Naa, men hvis han nu ikke vil være Præst?« spurgte Herren.

»Jo, vist vil han det, lille Herre, Jiřik er en god Dreng«, sagde Enken.

Jeg kunde hele Tiden ikke andet end stirre paa det Rør og tænke paa, hvordan i al Verden den Herre kunde kigge gennem det. Men det kunde han ligestraks se paa min Næse, for paa éngang vendte han sig om til mig og sagde: »Du vilde nok gærne vide, hvad man kan se gennem denne Kikkert?«

Jeg blev rød i Hovedet og kunde slet ikke faa Øjnene op. Men Enken brast ud: »Hun tænkte saamænd, Pigebarnet, at det var en Fløjte, og at I var en Musikant. Men jeg har fortalt hende, hvem I er!«

»Naa, saa Du ved det?« lo Herren.

»Ja, jeg ved ikke, hvad I hedder, men at I er en af dem, som gaar her for at passe paa de Folk, der bygger, og kigger paa dem gennem det Rør, det ved jeg da!«

Herren gav sig til at le, saa han maatte holde sig i Siderne.

»Naa, lille Mutter, det sidste har Du da truffet rigtigt. — Vil Du gærne kigge gennem dette Rør, saa værsaagod!« sagde han til mig,

da han havde let ud, og saa satte han Røret lige op for mit Øje.

Nej, hvor jeg saa! Folkene i Jaroměr stod som lige foran Vinduerne, og jeg kunde se hver én ganske nøjagtigt, jeg kunde se alt, hvad hver gjorde, ligesom jeg havde staaet ved Siden af dem. Jeg vilde ogsaa række Enken det, for at hun kunde faa noget at se, men hun sagde til mig: »Hvad tænker Du paa, Pigebarn, jo, det vilde rigtignok se kønt ud, om saadan en gammel Kone gav sig til at lege«.

»Men det er ikke til at lege med, det Instrument, det er til Nytte, lille Mo'r«, sagde Herren til hende.

»Ja, det er nok muligt, men for mig passer det ikke«, sagde Enken, og hun vilde paa ingen Maade se i det Rør.

Medens jeg stod og saa, faldt det mig ind, at det kunde dog være rart, om jeg kunde faa Kejser Josef at se gennem det Glas, og jeg kiggede rundt til alle fire Verdenshjørner, og da den Herre var saa meget venlig, sagde jeg til ham, hvem jeg saa gærne vilde se.

»Hvorfor vil Du saa gærne se Kejseren? Synes Du saa godt om ham?« spurgte Herren mig.

»Ja, det gør jeg da rigtignok! Gud forbarme sig, hvor kunde det dog være anderledens, naar hvert evige Menneske roser ham for hans Godhed og Bravhed. Vi beder ogsaa hver Dag for ham,

at Gud skal lade ham og hans Moder længe regere«.

Herren smilede og sagde: »Havde Du ogsaa Lyst til at tale lidt med ham?«

»Nej, bevares vel, det havde jeg da ikke Mod til«, siger jeg.

»Jamen, Du er jo slet ikke genert overfor mig, og Kejseren er jo ogsaa et Menneske ligesom jeg«.

»Ja, det er da ikke saadan ligefrem, lille Herre«, tog Enken til Orde, »Hr. Kejseren er Hr. Kejseren, og det har noget at sige. Jeg har hørt, at naar én ser Kejseren ind i Øjnene, saa faar han som Feber med Kulde og Varme. Vores Fredsdommer har talt hele to Gange med ham, og han sagde saadan«.

»Jeres Dommer har formodentlig ingen god Samvittighed, og derfor kan han vel ikke se Nogen dristigt i Øje«, sagde Herren og skrev samtidig noget paa en lille Papirslap.

Det gav han siden Enken og sagde til hende, at hun skulde gaa tl Ples til Forplejningsmagasinet, og efter den Billet vilde man saa betale hende alle Tæpperne. Mig gav han denne Sølvdaler og sagde: »Lad den Sølvdaler være Dig en Paamindelse om ikke at glemme Kejser Josef og hans Fru Moder! Bed for ham, et varmt Hjærtes Bøn holder Gud af. Naar I saa kommer hjem, kan I sige, at I har talt

med Kejser Josef«. — Saa sagde han ikke mere, men red hurtig sin Vej.

Vi knælede ned, og ingen af os vidste, hvad vi skulde gøre af Angst og Glæde. Enken gav sig til at bebrejde mig, at jeg havde opført mig saadan, men selv havde hun jo heller ikke snakket finere. Men hvem kunde da ogsaa tænke paa, at det var Kejseren. Vi trøstede os dog med, at han ikke selv kunde have følt sig krænket, siden han havde givet os Gaver.

I Magasinet betalte de Navatna tre Gange saa meget for Tæpperne, som hun forlangte. Vi ligefrem fløj hjem, og da vi var kommen der, var der slet ingen Ende paa vore Fortællinger, og alle misundte os. Min Moder lod Daleren gennembore, og fra den Stund af bærer jeg den ofte om Halsen. Det har været slemt nok for mig et Par Gange, men Daleren har jeg dog aldrig givet ud. — Ja, det er Skade, megen Skade, at Jorden skjuler en saadan Mand!« sluttede Bedstemoder sin Fortælling med et Suk.

»Ja, det er Skade«, indrømmede alle. Nu, da Børnene havde hørt Dalerens Historie, vendte de den paa alle Leder, og nu først blev den berømmelig for dem. Men Bedstemoder kom til at staa endnu højere i alles Øjne fra den Stund af, man vidste, at hun havde talt med Kejser Josef.

Med Søndag Aften begyndte man allerede i Møllen en ny Uge. De, der skulde have malet,

kom kørende til, Møllen begyndte lidt efter lidt at hamre med dagligdags Takt. Svenden gik i Møllehuset og mønstrede alt med Kenderøje, hvor noget skulde mangle, Drengen sprang syngende op og ned fra den ene Bænk til den anden, og »vor Fa'r« stod foran Møllehusdøren og hilste glad sine Kunder, der bragte ham Arbejde, medens han bød alle paa en Pris Tobak.

»Vor Mo'r« og Mančinka fulgte ved Sommertid Bedstemoder lige til Værtshuset. Var der nu tilfældigvis Musik, stansede man gærne lidt ved Tærskelen, og sædvanligvis sluttede nogle Bønderkoner sig til dem, for at se paa den dansende Ungdom. Indenfor var det umuligt at komme, der var fyldt til Trængsel; selve Kristla, der bar Øl ud til Herrerne i Haven, maatte løfte Krusene højt over Hovedet, for at man ikke skulde støde dem af Hænderne paa hende.

»Ser man bare til de Herrer«, sagde »vor Mo'r«, idet hun viste med Hovedet ud i Haven, hvor Herrerne fra Slottet sad og, saa ofte som Kristla kom hen til dem, forsøgte at holde hende tilbage. »Se, som de bære sig ad! Ja, det er et Pigebarn, som I ikke hver Dag ser Magen til. Men I skal ikke bilde Jer ind, at den gode Gud lader hende gro og trives, for at I skal gaa hen og spolere Lys og Lykke for hende«.

»Man behøver heller ikke at være bange

for, at Kristla skulde lade sig Hovedet fordreje af den Slags«, mente Bedstemoder. »Hun skal nok vise dem Vintervejen, om det er fornødent«.

Det lod ogsaa til det. En af disse Herrer, der stank af Moskus i to Alens Afstand, hviskede Pigen noget i Ørene, men hun brød ham af og lo: »Nej, De tager Fejl, vi køber ingenting!« Hun sprang ud i Gaarden, og med et muntert Ansigt lagde hun sin Haand i en høj Bondekarls svedige Højre, lod sig favne og føre ud i Dansen uden at agte paa Raabet: »Lille Kristine, kom herud og skænk paa!«

»Ham har hun nok kærere end Slottet med alle dets Junkere og Herligheder«, lo Bedstemoder, ønskede »vor Mo'r« God Nat og begav sig hjemad med Børnene.

V

Vel en Gang hver 14de Dag eller 3die Uge, naar det netop var en smuk Dag, sagde Bedstemoder: »Idag vil vi gaa til Skovridergaarden og spinde der«. Børnene glædede sig lige fra Morgenstunden og til det Øjeblik, Bedstemoder tog sin Ten og begav sig paa Vejen.

Bag Dammen førte Vejen under den stejle Skrænt til Broen, paa den anden Side Broen løb en Poppelallé uden Afbrydelse lige op til Hovedgaarden, Riesenburg. Men Bedstemoder

foretrak Vejen under Skrænterne lige op til Savmøllen. Ovenover Savmøllen var der et nøgent Bjærg, hvor der voksede Kongelys, Barunka krøb ivrigt op og plukkede og bragte Bedstemoder dem. Bag Savmøllen snævrede Dalsænkningen mer og mer ind, og Floden i sin trange Seng hastede sprøjtende over store Sten, der laa paa dens Vej. Højdedragene var klædte med Gran og Fyr, hvis Skygger skjulte næsten den halve Dalbredde i Tusmørke. Gennem den Dal gik Børnene med Bedstemoder, indtil de kom hen under Slottet Riesenburgs Ruiner, der traadte frem, dækkede med Mos, mellem de mørke Træer.

Ikke langt borte fra Slottet, over en gammel Løngang, der efter Folkemunde strakte sig tre Mile under Jorden, men hvor ingen kunde gaa for Fugtighed og fordærvet Luft, var der bygget et Skovhus med tre høje, spidse Vinduer. Naar Herskabet var paa Jagt, spiste de Frokost her. Til dette lille Hus styrede alle Børnene klatrende op ad den stejle Aas som Gemser. Bedstemoder, den stakkels Gamle, kunde knap nok kravle efter, hun maatte stadig holde sig fast ved Buskene paa Vejens Sider. »Ja, I har ordentligt gjort mig det broget, Vejret er ved at gaa fra mig«, sagde hun, da hun omsider var helt oppe.

Men Børnene tog Bedstemoder ved Haanden, førte hende op paa Altanen, hvor der var kølig Skygge og smuk Udsigt, og fik hende

anbragt paa en Stol. Fra Skovhusets højre Side saa Børnene ud over Slotsruinerne, under Slottet drejede en lille Dal rundt i en Halvkreds, Bjærgskraaninger og Toppe, alt bevokset med Gran, spærrede den af paa begge Sider. Paa en af disse Tinder stod en lille Kirke; Vandets Brusen og Fuglenes Sang var det eneste, som livede op i den rundt om raadende Stilhed.

»Hvad hedder den lille Kirke derhenne, Bedstemoder?« spurgte Vilém.

»Det er Kirken i Boušin. Vil Gud unde Helbred, saa skal vi nok komme derhen engang, naar der bliver Valfart«, sagde Bedstemoder.

»Hvad er der da sket der, Bedstemoder?« spurgte lille Adele, der godt kunde sidde og høre paa Bedstemoder fra Morgen til Aften.

»Et Under er der sket der. Kan I ikke huske, hvad Vorša engang fortalte?«

»Nej, vi kan ikke, aa fortæl os det, vi vil saa forskrækkelig gærne høre det«, tiggede Børnene, og Bedstemoder lod sig ikke bede længe.

»Ja, sæt Jer saa kønt ned paa Bænken, og læn Jer ikke ud af Vinduerne, for at I ikke skal falde ned og knække Halsen«, formanede Bedstemoder og begyndte sin Fortælling.

»Bag den Top og de Skove ligger Landsbyerne Turyn, Litoboř, Slatina, Mečov og Boušin. I gamle Dage hørte de alle til en eneste Besidder, han hed Turynsky og boede i Slottet

i Turyn. Den Ridder var gift og havde en eneste Datter, en dejlig lille Pige, men ulykkeligvis var hun døvstum, hvorover Forældrene var dybt kummerfulde.

En skønne Dag vandrede den lille Pige op og ned i Slottet, og saa satte hun sig pludselig i Hovedet, at hun vilde se, hvordan det var med de smaa Lam i Boušiner Engen, og om de var voksede, siden hun sidst saa dem. I skal dog vide, at dengang var der hverken den dèr lille Kirke eller Landsbyen, der var blot en Bygning, hvor Hr. Turynskys Tyende boede, og hvor hans Hjorder og Kvæg havde Rum. Rundt om, vidt til alle Sider var der bare Skov og i Skoven fuldt af vilde Dyr.

Turynskys lille Datter havde flere Gange været ude i Faarefoldene men altid sammen med sin Fader, og den lille Tosse troede, at hun blot behøvede at løbe ud, saa vilde hun ogsaa straks finde derhen. Hun gik og gik, ligesom det nu faldt hende ind, hun tænkte, at den ene Vej kunde være lige saa god som den anden, for hun var endnu ung og ufornuftig, ligesom I er. Da hun allerede havde gaaet længe og endnu ikke saa nogen hvid Gaard, begyndte hun at føle sig ilde til Mode: »Hvad mon Fader og Moder vilde sige til, at hun saadan var løbet af Sted fra Slottet«, tænkte hun, hun blev alvorlig bange og vendte om. Men naar et Menneske er angst, saa forvirres

det let, især da saadant et Barn. Vejen løb i surr for den Lille, og hun kunde hverken finde hjem eller til Faarefolden. Hun kom ind i den tætteste Skov, hvor der hverken var Sti eller Lys. Nu mærkede hun, at hun var faret vild! I kan selv tænke Jer, hvad hun følte. Og dog vilde det langtfra være saa galt for Jer. I kan høre og tale, men det kunde ikke den lille Pige. Hun løb forvirret paa Kryds og Tvers, og mer og mer kom hun bort fra den rette Vej.

Tilsidst pinte ogsaa Sult og Tørst hende, hendes Fødder gjorde bitterlig ondt, men det var dog alt for intet at regne mod den Skræk, den lille Pige havde for Natten og de vilde Dyr, og den Uro, hun følte over, at Fader og Moder sikkert vilde vredes alvorligt. Udmattet og forgrædt stod hun pludselig ved en Kilde.

Begjærlig knælede hun ned ved den og drak. Da hun igen saa sig om, saa hun to tiltrampede Stier, men hun vidste ikke, hvilken af dem hun skulde følge, for hun var nu bleven klog nok til at forstaa, at enhver Sti ikke førte hjem. Da huskede hun, at hendes Moder, naar hun var i Angst og Hjærtesorg, altid plejede at gaa ind i sit Kammer og bede, og derfor knælede nu den lille Pige ned paa Jorden og bad, at Gud vilde føre hende ud af Skoven.

Og paa engang hørte hun en forunderlig Lyd. Det klang og dirrede for hendes Øren mer og mer, tydeligere og tydeligere. Den lille

Pige forstod slet ikke, hvad der skete med hende, og hvad det var for Lyde. Af Skræk kom hun til at ryste og græde, vilde flygte bort — og se! ud af Skoven, lige imod hende paa den lille Sti kommer et hvidt Faar løbende efter det nok et, saa et tredje, fjerde, femte, sjette og endnu fler, og stadig fler, til der staar en hel Hjord ved Kilden. Hver Faar havde en Klokke om Halsen, de Klokker ringede, og den lille Pige kunde høre det! Det var Faders Faar, og der kommer Hyrdens hvide Hund — og bagefter selve Barta Faarehyrde. Den lille Pige skriger op: »Barta!« og løber hen til ham.

Barta blev inderlig glad, da han mærkede, at den lille Frøken kunde tale og høre, han tog hende paa sine Arme og ilede til Faaregaarden, som de ikke var langt borte fra. Der ventede Turynskys Hustru ganske bange; de vidste ikke, hvorledes deres Datter pludselig var bleven borte, eller hvad der var bleven af hende. De havde sendt Folk ud at lede i Skoven til alle Sider, Faderen var ogsaa ude at søge, og kun Fruen ventede paa den hvide Gaard. I kan selv tænke Jer, hvor glad den Moder blev, da Barta, bragte hende Datteren og tilmed helbredet. Da nu ogsaa Faderen kom tilbage, og Datteren fortalte dem alt, besluttede Forældrene, at de ved den Kilde vilde opbygge en Kirke Gud til Tak og Pris. Og det gjorde de ogsaa. Den lille Kirke, I ser der, er just den samme, og

Kilden ved den, den samme Kilde, hvor den lille Pige slukkede sin Tørst og bad, og her i disse Skove fór hun vild. Men den lille Pige er forlængst død, og Hr. Turynsky er død, og hans Frue og Barta er død, og Slottet ved Turyn er kun en Ruin«.

»Men hvor kom Faarene og Hunden hen?« spurgte Vilem.

»Naa — Hunden er død, de gamle Faar er ogsaa ude af Verden — de unge voksede op og fik igen Lam. Og saadan gaar det her i Verden, kære Børn, en gaar, en anden kommer«.

Børnene kastede et Blik ned i Dalsænkningen. De saa i Tankerne Ryttere ride om og den lille Pige fare vild. — Og se! — med et rider ud fra Skoven en Dame paa en prægtig Hest, efter hende en Page. Damen har et mørkt Liv, langt graat Skørt, der hænger ud over Stigbøjlerne, paa Hovedet en sort Hat, og fra den flagrer et grønt Slør langt ud over de ravnesorte Lokker.

»Bedstemoder, Bedstemoder, se, der kommer en Ridderdame ridende, se bare!« raabte Børnene.

»Hvor kan det nu falde Jer ind, der er jo slet ingen Ridderdamer til mere — det er Fru Fyrstinden«, sagde Bedstemoder, der kiggede ud af Vinduet.

Børnene ærgrede sig saa smaat over, at det ikke var en Ridderdame, som de havde forestillet sig.

»Fru Fyrstinden kommer op til os!« raabte de alle.

»Ja, I kan nok se, I Tossehoveder, hvordan tror I en Hest kan klavre op ad den Skrænt?« sagde Bedstemoder.

»Jo, det kan den godt — Roland klatrer som en Kat, se bare!« raabte Jan.

»Lad mig i Fred, jeg vil slet ikke se paa det. De Herskabsfolk har dog ogsaa forunderlige Ideer«, sagde Bedstemoder og holdt Børnene tilbage, da de vilde læne sig ud af Vinduet.

Det varede ikke længe, før Fyrstinden var oppe. Let svang hun sig af Hesten kastede den lange Klædning over Armen og gik hen til det lille Skovhus.

Bedstemoder rejste sig for at tage imod hende med Respekt.

»Naa, det er nok Prošeks Smaa?« spurgte Fyrstinden og saa paa Børneansigterne.

»Ja, naadige Frue, det er det saamænd«, svarede Bedstemoder.

»Og Du er deres Bedstemoder?«

»Ja, naadige Frue, deres Mormoder«.

»Du kan være glad, der har Du en Fiok sunde, gode Børnebørn. Men er I nu ogsaa pænt lydige mod Eders Bedstemoder, hvad, Smaa?« spurgte Fyrstinden Børnene, der slet ikke havde kunnet faa Øjnene fra hende.

Men paa hendes Samvittighedsspørgsmaal slog de Øjnene ned og hviskede: »Ja vi er!«

»Ja, ja, det gaar jo! sommetider . . . hm. — kunde det jo nok være bedre — men Herregud, vi har vel ikke selv været anderledens«, sagde Bedstemoder.

Fyrstinden smilede. Da hun fik Øje paa en Kurv med Skovjordbær, som stod paa Bænken, spurgte hun, hvor Børnene havde fundet dem. Bedstemoder gav straks Barunka et Vink: »Gaa hen, lille Pige, og byd den naadige Fyrstinde dem. De er friske, Børnene har plukket dem undervejs, den naadige Frue vil nok synes om dem. Da jeg var ung, spiste jeg ogsaa gærne de Bær, men Siden en Lille er død for mig, har jeg aldrig smagt noget Jordbær«.

»Men hvorfor dog?« spurgte Fyrstinden, idet hun tog mod Kurven, som Barunka rakte.

»Det er nu saadan mellem os Smaafolk, naadige Frue, at naar et lille Barn dør fra sin Moder, saa spiser hun hverken Kirsebær eller Jordbær før Skt. Hans. For det hedder sig, at Jomfru Marie gaar om i Himlen og uddeler Bær til de smaa Børn. Men til det Barn, hvis Moder ikke har passet paa og ikke holdt sig fra at spise Bær, siger den hellige Jomfru: »Ser Du, min lille Ven, til Dig er der kun lidt, Din Moder har spist det fra Dig«. Derfor holder vi Mødre os fra at spise Jordbær. — Og spiser man ikke før Skt. Hans, saa lader man ogsaa være efter Skt. Hans«, tilføjede Bedstemoder.

Fyrstinden stod med et sødt Bær mellem

sine Fingre, rødt som hendes friske Læber, men ved Bedstemoders Tale lagde hun det uvilkaarlig ned i Kurven igen, idet hun sagde: »Nej, nu kan jeg ikke spise, saa vilde I Smaa heller ikke have noget undervejs«.

»Aa, det gør slet ikke noget, Fru Fyrstinde, spis blot, tag hele Kurven med hjem, vi samler nogle andre«, sagde Barunka ivrigt, idet hun rakte den lille Kurv frem.

»Naa, saa tager jeg mod eders Gave«, sagde Fyrstinden, idet hun lo ved Barnets troskyldige Tale, men i Morgen maa I komme op paa Slottet efter Kurven, og I skal tage Bedstemoder med, kan I huske det?«

Ja, vi skal nok komme, vi skal nok komme«, oplyste Børnene, akkurat som de svarede, naar »vor Mo'r« indbød dem til Møllen.

Bedstemoder vilde komme med Indvendinger, men det var allerede til ingen Nytte, Fyrstinden gjorde en let Bøjning for Bedstemoder, lo venlig til Børnene og gik ud af Bygningen. Hun rakte Staldknægten Kurven, løftede sig op i Saddelen paa Roland og forsvandt mellem Træstammerne som et skønt Syn.

»Aa, Bedstemoder, hvor jeg glæder mig til at komme paa Slottet! Fader siger, at Fru Fyrstinden har saa mange smukke Billeder der«, sagde Barunka.

»Og der skal være en Pappegøje, som kan tale. Du skal se, Bedstemoder, at Du vil nok

blive forundret!« mente Jan og klappede i Hænderne.

Lille Adele saa ned ad sin Kjole og sagde til Bedstemoder: »Saa skal jeg vel ikke have den Kjole paa, vel Bedstemoder?«

Men, Du Forbarmende, at jeg slet ikke har lagt Mærke til den Tøs, jo, Du er rigtignok køn, hvad har Du dog gjort?« raabte Bedstemoder, da hun saa, at den lille Pige var ganske overplettet.

»Jeg kan ikke gøre ved det, det var Jan, som skubbede mig, saa jeg faldt om i Jordbærene«, forklarede Adele.

»Ja, I to har altid noget Kludderi for. — Fru Fyrstinden maa have tænkt sig noget kønt om Jer — hun har vel ment, at I var nogle smaa Djævle. Lad os nu komme af Sted til Skovriderens! — Men det siger jeg Jer, I Drenge, gør I igen saadanne Spilopper, som I har gjort, saa kommer I ikke med en anden Gang«, sagde Bedstemoder strængt.

»Vi skal nok være artige, Bedstemoder«, forsikrede Drengene.

»Vi faar at se!« sagde Bedstemoder, imedens hun skridtede af efter Børnene ad Skovstien til Jægergaarden.

De gik ikke ret langt, førend de var midt imellem ung Løvskov, og gennem den kunde de allerede skimte de hvide Længer og selve Skovridergaarden. Foran Bygningen var et

grønt Vænge indhegnet og beplantet med Linde og Kastanier; under dem stod nogle Bænke og Smaaborde fastgravede i Jorden. Om i Græsset spankulerede Paafugle, og om dem plejede Bedstemoder at sige: at de havde Englefjer, Djævleryster og Gavtyvegang; en hel Flok stænkede Perlehøns med rindende Øjne sad og dukkede mellem det grønne, og mange hvide Kaniner spidsede Øren og fór i Angst fra hverandre ved hvert Kluk. En smuk Hjortekalv med rødt Halsbaand laa i Forstuedøren, og nogle Hunde tumlede kaade om i Gaarden. Neppe havde Børnene engang kaldt paa dem, før de hylende af Glæde kom springende, begyndte at fare i Kreds omkring dem, og mærkeligt var det, at de af bare Fryd ikke fik Gæsterne vælted omkuld. Hjortekalven kom ogsaa paa Adeles Kalden, og med sine blaa Øjne saa den saa kærligt paa Barnet, som om den vilde sige: »Dig kender jeg godt, det er Dig, der bringer mig saadanne Lækkerbidskener, Goddag igen!« Lille Adele maatte kunne læse det i dens Øjne, for hun stak straks Haanden i Lommen og gav Hjortekalven et Stykke Tvebak, som den tog imod, og saa sprang den efter hende.

»Hvad Pokker gaar der af Jer, I Landstrygere!« raabte en Stemme et eller andet Sted fra, og et Øjeblik efter kom Skovrideren i let grøn Frakke med Hjemmehue paa Hovedet

ud af sit Kammer. »Naa, det er jo kære Gæster!« raabte han ved Synet af Bedstemoder, »Velkommen! — hoj, af Vejen, Hektor, Diana og Amina! — væk — man kan jo ikke høre sine egne Ord«, brummede han til Hundene.

Bedstemoder gik ind i Huset, over hvis Indgang et mægtig Hjortegevir prangede. I Forstuen hang nogle Bøsser, men godt højt oppe, saa Børnene ikke kunde naa dem. Bedstemoder var grumme bange for Geværer, ogsaa naar de ikke var ladte, og naar Hr. Skovrideren lo, plejede hun at sige: »Hvem kan vide, hvad der kan gaa af saadan en Tingest, Djævelen sover ikke!«

»Det er sandt nok«, sagde Skovrideren, »naar Vorherre vil, saa bider Hunden med Halen«.

Bedstemoder tilgav Hr. Skovrideren, naar han ofte gav sig til at drille, blot han ikke togVorherres Navn forfængeligt og ikke bandede; det kunde Bedstemoder ikke finde sig i, saa holdt hun Hænderne for Ørene og sagde: »Hvad skal det nu til med saadan en uvasket Mund, saa en anden en er nødt til at stænke Vievand efter Dem«.

Hr. Skovrideren holdt meget af Bedstemoder, og derfor tog han sig i Agt, naar hun var til Stede, for at spy Djævelen ud, der, som han sagde, stadig, Gud ved hvorfra, sprang ham ind i Talen.

»Og hvor har vi Husmoderen?« spurgte

Bedstemoder, da de gik ind i Gæstestuen, og ingen var derinde.

»Sæt Dem dog, nu skal jeg straks kalde paa hende, De ved jo, at hun altid tumler om mellem Kyllingerne som en Klukhøne«, sagde Skovrideren, idet han gik ud for at kalde paa Konen.

Drengene stillede sig straks hen ved Skabet hvor Bøsser og Jagtknive straalede, og Pigebørnene legede med Hjortekalven, der var løbet med dem ind i Stuen; men Bedstemoder lod rask sit Blik glide ud over det hyggelige, rene og ordentlige Værelse og sagde ved sig selv: »Ja, det er sandt, om én kommer her Søgn eller Hellig, det lyser som Krystal af bare Renhed«, og da hendes Øje faldt paa Garnet, der sammenknyttet og mærket laa paa Ovnbænken gik hun nærmere for at se det rigtigt efter.

I samme Øjeblik gik Døren op, og ind traadte Husmoderen, endnu temmelig ung, i snehvidt Forklæde og hvid Hue paa Hovedet; paa Armen bar hun en lille brunhaaret Tøs. Hun hilste hjærteligt paa Bedstemoder og Børnene, og paa hendes lyse, venlige Ansigt kunde man virkelig læse Glæden.

»Jeg var ude at fugte Lærred. Jeg har Fornøjelse af det, i Aar bliver det hvidt som Batist«, fortalte Skovriderkonen som for at undskylde sin Fraværelse.

»Ja, der er Flid her i Huset«, sagde Bedstemoder, »et Stykke Lærred er paa Bleg, og her er allerede igen i Stand til Vævning. Det her bliver Lærred saa stærkt som Pergament, bare han nu gør det godt og ikke bedrager Jer for noget. Er I nu ogsaa sikker paa den Væver?«

»Det ved man jo, kære Bedstemoder, enhver tager sig lidt«, sagde Skovriderkonen.

Aa, I Fruentimmer, jeg gad s'gu nok vide, hvordan den Væver kan snyde Jer, I har jo regnet alt ud i Forvejen«, lo Skovrideren. »Men sæt Jer nu og staa ikke op«, opfordrede han Bedstemoder, der ikke kunde skilles fra Garnet.

»Vi har Tid nok endnu«, sagde Bedstemoder og tog den lille Anuška ved Haanden; Fru Skovridersken havde stillet hende hen ved Bænken, for at hun ikke skulde falde, for hun var først lige begyndt at gaa.

Som Husmoderen gik bort fra Døren, dukkede op bag hendes Skørtefolder to solbrændte Drenge, en ganske lyshaaret efter Moderen og en sorthaaret efter Faderen. I hedeste Iver var de sprungne efter Moder helt frem til Døren, men da Mama indlod sig i Samtale med Bedstemoder, vidste de ikke ligestraks, hvad de skulde sige til de fremmede Børn, de begyndte at skamme sig og gemte sig i Moderens Skørter.

»Hvad gaar der af Jer smaa Rakkere«,

begyndte Faderen, »er det maaske en Maner at krybe om bag Moder, naar I skal hilse paa Gæster? Naa, giv nu straks Bedstemoder Haanden!«

De smaa Knægte gik villig hen til Bedstemoder og rakte hende Haanden, Bedstemoder lagde et Æble i hvers. »Der har I det, og leg saa, og skam Jer ikke overfor gode Venner, det passer slet ikke for Drenge at holde fast i Moders Skørter«, skændte Bedstemoder lidt smaat, og Drengene sænkede Øjnene og saa paa deres Æbler.

»Naa, og saa — af Sted!« befalede Faderen, »vis Børnene vores Ugle, og kast Nøddekrigen ind til den, den, jeg skød i Dag. Vis dem ogsaa de unge Hvalpe og de smaa Fasaner. Men jag nu ikke rundt mellem Fjerkræet som Høge, forstaar I —!« Dette sidste hørte Børnene slet ikke, for næppe havde Fader udtalt: »Kvik af Sted!« før de som en Røg var ude af Døren.

»Naa, der er Spil i Benene!« lo Skovrideren og man kunde se, at den Fart ikke var ham imod.

»Børn er Børn, ungt Blod!« sagde Bedstemoder.

»Naar blot Drengene ikke var saa vilde«, sagde Fru Skovridersken, »men I kan ikke tro, Bedstemoder, hvor jeg sidder den hele Dag i Angst for dem. De klatrer om i Smuthuller og Træer, slaar Koldbøtter og river Bukserne

itu — saadan, at det er en Gru at se. Nej, saa takker jeg Gud for den lille gode Pige — det er en Lykke med hende«.

»Hvad kan I ønske mere, Fru Naboerske, Datteren Moderen op ad Dage, og Sønnerne Faderen«, trøstede Bedstemoder.

Husfruen gav med et Smil den lille Pige til sin Ægtemand, at han kunde kæle lidt for hende: »Jeg vil bare bringe lidt ind at spise paa, jeg er her straks igen«, føjede hun til.

»Det er en god Kone«, sagde Skovrideren, da hun var gaaet ud af Stuen, »Synd ville det være at gøre hende ondt; blot hun ikke altid gik med Angst i Kroppen for, at de Knægte skal slaa sig fordærvet — hvad er der ved en Dreng, naar der ikke er Ild i ham?«

»Altfor meget er ikke godt, Hr. Nabo, hvis man vilde give dem den fulde Frihed, saa vilde de tilsidst spadsere paa Hovedet«, sagde Bedstemoder, skøndt hun ikke altid selv handlede efter sine Ord.

Det varede ikke længe, før Værtinden traadte gennem Døren med fulde Hænder. Paa Egetræsbordet kom en hvid Dug tilsyne, Porcellainstallerkner, Knive med Skafter af Hjortetak; Jordbær viste sig, Æggekage, Fløde, Brød, Honning, Smør og Øl.

Husets Frue tog Tenen ud af Bedstemoders Hænder og sagde: »Saa, nu skal vi ikke spinde, lille Bedstemoder, tag for Jer af Retterne; skær

et Stykke Brød og smør det; Smørret er kærnet i Dag, og Øllet er ikke kredenset. Æggekagerne er ikke saa særlig vellykkede, jeg har bagt dem i Dag paa Lykke og Fromme, men naar der kommer en sulten Sjæl, saa smager de nok godt. Jordbær spiser De jo ikke, men Børnene holder meget af dem, naar man hælder Fløde over dem«. Saadan opfordrede Fru Skovridersken og saa skar hun Brød af, smurte Smør paa og dryppede Honning over.

Pludselig slog Bedstemoder sig for Panden, som om hun kom til at huske paa noget, og sagde: »Som mit gamle Hoved dog er glemsomt! Der ser man, endnu er det ikke faldet mig ind at fortælle Dem, at vi oppe i Skovhuset talte med Fru Fyrstinden«.

»Det er saamænd intet Under, de Børn med deres Skrigen gør en jo helt ør«, sagde Skovridersken; men hendes Mand spurgte straks, hvad Fyrstinden havde sagt til dem.

»Aa, fortæl ikke noget, Bedstemoder, før jeg kommer igen«, bad Skovridersken, »jeg maa ud og faa Ro paa de Unger, saa de sætter sig lidt ned«.

Imedens var Børnene paa stort Skue, og Skovriderdrengene, Franček og Bertik, stadigvæk i Spidsen forklarende og udlæggende alt. De stod netop paa Grønsværet foran Huset, og den lille Amina gjorde sine Kunststykker for dem; den sprang over en Stok og bragte Ting

tilbage i Flaben, som Børnene havde kastet, da Mama viste sig paa Tærskelen og kaldte til Aftensmad. Det lod de sig ikke to Gange sige, Børnene. »Sæt Jer nu pænt under Træerne, spis og smør Jer ikke til over det hele«, advarede hun, idet hun satte Maden for dem paa Smaabordene. Børnene satte sig, og rundt omkring dem posterede Hundene sig og gloede dem ind i Ansigterne.

Da Skovridersken igen kom ind i Stuen, bad hun Bedstemoder, om hun vilde fortælle om Fru Fyrstinden, og Bedstemoder fortalte Ord til andet hele Begivenheden derude i Skoven.

»Ja, det har jeg altid sagt, at hun har et godt Hjærte«, tog Skovridersken til Orde. »Naar som helst hun kommer her, spørger hun altid, hvad Børnene har for, og den lille Anuška kysser hun paa Panden. Den, der holder af Børn, er et godt Menneske. Men Tjenerskabet rakker hende til, saa man knapt kunde tro, at nogen er saa ond«.

»Gør Du godt mod Djævelen, saa lønner han Dig med Helvede«.

»Ja, det er sandt nok, Bedstemoder, det er et godt Ordsprog«, sagde Skovrideren. »Det er vist nok, at noget bedre Herskab end vor naadige Fyrstinde kunde vi ikke ønske os, naar hun blot ikke havde alt det Pak om sig, der ikke gør andet end ærgrer hende og bagvasker

hende. Og saa er det Tjenerskab til ingen Verdens Nytte, de bare stjæler Guds gode Dage. Naar jeg saadan ser mig om og tænker efter, kære Bedstemoder, saa brister det mangen Gang ud af mig: Gid tusend Djævle red Jer! Er det da ikke til at ærgre sig over, naar jeg betænker, at saadan en Dagdriver, der intet forstaar og ingenting er til uden at staa bag paa en Karosse som en Træklods eller sluske om i Værelserne, at saadan en forbarmelig Herre har lige saa meget som en anden en, at saadan en skal gaa og gælde for mer end jeg, der i Regn og Slud ene maa trave rundt i Skoven, være paa Post ved Dag og Nat for Vildttyve og staa for det hele og besørge alt. Jeg selv klager ikke over noget, jeg er tilfreds; men naar der kommer saadan en Humlestok herhen og rynker paa Snuden — saa kunde jeg minsæl nok faa Lyst til — men det er jo ingen Nytte til at ærgre sig«. Og Hr. Skovrideren tog sit Glas og tømte det over sin Vrede.

»Men ved den naadige Frue virkelig Besked med alt, hvad der gaar for sig — og hvorfor er der ikke en behjærtet nok og siger hende det, naar han bliver krænket?« spurgte Bedstemoder.

»Tak, det er godt nok, men hvem brænder gærne sine Fingre. Jeg har jo ofte talt med hende om det ene og det andet, og jeg kunde jo godt have ymtet lidt, men jeg har stadig

tænkt som saa: Ved Du hvad, lille Franček, ti Du hellere stille, det kunde ellers til syvende og sidst svie til Dig! Hun vilde vel slet ikke tro Dig og bare forhøre sig hos de højerestaaende, og saa var den Potte ude. De Folk hænger sammen som Ærtehalm. Jeg snakkede med hende for nogle Dage siden, hun gik gennem Skoven med den fremmede Fyrste, der er her for Tiden. De havde set Victoria et eller andet Sted, og de spurgte mig ud om hende, Fyrstinden var bleven forskrækket for hende«.

»Og hvad sagde I dem saa?« spurgte Bedstemoder.

»Ja, hvad skulde jeg sige andet end, at hun var forrykt, men ikke gjorde en Sjæl Fortræd«.

»Og hvad sagde hun saa til det?«

»Hun satte sig ned i Græsset, og den unge Fyrste ved hendes Fødder, og saa bad de mig sætte mig hos dem og fortælle dem om den tossede Victoria, og hvordan det var gaaet til, at hun mistede sin Forstand«.

»Og Du fortalte det nok gærne, hvad?« smaalo Skovridersken.

»Ja, det ved Du jo nok, Kone, hvem vil ikke være glad ved at tjene en smuk Dame med noget. Vor Fyrstinde er jo forøvrigt ikke saa ung mere, men hun er en sjælden dejlig Dame. Og forresten, hvad havde jeg at gøre, fortælle det skulde jeg jo.

»I er en stor Skælm, Hr. Nabo, nu har

jeg været her i to Aar, og I har tit lovet mig at fortælle omstændeligt, hvordan det gik til, at Victoria mistede Forstanden, men se mig til, om jeg endnu har hørt en Smule. Jeg er jo ganske vist heller ingen smuk Dame, og give Jer Befalinger kan jeg ikke, det er nok ogsaa derfor, jeg ikke endnu ved noget«.

»Aa, lille Bedstemoder, Jer holder jeg jo mere af end den allersomdejligste Dame i Verden, og vil I høre paa nu, saa skal jeg fortælle Jer den Historie lige paa Stedet«.

»Ja, naar vor gode Hr. Nabo vil, saa forstaar han at lægge Silkepude under ens Hoved, det er vist og sandt«, lo Bedstemoder. »Hvis Husmoderen tillader det, saa tager jeg Jer paa Ordet. Et gammelt Menneske ligner Børn, og Børn holder, som De ved, grumme meget af Fortællinger!«

»Og jeg er endnu ikke gammel men hører gærne med. Fortæl nu bare, fortæl lille Fa'r, saa faar vi en hyggelig Time«, sagde Fru Skovridersken.

»Mama, kære Mama, maa vi faa lidt mere Brød, vi har ikke en Smule«, hørtes Bertiks Stemme ved Døren.

»Det er jo ikke muligt, hvor har dog de Børn gjort af alt det!« undrede Bedstemoder sig.

»Det halve har de puttet i sig, og det andet halve har de givet Hundene, Hjortekalven og Egernet; saadan gaar det altid — ja, man

har sit Læs med de Unger«, sukkede Skovridersken og skar Brød paany.

Medens hun uddelte til Børnene, overgav hun den lille Datter til Barnepigen, og Hr. Skovrideren stoppede sig en Pibe.

»Min salig Mand, Gud give ham Saligheden, havde ogsaa den Sædvane, naar han skulde til at fortælle noget, saa maatte han først have sin Pibe godt stoppet«, fortalte Bedstemoder, og et Glimt, der vidnede om lykkelige Minder, funklede i hendes Øjne.

»Ja, jeg ved nu ikke, men det er, som om de Mandfolk havde aftalt det, alle har de den grimme Vane«, sadge Skovridersken, der i Døren opfangede Bedstemoders Ord.

»Stil Dig nu ikke an, som om Du ikke var glad ved det, Du bringer mig jo selv Tobak fra Byen«, sagde Skovrideren, idet han tændte sin Pibe.

»Ja, der er jo ikke andet at gjøre. Hvis man vil se et glad Ansigt paa jer Mandfolk, saa maa man føje jeres Luner. — Begynd nu bare at fortælle«, sagde Husfruen, idet hun satte sig hos Bedstemoder med sin Ten.

»Jeg er parat, naar I bare vil høre!« sagde Skovrideren og sendte den første Røgsky tilvejrs, slog Benene overkors, lænede sig magelig tilbage i Stolen og begyndte at fortælle om Victoria.

VI

Victoria er en Bondepige fra Žernov. Hendes Forældre er forlængst begravne, men hendes Broder og Søster lever endnu den Dag i Dag. For femten Aar siden var Victoria en Pige saa frisk som et Hindbær — vidt og bredt var der ikke hendes Lige. Behændig som en Hind og flittig som en Bi var hun, saa ingen kunde ønske sig en bedre Kone. En saadan Pige ovenikøbet med Arvelod i Udsigt bliver ikke tilovers paa Torvedagen, det er klart nok. Ry gik der ogsaa af Victoria i den hele Egn, og Frierne lod ikke Døren i Ro. Mangen en fandt Øre baade hos Fader og Moder, flere iblandt dem var velhavende Gaardmænd, og Datteren kunde let have kommet til topfyldt Fad og Krus, som man siger, men hun vilde slet ikke høre noget om den Ting; kun den skænkede hun kælne Øjne, som kunde danse godt.

Mangen Gang var det haardt nok for Faderen at se, hvordan hans Datter gav Frierne Løbepas, den ene efter den anden; han gav knubbede Ord af sig og sagde, at nu maatte hun se at bestemme sig for en, ellers vilde han selv vælge for hende og tvinge hende til at gifte sig. Men Pigebarnet stak i at græde og bad, at de dog ikke vilde jage hende af Huset, der var jo Tid endnu, hun var bare 20 Aar og havde slet ikke endnu levet rigtig i Verden, og Gud maatte vide, hvem hun engang fik, og hvordan det

skulde gaa hende. Faderen holdt grumme meget af sin unge Datter, og da han hørte saadan en Jamren, fik han ondt af hende, og han saa paa hendes smukke Ansigt og tænkte: »Naa, Du har vel Tid nok, Du finder Dig vel nok endnu en Kæreste«. Men Folk dømte helt anderledes om den Ting; de mente, at Victoria var stolt, at hun bildte sig ind, der skulde komme Karet efter hende, og man profeterede, at Hovmod staar for Fald, »at den, der vil vælge og vrage, Fanden tilsidst vil tage«, og lignende Sager.

Paa den Tid laa der Jægere indkvarterede i Landsbyen. En af dem begyndte at sætte Øjne op til Victoria. Gik hun til Kirke, saa var han efter hende, i Kirken stod han ufravigelig tæt ved hendes Skammel, og i Stedet for at se til Altret, stirrede han paa hende. Gik hun i Marken, dukkede han ganske sikkert op lige ved hende — kort og godt, hun kunde gaa hen, hvor hun vilde, altid fulgte han hende som hendes egen Skygge.

Folk sagde om ham, at han ikke var rigtig i Hovedet, og Victoria sagde til sine Veninder, naar de talte om ham: »Hvad vil den Soldat mig? Han taler aldrig akkurat som en Mare. Jeg er angst og bange for ham. Naar jeg føler ham nær ved mig, saa gaar det som Is igennem mig, og de Øjne faar mit Hoved til at snurre«.

De Øjne, de Øjne, sagde alle, de tydede ikke paa noget godt. Der var dem, der sagde,

at de lyste ved Nat, og de sorte Øjenbryn, der var udspændt over dem som Svanevinger og løb sammen i Midten, de var et uhyggeligt, ildevarslende Tegn. Nogle havde ondt af ham og sagde: »Herregud, hvem kan gøre for det Onde, man er født med! og saadanne Øjne har kun Magt over nogle Mennesker, alle behøver ikke at være bange for dem«. Ikke desto mindre forskrækkedes alle de gode Nabokoner, naar han kastede sine Øjne paa deres Børn, og de ilede til for at gnide dem med et hvidt Klæde, og naar som helst et Barn i Landsbyen blev sygt, sage man straks, at den sorte Jæger havde set med onde Øjne paa det. Tilsidst vænnede Folk sig til dette dystre Ansigt; om mellem Pigerne var der endogsaa dem, der sagde, at han slet ikke var saa helt grim, naar han bare havde været lidt venligere. Den almindelige Mening mellem dem var dog: »Hvad er det dog for et vildt Væsen? Gud maa vide, hvem han er og hvorfra; allerhelst er han vel slet intet Menneske, man burde hellere slaa et Kors for ham og sige: »Vorherre være med os — vig bort Satan!« Han danser ikke, taler ikke, synger ikke — lad ham løbe pokker i Vold! Og de lod ham løbe. Men hvad nyttede det til? De kunde sagtens sige: Lad ham løbe, for han kom slet ikke til dem; men Viktoria havde et rent Helvede med ham.

Hun gik kun ugjærne ud, naar hun da

ikke var tvungen dertil, blot for at slippe fri en lille Stund for de Øjne, der forfulgte hende overalt.

Hun kunde ikke glæde sig ved Musikken mere, for altid stirrede det dystre Ansigt paa hende fra en eller anden Krog. Hun gik heller ikke mer saa glad til Spindestuen, for hun vidste jo, at sad den sorte Jæger ikke i Stuen, saa stod han udenfor Vinduet, og saa snøredes Halsen til for den unge Pige, og Traaden brast. Det var en sand Marter. Alle kunde se, at der var foregaaet en Forandring med hende, men ingen tænkte sig, at Jægeren var Skyld deri, de ansaa ham nu engang for tosset og tænkte, at Viktoria lod ham gaa bagefter sig, fordi hun ikke kunde forhindre ham deri.

Men engang sagde Viktoria til sine Veninder: »Jeg forsikrer Jer, Piger, at kom der nu en Frier til mig, om han saa var fattig eller rig, grim eller smuk, jeg tog ham lige paa Stedet— blot han var udenbys fra«.

»Hvor kan Du dog faa saadanne Tanker i Hovedet? Har Du det maaske saa ondt hjemme, at Du gaar og faar tossede Idéer og ikke kan lide at være her mellem os mere«, spurgte Pigerne.

»Nej, saadan maa I ikke tro om mig! Men jeg kan slet ikke holde det ud, saa længe han er her, den sorte Soldat. I kan ingen Tanke gøre Jer om, hvor det paatrængende Menneske

piner og plager mig. Jeg kan snart hverken sove i Ro eller bede, allevegne hvor jeg staar og gaar, har jeg de Øjne efter mig«. Saadan klagede Viktoria grædende for Pigerne.

»Men du godeste Gud, hvorfor forbyder Du ham ikke at gaa efter Dig, hvorfor siger Du ham ikke, at Du ikke kan udstaa ham, at han er Dig modbydelig?« kom de alle med deres Raad.

»Som om jeg ikke havde gjort det! Med ham selv har jeg rigtignok ikke talt, hvordan skulde jeg ogsaa det, saadan som han gaar efter mig — men jeg har sagt ham det gennem hans Kammerat«.

»Naa, og han adlød ikke?« spurgte Pigerne.

»Jo vist! Han sagde bare til Kammeraten, at ingen havde noget at befale ham, at han kunde gaa hvorhen, han vilde, og til hvem han vilde; og han sagde ogsaa, at han jo slet ikke havde sagt til mig, om han brød sig om mig, derfor havde jeg ikke nogen Aarsag til at at fortælle ham, at jeg ikke kunde lide ham!«

»Se bare til den Tølper!« udbrød Pigerne vredt, »hvad bilder han sig ind? Vi skal nok hævne os paa ham«.

»Det er bedre ikke at have noget med den Slags Folk at skaffe«, mente de forsigtigere.

»Snik og Snak, hvad kan han gøre os?« raabte de kækkeste af Pigerne. »Saa skulde han i hvert Fald have fat i noget, som vi havde baa-

ret paa Kroppen, og det giver ingen af os til ham, og af hans Kram skal vi nok vogte os for at tage noget; hvad behøver vi at være bange for? Vær Du blot ved godt Mod, Viktoria, vi skal nok gaa med dig, og engang skal vi nok faa Ram paa den Djævel«.

Men Viktoria saa sig ængstelig om, og uden at være trøstet af deres Ord sukkede hun: »Naar dog blot Gud i Himlen vilde tage dette Kors af mig!«

Hvad Viktoria havde betroet Pigerne fik ikke Lov at blive en Hemmelighed, det spredtes hurtigt viden om, helt ud over Sognet til den næste Landsby.

Nogle Dage efter viste sig pludselig en ung, tjenstfærdig Mand fra Nabobyen i Viktorias Fædrenegaard.

Man snakkede om dette og hint, frem og tilbage, indtil den fremmede tilsidst bekendte Kulør og fik fra Leveren, at hans Nabo gærne vilde have sin Søn gift, og at den Søn helst af alle tog Viktoria, at de havde bedet ham været Forlover og faa at vide, om de kunde komme paa Frieri eller ej.

»Vent blot en Stund«, sagde den gamle til Forloveren, »jeg skal tale med Viktoria om den Ting, saa siger hun Jer Besked. Hvad mig selv angaar, saa kender jeg Simo og hans Søn, Tonda, og jeg har intet imod den Ting, de har en Ejendom

i god Drift«, og han gik ud for at kalde sin Datter til sig og høre hendes Mening.

Saa snart Viktoria hørte, hvad der var paa Tale, sagde hun uden Vaklen: »Lad dem blot komme!«

Faderen fandt det grumme besynderligt, at hun saadan med det samme kunde beslutte sig, han spurgte hende, om hun nu ogsaa kendte Tonda, saa hun ikke gav sig hen paa det uvisse; men Viktoria blev ved sit Ord og sagde desuden til Faderen, at hun kendte Tonda rigtig godt, og at han var en flink ung Karl.

»Jeg er glad over det«, sagde Faderen, »forresten — som man reder saa ligger man«.

Da Faderen gik for at give Forloveren endelig Besked, kom Moderen ind til Viktoria i Kammeret, slog Kors for hende og ønskede hende til Lykke.

»Hvad der mest glæder mig er, at Du hverken kommer til Svigermoder eller Svigerinder, saa Du selv kan skytte om det hele«, føjede hun til.

»Aa, Moder, jeg havde taget ham, om han saa havde haft to Svigermødre«, svarede Viktoria.

»Ja det er da kun Glæde, at I holder saa meget af hinanden«.

»Nej, ikke derfor, Moder, jeg havde ogsaa sagt ja til enhver anden ærlig Karl«.

»Hvad mener Du med det, der har da været nok af dem, og alle har Du ladet gaa igen«.

»Ja, men den Gang gik heller ikke den Soldat efter mig med sine onde Øjne«, hviskede Viktoria.

»Du er nok ikke rigtig ved de fulde fem, hvad er det du snakker om den Soldat, hvad har du med ham at gøre? Lad ham spadsere, hvor han vil, han jager Dig da ikke ud af Huset«.

»Jo, Moder, han og bare han; jeg pines og lider, jeg har ingensteds hverken Rist eller Ro«, græd den unge Pige.

»Men hvorfor har Du ikke sagt mig det før, saa skulde jeg have gaaet med Dig til Smedekonen, hun forstaar sig paa at hjælpe i de Dele. Naa, græd nu ikke mere, imorgen gaar vi hen til hende«, trøstede Moderen sin Datter.

Den følgende Dag gik hun med Viktoria til den gamle Smedekone. Man fortalte, at hun vidste Besked med mange Ting, som andre Folk ikke forstod. Naar nogen mistede et eller andet, naar en Ko ikke vilde malke, naar nogen var bleven forhekset, for alle den Slags Ting hjalp Smedekonen, og hun kunde gætte alt. Hende fortalte Viktoria tillidsfuldt alt, hvad der var i Vejen med hende.

»Og Du har aldrig talt med ham, ikke et eneste lille Ord?« spurgte Smedekonen forskende.

»Ikke et eneste!«

»Har han ikke givet Dig eller sendt gennem sine Kammerater noget spiseligt, et Æble eller Marcipan?«

»Ikke det mindste, lille Mo'r. Hans Kammerater kan slet ikke lide ham, de siger, han er stolt og altid har været saadan en sær forborgen en«.

»Ja, det er en ægte Mare«, forsikrede Smedekonen med stor Bestemthed, »men vær blot ikke bange, Viktoria, jeg skal nok hjælpe Dig. Foreløbig er der jo ingen Ulykke sket. Imorgen bringer jeg Dig noget, og det skal Du bære hos Dig paa alle Tider. Om Morgenen, naar Du gaar ud af dit Kammer, saa glem aldrig at stænke Dig med Vievand og sige: »Vorherre være med mig, og bort med den Onde!« Naar Du gaar over Marken, saa se Dig ikke tilbage og heller ikke til nogen af Siderne, og skulde selv Soldaten snakke til Dig, saa bryd Dig ikke om det, om han saa snakker som en Engel! Han kan hekse med Stemmen; det er bedre straks at stoppe Ørene til. Husk nu det! Bliver det ikke bedre om nogle Dage, saa maa vi prøve med noget andet; kom saa kun igen til mig«.

Viktoria gik hjem i lysere Stemning og stolede paa, at det nok skulde blive godt og let for hende saadan som i fordums Dage. Den næste Dag bragte Smedekonen hende noget, der var indsyet i en rød Lap, hængte det selv om Halsen paa den unge Pige og bød hende, ikke at give det fra sig nogensinde, ja ikke engang vise det til andre.

Henved Aftenstide, da hun slog Græs, syntes hun, at ikke langt fra hende under et stort Træ stod én, hun følte, hvordan Blodet strømmede hedt til hendes Hoved og ud i Ansigtet, men hun betvang sig, ikke en eneste Gang saa hun sig om, og saa snart hun var færdig med Arbejdet, styrtede hun af Sted, hjem, som brændte Jorden hende under Fødderne. Den tredje Dag var en Søndag. Moderen bagte Kager, og Faderen gik ud for at indbyde Hr. Kantoren og et Par ældre Naboer til om Eftermiddagen, og rundt om i Landsbyen stak man Hovederne sammen og fortalte: »Hos Mikša skal der være Trolovelse i Dag«.

Ud paa Eftermiddagen kom tre Mænd i fint Puds til Gaarden, de to havde Rosmarinblomster paa Ærmerne. Husets Vært tog imod dem paa Tærskelen, og Tjenestefolkene, der stod i Forstuen, ønskede: »Gud give Jer Lykke og Glæde!«

»Tak for det«, sagde Brudehververen for Fader og Søn.

Brudgommen gik sidst over Tærskelen, og udenfor lød Kvindfolkenes Snakken: »Det er en fin Brudgom, den Tonik, han bærer sit Hoved som en Hjort, og sikken en dejlig Buket Rosmariner han har paa Armen, hvor mon han har faaet den fra?« Og Mændene snakkede ogsaa med: »Ja, han kan sagtens bære Hovedet i Sky, han, som fører den dejligste Pige hjem

fra vor Landsby, den bedste til Dans, den dygtigste til Husgærning og saa oven i Købet en velhavende Pige. Det kan man kalde Lykke!«

Saadan blev der talt, og mange Forældre var vrede over, at Viktoria havde forlovet sig ud af Landsbyen, hvorfor kunde ikke baade den og den herhjemme være god nok, hvorfor saadan et Hastværk og alle de Vidtløftigheder, baade surt og sødt, saadan, som det nu engang er Brug ved den Slags Begivenheder.

Hen paa Aftenen var man færdig med Trolovelsesvilkaarene. Hr. Kantoren opsatte en Ægteskabskontrakt, Vidner og Forældre skrev under, med tre Kors istedenfor Navn, som Hr. Kantoren saa maatte føje til, og Viktoria gav Tonik Haandslag paa, at hun om tre Uger vilde være hans Hustru. Den næste Dag kom Veninderne og ønskede til Lykke, og da Viktoria siden kom hen paa Landsbytorvet, klang det rundt om! »Til Lykke, til Lykke, lille Brud! Gud give Dig alt godt!« Men da de Unge begyndte: »Det er stor Skade, Du skal bort, hvorfor vilde Du dog forlade os, Viktoria?« saa traadte Taarerne hende i Øjnene.

I nogle Dage var det helt lyst og let for Viktoria, og naar hun skulde gaa udenfor Landsbyen, gik hun helt uden Angst, noget hun ikke havde kendt, før hun havde Smedekonens Talisman, og før hun var Brud. Hun syntes, alt ondt var veget fra hende, og takkede Gud og

Smedekonen, der havde givet hende saa gode Raad. Men hendes Glæde skulde ikke vare længe.

En skønne Dag sad hun med sin Kæreste i Haven henimod Aften. De talte sammen om Brylluppet og deres vordende Hus. Pludselig tav Viktoria ganske, Øjnene holdt hun fæstede paa en Busk lige overfor, og hendes Haand skælvede.

»Hvad gaar der af Dig?« spurgte hendes Kæreste forundret.

»Se derhen mellem de Grene, ser Du ikke noget?« hviskede Viktoria.

Hendes Kæreste saa derhen og sagde: »Jeg ser ikke det ringeste, men hvad saa Du da dèr?«

»Det var mig, som om den sorte Soldat saa paa os«, hviskede hun endnu sagtere.

»Vent blot, det skal vi faa en Ende paa!« raabte Tonik, sprang op og søgte Buskene igennem, men forgæves, han saa ikke noget. »Han skal ikke komme saadan helt godt fra det, hvis han endnu skulde prøve paa at beglo Dig, jeg skal salte ham ordentlig ind!« brummede Tonik vredt.

»Indlad Dig for Guds Skyld ikke i Strid, Antoni, det vil jeg bede Dig saa mindelig om, Du ved jo, en Soldat er en Soldat. Fader var selv i Červena hora, og han havde gærne givet noget til, at den kommanderende havde forflyttet den Soldat fra vor Landsby, men han

svarede, at det kunde ikke lade sig gøre, selv om han gærne vilde, og i og for sig var det jo ingen Forseelse, om en Karl saa paa en Pige. Fader hørte dèr mellem Soldaterne, at denne her Jæger skal være af meget rig Slægt, at han frivillig er bleven Soldat og kan gaa ud af Regimentet, naar han blot vil. Det kunde let komme Dig dyrt at staa, om Du yppede Strid med ham!« Saadan talte Viktoria til Tonik, og han lovede hende at lade Soldaten i Ro.

Men fra den Aften vendte de gamle tunge Timer tilbage for Viktoria, og hvor ivrig hun end trykkede sin Talisman til Hjærtet, hvergang de ulyksalige Øjne var hende nær, saa blev det dog ved at hamre angst og vildt. Viktoria gik igen til Smedekonen om Raad.

»Jeg ved slet ikke, men det er vist en Straf, Vorherre har lagt paa mig, at det, I har givet mig, slet ikke vil fromme«, klagede Viktoria, »jeg har dog nøje fulgt alle Forskrifter«.

»Fortvivl nu blot ikke, min lille Pige, fortvivl ikke — jeg skal nok lyse ham hjem, om det saa var den Lede selv. Men først maa jeg have fat i to Ting fra ham. Har jeg først dem, saa kan Du være tryg. Bed nu kun til din Skytsengel og bed for de Sjæle i Skærsilden, som ingen beder for! Naar Du har bedt én fri, saa vil han igen gaa i Forbøn for Dig«.

»Men det er jo netop det værste af alt,

lille Mo'r, at jeg ikke kan bede med roligt Sind«, græd den unge Pige.

»Der ser Du, hvorfor lod Du det dog komme saa vidt, at den Onde helt tog Magten fra Dig? Men med Guds Hjælp skal jeg tvinge den Djævel«.

Viktoria samlede al sin Kraft og bad inderlig, og naar hendes Tanker begyndte at flagre ud, tænkte hun straks paa Herrens Lidelser og Jomfru Maria, for at det onde blot skulde vige bort. Hun holdt ud én Dag, to Dage, og det gik helt godt — men den tredje Dag gik hun ud i den allerfjerneste Krog af Faderens Marker for at hugge Kløver.

Hun sagde til Karlen, at han hurtig skulde komme efter hende, for hun vilde skynde sig med Slaaningen. Hun gik derhen stolt og let som en Hind, saa Folk, der mødte hende, uvilkaarlig vendte sig om, saa nydelig saa hun ud. Saadan gik hun derhen, men hjem bragte Karlene hende paa den grønne Kløver, bleg og saaret. Hun havde Foden omvunden med et fint, hvidt Tørklæde, og de maatte bære hende fra Vognen og ind i Huset.

»Du milde Jomfru Maria!« jamrede Moderen, »Pige, hvad er der dog hændt Dig?«

»Jeg har traadt mig en Torn ind i Foden, meget dybt, og det har gjort voldsomt ondt. Bær mig ind i mit Kammer«, bad Viktoria, »jeg vil helst i Seng«.

Man bar hende hen i Sengen, og Faderen løb straks efter Smedekonen. Denne kom som med Ilpost og sammen med hende en ubuden Flok af Nabokoner, som det nu engang skal være. Den ene raadede Moderen til at bruge Bingelurt, den anden raadede til Svinemelde, den tredje vilde have Besværgelser i Gang, den fjerde vilde svinge Røgelsekar; men Smedekonen lod sig ikke forvirre og lagde Kartoffelmelsomslag paa den svulne Fod. Saa sendte hun alle bort og sagde, at hun alene vilde helbrede Viktoria, og at alt snart skulde komme i Orden igen.

»Fortæl mig nu, Pige, hvordan alt er gaaet til!« sagde den omhyggelige Smedekone, medens hun lagde Foden tilrette i Sengen. »Du er nok helt alvorlig forskrækket? Og hvem har bundet Dig det fine, hvide Tørklæde om Foden? Jeg skjulte det hurtig, for at de Sladderkællinger ikke skulde lægge Mærke til det«.

»Hvor har I gjort af det«, spurgte Viktoria ilsomt.

»Det ligger under Hovedpuden«.

Viktoria søgte Tørklædet frem og saa paa de blodige Pletter og det broderede Navnetræk, som hun ikke kendte, og hendes Ansigt blev snart blegt og snart rødt.

»Pige, Pige, jeg er ikke glad ved dit Udseende, hvad skal jeg dog tro om Dig!«

»Tro bare, at Gud Herren har forladt mig,

at jeg er fortabt for al Evighed, at intet mere kan frelse mig!«

»Hun har nok Feber og taler vildt«, tænkte Konen og berørte Viktoria let i Ansigtet, men det var koldt og Hænderne var kolde, kun Pigens Øjne brændte, og Blikket var fæstet paa Tørklædet, som hun krampagtig holdt med begge Hænder.

»Hør, lille Mo'r«, begyndte hun ganske sagte, »men fortæl det ikke til en levende Sjæl, nu skal I faa alt at vide. De sidste to Dage havde jeg ikke set ham, — I ved jo nok, hvem jeg tænker paa — men i Dag, lige fra den tidlige Morgenstund lød det for mine Ører: Gaa ud paa Kløvermarken, gaa ud paa Kløvermarken! som om én hviskede det til mig. Jeg vidste godt, at det var en Fristelse, for han plejer netop at være dèr nærved Marken, dèr sidder han under et Træ ved Skællet; men alligevel fik jeg ingen Ro, førend jeg fik bundet Tørklædet om Hovedet og fik Leen over Skulderen. Undervejs faldt det mig jo nok ind, at jeg var min egen Fordærver, men det hviskede mig stadig i Ørerne: »Gaa bare, gaa bare ud paa Kløvermarken, hvem ved, om han er der; og forresten er der ingen Ting at være bange for, Tomeš kommer jo snart efter Dig«. Saadan jog det mig ud i Marken. Jeg skottede over til Træet, der var ingen. »Er han der ikke, saa er jeg frelst«, tænkte jeg, tog

fat om Leen og vilde slaa. Saa faldt det mig ind, at jeg jo kunde prøve min Lykke, jeg vilde finde et Firkløver og tænkte derved: »Finder jeg det, saa finder jeg Lykken med Antoni!« Jeg søgte og søgte, jeg tog ikke Øjnene fra Kløveren, men jeg kunde ingen Ting finde. Saa kom jeg til at se til Siden, og under Træet saa jeg — Soldaten! Jeg vendte mig rask bort, men i samme Øjeblik traadte jeg paa en Torn og stak mig slemt i Foden. Jeg skreg ikke, men Smerterne fik det til at sortne for mine Øjne, og jeg faldt om paa Jorden. Som i Drømme saa jeg, at én tog mig i Favnen og bar mig bort, indtil pludselig en hæftig Smerte bragte mig til Besindelsen igen. Ved Bækken laa Soldaten paa Knæ, gjorde et hvidt Klæde vaadt i den og vandt det om min Fod. »Gud i Himlen«, tænkte jeg, »hvad vil der dog ske, nu undflyr Du ikke hans Øjne! Bedst af alt er vel slet ikke at se«. Smerterne pinte mig slemt, det snurrede i mit Hoved, men jeg sagde ikke et Ord og aabnede ikke Øjnene. Han lagde sin Haand paa min Pande og tog mig ved Haanden, det løb mig iskoldt over Ryggen, men jeg tav. Saa slap han og gav sig til at stænke Vand i mit Ansigt og løftede mit Hoved; hvad skulde jeg gøre, jeg maatte dog aabne Øjnene — ak, kære Mo'r Smeds, de Øjne, de lyste paa mig som Guds Solskin, jeg maatte lukke mine igen. Men hvad nyttede det saa

alt, for han begyndte at tale til mig! — Ak, I havde Ret, kære, han fortryller ogsaa med Stemmen — hans Stemme lyder hele Tiden i mine Ører, hans Ord, som han dengang sagde, at han elsker mig, at jeg er hans Lykke, hans Himmel!«

»Der har vi de syndige Ord, Djævlens Faldgruber, hvilket Menneske kunde vel sige noget saadant? Ulyksalige Pige, hvad har Du dog tænkt paa, at Du kunde tro paa de Ord!« klagede Konen.

»Min Gud, hvor kunde jeg lade være at tro det, naar én saa dyrt forsikrer, at han elsker mig!«

»Ak, det er jo ingen Ting, de reneste tomme Ord, han vilde bare røve din Forstand«.

»Det sagde jeg ham ogsaa, men han besvor mig ved Gud og sin Sjæl, at han elskede mig straks fra det første Møde, og kun derfor havde han undgaaet at tale med mig og sige mig det, fordi han ikke nænnede at drage mig med i sin Ulykke, en mørk Skæbne fulgte ham overalt, den tillod ham aldrig at nyde nogen lykkelig Dag. Ak, jeg ved ikke længer alt, hvad han fortalte mig, men saare sørgeligt var det; jeg troede det alt, sagde til ham, at jeg havde været bange for ham, at jeg af ren Angst havde forlovet mig bort, jeg sagde til ham, at jeg ved Hjærtet bar en Talisman, der skulde

fri mig fra hans Anslag, men hvis han vilde, saa gav jeg ham den gærne«.

»Du gode Gud og Frelser!« jamrede Smedekonen, »hun giver ham den indviede Talisman, hun giver ham et Klenodie, der er varmet ved hendes Barm! — Ak, nu er Du i hans Magt, nu kan selve Gud ikke frelse Dig af hans Klør, Du er ganske omspændt af hans onde Magt!«

»Han sagde, at Trolddomsmagt er Kærlighed, og andet skulde jeg ikke tro«, svarede Viktoria.

»Naa, saa det sagde han — Kærlighed — jeg kunde have Lyst til at sige ham, hvad Kærlighed er; men nu er alt, alt forgæves, hvad har Du dog gjort. Han er jo en Vampyr, og nu vil han suge Dig Blodet af Kroppen, til Du ingen Draabe har, han vil kvæle Dig, og din Sjæl vil hverken faa Fred her eller hisset. — Og hvor lykkelig kunde Du ikke være bleven!«

Viktoria gøs af Skræk ved Smedekonens Ord, men straks efter sagde hun: »Det er det samme, alt, alt — jeg gaar med ham, om han saa førte mig til Helvede. Det er det samme! Dæk mig til, jeg fryser!« sagde hun efter en tavs Stund.

Smedekonen begravede hende halvt i Fjerdynen, men Viktoria frøs hele Tiden og talte slet ikke mere.

Smedekonen holdt meget af Viktoria, og skønt hun harmedes paa hende, fordi hun

havde givet sin Talisman bort, sørgede hun inderlig over den unge Piges Skæbne.

Alt det, som Viktoria havde betroet hende, fortalte hun ikke til nogen.

Viktoria laa fra den Dag af som en død. Hun talte ikke undtagen nogle enkelte usammenhængende Ord, forlangte intet og lagde ikke Mærke til nogen. Smedekonen veg ikke fra hende, og al sin Kunst og Erfaring anvendte hun for at hjælpe den unge Pige. Men alt forgæves, og for Forældrene blev det med hver Dag tungere, og Kæresten gik hver Dag endnu mere nedslagen bort. Smedekonen rystede paa Hovedet og tænkte: »Det hænger ikke rigtig sammen, hvordan kan det dog være, at intet af de Midler hjælper, som saa mangen Gang har hjulpet andre. Den Soldat har forgjort hende, det er vel Sagen«. Det var hendes Tanker ved Dag og ved Nat.

Glad blev hun derfor, da en Dag den Efterretning spredte sig, at Jægerne havde faaet Befaling til Afmarsch.

»For min Skyld maatte de gærne blive her altid«, sagde Faderen, »men at den ene gaar bort, gør mig gladere, end om én havde rakt mig en Hundredegyldenseddel. Han hørte Djævelen til. Jeg syntes nu stadig, at siden han kom, var Viktoria ikke den samme som tidligere, til syvende og sidst har han vel dog forhekset hende«, og Moderen og Smedekonen

gav ham Ret. Men Smedekonen stolede paa, at alt vilde vende sig til det gode nu, da den djævelske Magt var fjærnet.

Soldaterne drog af Sted. Den samme Nat blev det rent galt med Viktoria, saa Smedekonen vilde sende Bud efter Præsten; men hen paa Morgenstunden var det bedre, og stadig gik det fremad og fremad, og nogle Dage efter kunde hun staa op af Sengen. Smedekonen selv mente jo nok, at Bedringen skrev sig fra, at den djævelske Magt var ude af Rækkevidde, men hun hørte det dog gærne, naar Folk sagde: »Den Smedekone, det er dog en ren Vidunderdoktor; havde hun ikke været, saa var Viktoria aldrig kommen op mere«. Og da hun nu hørte den Tale allevegne, troede hun tilsidst selv, at Pigen havde hendes Erfaring at takke for sin Frelse.

Men Sejren var endnu ikke vunden. Vel var Viktoria paa Benene, ja, hun gik endogsaa helt ud i det Fri, men hun var ikke mere som før. Hun talte ikke, lagde ikke Mærke til nogen, og hendes Blik var mat. Men Smedekonen trøstede alle, at nu skulde det nok blive godt igen, og mente, at det ikke længer var nødvendigt at vaage over hende. Lille Søster Marenka sov igen som før inde i Kammeret hos hende.

Den første Nat, Pigebørnene var ene, satte Marenka sig over til Viktoria paa hendes Seng og med indsmigrende Stemme — Marenka var

en god Sjæl — spurgte hun hende, hvorfor hun var saa underlig, og om der ikke var noget, som pinte hende. Viktoria saa blot paa hende og sagde ingenting.

»Hør engang Viktoria, jeg vilde gærne sige Dig noget, men jeg tør ikke rigtig, jeg er bange for, at Du skal blive vred«.

Viktoria rystede paa Hovedet og sagde: »Nej, fortæl Du kun, lille Søster!«

»Aftenen førend Soldaterne marscherede bort«, begyndte Marenka, men næppe havde hun sagt de Ord, førend Viktoria greb hende om Haanden og hastig spurgte: »Soldaterne er marscherede bort, hvorhen?«

»Bort — hvorhen, det ved jeg ikke«.

»Gud være lovet!« sukkede Viktoria og lagde sig tilbage paa Puden.

»Hør nu blot, Viktoria, men bliv ikke vred paa mig; jeg ved, at Du ikke kunde fordrage den sorte Soldat, og at Du vist vil tage det ilde op, at jeg har talt med ham«.

»Du har talt med ham?« spurgte Viktoria ivrigt som før.

»Ja, jeg syntes ikke, at jeg kunde undslaa mig, naar han bad mig saa meget derom; men jeg saa ikke en eneste Gang paa ham, det var jeg bange for. Han gik meget ofte her rundt om Huset, og jeg sprang altid min Vej, til han engang stødte paa mig i Haven. Han vilde give mig en Urt og bad mig, om jeg vilde koge

den til Dig, det vilde Du have godt af, men jeg sagde til ham, at jeg ingenting vilde tage imod fra ham, ikke det mindste; jeg var angst for, at han skulde sende Dig en Elskovsurt. Da han nu paa ingen Maade kunde faa mig til at tage Urten, sagde han: »Saa gør mig i det mindste den Tjeneste at sige Viktoria, at jeg drager bort, men at jeg aldrig skal glemme mit Løfte; bed hende ogsaa holde sit, til vi ses igen«. Det lovede jeg ham, og derfor siger jeg Dig det nu. Men bliv nu ikke bange, nu kommer han jo ikke mere, og Du faar Ro for ham«, mente Marenka.

»Det er godt, lille Marenka, Du er en god Pige — det er godt, Du sagde det. Gaa nu og sov, læg Dig nu, hører Du!« sagde Viktoria til hende og kærtegnede hendes runde Arme. Marenka lagde sin Pude tilrette under Hovedet, sagde Godnat og sov ind.

Om Morgenen tidlig, da Marenka vaagnede var Viktorias Seng allerede tom. Hun tænkte, at Søsteren var gaaet til sin daglige Gærning inde i Stuen, men derinde var hun ikke og i Gaarden heller ikke. Det forefaldt Forældrene grumme underligt, de sendte straks Bud til Smedekonen for at høre, om hun ikke var gaaet over til hende, men det var hun ikke.

»Hvor kan hun dog være henne?« spurgte de hverandre, og de gennemsøgte alle Kroge og Smuthuller. Gaardskarlen løb over til

Kæresten, om hun maaske skulde være dèr. Da ingen fandt hende, og da ogsaa Kæresten kom fra Nabolandsbyen og heller ikke vidste noget om hende, saa kom Smedekonen frem med sit Hjærtes Mening: »Jeg tror, at hun er løbet bort efter den Soldat!«

»Det kan umuligt være sandt!« brast det ud af Kæresten.

»Nej, I tager fejl«, mente Forældrene, »hun kunde jo ikke udstaa ham, hvordan kunde dog det hænge sammen!«

»Men det er nu vist dog saadan og ikke anderledes«, paastod Smedekonen og fortalte forsigtig lidt af, hvad Viktoria havde betroet hende. Saa fortalte ogsaa Marenka om det, hun havde sagt Søsteren Aftenen iforvejen, og til syvende og sidst, da man lagde det hele sammen og tænkte over, saa stod det klart, at Viktoria var løbet efter sin Soldat, ude af Stand til at kue de hemmelighedsfulde, onde Kræfter, der havde Tag i hende.

»Lad os ikke lægge Skylden paa hende«, dømte Smedekonen, »hun kan ikke gøre for det, kun burde hun have betroet mig det før, da jeg endnu kunde hjælpe hende. Men nu er det altfor sent, hun er forhekset, og saalænge han vil det, maa hun løbe efter ham. Og selv om I nu fandt hende og førte hende med hjem, saa var det forgæves, hun maa efter ham igen!«

»Jeg maa dog ud at lede hende op«, mente Faderen, »saa faar det gaa, som det vil. Maaske tager hun imod Fornuft alligevel, hun var altid saadan en god Pige«.

»Jeg gaar med, kære Svigerfader«, sagde Tonik, »der havde hørt paa alt som himmelfalden.

»Du bliver hjemme«, sagde Bonden bestemt. »Naar et Menneske er i Ophidselse, saa tager han ikke Forstanden paa Raad, det kunde let passere Dig at blive sat fast eller stukket ind i et Regiment. Og hvad skulde det saa nytte til? Du har udstaaet nok de sidste Tider med os, skaf Dig nu ikke mere Sorg paa Halsen. Din Kone kan hun jo dog ikke blive, det maa Du slaa Dig af Tanker. Vil Du vente et Par Aar paa Marenka, giver jeg Dig hende, det er en flink Pige. Jeg vilde gærne have Dig til Svigersøn, men nøde Dig vil jeg ikke, gør Du som din Forstand siger Dig det«. Alle græd, men Faderen trøstede dem: »Græd nu ikke, det er jo spildte Taarer; bringer jeg hende ikke tilbage, saa maa vi give hende Gud i Vold«.

Faderen tog saa nogle rhinske Gylden med til Rejsepenge, gav nogle Anvisninger om Gaardens Drift og begav sig af Sted.

Undervejs spurgte han overalt, om Folk ikke havde set en ung Pige, der saa saadan og saadan ud, og saa beskrev han Datteren fra Top til Taa, men ingen havde set saadan én. I Josefov sagde man ham, at Jægerne var

trukne af til Hradec, men i Hradec sagde man til ham, at den sorte Soldat var forsat til en anden Afdeling, og at han havde til Hensigt helt at forlade Tjenesten. Hvorhen han saa kom, ingen Steder kunde man give ham ordentlig Besked. Men det kunde dog Jægerne sværge paa, at Viktoria havde ingen set. Der var mange, der raadede ham til at melde det til Øvrigheden, saa gik det nok bedre, men Bonden vilde paa ingen Maade have noget med Øvrigheden at skaffe.

»Nej, med Øvrigheden vil jeg slet ikke i Lag«, sagde han, »jeg vil ikke have, at man skal bringe hende tilbage med Politipost som Rømningsmand, jeg vil ikke have, at Folk skal pege Fingre ad hende; den Skam skal hun ikke faa. Hvor hun saa er, er hun jo dog i Guds Haand, og uden hans Vilje falder der ikke et Haar af hendes Hoved. Skal hun vende tilbage, saa vender hun tilbage, og skal hun ikke, saa er det saa af Gud bestemt. Jeg lader ikke udbasunere over den hele Verden, at hun er borte«.

Den Afgørelse blev han ved. Han bad blot Jægerne, om de vilde lade Viktoria vide, ifald de saa eller hørte, hvor hun var, at hendes Fader havde ledt efter hende, og, hvis hun vilde hjem, om de saa vilde sørge for, at en paalidelig Mand for gode Ord og Betaling kørte hende til hans Gaard. Det lovede man ham

da, for Bonden var godt lidt imellem Jægerne, og han vendte hjem med den Bevidsthed, at han havde gjort alt, hvad der stod i hans Magt.

Alle græd for Viktoria og lod læse Messer og Bønner for hende; men da der var gaaet et halvt Aar, tre Fjerdingaar, og endnu ikke det svageste Rygte var trængt frem om hende, saa erindrede man hende, som man mindes en afdød. Der gik et fuldt Aar! —

En skønne Dag bragte Faarehyrderne den Nyhed til Landsbyen, at de i de herskabelige Skove havde set en Kvinde, der netop var saadan skabt som Viktoria og havde sort Haar som hun. Straks kom hele Mikšas Mandskab paa Benene og til Skovs, man fór den igennem paa kryds og tværs, men der var ikke engang Spor at vejre af et saadant Væsen.

Jeg var dengang første Aar Jægerdreng hos min Forgænger, min salig Svigerfader. Vi havde naturligvis ogsaa hørt om det, og den Gamle sagde til mig, da jeg gik til Skovs næste Dag, at jeg skulde holde Ørerne stive og se mig godt om, om jeg ikke skulde faa Øje paa en, der saa saadan ud. Og sandelig saa jeg ogsaa den selv samme Dag en Kvinde sidde med løst flagrende Haar ved Udkanten af Skoven lige over Mikšas Mark under to Graner.

Jeg kendte Viktoria fra gammel Tid, men i dette forviltrede, søndrede Udseende var det

med Møje, at jeg kunde genkende hende. Men det var hende. Hendes Kjole havde et fint Snit og maatte have været smuk, men nu var den rent i Pjalter. Paa hendes Skikkelse kunde jeg se, at hun snart skulde være Moder. Sagte listede jeg mig bort fra mit Udsigssted og skyndte mig hjem til den Gamle. Han gik straks over og meddelte dem alt i Žernov. Forældrene græd bittert og havde hellere set deres Datter dybt under Mulde. Men hvad var der at gøre? Vi aftalte, at vi skulde passe paa hende, hvor hun havde sin Gang, og hvor hun sov, for at tale hende til og maaske bringe hende til Forstand igen. — En Aften gik hun ned til Žernov — helt hen til sine Forældres Gaard og ind i Haven. Hun satte sig under et Træ, fattede med begge Hænder om Knæene, og støttede Hagen mod dem, saadan sad hun længe og stirrede ufravigelig mod et eneste Sted. Hendes Moder vilde gaa ud til hende, men hun fór hastig op, sprang over Gærdet, og var i et Nu inde i Skoven.

Min Gamle sagde, at man skulde lægge Spise og lidt Klæder ud i Skoven nærved hendes Graner, saa vilde hun vel nok tage det, og Mikšas bragte straks alt, hvad de tænkte var nødvendigt. Jeg lagde det selv ud paa Stedet.

Den næste Dag gik jeg ud for at se efter — alt, hvad der var taget, var Brødet, og af Klæderne kun et Skørt, et Liv og en Særk.

Alt det øvrige laa urørt og tre Dage efter endnu. Saa tog jeg det bort, for at det ikke skulde falde i ubudnes Hænder. Længe kunde vi ikke opspore, hvor hun havde sit Sovested, indtil jeg endelig opdagede det, det var lige under de to Graner i en Hule — hvor der vist engang havde været et Stenbrud. Indgangen var overgroet med Buskads, saa en uerfaren næppe skulde finde den, og desuden havde hun gemt den bag Kvas og Løv. Jeg krøb engang derind. Der var Plads til en eller to, og alt, hvad Viktoria havde derinde, var lidt tørt Halm og Mos. Det var hendes Seng. Slægt og Venner og fremfor alle Faderen og Marenka, der allerede var Toniks Kæreste, passede hende op de utallige Steder, de vilde saa gærne snakke hende lidt tilrette og bringe hende hjem til Huset, men hun flyede forfærdet fra Mennesker, og om Dagen var hun lidet at se.

Da hun endelig engang ved Aftenstid kom ned og satte sig ved Huset, gik Marenka ganske sagte hen til hende og med sin milde, indsmigrende Stemme bad hun Søsteren: »Kom, lille Viktoria, kom med mig ind at sove i Kammeret, det er saa længe siden, vi har sovet sammen, jeg har længtes saadan efter Dig, og det har vi alle. Kom med mig«. Viktoria saa paa hende, lod sig tage ved Haanden og føre med helt ind over Forstuetærskelen, men saa

rev hun sig pludselig løs og var borte. Flere Dage derefter lod hun sig ikke se ved Huset.

Engang ved Nattetid stod jeg paa Lur nær Randen af den stejle Skrænt over »den gamle Blegeplads«. Maanen lyste saa klart som Dagen. Da saa jeg Viktoria komme ud af Skoven. Hænderne holdt hun krydsede over Brystet, Hovedet lidt foroverbøjet, og saa let løb hun som om hun slet ikke rørte ved Jorden. Hun kom ud af Skoven og fór af Sted mod Dammen. Jeg havde allerede før tit set hende sidde ved Vandet eller paa Skrænten under den store Eg, og straks faldt det mig ind, at der var noget paa Færde. Og da jeg saa nærmere til, opdagede jeg pludselig, at hun kastede noget ud i Vandet, og jeg hørte hende le op saa vildt, at Haarene rejste sig af Rædsel. Min Hund gav sig til at hyle gudsjammerligt. Jeg sitrede den Gang af Angst. Men Viktoria satte sig siden ud paa en Træstub og sang. Jeg forstod ikke Ordene, men Melodien var en Vuggevise som den, Mødrene her hos os synger for de Smaa:

Sov nu, sov Barnlil,
Luk dit Øje til;
Engle vogte naar det skumrer,
Gud vil vaage, mens Du slumrer.
Sov nu, sov Barnlil.

Den Melodi klang saa sørgelig i Natten, at jeg knap kunde bevare min Fatning. Vel to Timer sad hun og sang.

Og fra den Stund af er hun hver Aften ved Dammen og synger sin Vuggevise.

Om Morgenen fortalte jeg det til min Gamle, og han kunde straks gætte sig til, hvad hun havde kastet i Vandet, og saadan var det ogsaa. Da vi atter fik hende at se, var hendes Legemsskikkelse forandret. Hendes Moder gruede tilbage for den Tanke og de andre ogsaa — men hvorfor det? Naar man intet ved eller sanser, saa begaar man heller ingen Synd.

Lidt efter lidt vænnede hun sig til at gaa ned til vore Døre, dog i Almindelighed kun, naar Sulten drev hende dertil; men som hun nu bærer sig ad, saadan bar hun sig ogsaa ad dengang, hun kom hen, stillede sig stum og stiv ved Døren og blev staaende.

Min Kone, der dengang var ung Pige, gav hende ofte Brød eller andet at spise, hun tog tavs imod det og løb til Skoven igen. Naar jeg gik igennem Skoven og mødte hende, gav jeg hende af min Jægertaske; hun tog gærne villig imod det, men naar jeg vilde tale til hende, fór hun bort og vilde ingenting have. Blomster holdt hun især meget af, havde hun ikke nogle i Haanden, saa sad de i hendes Livstykkes Snøringer. Men saa hun et Barn, eller kom hun ned til nogen, delte hun dem ud.

Vidste hun, hvad hun gjorde, hvem kunde vel vide det? Selv gad jeg gærne vide, hvad for Tanker, der krydser om i dette fordunklede

Hoved, men hvem kan fortælle det — hun selv maaske næppe!

Da Marenka fejrede sit Bryllup med Tonik og kørte bort til Vielsen paa Červena hora, kom Viktoria løbende — Gud ved, om det var tilfældig, eller om hun havde hørt noget, hun løb helt ned til Huset. Skørtet havde hun fuldt af Blomster, da hun naaede Tærskelen, kastede hun dem ud over Gaarden. Hendes Moder brast i Graad, bragte Kager ud til hende, og hvad de ellers havde af godt, men hun vendte sig bort og løb sin Vej.

Den Sorg nagede paa Faderens Livskraft, han holdt inderlig af hende. Tre Aar efter døde han. Jeg var netop den Gang i Landsbyen. Tonik og hans Hustru spurgte mig grædende, om jeg ikke havde set Viktoria. De vilde saa gærne bringe hende ned til Huset, men de vidste ikke hvordan. For Faderen sagde man, kunde ikke dø, og alle mente, at det var hende, der holdt paa hans Sjæl. Jeg vendte tilbage til Skoven for at se mig om efter hende og besluttede at sige det til hende, om hun saa forstod mig eller ej.

Hun sad under Granerne, jeg gik nær hen til hende, som om der intet var paa Færde, og kun i forbigaaende, for ikke at skræmme hende, sagde jeg: »Viktoria, din Fader er ved at dø, vil Du ikke gaa hjem!« Hun sad ubevægelig, som om hun intet havde hørt, jeg

tænkte, det var alt forgæves, og gik tilbage til Landsbyen for at sige dem det. Jeg talte endnu med Marenka paa Tærskelen, da Tjenestepigen raabte: »Viktoria kommer lige ind i Haven!«

»Tonik, kald Nabokonerne ud og gaa lidt afvejen, vi kunde ellers let skræmme hende«, sagde Marenka, og gik ind i Haven. Et Øjeblik efter førte hun tavs Viktoria ind i Forstuen. Den Sindssyge legede med en Avrikkel, og hendes dejlige, men slørede sorte Øjne løftedes ikke fra Blomsten. Marenka ledte hende, som man leder en gammel, blind Kone. I Stuen var der stille. Ved Sengens ene Side knælede Moderen, ved Fodenden den eneste Søn, den gamle Mand holdt Armene korslagte over Brystet, Øjnene var rettet mod Himlen, han stredes med Døden. Marenka førte Viktoria helt hen til Sengen. Den døende vendte sine Øjne mod dem, og et lykkeligt Smil gled over hans Ansigt. Han vilde bevæge Haanden, men kunde ikke. Viktoria forstod straks, at han vilde noget, og lagde ham Avriklen i Haanden. Endnu en Gang saa han med svindende Liv paa hende, sukkede og var død. Hun havde bragt ham en lykkelig Stund.

Moderen brast i Jammerhulken, og da Viktoria hørte al den Graad, saa hun sig forvildet om og fór ud af Døren.

Jeg ved ikke, om hun nogensinde oftere har været i sine Forældres Hus. Men i alle de

femten Aar, hvor hun har boet her i Skoven, har jeg kun hørt hende tale en eneste Gang. Og jeg skal til min Dødsstund aldrig glemme det. Jeg gik engang nedefter til Broen. Henad Hovedvejen kørte Herskabskarlene Ved hjem, og over Engen saa jeg »Guldbillen« komme. Det var Skriveren fra Slottet; Pigerne kaldte ham saadan, fordi de ikke kunde huske hans tyske Navn, og fordi han havde meget smukt Haar, langt ned over Skuldrene og helt gyldent af Farve. Han var Tysker. Han skridtede af Sted over Engen, og da det var varmt, havde han taget Hatten af og gik barhovedet.

Saa paa engang som fra Himlen styrtede Viktoria løs paa ham, greb ham ved hans Haar og gav sig til at vride og slide i ham, som om han havde været en Tot Hør. Tyskeren skreg i vilden Sky, jeg satte nedad Højen, men Viktoria var som en rasende, hun bed ham i Haanden, og i vild Forbitrelse skreg hun: »Saa har jeg Dig da, din Slange, din Djævel! Jeg skal sønderrive Dig! Hvor har Du gjort af min Kæreste? Din Djævel, Djævel, giv ham hid!« og saa rasende blev hun, at hendes Stemme lød som Hvinen, saa hun ikke var til at forstaa.

Tyskeren begreb ikke et Ord, han var lamslaaet af Rædsel. Men heller ikke jeg havde kunnet faa Bugt med hende, om ikke nogle unge Karle var komne til. De saa den Hurlumhej

og løb af Sted over Engene, og nu først kunde vi rive den arme Skriver ud af hendes Hænder. Men da vi greb hende, vred hun sig med al sin Magt løs og sprang ind i Skoven, og derfra kastede hun Stene og skændte og bandte, saa Luften skælvede. Siden saa jeg hende ikke i mange Dage.

Tyskeren fik sig en Sygdom paa Halsen og var saa angst for Viktoria fra den Stund af, at han fortrak herfra. Pigerne lo ad ham, men hvad skal man sige, den, der løber bort, han sejrer nu engang, forresten gror Sæden dejligt paa Marken ogsaa uden ham. Vi har saamænd ikke savnet ham endnu.

»Ja, Bedstemoder, der har I Historien om Viktoria, saadan som jeg har hørt den dels af den salig Smedekone og dels af Marenka. Hvad der ellers hænger sammen hermed, hvem ved vel det, men der maa være sket onde Ting, og hvem der har denne Sjæl paa sin Samvittighed, han bærer en tung Byrde!«

Bedstemoder tørrede sit taarevaade Ansigt og sagde med et mildt Smil: »Ja nu vil jeg takke saa vakkert, det var smukt, hvad I fortalte. Det maa man sige, at Hr. Skovrideren forstaar at fortælle som en af dem, der skriver, man kan sidde og høre og høre og glemme, at Solen gaar i Bjærge«. Bedstemoder pegede

paa Skyggerne, der tegnede sig henad Gulvet i Stuen, og samlede sine Spindesager. »Vent blot et Øjeblik«, bad Skovridersken, »medens jeg strør Ædelse til Fjerkræet, saa følger jeg jer nedefter«. Og Bedstemoder ventede gærne.

»Og jeg skal gaa med lige til Broen, jeg maa ind i Skoven endnu«, sagde Skovrideren og rejste sig fra Bordet.

Fru Skovridersken løb efter Korn, og snart efter hørte man fra Gaarden høj Kalden: »Naa saa, put, put, put!« og Høns og Gæs og Ænder, kom løbende og spjættende til fra alle Sider. Men allerførst kom en Flok Spurve, som om den Kalden gjaldt dem. Fru Skovridersken sagde ogsaa: »Naa, I er nok de allerførste!« men det brød de sig ikke en Døjt om.

Bedstemoder stod paa Tærskelen og holdt Børnene hos sig, for at de ikke skulde skræmme Fjerkræet, som hun betragtede med forstaaende Kærlighed. Hvad det dog var for dejligt Fjerkræ! Hvide og graa Gæs med Gæslinger, Ænder med Ællinger, sorte Ænder, dem man kalder Tyrker, smukke Høns af Hjemmeavling, og Tyrolere paa høje Ben og Tophøns med brusende Halskraver. Paafugle, Perlehøns, Kalkuner med deres Ægtefælle, der pludrede og skabede sig, som om den havde, Gud maa vide, hvad for Ting paa Hjærte, og baade almindelige Duer og Kropduer. Alle pressede de sig sammen i en Klynge, snappede og

hakkede efter Korn, traadte hverandre over Tæerne, sprang over hverandre, smuttede frem og tilbage, hvor der bare var Rum, og Spurvene, de Gadedrenge, dansede op og ned ad Ryggen paa de dumme Gæs og Ænder, efter at de først havde faaet fyldt deres Vom. Ikke langt afvejen sad Kaninerne, et tamt Egern stirrede paa Børnene fra Kastanietræet med Halen udslaaet over Hovedet som en Hjælm. Paa Gærdet sad ogsaa en Kat, der med lystent Øje passede paa Spurvene. Hjortekalven lod Barunka klø sig i Panden, og Hundene sad stille om Børnene, for Skovriderkonen holdt en Kæp i Haanden. Men da en sort Hane huggede ud efter en Gæsling, der aad et Korn væk lige under Næbet paa den, og Gæslingen saa vraltede af Sted lige forbi Hektors Snude, kunde Hunden ikke bare sig, den maatte slaa et Snap efter den.

»Se bare«, raabte Husmoderen, »den gamle Æsel, hvad for Kunster den finder paa. Fy!« og hun svippede den lidt med Kæppen. Hektor skammede sig helt overfor sine yngre Kammerater over den Afstraffelse, og med sænket Hoved luskede den af til Forstuen. Bedstemoder sagde: »Ja, Sønnen kan vel ikke være bedre end Faderen«. For Hektor var nemlig Fader til Sultan, der havde bidt saa mange dejlige Ællinger itu for Bedstemoder.

Saa var man færdig med den Affodring, og Fjerkræet løb tilbage til sin Gaard. Børnene

fik smukke Paafuglefjer af Frantik og Bertik, Skovriderkonen gav Bedstemoder Tyroleræg og tog saa Anuška paa Armen. Hr. Skovrideren kastede sin Bøsse over Skulderen, kaldte paa Hektor, og man begav sig af Sted fra det gæstfri Hus. Hjortekalven fulgte efter dem som en Hund.

Under Bjærgskraaningen ønskede Fru Skovridersken alle Godnat og gik hjem med sine Smaa, ved Broen rakte Hr. Skovrideren Bedstemoder sin solbrændte Højre og gik ind i Skoven. Jan stod og saa længe efter ham og sagde saa til Barunka: »Naar jeg først bliver lidt ældre saa gaar jeg med Hr. Beyer og lærer ogsaa at staa paa Lur«.

»Jamen, saa maa de da sende én med Dig«, drillede Barunka, »for Du er jo bange for Skovjomfruer og Lygtemænd«.

»Aa, det ved Du slet ikke noget om«, sagde Jan krænket, »naar jeg bliver større, saa vil jeg ikke være bange«.

Men da Bedstemoder gik forbi Dammen, saa hun til den mosgroede Stub, tænkte paa Viktoria og sukkede: »Stakkels, stakkels Pige!«

VII

Den næste Dag før Middag kom Bedstemoder med Børnene spadserende ud af Døren.

»Lad mig nu se, I er kønt artige«, formanede Moder, der fulgte dem ud over Tærskelen, »pil nu ikke ved noget deroppe paa Slottet, og kys Fyrstinden pænt paa Haanden!«

»Ja, det skal nok gaa godt«, forsikrede Bedstemoder.

Børnene var som Blomster, saa fine, og Bedstemoder havde ogsaa sit Stadstøj paa; nellikerødt Mesulan, et Forklæde saa hvidt som Sne, en damaskes skyblaa Trøje, en Hue med stor Sløjfe og om Halsen Granaterne med Daleren. Over Armen bar hun et Hovedtørklæde.

»Hvorfor har Du dog taget Tørklædet med? Det er jo straalende klart, det bliver ikke Regn, sagde Fru Prošek.

»Det er som om man ingen Hænder havde, naar man ingenting har at bære«, sagde Bedstemoder, »jeg er saa vant til at bære noget«.

De drejede om Havegærdet og ind paa den smalle Fodsti.

»Gaa nu pænt, en efter en, for at jeres Bukser ikke skal blive vaade! Barunka, gaa Du i Forvejen, jeg tager Adele ved Haanden, hun kan ikke passe rigtig paa«, beordrede Bedstemoder og tog Adele ved Haanden, der saa ned ad sig selv med stort Velbehag. I Haven hoppede Sorttop, Adeles Høne, den ene af de fire, som Bedstemoder havde bragt med til Børnene fra sin Bjærglandsby. Bedstemoder havde faaet den saa tam, at den nappede Korn

af Haanden paa Børnene, og hvergang den havde lagt et Æg, kom den løbende hen til Adele og fik et Stykke Tvebak, som den lille havde gemt fra sin Frokost.

»Gaa ind til Moder, Sorttop, der er Tvebak til Dig, jeg skal til Fru Fyrstinden«, raabte Adele til Hønen, men den forstod vist ikke, for den løb lige hen til hende og vilde nappe i Kjolen med Næbet.

»Ser Du da ikke, at jeg har hvid Kjole paa, dumme Høne! Hsss — vil Du væk!« skræmmede Pigebarnet; men Hønen vilde ikke gaa af Vejen, før Bedstemoder baskede den over Vingerne med Tørklædet.

De gik et Stykke Vej videre. Da, o Ve! en ny Fare truede de hvide Kjoler. Fra Skrænten kom begge Hunde sættende, vadede tværs over Bækken, rystede sig lidt paa Bredden, og med et Spring var de hos Bedstemoder.

»Aa, I skamløse Dyr, hvem har haft Bud efter Jer? Se til at komme bort! sagde Bedstemoder helt vredt og truede ad dem«.

Hundene, der hørte Bedstemoders vrede Stemme og saa hendes opløftede Arm med Tørklædet, blev staaende stift og tænkte: »Hvad i al Verden skal det dog sige?« Børnene skændte ogsaa løs, og Jan kastede en Sten, der skulde ramme Fjenden, men i Steden for sprang den i Bækken. Hundene, der var vante til at bringe Ting tilbage, om de saa ogsaa blev

kastede i Vandet, begreb straks, at Børnene bare vilde lege med dem, og styrtede spillende kaade ned i Bækken. Et Øjeblik efter var de igen oppe og begyndte at tumle og springe omkring Børnene. Børnene skreg i vilden Sky og gemte sig bag Bedstemoders Skørter, og Bedstemoder vidste ikke levende Raad.

»Jeg gaar hjem og kalder paa Bětka«, foreslog Barunka.

»Nej, Du maa ikke vende om, det bringer ikke Lykke paa Vejen«, sagde Bedstemoder.

Til alt Held kom da netop »vor Fa'r« og fik Hundene gænnet bort.

»Hvorhen gælder saa Rejsen, til Bryllup eller Marked?« spurgte »vor Fa'r« og drejede Snusdaasen i Fingrene.

»Der er ikke noget af den Slags for Tiden«, svarede Bedstemoder, »forresten skal vi da bare til Slottet«.

»Til Slottet, hallo, det gaar nok fint til. Hvorfor nu det?« undrede »vor Fa'r« sig.

»Fru Fyrstinden har indbudt os«, sagde Børnene i Munden paa hverandre, og Bedstemoder fortalte, hvordan det var gaaet til.

»Hm, hm, ser man det«, sagde »vor Fa'r« og tog en Pris; »ja, gaa I saa med Gud — og Adele maa kønt huske paa at fortælle mig alt, hvad hun ser der. Men ser Du, Jan, det er en gal én; naar nu Fru Fyrstinden saadan i

forbigaaende spørger Dig, hvor Finken stikker Næbet hen, saa ved Du det ikke?«

»Det spørger hun slet ikke om«, mente Jan og skyndte sig i Forvejen, for at »vor Fa'r« ikke skulde drille ham mere. »Vor Fa'r« kneb Øjnene til, sagde Farvel til Bedstemoder og gik til Dammen.

Ud for Værtshuset legede Kudrnas Børn og slog Vejrmøller, Cilka passede de smaa.

»Hvad gør I her?« spurgte Barunka hende.

»Ingenting«, svarede de og saa paa de pyntede Børn.

»Ved I, at vi skal paa Slottet!« begyndte Jan.

»Saa det var da ogsaa noget!« sagde Vavrinek med Foragt.

»Der skal vi se en Pappegøje«, sagde Vilem.

»Naar jeg bliver stor, saa faar jeg ogsaa saadan én at se«, gav Vavrinek overlegen til Svar, »Fader har sagt, at jeg skal ud i Verden«.

Men Kudrnas andre smaa, de sagde: »Bare vi kunde komme med!«

»Det skal I ikke være kede af, jeg skal tage noget med til Jer«, sagde Jan til dem, »og vi skal nok fortælle Jer, hvordan der var paa Slottet.«

Omsider naaede da Bedstemoder med Børnene til Parken, hvor Hr. Prošek allerede gik og ventede paa dem. — Den fyrstelige Park var aaben for alle og laa ikke saa særlig

langt borte fra »den gamle Blegeplads«, men Bedstemoder gik der kun sjældent med Børnene, især da, naar Herskabet var paa Slottet. Hun beundrede nok den kunstige Ordning af alt, de dejlige Blomsterbede, de mægtige Træer, Springvandene og Guldfiskene i Bassinet, men hun holdt alligevel mere af at gaa med Børnene paa Engen eller i Skoven. Der kunde de frit tumle sig paa det bløde, grønne Tæppe, der kunde de lugte til hver Blomst, og vilde de, kunde de plukke til Kranse og Buketter. Ude i Mark og Skov voksede rigtignok ikke Pomerants- og Citrontræer, men hist og her stod et løvrigt Fuglekirsebærtræ og vilde Pæretræer, Frugt var der i Guds Velsignelse, og enhver kunde tage, hvad han gad. Og inde i Skoven var der Jordbær, Tranebær, Svampe, Hasselnødder, og saa uendelig mange af hvert Sort.

Vandspring var der ingen af, men Bedstemoder holdt meget af at stille sig op ved Slusen med Børnene. Der saa de paa, hvordan Vandet brusede ned, sprang i Vejret igen og faldt tilbage i Millioner af splintrede Draaber, endnu engang flød sammen i den skummende Kedel og saa samlet paany gled nedad, videre frem. I Dammen var der ingen Guldfisk, der tillært jog sammen, naar man kastede en Tvebakkekrumme i Vandet; men naar Bedstemoder kom hen ved Dammen, tog hun ned i Tasken og tømte et Par Haandfulde Brødkrummer i

Adeles Forklæde, og naar Barnet smed dem i Vandet, dukkede der op fra den dybe, skjulte Bund en Mangfoldighed af forskellige Fisk. Højst op til Overfladen kom de smaa sølvskinnende Skaller og fór rundt efter Brødet, efter dem kom pilsnart Aborrer med flammet Ryg; lidt længere borte dukkede op og forsvandt en slank Flodmalle med lange Skægtraade, der var ogsaa tykmavede Karper og fladhovedede Aalekvabber allerdybest nede.

Ude paa Engen, naar det traf sig, at Bedstemoder mødte Bekendte, hilste de lige straks: »Lovet være Jesus Christus!« eller: »Gud give en god Dag!« Nogle blev staaende og spurgte: »Hvorhen gælder det i Dag, Bedstemoder?« »Hvordan lever I?« »Hvad har I for derhjemme for Tiden?« Og hun kunde ogsaa faa lidt at vide af dem.

Men i Slotshaven? Der var det helt anderledes og ikke nær saa muntert! Der gik guldgallonerede Tjenere og Kammerjomfruer i Silke, saa en fin Herre, og nok en Herre, og hver én satte Næsen højere i Sky, end den hørte hjemme, og spankulerede om akkurat som disse Paafugle, der var de eneste, som havde Lov til at gaa i Græsset. Hvis nogen af dem nedlod sig til at hilse paa Bedstemoder, saa sagde han blot hastig: »Guten Morgen« eller: »Bon jour«, og Bedstemoder blev rød i Hovedet og vidste ikke, om hun skulde svare: »I Evighed, Amen«,

eller: »Gud give det!« Hun plejede altid at sige, naar hun kom hjem: »Der i den Slotshave er der et sandt Babylon«.

Foran Slottet sad der to guldgallonerede Tjenere, en paa hver Side af Døren, den til venstre holdt Hænderne overkors i Skødet og gabede i Smug, den til højre holdt Hænderne overkors paa Brystet og gabede Vorherre lige ind i hans aabne Himmel. Da Hr. Prošek kom hen til dem, hilste de paa ham paa tysk, hver med sin fremmede Aksent.

Forsalen var broet med hvide Marmorfliser, midt i den stod et kunstigt forarbejdet Billard. Langs Væggene stod paa grønne Marmorsokler hvide Buster, der forestillede de græske Guder. Fire Døre førte ind til Herskabets Værelser. Ved en af dem sad Kammertjeneren i sort Frakke paa en Lænestol og sov. — Til den Dør førte Hr. Prošek Bedstemoder og Børnene. Kammertjeneren, der hørte Skridt, fór op. Men da han saa Hr. Prošek, hilste han paa ham og spurgte, hvad for en Sag, der førte Hr. Prošek ind paa Slottet.

Fru Fyrstinden har ønsket, at min Svigermoder og Børnene i Dag skulde besøge hende. »Vær saa venlig at melde dem, Hr. Leopold«, sagde Hr. Prošek.

Hr. Leopold trak Øjenbrynene til Vejrs, lagde Armene overkors og sagde: »Ja, jeg ved ikke, om hun vil modtage; Fyrstinden arbejder

i sit Kabinet. Men jeg kan jo melde hende det«. Han rejste sig og gik med magelige Skridt ind gennem den Dør, han havde siddet ved. Straks efter vendte han tilbage, lod Døren staa aaben og gav dem med en naadig Hovedbevægelse at forstaa, at de kunde træde ind. Hr. Prošek gik tilbage, og Bedstemoder med Børnene betraadte en pragtfuld Salon.

Det var, som Vejret gik fra Børnene — og Benene gled for dem paa Gulvet, der var glat som Is. For Bedstemoder stod det hele som et Drømmebillede, og hun vidste slet ikke, om hun turde træde paa de dobbeltvævede Tæpper. »Det er jo Synd og Skam«, sagde hun ved sig selv. Men hvad var der at gøre, de laa overalt, og Hr. Kammertjeneren gik ogsaa paa dem. Han førte dem gennem Concertsalen og Bibliotheket lige frem til Fyrstindens Kabinet, saa vendte han tilbage til sin Lænestol, medens han brummede: »De Herskaber har dog forunderlige Luner, her skal man gaa og spille Tjener for en simpel Kælling og hendes Unger«.

I Fyrstindens Kabinet var der lysegrønne, guldindvirkede Tapeter, saadanne var ogsaa Forhængene ved Døren og Gardinet foran det eneste Vindue, der var stort som den høje Dør. Paa Væggen hang mange store og smaa Billeder, der alle uden Undtagelse var Portræter. Ligeoverfor Vinduet var Ovnen af graat, sort

og hvidt flammet Marmor, paa den stod to Vaser af japansk Porcellæn, og i dem dejlige Blomster, af hvis Vellugt Værelset var fyldt. Paa begge Sider var svære Etagèrer af kostbart Træ og kunstigt udarbejdede, og paa disse laa ophobede en Mængde forskelligartede Ting, dels mærkelige ved det fine Arbejde, dels ved deres Kostbarhed, ogsaa Naturmærkværdigheder, skønne Muslingeskaller, Koraller, Stene og lignende. Det var Erindringer fra Rejser eller Gaver fra Venner. I en Krog ved Vinduet stod en Apollonstatue af carrarisk Marmor, i den anden et enkelt, men meget smagfuldt Skrivebord. Foran det Bord i en Lænestol betrukken med mørkegrønt Fløjl sad Fyrstinden i hvid Morgenkjole. Hun lagde netop Pennen fra sig, da Bedstemoder med Børnebørnene traadte ind ad Døren.

»Lovet være Jesus Christus!« hilste hun og nejede ærbødig.

»I Evighed, Amen! Velkommen, min gode Gamle med de Smaa!« svarede Fyrstinden.

Alle Børnene var ganske betagne, men Bedstemoder gav dem et lille Tegn, og saa gik de straks hen og kyssede Fyrstindens Haand. Hun kyssede dem paa Panden, og idet hun med en Hovedbevægelse viste paa en smuk Stol, fløjelsbeklædt med Guldfrynser, bad hun Bedstemoder sætte sig.

»Jeg takker, naadige Frue, jeg er slet ikke

træt«, sagde Bedstemoder helt generт, og det bare, fordi hun var bange for at sætte sig paa Stolen, hun kunde jo let glide ned, eller den kunde knække under hende.

Men Fru Fyrstinden opfordrede saa bestemt: »Sæt Jer nu kun!« at Bedstemoder bredte sit hvide Tørklæde over Sædet og forsigtig satte sig ned, idet hun sagde: »Ja, ellers røver vi Søvnen fra den naadige Frue«.

Børnene stod som forstenede, men deres Øjne jog rundt fra den ene Ting til den anden. Fyrstinden saa hen til dem og spurgte dem med et Smil: »Synes I om det her?«

»Ja — — —« brast det ud af dem paa engang.

»Jo, det skal jeg nok svare for, her var der noget at tumle rundt i«, sagde Bedstemoder, »man behøver nok ikke at bede dem to Gange om at blive her!«

»Og hvordan synes I saa selv om det?« spurgte Fyrstinden Bedstemoder.

»Her er jo som i Himlen — men bo her vilde jeg dog ikke«, svarede hun og rystede paa Hovedet.

»Og hvorfor ikke?« spurgte Fyrstinden forundret.

»Hvad skulde dog jeg gøre her? Husholdning er der ikke noget af, mine Fjer og min Rok kunde jeg da heller ikke faa anbragt, og hvad var der saa for mig at tage fat i?«

»Og kunde I da ikke have Lyst til at leve ubekymret og gøre Jer det mageligt de sidste Aar?«

»Det kommer jo før eller senere, at Solen staar op og gaar ned over mit Hoved, medens jeg sover uden Bekymring«, sagde Bedstemoder. »Men saa længe jeg endnu lever, og Gud forunder mig Sundheden, saa hører det sig til, at jeg arbejder. En Drivert aander forgæves Guds dyrebare Luft, og helt uden Bekymring er jo dog intet Menneske, én trækkes med ét, en anden med et andet, hver bærer paa sit Kors, det gælder blot om ikke at synke sammen under det«.

I dette Øjeblik trak en lille, hvid Haand den tunge Portiere ved Døren tilside, og et yndigt Pigeansigt i en Krans af lysebrune Krøller tittede ind.

»Maa jeg?« spurgte hun med indsmigrende Stemme.

»Ja, kom ind, Hortensia, Du træffer godt Selskab«, svarede Fyrstinden.

Ind i Værelset kom Komtesse Hortensia, Fyrstindens Plejebarn, som man sagde. Hendes unge Skikkelse var slank og lidt uudviklet. Hun var klædt i en tarvelig, hvid Kjole, en rund Straahat bar hun over Armen, og i Haanden havde hun en Buket Roser.

»Hvor det dog er søde Børn!« udbrød hun,

»det er vist Prošeks, dem, Du bragte mig de store Jordbær fra?«

Fyrstinden nikkede. Komtessen hilste med et Kniks, gav hver af Børnene en Rose, Bedstemoder en, Fyrstinden en, og den sidste stak hun i sit eget Bælte.

»Det er saadan en frisk Rosenknop som De selv, lille Frøken«, sagde Bedstemoder og lugtede til Blomsten. »Gud bevare hende for den naadige Frue!« tilføjede hun, idet hun vendte sig til Fyrstinden.

»Det er ogsaa mit inderligste Haab«, sagde Fyrstinden og kyssede sin lille Plejedatter paa den lyse Pande.

»Maa jeg tage de Smaa lidt ud med mig?« hviskede Komtessen til Fyrstinden og Bedstemoder. Fyrstinden sagde ja, men Bedstemoder var bange for, at de vilde blive til Byrde for den lille Frøken, »de Drenge er vilde som Vaarharer, og Jan er nu slet ikke til at styre«.

Men Hortensia lo, rakte Børnene begge sine Hænder og spurgte, om de vilde ud med hende.

»Ja, vi vil, ja, vi vil!« raabte Børnene himmelglade og greb straks om hendes Hænder. Hun hilste paa Fyrstinden og Bedstemoder og smuttede ud af Døren med Børnene. Men Fyrstinden tog en lille Sølvklokke fra Bordet og ringede, straks viste Kammertjeneren, Leopold, sig i Døren. Fyrstinden bad ham sørge for, at der blev dækket Frokostbord i Salonen,

og overgav ham en Pakke Breve til videre Besørgelse. Leopold bukkede og gik. Medens Fyrstinden talte med Kammertjeneren, betragtede Bedstemoder Portræterne, der hang omkring paa Væggen.

»Nej, Du kære Gud og Skaber!« sagde hun, da Kammertjeneren var gaaet ud, »hvad det dog er for en vidunderlig Dragt og Ansigt med. Den Frue her er ganske i Tøjet som den bortgangne Frue Halašek, Gud give hende Saligheden! Hun gik ogsaa paa saadan høje Hæle, med oppustet Skørt og smal om Livet som et Piskeskaft og Taarnhue paa Hovedet. Hendes Mand var Raadsherre i Dobruška, og naar vi engang imellem gik til Kirkemesse dèr, fik vi hende at se i Kirken. Vore unge Mænd kaldte hende »Birkeshylstret«, fordi hun saa ud som saadan et i det Skørt og med det pudrede Hoved. Man siger, at det skal være fransk Mode«.

»Det er min Bedstemoder, den Dame«, sagde Fyrstinden.

»Ja, hvorfor ikke, det er jo en smuk Dame!« svarede Bedstemoder.

»Til højre hænger min Bedstefader, til venstre min Fader«, viste Fyrstinden videre.

»Nette Folk! Og den naadige Frue fornægter da heller ikke sin Fader — men hvor har vi Fru Moder?«

»Der hænger min Moder og Søster«, sagde

Fyrstinden og pegede paa to Portræter over Skrivebordet.

»Det var da en dejlig Dame, det er en ren Fornøjelse at se paa hende«, mente Bedstemoder, men den lille Frøken Søster ligner da nu hverken Fader eller Moder; ja, det sker jo undertiden, at Børn arter sig efter en Slægtning, Gud ved hvormange Led tilbage. Men den unge Herre dèr skulde jeg kende, jeg kan bare ikke huske hvorfra«.

»Det er Ruslands Kejser, Aleksander«, sagde Fyrstinden hastig, »ham kender I dog vist ikke«.

»Jo, det skulde jeg da vel mene — jeg har staaet bare tyve Skridt fra ham. Det var en smuk Mand; her er han dog yngre, end da jeg saa ham, men jeg kendte ham ligegodt igen. Han og saa Kejser Josef, det var et Par kønne Mænd!«

Fyrstinden pegede paa den modsatte Væg, hvor der hang et Brystbillede i Legemsstørrelse.

»Kejser Josef!« sagde Bedstemoder og slog Hænderne sammen i Overraskelse, »aldeles som han kunde være faldet ud af mine Øjne! Ser man bare, hvilken rar Forsamling af Billeder, man har her. Det havde jeg dog ikke tænkt mig at faa Kejser Josef at se idag. Gud i Himlen give ham evig Salighed, det var en god Mand — især da mod Fattigfolk. Den

Daler her har han givet mig med højstegen Haand, sagde Bedstemoder og trak Daleren frem fra Brystklædet.

Fyrstinden syntes godt om Bedstemoders Frimodighed og kvikke Forklaringer og bad hende om at fortælle, hvorledes og hvor Kejseren havde givet hende den Sølvskilling. Bedstemoder lod sig ikke nøde, men fortalte Fru Fyrstinden, hvad vi allerede har hørt i Møllen. Fyrstinden lo hjærtelig deraf. Da Bedstemoder nu saa sig om i Værelset, fik hun Øje paa »alte Fritzs« Billede.

»I, der har vi jo Preussernes Konge«, udbrød hun, den Potentat har jeg kendt godt. Min salige Jiři tjente i den preussiske Armé, og jeg har levet femten Aar i Schlesien. Kongen lod ofte Jiři kalde ud af Geleddet og gav ham Beløninger. Han holdt meget af store Soldater, og min Jiři var den højeste Mand i hele Regimentet og rankvoksen som en Jomfru. Jeg havde aldrig tænkt mig, at jeg skulde se ham i Graven, saadan en Mand som et Fjæld! og nu er han forlængst i det hinsidige, og jeg gamle er stadigvæk her«. — Og den gamle Kone sukkede, og en Taare gled ned ad det rynkede Ansigt.

»Faldt Din Mand i et Slag?« spurgte Fyrstinden.

»Ikke just det, men han døde af et Skudsaar. Da den Rebellion brød ud i Polen, og

den preussiske Konge sammen med Russen trak derind, var vort Regiment med. Jeg fulgte efter med Børnene, de to havde jeg, og den tredje fik jeg paa Marschen. Det er Johanne, hun, som nu er i Wien; og derfor har hun vel saa megen Kurage, fordi hun fra Fødslen maatte vænne sig til alt ligesom en Soldat. Det var en ulykkelig Krig. Fra den første Træfning bragte de mig Jiři til Teltet paa en Baare. En Kanonkugle havde revet hans Ben i Stykker. De satte det af. Jeg plejede ham, saa langt mine Kræfter rakte. Da han havde det en Smule bedre, sendte de ham tilbage til Nisa. Det klarede op for mig, jeg stolede paa, at han vilde komme sig, at de vilde give ham Afsked i Naade som Krøbling, og at vi saa kunde tage hjem til Bøhmen. Men mit Haab bedrog mig. Han begyndte med ét at skrante, og der var hverken Hjælp eller Raad, han maatte dø. Hver Skilling, jeg havde, gav jeg ud til Lægemidler, men det hjalp ingenting, det hele. — Jeg tænkte dengang, at jeg skulde gaa fra Forstanden, at mit Hjærte maatte springe af Sorg og Jammer. Men et Menneske holder meget ud, naadige Frue! — Tilbage blev de tre faderløse, men af Penge ikke en Hvid, bare de Pjalter, vi stod og gik i.

Ved det samme Regiment, hvor Jiři havde tjent, stod en Feldvæbel, Lehotsky, og det var Jiřis bedste Ven; han tog sig af os, forsynede

mig med en Væverstol, da jeg havde sagt ham, at jeg forstod at lave Tæpper, og med alt andet, hvad jeg behøvede. Gud lønne ham derfor! Det kom mig nu tilgode, hvad jeg i min Barndom havde lært af min afdøde Svigermoder. Gærningen gik saa jævnt godt, og snart kunde jeg betale min Gæld til Lehotsky og levede endda anstændig med Børnene. Jeg maa sige, at det var dygtige, flinke Folk i den By, men jeg led saa forskrækkeligt af Hjemve; fra den Stund af, Jiři ikke var mere, følte jeg mig saa ensom som et Æbletræ paa Markerne. Jeg syntes hele Tiden, at jeg dog maatte kunne leve bedre hjemme end i det fremmede, og raadførte mig om den Ting med Lehotsky. Men han raadede mig fra det og forsikrede, at jeg vilde faa en Pension, og at Kongen vilde tage sig af mine Smaa. Jeg var nok taknemmelig derfor, men mente dog, at jeg engang vilde hjem efter. Det tyske Sprog pinte mig ogsaa. Saalænge vi var i Kladsk, kunde det endda gaa an, der taler Folk mere čekisk end tysk, men i Nisa havde Tysken ganske Overtaget, og jeg kunde ikke paa nogen Vis lære mig det tyske Sprog. — Næppe var jeg kommen lidt paa Fode, saa kom der Oversvømmelse. Det er et ondt Element, det Vand, naar det kommer i Oprør, og et Menneske ondt nok kan flygte fra det selv paa den rappeste Hest. Det kom med saadant Jag, at Folk knap reddede de nøgne

Liv. Jeg fik samlet i Hast det dyreste, vi havde, kastede Bylten over Ryggen, tog den mindste paa Armen, de to større ved Haanden, og saadan slap jeg op paa det tørre, skønt Vandet naaede os højt op paa Benene. Lehotsky kom os til Hjælp og førte os over til et sikkert Sted, hvor gode Folk tog os under deres Tag.

Det var snart alle bekendt der i Byen, at jeg havde mistet Rub og Stub, og de brave Mennesker kom mig redebon til Hjælp, og Hr. Generalen lod mig kalde til sig og sagde, at jeg aarlig vilde faa nogle Thaler og fast Arbejde af Kongens Naade; Drengen kunde komme ind paa Militærskolen, og Pigebørnene kunde jeg afgive til de kongelige Skoler for Piger. — Det gjorde mig slet ikke glad, og jeg bad, om de hellere vilde give mig et Par Dukater, hvis de ønskede at vise mig en Naade, saa jeg kunde komme hjem til Bøhmen. Men Børnene gav jeg ikke fra mig, dem vilde jeg opdrage i min Tro og paa mit Sprog. Det vilde de ikke gaa ind paa, og de sagde mig, at hvis jeg ikke blev dèr, saa fik jeg ingenting. »Skal jeg ikke have noget, saa kan det være det samme«, tænkte jeg, »den gode Gud lader os vel ikke dø af Sult«, og jeg lod saa Kongen takke saa meget for hans tiltænkte Naadegaver.«

»Men jeg tror dog, at Jeres Børn dèr

havde faaet en god Opdragelse«, bemærkede Fyrstinden.

»Det kan jo være meget muligt, naadige Frue, men de var blevne fremmede for mig. Hvem skulde der have lært dem at elske deres Hjemland og tale deres Modersmaal? Ingensomhelst. De vilde have lært sig fremmed Sprog og fremmede Sæder, og tilsidst vilde de ganske have forglemt deres Blod. Hvor kunde jeg dog have baaret det Ansvar overfor Gud i Himlen! Nej, nej, den, der er af čekisk Byrd, han skal ogsaa blive ved čekisk Sprog. — Jeg samlede mine Pjalter og, hvad der ellers var at tage, og skiltes fra den By, hvor jeg havde haft saa megen Sorg og Græmmelse, men ogsaa mange lykkelige Dage.

Folk gav mine Børn Poser fulde af Bagværk, og mig gav de et Par Thaler til Rejsepenge. Gud lønne deres Børn for det, de den Gang gjorde mod mig af godt! Lehotsky, den Stakkel, fulgte os en hel Mil paa Vej og bar lille Johanna for mig. Han var tung i Sindet over, at jeg gik bort, han havde sit andet Hjem hos os.

Vi græd begge som pisket, da vi skiltes. — Saalænge han var i Nisa, gik han ofte op og bad et Fadervor paa Jiřis Grav, de holdt af hinanden som kødelige Brødre de to. I den franske Krig tog de hans Liv. Gud gøre ham det lyst bag Graven!«

»Og hvordan kom Du saa med de Smaa til Bøhmen?« spurgte Fyrstinden videre.

»Ja, meget havde jeg at gennemgaa, naadige Frue, paa den Rejse. Jeg kendte jo slet ikke Vejen, og megen Tid ødelagde vi med ørkesløs Flakken. Fødderne havde vi fulde af blodige Vabler, baade de Smaa og jeg, og mangen Gang græd de af Sult, Træthed og Smærter, naar vi gik og søgte og ledte os frem til Bestemmelsesstedet. Tilsidst naaede vi dog i god Behold frem til Kladskébjærgene, og der var jeg fra gammel Tid som hjemme. Jeg er nemlig barnefødt i Olešnice paa den schlesiske Grænse, men den naadige Frue ved vel sagtens alligevel ikke, hvor Olešnice er. — Da jeg nu nærmede mig til mit Hjem, var det, som faldt der en Vægt paa mit Hjærte. Jeg kom til at tænke paa, om jeg mon endnu vilde træffe mine Forældre i Live, og hvordan de vilde tage imod mig. I sin Tid gav de mig en smuk Medgift, og nu vendte jeg tilbage med tomme Hænder og tre smaa sultne faderløse. Hvad vilde de dog sige til mig? Det pinte og nagede mig hele Tiden. Jeg var ogsaa angst for, at noget ondt kunde have tilstødt dem i de to Aar, jeg ikke havde hørt fra dem«.

»Men havde I da aldrig skrevet til hverandre, eller Jeres Mand, naar ikke I kunde?« spurgte Fyrstinden forundret.

»Nej, den Skik kender vi ikke til, saadan at sende Breve med Posten. Vi husker paa hverandre, vi beder for hverandre, og skulde der byde sig Lejlighed, som naar vi træffer en fælles Bekendt, saa sender vi Hilsner og siger, hvordan hver især har det. Saadant et Brev er en løjerlig Ting, én kan jo aldrig vide, hvem der faar det imellem Fingre, og hvor det kommer hen. Min Fader skrev engang imellem Brev til Soldaterne, der var hjemme fra vor By og laa et Steds langt borte i det fremmede, naar deres Forældre fik Lyst at vide, hvordan det nu gik med dem, om de endnu var i Live eller ej, eller naar de sendte dem et Par Gylden i Penge. Men da de kom tilbage, sagde de, at de ingenting havde modtaget. Og saadan gaar det vel, naadige Frue, naar der kommer Breve og slige Sager fra simple Folk, saa tager man sig ikke saa nøje af dem«.

»Tro ikke det, min gode gamle!« afbrød Fyrstinden hende; »hvert eneste Brev, ligegyldigt fra hvem det er, skal overdrages til den, det er skrevet til. Ingen fremmed vover at holde et Brev tilbage eller aabne det, der er stor Straf for den Ting.«

»Ja, jeg har jo nok hørt det, og jeg tror jo ogsaa den naadige Frue, men det er nu engang saadan, at vi hellere betror os til et godt Menneske. Paa saadan en Stump Papir kan man dog ikke faa skrevet alt omstændeligt,

den, der faar det, vilde nok endnu spørge baade til det ene og det andet, og saa er der ingen at spørge; men kommer der en Handelsmand eller en Pilegrim, saa kan han anderledes gøre Rede for alt og fortælle lige til de mindste Ting. Jeg havde ogsaa gærne hørt lidt mere hjemmefra, men det var i Krigens Tid, og ikke mange kom over Grænsen.

Det var mod Aften den Dag, jeg omsider naaede til mit Hjemsted, det var Sommer, og jeg vidste, at de akkurat kunde sidde om Nadveren. Jeg gik ad Bagvejen gennem Haven for ikke at møde nogen. Hundene fór ud af deres Hus og gav Hals. Jeg kaldte venlig ad dem, men de blev ved at gø. Taarerne kom mig i Øjnene, saa ondt gjorde det mig — jeg Tosse huskede ikke paa, at det var ti Aar siden, jeg var hjemme, og at det ikke længer var de Hunde, som jeg gav Æde. I Haven var der plantet en hel Mængde unge Træer, Gærdet var bedre, paa Længen var der lagt nyt Tag, men Pæretræet, hvor Jiři og jeg saa ofte sad under, havde Guds Lyn ramt, dets Krone var sønderslaaet. Hytten ved Siden af saa ud som i gamle Dage, den havde Fader taget i Arv og Fæste efter afdøde Novotna. Novotna var den gamle Kone, der vævede Tæpper, og hendes Søn var min Jiři. Udenfor Hytten var en lille bitte Have; den gamle Kone havde altid et Bed Persille, Løg, nogle

Buske Krusemynt, Salvie og hvad der ellers behøvedes i Husholdningen, hun holdt ogsaa af Lægeurter ligesom jeg. Jiři havde flettet et Gærde af Vidjer om den Stump Havejord. Det var det samme Gærde, men Haven var overgroet med Ugræs, der stod bare en Smule Løg. Ud af sit Skur kom en gammel Hund, halv blind. »Chlupak, kender Du mig?« raabte jeg til den — og den gned sig op ad mine Ben. Jeg syntes, det var, som om mit Hjærte skulde briste af Sorg, da det umælende Kræ kendte mig og hilste mig paa sin Vis. Børnene, de smaa Stakler, saa paa mig og spurgte, hvorfor jeg dog græd; jeg havde ikke sagt dem, at jeg var paa Vej til deres Bedsteforældre, jeg tænkte som saa: skulde mine Forældre vredes paa mig, saa var det da ikke værdt, at Børnene hørte derom.

Kaspar, den ældste, sagde: »Hvorfor græder Du, lille Moder, kan vi ikke faa Husly i Nat? Sæt Dig ned og hvil Dig, vi kan godt vente, og jeg skal bære Bylten. Vi er slet ikke sultne«. Lille Johanna og Teresa forsikrede ogsaa, at de ikke var sultne, og det var de dog, for vi havde gaaet flere Timer gennem Skov uden at træffe et eneste Hus.

»Nej, Børn«, sagde jeg, »men dèr i det Hus er Jeres Fader født og her ved Siden af Jeres Moder, og her bor Jeres Bedsteforældre. Lad os takke Gud, at han har ført os vel-

beholdne hid, og lad os bede ham, om det maa være os forundt at faa en kærrlig Modtagelse«.

Vi bad et Fadervor — saa gik jeg frem til Hyttens Dør. Fader og Moder boede i den, det gamle Hus havde min Broder nu, det vidste jeg da. Paa Døren var endnu det samme Billede klæbet, som Jiři havde bragt Moder fra Vamberice, Jomfru Maria og de fjorten Nødhjælpere. Det var, som om en Sten faldt mig fra Hjærtet, da jeg saa det. »I saa mig gaa ud, og I ser mig vende hjem!« tænkte jeg, og fuld af Tillid gik jeg ind i Stuen. Fader, Moder og gamle Bětka sad om Bordet og spiste Vælling af en stor Skaal, det var Æggemælk, jeg husker det, som om det var i Gaar. »Lovet være Jesus Christus!« hilste jeg. »I Evighed, Amen!« Jeg kommer for at bede Jer om Nattely for mig og de Smaa«, bad jeg. »Vi kommer langvejs fra, vi er sultne og trætte«, men min Stemme skælvede. De kendte mig ikke. Det var allerede Tusmørke. »Læg Bylten fra Jer og sæt Jer til Bords!« sagde Fader og lagde Skeen fra sig. »Bětka«, sagde Moder, »gaa ud og kog lidt mere Æggemælk! Og sæt Jer saa, lille Kone, og skær Brød og giv til Børnene! Saa skal vi nok finde Natteleje til Jer oppe paa Loftet. Hvor kommer I ellers fra?« Helt inde fra Schlesien fra Nisa«, fortalte jeg. »Der er vor Madlena«, udbrød Moder — sig mig dog, har

I ikke hørt noget om hende?« spurgte hun og gik tæt hen til mig, »Madlena Novotna, hendes Mand er Soldat. Det er vor Datter, og nu har vi i to Aar ikke hørt fra hende, og vi ved ikke, hvordan det gaar dem. Jeg har haft saa mange onde Drømme; engang syntes jeg, at jeg mistede en Tand, og det gjorde saa smærtelig ondt, og nu har jeg hele Tiden vores Pige og hendes smaa i Tanker, om der dog ikke skulde være passeret Jiři noget ondt, det gaar jo hele Tiden løs med de Bataljer, saa Gud skal vide, de Folk har ikke megen Ro og Fred!«

Jeg græd, men Børnene, der hørte deres Bedstemoder tale saadan, trak mig i Kjolen og spurgte: »Men Moder, er det vores Bedstemoder og Bedstefader?« Som de sagde det, kendte Moder mig pludselig igen og tog mig om Halsen, og Fader tog Børnene paa Armene, og saa maatte vi da til at fortælle vidt og bredt. Bětka løb straks om efter min Broder og Søster og deres Ægtefæller, og det varede ikke længe, saa var den hele Bondeby forsamlet, og det var ikke blot mine Kammerater og jævnaldrende, men hver eneste en, der bød mig velkommen tilbage, som om jeg havde været deres kødelige Søster. — »Du har gjort vel i at komme hjem med de Smaa«, sagde Fader;« det er sandt nok, overalt er det Guds Rige, men sit eget Land holder enhver

dog mest af, og vi af vores, og saadan skal det være. Saa længe Gud under os Brødet, skal hverken Du eller Dine Børn lide Nød, om Du saa slet ikke kunde arbejde. Det, der nu har ramt Dig, er et haardt Slag. Men bær din Sorg som det sømmer sig! Det hedder jo: Den Herren elsker, lægger han et tungt Kors paa«. — Saadan blev jeg da igen optaget mellem dem som deres egen.

Min Broder vilde give mig Rum hos sig, men jeg vilde hellere blive sammen med Forældrene i Hytten, hvor Jiři i sin Tid havde boet. Børnene var hurtig som hjemme, og mine Forældre havde megen Glæde af dem. Jeg sendte dem flittig i Skole. I mine unge Dage kunde Pigebørn ikke skrive, det var allerede store Ting, om de kunde læse lidt. og det var endda kun Pigerne fra Byen, der kunde det. Og Synd og Skam er det dog, om et Menneske har den hellig Aands Gave og ikke bruger den. Men naar der ikke er nogen Lejlighed dertil, hvad skal man saa gøre. Min Mand, det var et erfarent og forstandigt Menneske, han var ogsaa godt inde i Skrivning; hvad jeg vil sige, han var én, der baade passede mellem smaa og store Folk. Og det er en Lykke, gid alle var saadan.

Jeg vævede Tæpper som før og tjente mig en god Skilling. Det var onde Tider den Gang, Krige og Sygdom og Hungeraar. En Skæppe

Rug kostede 100 Gylden i Bankosedler. Det betyder noget. Men Herren var os naadig, saa vi stred os igennem. Saa ondt var det, at Folk gik om med Penge i Lommen og kunde ikke købe. Min Fader var et sjældent Menneske, han hjalp sit hele Liv igennem hver eneste, hvor han blot kunde, og til ham kom ogsaa hver en, der ikke vidste, hvor han skulde gøre af sig selv. Naar de fattige Naboer kom over og bad: »Laan os en Skæppe Rug, vi har ikke et Brødkorn i Huset«, sagde han: »Saa længe jeg har noget, giver jeg gærne — naar jeg ikke længer har, giver vel en anden mig noget«, og straks maatte Moder ud og fylde Sækken. Det var mange — »Gud lønne Jer«, som Fader i den Tid fik, og de Dage, der ingen kom og bad, kunde Moder godt gaa ud paa Korsvejen for at se efter dem, det var hendes Glæde. Hvorfor skulde vi ikke hjælpe Folk? Selv spiste vi os jo mætte, uden Klæder gik vi heller ikke, hvorfor skulde vi saa ikke dele med andre af vor Overflod? Det er slet ikke nogen saa stor Fortjeneste, det er bare Kristenpligt, men tager man fra sin egen Mund og giver, det er en smuk Gærning. Ja, det kom da forresten saa vidt med os, at vi kun spiste én Gang om Dagen, for at andre ogsaa kunde faa noget at spise. Naa, det kom vi godt over, og siden hen blev det lysere. Der blev Fred i Landet, det blev stadig bedre og bedre.

Da Kaspar havde gaaet Skolen igennem, vilde han lære Væverhaandværket, og det havde jeg ikke noget imod. Haandværk er Brød. Da han havde gaaet Læren igennem, maatte han ud i Verden. Jiři har altid sagt, at en Haandværker bag Ovnen ikke er saa meget værd som en gammel Kælling. Nogle Aar efter vendte han tilbage og fæstede Bo i Dobruška, og dèr gaar det ham godt. Mine Døtre holdt jeg til Husgærning, for at de senere engang kunde faa en god Plads, men saa kom min Kusine fra Wien til Landsbyen, hun fik Teresa kær og vilde endelig have hende med sig og sørge for hende. Det var mig tungt nok, men jeg tænkte, at det var ilde gjort at staa hendes Lykke i Vejen, naar hun gærne vilde ud i Verden. Og Dorotka er en flink Kone, de har deres gode Udkomme i Wien og ingen Børn. Hun tog sig af Teresa som en Moder og gav hende en smuk Medgift, da hun giftede hende bort. Det pinte mig ikke saa lidt, at den Pige valgte sig en Tysker, men nu har jeg forsonet mig med det. Jan er en god og hæderlig Mand, og nu forstaar vi allerede hinanden ret godt. Og Børnebørnene, det er mine. Istedenfor Teresa er nu Johanna i Wien. De holder af hende, og hun har det godt, siger man. De unge er nu til Dags af en anden Slags, end vi var; jeg havde aldrig min Levetid igennem ønsket at komme bort

fra Hjemmet, mindst da ud blandt helt fremmede Folk.

Faa Aar efter, at jeg var kommen hjem, døde mine Forældre, seks Uger efter hinanden. De gik stille ud af Verden som Lys, der slukkes. Vorherre lod dem ikke lide, og de kom ikke til at sukke efter hinanden. Fyrretyve Aar havde de levet sammen. De havde redt sig det blødt, og de hviler nok ogsaa blødt. Gud Fader glæde dem i sin Himmel«.

»Og længtes I da ikke efter Børnene, da de alle tre var taget bort fra Jer?« spurgte Fyrstinden.

»Jo, naadige Frue, Blodet er jo ikke Vand, Adskillige Gange har jeg grædt, men jeg fortalte det aldrig til mine Børn for ikke at forbitre deres Lykke. Og alene har jeg aldrig været, Børn er der jo altid i Verden, og derfor har man altid noget at tage vare. Naar jeg saa Smaafolkene vokse op fra Vugge og fra Grød, syntes jeg næsten, at det var mine egne. Man skal blot holde lidt af andre Mennesker, saa holder de ogsaa af én. — De bad mig saamænd tidt nok om at komme ind til dem i Wien, og jeg vidste jo nok, at jeg vilde træffe flinke Mennesker der, og at de vilde sørge godt for mig, men et gammelt Menneske duer ikke til Rejser, hun hænger ved sin Stump Jord som Dampen ved en Keddel. Vorherre kunde jo falde paa at kalde mig til sig, og jeg vilde

dog saa gærne lægge mine Ben i den fædrende Jord. — Men jeg er nok kommen saadan i Lag med at fortælle, som om jeg sad i en Spindestue, den naadige Frue maa holde mig det tilgode«, tilføjede Bedstemoder, idet hun sluttede sin Fortælling og rejste sig fra Stolen.

»Jeg har været meget glad, min gode Gamle, over alt det, I har fortalt mig, jeg ved ikke rigtig, hvordan jeg skal takke Jer«, sagde Fyrstinden og lagde sin Haand paa Bedstemoders Skulder. »Men nu skal I komme ind og spise Frokost med mig, jeg tænker, at ogsaa Børnene nu kan have Lyst til at faa lidt«. Med disse Ord førte hun Bedstemoder ud af Kabinettet og ind i en lille Sal, hvor Kaffe, Chokolade og forskellige Lækkerier stod opdækkede paa et Bord. Kammertjeneren stod stiv og ventede paa ethvert Vink, paa Fyrstindens Ordre løb han straks ud for at kalde paa Komtessen og Børnene. Kort efter var de i Stuen, Komtessen tumlede sig som et Barn med dem.

»Se Bedstemoder, hvad Frøken Hortensia har givet os!« raabte de alle i Munden paa hverandre og viste forskellige nydelige Gaver frem.

»Ej, nu skal man se! saa længe jeg har gaaet paa mine Ben, har jeg ikke set noget lignende; har I nu ogsaa takket pænt?«

Det forsikrede Børnene.

»Hvad mon dog Manča vil sige, naar hun faar det at se, og Cilka og Vaclav?«

Hvem er nu Manča og Cilka og Vaclav? spurgte Fyrstinden, der holdt af at vide ordentlig Besked.

»Det skal jeg sige Dig, kære Mama, jeg ved det fra Børnene«, sagde Komtessen hurtigt. »Manča er Mølledatteren, og Cilka og Vaclav er en Lirekassemands Børn, og han har fire foruden dem. Barunka har fortalt mig, at de spiser Katte, Egern og Krager og ofte ingen Ting har at spise eller tage paa, og at Folk skyr dem«.

»Er det, fordi de er fattige;« spurgte Fyrstinden, »eller fordi de spiser Katte og Egern?«

»Fordi de spiser Katte og Egern«, forsikrede Bedstemoder.

»Ja, men Egern er slet ingen daarlig Spise, jeg har selv smagt dem«, sagde Fyrstinden.

»En Ting er jo at spise af pure Fornøjelse og en anden Ting, naar det er for at stille sin Sult. Liremanden har af Vorherre faaet en sund Mave, og at Børnene behøver meget, er tydeligt, og alt skal han tjene ind med sin Musik. Og hvordan det saa gaar eller ej, saa har de lidt til Maven og mindre til Kroppen, og i Hytten er der blankt som bag paa en Haand!«

Medens man talte, satte Fyrstinden sig tilbords. Hortensia fik Børnene anbragt rundt

om sig, og Bedstemoder maatte ogsaa sætte sig. Komtessen vilde skænke Kaffe eller Chokolade op for hende, men Bedstemoder takkede og sagde, at hun hverken drak Kaffe eller »det andet«.

»Men hvad vil I da have?« spurgte Fyrstinden.

»Jeg er fra lille af vant til at spise Suppe, mest sur Suppe, det holder vi os til i Bjærgene. Sur Suppe og Kartofler til Frokost — til Middag Kartofler og sur Suppe og til Aften det samme; om Søndagen et Stykke Havrebrød. Det er Fattigfolks Føde i Riesengebirge hele Aaret rundt, og de takker Gud, naar de har det. Længere nede i Dalen, der har hver dog lidt Ærter, hvidt Mel, Grøntsager og en Stump Kød ogsaa, — jo, de kan sagtens. Men Smaafolk holder ikke af at spise Herskabs Føde, de kunde snart gaa nedenom ellers. Saadanne Lækkerier giver ogsaa liden Kraft«.

»Der tager I fejl, gode Kone«, sagde Fyrstinden, »saadan Føde er meget nærende, og hvis de Folk hver Dag kunde spise et Stykke Kød og en god Drik dertil, saa tror jeg, de vilde faa flere Kræfter af det end af al den Føde, de stopper sig med Dagen lang«.

»Ja, Mennesket skal jo lære nyt stadig, jeg har nu altid tænkt, at de fine var blege og magre, fordi de spiser saadanne Slikkerier«.

Fyrstinden lo og sagde ingenting, men skænkede et lille Glas sød Vin til Bedstemoder og sagde: »Drik nu, I skal se, det er godt!«

Bedstemoder løftede Glasset og sagde: »Paa den naadige Frues Sundhed«, og vædede Læberne lidt, hun tog ogsaa en Stump Kage for ikke at krænke Gæstevenligheden.

Barunka, der sad ved Siden af Bedstemoder, stak hende noget i Lommen og hviskede: »Gem det, Bedstemoder, det er Penge; Frøkenen har givet mig dem til Kudrnas Børn, og jeg kunde maaske tabe dem«.

Bedstemoder kunde ikke holde sin Glæde skjult, med rørt Stemme sagde hun: »Gud lønne Dem for det, kære lille Frøken!«

Frøkenen blev rød i Hovedet og truede ad Barunka, der ogsaa paa sin Side rødmede.

»Der bliver rigtignok Glæde!« sagde Bedstemoder, »nu kan de da faa Klæder«.

»Og jeg skal lægge lidt til, saa de kan blive godt hjulpne«, sagde Fyrstinden, der havde hørt og forstaaet alt.

»De vilde gøre en god Gærning, hvis De hjalp de Mennesker, men ikke med Almisse«, mente Bedstemoder.

»Hvordan da?«

»Hvis Kudrna kunde faa fast Arbejde, saa længe han opførte sig godt, og det, tænker jeg, vilde sagtens blive for bestandig, for han er en flink og skikkelig Mand. Alle Gaver er

jo gode, men en Almisse, naadige Frue, hjælper kun til en Tid. Man køber sig det ene og det andet, mangen Gang ogsaa unødvendige Ting, naar man har Penge mellem Hænder; og naar det saa er spist og forsvundet, sidder man i de gamle Pjalter, og nok en Gang drister man sig ikke til at bede. Men har han daglig sit visse, saa er det først Hjælp for ham — og ogsaa for den naadige Frue, om de søger en flittig Arbejder eller tro Tjenestekarl, og saa gør den naadige Frue virkelig en god Gærning«.

»I har Ret, men hvad for Arbejde skal man give en Spillemand?«

»Jo, det er snart funden. Jeg véd, at han gærne vilde være Opsynsmand eller Ladekarl. Saa kunde han ogsaa mangen Gang spille et kønt Stykke, det holder han af — det er en lystig Fyr«, føjede Bedstemoder til med et lunt Smil.

»Ja, jeg skal tage mig af ham!« sagde Fyrstinden.

»Tak, min egen, kære Fyrstinde!« udbrød Komtessen og rejste sig for at kysse Fyrstindens smukke Haand.

»Kun hos gode Mennesker staar Engle«, sagde Bedstemoder.

Fyrstinden tav lidt, saa sagde hun sagte: »At Gud har skænket mig hende, hører jeg ikke op at takke ham for«.

»Men jeg vilde ønske«, føjede hun højt til, »at jeg havde saadan en Ven, der som I altid kunde sige mig Sandheden uforbeholdent«.

»Vil den naadige Frue have det, saa finder De nok saadan en. Venner er lettere at finde end at holde paa«.

»Tror I da ikke, at jeg vilde forstaa at skatte en saadan Ven?«

»Hvorfor skulde jeg ikke tro det; men saadan gaar det gærne, undertiden er oprigtig Tale én kær, men saa kommer den engang paa tværs, og saa er det ude med Venskabet«.

»Ja, det er sandt nok. Men fra i Dag har I Ret til at komme til mig, naar I vil, og sige mig, hvad I vil, jeg vil altid gærne høre derpaa, og har I en Bøn til mig, og er det mig muligt at opfylde den, saa vær vis paa, at jeg skal gøre det«.

Bedstemoder vilde kysse hendes Haand, men hun bøjede sig og kyssede den gamle Kone paa Kinden og tillod hende ikke at kysse Haanden. Børnene samlede deres smukke Gaver og vilde helt nødig bort fra den venlige Komtesse.

»Kom ogsaa ned til os, kære lille Frøken!« sagde Bedstemoder og tog Adele fra hendes Haand.

»Ja, kom, kom, Frøken Hortensia«, bad Børnene, »vi skal nok plukke Jordbær til Dig igen!«

»Ja, jeg skal nok komme en Gang«, lo Hortensia.

»Tak for alt, naadige Frue, og Gud være med Dem!« sagde Bedstemoder til Afsked.

»Farvel da!« nikkede Fyrstinden.

Kammertjeneren, der kom for at tage af Bordet, rynkede Næsen og tænkte: »Pokker til Idé af en Dame at more sig en halv Dag med en simpel Kælling«.

Men Fyrstinden stod ved Vinduet og saa efter de hjemvendende, saa længe hun kunde se Pigebørnenes hvide Kjoler og Bedstemoders hvide Huesløjfe mellem det Grønne. Saa gik hun ind i sit Kabinet og sukkede sagte: »En lykkelig Kvinde!«

VIII

Henover de fyrstelige Enge staar et broget Blomsterflor, midt i Engen løber et Digeskel, og paa det Skel er der som polstret med Timian. I Timianen som paa en Pude sidder Adele, hun betragter en lille Mariehøne, der kryber frem og tilbage paa hendes Skød, fra Skødet ned paa Benet, fra Benet ned paa den grønne Sko. »Løb ikke bort, Du lille, bliv hos mig, jeg skal slet ikke gøre Dig Fortræd«, siger den lille Pige til Mariehønen, idet hun tager

den og sætter den op i Skødet paany. Ikke langt fra Adele ved en Myretue sidder Jan og Vilem paa Hug. De ser paa Myrernes ivrige Vrimlen omkring. »Se bare, Vilem, hvor den løber, og kan Du se, den anden har tabt sit Æg, men der kommer en og tager det og løber op i Tuen med det. — Nu skal Du bare se, jeg har et Stykke Brød i Lommen, jeg skal give dem nogle Smuler, hvad mon de saa vil gøre?« Han tog en Stump Brød op af Lommen og lagde det paa Jorden. »Kan Du se, kan du se, de stimler sammen om den og regner ud, hvordan de alle skal tage fat paa den. — Se, se, nu trækker de den afsted, videre og videre, kan du se, hvor de skyder paa fra alle Sider; hvorfra ved mon de andre, at her er noget paa Færde«.

I dette Øjeblik blev de udrevne af deres Optagethed af en klar Stemme, der spurgte: »Hvad gør I der?«

Det var Komtesse Hortensia, som var kommen helt ned til dem paa en hvid Pony, uden at de havde hørt det.

»Jeg har en Mariehøne!« sagde Adele, og viste sin lukkede Haand til Komtessen, der var stegen af Hesten og gaaet hen til dem.

»Vis mig den!«

Adele aabnede Haanden, men den var tom. — »Aa den er løben væk«, sagde hun helt bedrøvet.

Nej, den er ikke borte endnu, men nu vil

den bort«, sagde Frøkenen og tog forsigtig Mariehønen af Barnets bare Arm, »hvad vil Du gøre med den?«

»Jeg vil lade den flyve. Nu skal Du se hvordan!«

Adele satte Mariehønen paa den flade Haand, vuggede engang op og ned med den og sang: »Pinka Linka, Pinka Linka fløj op til Vorherre!«

»Og væltede en Mælkekrukke«, føjede Vilem til og slog let til Adeles Haand.

Nu aabnede Mariehønen det røde Vingedække med de sorte Prikker, udfoldede de underste, flortynde Vinger og svævede op i den blaa Luft.

»Se nu bare, hvad skulde Du skubbe til Haanden for?« sagde Adele vredt.

»For at faa den til at flyve før«, lo Drengen og vendte sig saa til Hortensia, tog hende ved Haanden og sagde: »Kom, Frøken, og se, vi har givet Myrerne Brød, og nu skal Du bare se, saadan en Masse der er«.

Komtessen tog et Stykke Sukker op af sin Fløjlstrøje og sagde til Vilem: »Læg det ned i Græsset til dem, saa skal I se, hvordan de styrter over det. Søde Ting holder de saa meget af«.

Vilem lagde Sukkeret hen, og da han saa, at Myrerne næsten straks løb til fra alle Sider, vædede Sukkeret og bar priksmaa Sukkerkorn bort med sig til Tuen, forekom det ham mærke-

ligt, og han spurgte Komtessen: »Jamen Frøken, hvorfra ved de smaa Myrer, at der er noget godt til dem her, og hvad gør de med deres Æg, som de hele Tiden slæber frem og tilbage?«

»Det er deres Børn, og de, som bærer dem, er Barnepiger og Plejekoner. Naar Solen skinner, og Dagen er varm, bærer de dem ud i Solen fra de mørke Kamre, for at de kan blive varme og vokse bedre«.

Medens de stod og talte, kom Bedstemoder og Barunka begge med Forklæderne fulde af Blomster og i Hænderne hele Duske af Rødder, som de havde trukket op paa Engen. I Munden paa hverandre fortalte Børnene om Myrerne og Mariehønen, og Komtesse Hortensia spurgte Bedstemoder, hvorfor hun dog havde taget alle de Rødder.

»Kære lille Frøken det er Kommen og en Smule Potentil. Kommen tørrer vi, og Frøkornene bruger vi i Husholdningen til Suppe og Brød, Straaene til Børnenes Badevand, Potentil er ganske udmærket, naar nogen har ondt i Halsen, til at skylle Munden med. De omboende Folk ved, at jeg altid har lidt af den Urt, og saa sender de Bud efter den. Det er godt, naar man har saadanne Lægemidler hjemme, om man end ikke selv har Brug for dem, saa træffer det sig, at en anden kan behøve dem«.

»Er der da intet Apothek i Flækken?« spurgte Komtessen.

»Nej, ikke i Flækken, men en god Times Vej derfra. Men det kunde ogsaa komme ud paa det samme, om der var et i Flækken. Det latinske Køkken er et dyrt Køkken, og hvorfor skulde vi vel købe i dyre Domme, hvad vi kan lave os selv?«

»Giver Lægen Jer da en Recept og siger, hvordan I skal koge det?« »Det manglede blot, lille Frøken, hvad tror De, der saa blev af os, om vi for hver Ubetydeligheds Skyld skulde efter Læge. Han bor en Times Vej herfra, det varer den halve Dag, før man faar fat i ham, imedens kunde saamænd en og anden godt være død, om vi ikke havde Husmidler. Og naar han saa endelig kommer, saa ligger der et Hus, saa skal der Lægemidler af alle Slags og Plastre og Igler og mer til, saa én tilsidst hverken ved ud eller ind, og den syge nu først for Alvor bliver elendig. Jeg selv har ingen rigtig Tiltro til dem, lille Frøken, og naar noget kommer paa med mig eller med Børnene der, saa strækker mine Urter til; men naar andre bliver syge, siger jeg gærne: »Send Bud efter Doktoren!« — Men naar Vorherre mindes en med en svær Sygdom, saa er det ude med al Doktorfornuft og Lærdom, og de maa overlade det hele til Naturen og lade den hjælpe sig selv, som den kan. Vorherre bliver dog den bedste Læge; skal et Menneske leve,

saa kommer han sig ogsaa uden Læge, og skal han dø, hjælper ikke det hele Apotkek«.

»Og alt det, I har der i Forklæderne, er det Rødder?« spurgte Komtessen.

»Nej, det er det rigtignok ikke«, svarede Barunka hurtigt, »i Forklæderne har vi Blomster til Kranse; imorgen er det Christi Legemsfest, og jeg og Manča skal være Kransejomfruer«.

»Og jeg ogsaa, jeg gaar derhen med Hela«, tilføjede Adele.

»Og vi skal være Kærtesvende«, raabte Drengene.

Hvem er den Hela?« spurgte Komtessen.

»Hela, det er Konens lille Pige inde fra Købstaden, fra det Hus, hvor der er en Løve«.

»Du skal sige fra Gæstgivergaarden«, rettede Bedstemoder.

»Kommer Du med i Processionen?« spurgte Barunka Komtessen.

»Ja det gør jeg nok«, sagde hun og satte sig ned i Græsset, hvor hun hjalp med til at ordne Blomsterne for Barunka og Bedstemoder.

»Men har Du nogensinde været Kransejomfru paa Christi-Legemsfest?« spurgte Barunka.

»Nej, aldrig, men da jeg endnu var hos min Plejemoder i Florens, var jeg en Gang med til Madonnas Fest som Kransejomfru, og da bar jeg en Rosenkrans for Madonna«.

»Hvem er den Madonna?«

»I Italien kalder de Jomfru Maria for Madonna«.

»Den naadige Frøken er fra Italien?« spurgte Bedstemoder, »det er jo der, vores Soldater ligger«.

»Ja, men der hvor jeg er fra, i Florens, ligger de ikke. Men der fletter de de smukke Hatte, I har, af Rishalm. Der vokser Ris og Majs paa Markerne og op ad Bjærgskrænterne søde Kastanier og Oliven, der er Lunde af Cypresser og Oranger, dejlige Blomster og skyfri, blaa Himmel«.

»Aa, nu ved jeg det«, afbrød Barunka hende, »det Sted, Du har paa et Billede i dit Værelse, ikke Frøken? Midt igennem løber en bred Flod, og over Floden paa en Skraaning er Byen bygget. Aa Bedstemoder, der er dejlige Huse og Kirker! Paa den anden Flodbred er der bare Haver og smaa Landhuse, og ved et af dem leger en lille Pige, og ved Siden af hende sidder en gammel Dame — det er Frøken Hortensia og hendes Plejemoder — det har Du fortalt os, Frøken, da vi`var paa Slottet«.

Frøkenen sagde ingenting, hun bare tænkte sig om, hendes Hænder laa ubevægelige i Skødet, saa lidt efter sukkede hun i Hjemvé: »O, bella Italia! O, cara amica!« og hendes Øjne blev fugtige.

»Hvad sagde Du nu, Frøken Hortensia«,

spurgte Adele nysgerrigt og lænede sig kælent ind mod hende.

»Den naadige Frøken huskede paa sin Hjemstavn og sine Venner«, sagde Bedstemoder. »Det kender I ikke, Børn, hvad det vil sige, naar én maa forlade det Sted, hvor han er opvokset. Selv om det ogsaa gaar ham aldrig saa godt bagefter, kan han dog aldrig glemme sit Barndomshjem. I faar det nok ogsaa en Gang at fornemme. — Men jeg maa da sige, hvor uendelig glade Kudrnas blev. Børnene sprang i Vejret af Glæde for de Penge, men da den gamle fik Ansættelsen som Markopsynsmand, saa blev der saadan en Himmelfryd, saa jeg ikke kan beskrive det. De Folk vil saamænd bede paa deres Knæ for Fru Fyrstinden og Frøkenen, saa længe de lever«.

»Og de kan dog ene takke Jer for det hele, lille Bedstemoder«.

»Det vilde jo alt have været uden Nytte, om mine Ord ikke var faldne i god Bund«, sagde Bedstemoder.

Kransene var bundne, og Bedstemoder lavede sig til at gaa hjem med Børnene.

»Jeg skal følge Jer til Korsvejen«, sagde Frøken Hortensia og tog Hesten, der havde græsset, ved Tømmen. »Vil I, Drenge, saa skal I hver komme op paa Hesten et lille Stykke Vej«.

Det kan nok være, at Drengene vilde, og i et Nu sad Jan paa Hesteryggen.

»Du er dog en rigtig lille Spilopmager«, sagde Bedstemoder, da hun saa, hvor modigt Jan red i Sadlen.

Vilem lod ogsaa, som om han ikke var Spor af bange, men han blev rød op over Ørerne, da Frøkenen satte ham til Hest, og først, da Jan lo ad ham, mandede han sig op. Komtessen satte ogsaa den lille Adele op paa Ponyen men gik ved Siden af og holdt fast, den lille Pige var henrykt, men Drengene gjorde Grin med hende og sagde, at hun sad til Hest som en Tommeltot, som en Pindabe, og Gud ved, hvad de endnu kunde have fundet paa, hvis Bedstemoder ikke paa det bestemteste havde nedlagt Indsigelse.

Ved Korsvejen hoppede Komtessen selv op paa sin lille, hvide Hest, lod den blaa Kjole falde ned over Stigbøjlen, rettede paa sin sorte Hat, vinkede endnu en Gang med Pisken til Børnene, og næppe hørte Hesten det høje Raab: »Avant«, før den fløj med sin Byrde op ad Alleen som en Svale. Bedstemoder gik langsomt videre med Børnene ad »den gamle Blegeplads« til.

Den næste Morgen er straalende, Himlen ren som fejet. Foran Huset holder en solid, stor Kalechevogn, og i Vognen staar Jan og Vilem i hvide Knæbukser og røde Bluser og med Kranse paa Armen. Hr. Prošek gaar omkring de smukke Heste, klapper dem paa den spejlblanke Lød,

lader Fingrene løbe gennem de fyldige, krusede Manker og mønstrer med Kendermine deres hele Rejsning og Seletøjet. Af og til gaar han hen til Huset og kalder ind ad Vinduet: »Er I ikke snart færdige? Lad mig nu se I kommer!«

»Straks, lille Fader, straks!« raaber Stemmer indefra.

Dette straks varer endnu en rummelig Stund, men tilsidst dukker da Smaapigerne frem i Døren og blandt dem ogsaa Manča, saa Fru Prošek, Bedstemoder, Bětka og Vorša.

»Pas nu vel paa alt og se efter Fjerkræet!« mindede Bedstemoder.

»Sultan vil smyge sig op ad Adele og snuser til Kransen, som hun har i Haanden, men hun løfter begge Arme højt i Vejret, og Bedstemoder jager den bort og siger: »Din Klodsmajor! ser Du da ikke, at Adele er Kransejomfru«.

»Ak, de er jo som smaa Engle!« siger Bětka til Vorša.

Hr. Prošek sætter sig op paa Bukken hos Vaclav Kusk, tager Tømmen i Haanden, smækker med Tungen, Hestene kaster kækt Hovederne tilvejrs, og Vognen ruller bort ad Møllen til som blæst af Vinden. Hundene styrter af efter den, men da deres Herre truer, vender de om, lægger sig fortrydelige ned i Solskinnet og hengiver sig sluttelig til en velsignet Snorken.

Nej, hvor der var dejligt i Byen! Paa alle de smaa Huse grønne Grene, under den præg-

tige Løvhvælving paa Torvepladsen var der ligesom i en Lund. Paa Hovedlandevejen og paa alle Smaaveje var strøet grønne Siv. Paa Torvets fire Hjørner var rejst Altre, det ene skønnere end det andet. Midt paa Pladsen, hvor den hellige Nepomuks Statue stod under grønne Linde, var Skytset opstillet og omkring det en Skare unge Knægte.

»Derfra skyder de«, forklarede Hr. Prošek Børnene.

»Jamen, saa bliver jeg bange!« sagde Adele misfornøjet.

»Pyt, hvad er der at være bange for«, trøstede Manča hende, »det knalder ikke mer, end naar en Urtepotte falder ned fra Hylden«. Den Ting havde Adele tit nok hørt derhjemme, og det beroligede hende svært.

Udenfor et stort Hus, hvor der hang et Skjold med en hvid Løve og en mægtig Drueklase, holdt Vognen stille. Paa Tærsklen viste Gæstgivergaardens Vært sig, Hr. Stanicky, han tog sin bekvastede Fløjelshue af med en hjærtelig Velkomsthilsen. Fru Gæstgiversken med sølvstukken Hue og kort Silketrøje hilste ligesaa smilende paa Gæsterne, og da den lille Hela vilde skjule sig bagved hende, tog hun hende ved den ene Haand, Adele ved den anden, stillede dem begge op foran sig og sagde: »Naa, vis os saa engang, hvor dejlige I er!«

»Som Tvillingsøstre!« mente Bedstemoder.

De to smaa skottede lidt til hinanden under Øjenvipperne og sænkede saa Hovederne helt flove.

Hr. Stanicky tog Hr. Prošek under Armen og bad de andre om at følge med ind. »Før Processionen begynder, vil vi passiare lidt ved et Glas Vin«, tilføjede han muntert.

Fru Prošek gik med, men Bedstemoder blev derude hos Børnene, for, som hun sagde: »I har endnu godt om Tid, naar I gaar sammen med Herskaberne, men jeg kan maaske senere slet ikke trænge mig gennem Folk til Kirken. Jeg bliver hellere her med Børnene«. Hun blev staaende med dem paa Tærsklen.

Det varede ikke længe, saa drejede om Gadehjørnet to Drenge i røde Bluser, saa to til og nok engang to og to, og Jan, han raabte op: »Aa, der er de!«

»Hør nu, Adele, og Du, lille Hela«, formanede Bedstemoder, »naar I nu gaar i Procession, se saa efter, hvor I sætter Fødderne, at I ikke falder. — Barunka, pas godt paa dem. — Og Drenge! gaa pænt og forsigtigt, saa I ingen Ulykker gør med de Lys! Og lad mig nu se, I beder baade i Kirken og ved Altrene, saa Vorherre kan have Fornøjelse af Jer!«

Under denne Formaningstale kom Læreren med alle Eleverne.

»Guds Fred, Hr. Lærer! Her bringer jeg Dem endnu en lille Trop Smaafolk, vær nu

blot overbærende mod disse Smaa«, sagde Bedstemoder til den gamle Lærer.

»Det er jo rigtig godt, Fru Bedstemoder, jeg har alle Slags her, Store og Smaa«, lo Læreren og stillede Drengene ind mellem Drengene, Pigerne mellem Pigerne.

Bedstemoder blev staaende i Kirken tæt ved Døren mellem en Flok ældre Koner — Børnene stillede sig op om Altret. Det ringede for tredje Gang, Folk strømmede ind i Kirken. Sakristanen bragte Kertesvendene brændende Lys, den lille Klokke begyndte at klinge, Præsterne traadte frem til Altret, Messen begyndte. Pigebørnene foldede Hænderne og saa længe ufravendt paa Altret, men da de havde set sig mætte, drejede de Hovederne til højre og venstre, og saa mødtes deres Blikke med Komtessens yndige Ansigt oppe i Oratoriet. De maatte jo le lidt til hende, hvordan kunde de lade være. Men bagved Komtessen sad Moder, og Fader stod der, og han rystede strængt paa Hovedet ad Børnene, for at de skulde vende sig mod Altret. Adele begreb det aldeles ikke, hun lo op igen til Fader, og saa maatte Barunka trække hende i Kjolen og hviske: »Adele, se paa Altret«.

Det var efter Monstransombærelsen. Præsten tog den herlige Helligdom i Haand, og Folket begyndte i Kor: »Guds Lam, o Kristus, hør vor Bøn!« og Klokkerne gav liflige Toner.

I Spidsen gik Børnene, Kærtesvendene med brændende Trefoldighedslys og de kranssmykkede Smaapiger, der kappedes om at strø Blomster paa Vejen. Saa kom Præsterne, Byens Øvrighed, Honoratiores fra den hele Omegn, efter dem By- og Landbefolkning i bredeste Forstand, midt mellem dem gik Bedstemoder. Alle Slags Foreningers og hellige Samfunds Bannere brusede over Folkets Hoveder, Røgelsedutten blandede sig med Duft fra Naaletræer og de udstrøede Blomster, Klokkeklangen bar hen gennem Luften. — De, som ikke kunde gaa med i Processionen, stillede sig i Forstuedøre og Vinduer for dog idetmindste at se paa den.

Hvilken frodig Græsgang for Øjet, denne brogede Procession!

Hvilke Drager, hvilken Pragt! Her de fint smykkede Børn, der de kostbare Præsteornater, her en Herre i moderne Frakke, der en hæderlig Medborger i halvtredsaarig Kappe, her en Yngling i broderede Bukser med sin Fader i lang Kaftan lige til Hælene. Kvinder, ensformig men fint klædte ved Siden af skrigende Farver, smagløse Udstafferinger. Borgerkoner i Kniplingshuer eller i gyldne og sølvstukne, Bondekoner i stivede Huer og hvide Hovedklæder, unge Piger med Kranse og i røde Kjoler.

Ligesom enhver paa Skiltet kunde se, at Stanickys Hus var en Gæstgivergaard, saadan var disse Folks Dragt et Udhængsskilt for deres

Sindelag, Gærning og Samfundsstilling. Det var let at skælne Kapitalisten og Haandværkeren fra Embedsmanden, Gaardmand fra Smaafæster, og paa Snittet var det tydeligt, hvem der holdt paa gammel Skik og Hævd, og hvem der tossede efter Moder, som Bedstemoder sagde.

Ved Altrene sørgede Bedstemoder stadig for at staa nær ved Børnene, saa hun kunde være ved Haanden, om noget skulde indtræffe. Men alt gik Gudskelov godt, om end Adele fór sammen for hvert Skud og lige efter puttede Fingrene i Ørene og lukkede Øjnene. Efter Festen samlede Bedstemoder de Smaa og bragte dem til Gæstgivergaarden, hvor Vognen allerede ventede. Kristla kom ogsaa ud af Kirken, og Bedstemoder tilbød hende straks at køre hjem med.

»Vores Fa'r og Mo'r bliver her Middagen over, saa vi har Plads nok«.

»Jeg vilde gærne køre med Jer, og jeg vilde ogsaa gærne gaa med Pigerne«, svarede Kristla, og hendes Øje fløj over til en Klynge unge Karle, som stod paa Kirkegaarden og ventede paa Pigerne for at følges med dem hjem.

En var der mellem dem, rankvoksen som en Gran, et prægtig Ansigt og et mildt Blik, det lod til, at han saa sig om efter nogen, og da — helt tilfældig — hans og Kristlas Øjne mødtes, blev de begge røde i Kinderne.

Bedstemoder førte Hela til Gæstgiverkonen, og hun holdt straks paa Bedstemoder og Børnene for at beværte dem med Kager og Vin. Da Kristla ikke vilde gaa ind i Stuen, hvor der sad lutter Mandfolk, bragte Bedstemoder hende et Glas ud i Forstuen; men meget hurtigere end Bedstemoder var dog den ranke unge Mand, han smuttede ind i Skænkestuen, lod sig give sød Limonade og bragte det ud til Kristla. Den unge Pige blev genert, men da Knøsen helt bedrøvet sagde: »Vil Du ikke tage mod noget af mig?« tog hun rask Glasset og drak paa hans Sundhed. Saa kom Bedstemoder, og nu maatte de begge drikke hende til. »Ak, Du kommer jo som kaldet, Mila«, sagde Bedstemoder, og om hendes Læber spillede et fornøjet Smil, »jeg var helt i det uvisse, hvem af Jer unge Folk jeg skulde bede om at køre med os — jeg er lidt ængstelig ved at køre med de vilde Heste, naar ikke Jan eller en anden fornuftig Mand er med os. Vaclav Kusk kører saa uforsigtigt. Kom med os!«

»Ja, saa inderlig gærne«, sagde Mila og gik ind for at betale.

Børnene, der havde taget Afsked med Hela, Fru Gæstgiversken og Forældrene, sad i Vognen, Kristla gik op til dem. Mila klatrede op til Vaclav paa Bukken, og saa rullede de afsted.

»Se bare til Mila, hvor han giver Greven!«

raabte Karlene, der gik paa Fodstien, da Vognen kom rullende forbi.

»Ja, det vil jeg nok tro, jeg har da ogsaa noget at være glad ved«, lo Mila oprømt og kastede et Blik tilbage til Vognen. Men den unge Karl, der havde raabt til Mila og var hans bedste Kammerat, kastede sin Hue til Vejrs og sang op i Sky:

Kærlighed, Guds Gave sød, hvor finder vi vel den?
Den vokser ej paa Fjælde, den blomstrer ej paa Agre...

Resten hørte de ikke fra Vognen, for Hestene satte i skarpt Trav hjemad.

»Naa, har I saa bedt rigtig til Vorherre?« spurgte Bedstemoder sine Smaafolk.

»*Jeg* har bedt, men jeg tror rigtignok ikke, at Vilem har bedt«, sagde Jan med Overbevisning.

»Du skal ikke tro ham, Bedstemoder, jeg har hele Tiden bedt Fadervor om og om igen, men Jan puffede til mig, og jeg kunde ikke faa Fred paa Vejen«, klagede Vilem.

»Lille Jan, lille Jan, Du er dog en ugudelig Krabat, i Aar kommer jeg vist til at klage over Dig til den hellige Mikael« og Bedstemoder rynkede strængt paa Hovedet ad Drengen.

»Og Du faar ingen Foræring, nu skal Du bare se!« truede Adele.

»Ja, det er skam sandt, om nogle Dage har vi Sct. Hans, Din Navnedag«, udbrød Kristla.

»Og hvad giver Du mig saa?« spurgte Jan, som om der ikke var det fjærneste i Vejen.

»Jeg giver Dig et Tøjer til at binde Dig med, saa uvorn, som Du er«, lo Kristla.

»Det bryder jeg mig ikke om«, sagde Drengen gnaven, og de andre Børn lo ad ham.

»Men hvad faar Du til Din Navnedag?« spurgte Barunka Kristla.

»Ingenting; det er ikke Skik hos os, det er bare hos de fine. — Engang har jeg dog faaet et Ønskevers af en Præceptor, som var paa Besøg hos Slotsforvalteren. Jeg har det her i min Bønnebog« — og hun trak frem af sin Bog et sammenfoldet Ark, hvor Ønsket var skrevet paa Vers, omkring det var der malet en Krans af Roser og Forglemmigej. »Jeg har gemt det for den Krans' Skyld, Ønsket kan jeg slet ikke forstaa«.

»Er det da ikke čekisk?« spurgte Bedstemoder,

»Jo, det er nok čekisk? men saa forskrækkelig lærd, hør bare, hvordan det begynder: »Hør mig, dyre skønne, Ladas*) Plejedatter«, jeg vil dog nok spørge Jer, om det er til at begribe et eneste Ord af, og saadan bliver det ved hele Tiden. Jeg er ikke noget Plejebarn, jeg har da, Gud være lovet, en Moder;

*) Slavernes Skønhedsgudinde.

den Mand var nok lidt balstyrig i Hovedet af al sin Læsen«.

»Det har vi ikke Lov til at tænke, kære Pige, det var sikkert en Mand med fin Forstand og forfaren i al Slags Lærdom, den Sort Folk kan nu engang ikke i et og alt forlige sig med vore Tanker og vor Forstand«.

»Det er nok muligt, at de Folk ved noget, men jeg bryder mig ikke det ringeste om al deres Lærdom, naar jeg ikke forstaar noget af den. Naar jeg hører nogen synge kønt eller Jer, Bedstemoder, fortælle, saa holder jeg meget mere af det end af alle mulige lærde Forklaringer. — Men har I hørt den Vise, som Barla fra Červena hora lavede forleden Dag?«

»Kære lille Pige, sagde Bedstemoderen, disse verdslige Sange kan jeg ikke mere faa i mit Hovede, og heller ikke er jeg saa svært ivrig efter dem; de Tider, hvor jeg løb halve Mil for at lære en lille Vise, er forbi; nu synger jeg bare de fromme«.

»Hvordan er den Sang, Kristla?« spurgte Manča og Barunka.

»Ja, jeg skal nok lære Jer den — ser I, den begynder saadan:

Hvad mon dog den Fugl os siger . . . .

»Hør, Kristla, den Vise maa Du synge for mig, naar vi kommer ned til Jer!« sagde Mila og drejede sig om til dem i Vognen.

»Saa ofte, Du bare vil have det. Vi var paa Hovarbejde nede paa de fyrstelige Enge, Barla kom ogsaa derned, og medens vi pustede lidt under Skrænten, siger Anča Tichanek: »Lille Barla, gør os en Vise!« Barla tænkte sig en Stund om, saa lo hun lidt og gav sig til at synge:

Hvad mon dog den Fugl os siger,
som i Egen synger der:
»Blege bliver alle Piger,
der i Løn en Svend har kær«.

Men Anča blev næsten helt vred, hun tænkte, at det gjaldt hende, for ser I, hun holder jo af Tomaš og har givet ham sit Ord. Men saa snart Barla mærkede, at hun tog det saadan op, saa gjorde hun det godt igen med nok et Vers:

»Løgner, ej Du Sandhed kender,
slet Du lærte Elskov sød,
se, hvor jeg af Elskov brænder,
og hvem er vel mere rød«.

Den Sang syntes vi godt om, og Melodien var saa køn, at det var en ren Lyst. Pigerne i Žernov vil nok høre paa den, de kender den endnu ikke«.

Manča og Barunka nynnede lidt ved sig selv paa den nye Vise, og imedens kørte man op forbi Slottet. Foran Porten stod den yngste Kammertjener i sort Frakke, en lille Fyr og

ganske mager, med den ene Haand strøg han det sorte Overskæg, den anden Haand havde han haget fast i sin Guldurkæde, der hang om Halsen, for at vise de blinkende Fingerringe.

Da Vognen kom forbi ham, skinnede hans Øjne som en Hankats, naar den faar Øje paa en Spurv, han smilede allervenligst til Kristla og vinkede med Haanden. Men Pigebørnene drejede knap Hovederne om imod ham, og Mila rykkede med Uvilje paa sin Odderskinds Hue. »Jeg saa heller en Djævel end den Italiener«, sagde Kristla. »Den Fyr staar altid og lurer paa ensomme Piger for saa at flyve ned iblandt dem som en Rovfugl«.

»Naa, han fik da forleden sine Rygstykker varmede i Žlič«, begyndte Vaclav. »Der kom han hen til Dans og lige løs paa den allersmukkeste Pige, som om hun havde haft Bud efter ham, og den Fyr kan ikke snakke et ordentligt Ord čekisk, men »esky olka mám rád«*), det har han da faaet lært«.

»Ja, det siger han ogsaa i et væk, naar han kommer til os for at drikke Øl«, indskød Kristla, »og om jeg saa ogsaa ti Gange vilde sige ham: »*Jeg* holder ikke af *Jer*«, saa kan jeg ikke skaffe ham fra Halsen — ligesom Koldfeber.«

»Naa, Karlene fik da ogsaa hans sorte

*) Slet čekisk: Jeg holder af smukke Piger.

Frakke banket ud, og det efter Noder, og havde jeg ikke været der, saa havde han nok lært, hvor Peberet gror«.

»Ja, han skulde vare sig for, at han ikke faar lært det et andet Sted«, sagde Mila og slog med Hovedet.

Vognen stansede udenfor Værtshuset. »Tak for god Køretur«, hilste Kristla og gav Mila Haanden, at han kunde hjælpe hende ud af Vognen.

»Endnu et lille Ord«, og Bedstemoder holdt hende tilbage — »ved Du ikke, naar Folk fra Žernov og Červena hora gaar til Svatonovice?«

»Det er vel som altid, fra Červena hora mellem de to Mariædage og fra Žernov den første Mariædag efter Sct. Hans. Jeg gaar med!«

»Ja, jeg kunde da ogsaa have Lyst«, mente Bedstemoder.

»Jeg gaar ogsaa med Jer iaar«, lo Barunka.

»Og jeg med«, tilføjede Manča sagte.

De andre Børn sagde, at »de ogsaa gik med«, men Barunka viste dem bestemt tilbage, for »I kan ikke gaa tre Mil«. Saa piskede Vaclav igen paa Hestene og kørte til Møllen, hvor de afleverede Manča, og hvor Bedstemoder overgav hende et Par indviede Kranse bestemte til »vor Mo'r«. Da de omsider naaede hjem, kom Sultan og Tyrl med lange Spring sættende dem i Møde, og de kunde slet ikke styre deres Glæde over, at de igen havde Bedstemoder

hjemme. Men Bedstemoder takkede Gud for, at de alle var naaede lykkeligt hjem, hun gik hundrede Gange hellere til Fods end hun kørte, for paa Vognen, naar de rappe Heste satte afsted i et fygende Trav, tænkte hun stadig paa, at der skulde passere en Ulykke.

Bětka og Vorša ventede i Forstuen. »Naa, Vaclav, hvor har Du saa Kransen?« spurgte den mundrappe Bětka, da Bedstemoder med Børnene var gaaet ind i Stuen. »Aa, Pige, jeg har forlængst glemt, hvor den blev smidt hen«, grinte Vaclav smørret og drejede ud af Gaarden med Vognen. »Tal bare ikke med ham, han skammer sig ikke for løs Tale paa Guds Festdage!« sagde Vorša. Vaclav gav leende Hestene et Rap og var snart ude af Syne.

De friske Kranse hængte Bedstemoder op mellem Vinduerne og om Helgenbillederne. — De fjorgamle kastede hun ind i Guds Flammer. —

IX

I Bedstemoders lille Kammer er der som i en Have; hvor man saa vender sig, overalt fuldt af Roser, Resedaer, Jasminer og andre Blomster og hele Barnefavne af Egeløv. Barunka og Manča binder Buketter, og Čilka fletter en stor Krans. Paa Bænken ved Ovnen sidder

Adele med Drengene og lærer Ønskevers udenad.

Det er Sct. Hans Aftens Dag, den næste Dag er Faders Navnedag, en berømmelig Familjefest. Den Dag indbød Hr. Prošek altid sine kæreste Venner, det var gammel Skik. Derfor var der nu saaden en Iver og Beskæftigelse i det hele Hus. Vorša gned og skruppede, for at der ikke skulde være et Støvgran et eneste Sted, Bětka gjorde Høns og Ænder istand, Fruen bagte Kager, og Bedstemoder saa til saa ved Dejgen, saa ved Ovnen og saa ved Fjerkræet, hun behøvedes allevegne. Barunka bad, om Bedstemoder ikke vilde kalde Jan ud, for han vilde ikke lade dem være i Ro, og da han vel var ude, klagede Bětka og Vorša over, at han spændte Ben for dem. Vilem vilde have, at Bedstemoder skulde høre ham i Verset, Adele hagede sig fast i hendes Kjole og tiggede om en lille Kage, og i Gaarden klukkede og skrukkede Hønsene for at give Underretning om, at de vilde op paa deres Pinde.

»Men, Du forbarmende, jeg kan da inte paa engang være alle til Tjeneste!« klagede stakkels Bedstemoder.

Nu raaber Vorša: »Der kommer Herren hjem!«

Bagværket bliver gemt bag Laas og Slaa, Fruen faar afvejen, hvad der endnu skal være en Hemmelighed, og Bedstemoder formaner

Børnene: »Lad mig nu se, I ikke straks plaprer alt ud til Fader!«

Fader kommer ind i Gaarden, Børnene løber ham i Møde. Men da han siger dem Goddag og spørger efter Moder, saa staar de dér helt bragt ud af Fatning, de ved ikke, hvad de skal svare for ikke at forraade Hemmeligheden.

Men Adele, Faders egen Kæledægge, gaar lige hen til ham, og da han tager hende paa Armen, hvisker hun: »Moder og Bedstemoder bager Kager, imorgen er det Din Navnedag«.

»Naada, vent Du bare«, afbryder Drengene hende, »Du kan tro, Du skal faa Skænd af Moder!« og de løber afsted for at klage over hende.

Adele bliver ildrød i Hovedet, og helt forvirret sidder hun paa Faders Arm, indtil hun tilsidst brister ud i Graad.

»Naa, græd nu ikke«, trøster Fader hende, »det vidste jeg jo i Forvejen, at det er min Navnedag, og at Moder bager Kager«.

Adele tørrer Taarerne af med sit Ærme, men ser med Skræk til Moderen, som Drengene kommer med. Men nu jævner alt sig, og Drengene faar at vide, at der ingenting er røbet.

Men den Hemmeligholdelse piner dem alle tre saa forfærdeligt, saa Fader maa lade, som han hverken hører eller ser. Barunka maa

hen paa Eftermiddagen Gang efter Gang blinke til dem, rynke Panden og puffe dem i Siden, for at de dog ikke tilsidst skal røbe noget, og Bětka gør bagefter Nar ad dem og kalder dem »Sladderkællinger«.

Tilsidst er da alt forberedt og i Orden, og Stegeduften er dampet bort; Tjenestefolkene er gaaet til Ro, kun Bedstemoder klaprer endnu forsigtig om i Huset. Hun lukker Kattene ind, slukker Asken i Ovnen, og da hun kommer i Tanker om, at det ogsaa havde brændt ude i Sideovnen, og at der endnu kunde være en lille Gnist tilbage, stoler hun ikke paa sin egen Forsigtighed og gaar hellere endnu engang ud og ser efter.

Sultan og Tyrl sidder paa Bænken; da de faar Øje paa Bedstemoder, ser de helt forbavsede paa hende, paa den Tid plejer hun ikke at være ude, men da hun klapper dem paa Hovedet, begynder de at gnide sig indsmigrende op ad hende.

»Naa, har I nu igen siddet paa Lur efter Mus, I slemme Røvere? Ja, det skal I have Lov til, men kom mig ikke mere i Andehuset!« smaasnakker hun og gaar videre. Hundene følger hende i Hælene. Hun aabner Ovndøren, roder forsigtig om med Ildrageren i Asken, og da hun slet ingen Gnister kan opdage, lukker hun igen og gaar tilbage.

Ved Bænken stod en gammel Eg, oppe i

dens forviltrede Grene sad Fjerkræet om Sommeren. Bedstemoder saa tilvejrs og hørte deroppe mellem Grenene en stille Snadren, Pippen og Klukken. »De drømmer nok ogsaa deres«, sagde hun og gik videre.

Hvad var det, der igen fik hende til at stanse ved Haven? Mon hun lyttede til to Nattergales elskelige Toner inde i Havens Krat? Eller til Viktorias sønderrevne Sang, der lød saa sørgeligt op til hende fra Dammen? Eller var Bedstemoders Øje fanget af Skrænten, der, hvor talløse Sct. Hansorme lyste som smaa levende Stjærner? Under Skrænten, henover Engen drev lette Taager i uophørlig Drejen og Svingen.

»Det er ikke Dampe«, siger Folket, og maaske Bedstemoder ogsaa troede, at disse gennemsigtige, sølvgraa Dunster skjulte Elverpiger, og hun nu stod og saa paa deres vilde Dans i Maanelyset? Nej, Bedstemoder saa slet ikke paa noget af det — hun saa hen ad Engen til, som laa nær Møllen.

Der fra Værtshuset over Bækken kom en ung Kvinde svøbt i et hvidt Sjal.

Hun staar stille og lytter som en Hind, da hun fra det lukkede Krat løber ud paa den vide Grønslette. Intet kan hun høre uden Nattergalens lange Triller, Møllens dumpe Banken og Smaabølgernes Plasken under de mørke Elletræer.

Hun vikler sit hvide Kjoleskørt om sin

højre Haand og plukker Blomster med den, ni Blomster, en af hver Sort. Da hun har bundet sin lille Buket, bøjer hun sig én Gang endnu, vasker sig i den friske Dug, og uden at se til nogen Side iler hun hjem.

»Ej, ej, se det er Kristla! Hun vil nok lave en Sct. Hanskrans; ja, jeg tænkte jo nok, at hun elskede den unge Karl«, sagde Bedstemoder ved sig selv uden at slippe Pigen af Syne et Øjeblik. Hun kunde allerede ikke se hende mere — og dog blev hun staaende, tankefangen! Hendes Sjæl bølgede i milde Erindringer.

For sit Øje saa hun Enge, hun saa en lille Bjærglandsby, ovenover den straalende Maane og Stjærnerne. Det var den samme Maane og de samme Stjærner, evig skønne, aldrig ældede, men hun selv var den Gang en ung og frisk Pige, da hun i Sct. Hansnatten plukkede de ni Blomster til den betydningsfulde Krans. Som var det Virkelighed, saadan følte Bedstemoder nu igen den Angst, hun den Gang led, for at nogen skulde komme og forstyrre hende og ødelægge den dunkle Trolddomsmagt. — Hun ser sig i sit lille Kammer, hun ser de blomstrede Puder paa Sengen, derunder lægger hun den vundne Krans. Hun mindes, hvor inderlig hun bad, at Gud dog vilde forunde hende en Drøm, hvor *han* viste sig for hende, der var hende kærest af alle. Den Tillid, hun havde til sin Krans, skuffede hende ikke, i Drømme

saa hun en Mand, høj og slank, med frejdigt, hjærtevindende Blik, ham, hvis Lige ikke fandtes i Verden for hende. Bedstemoder kommer helt til at smile ad den barnlige Utaalmodighed, med hvilken hun før Solopgang ilede ud i Haven for at kaste Kransen baglængs over Æbletræet, saa hun kunde faa at vide, om det skulde vare kort eller længe, inden hun fik sin Jiři at se. Hun husker, hvordan den opgaaende Sol fandt hende grædende i Haven, grædende, fordi Kransen var fløjet højt over Æbletræet og langt ud, derfor var der intet Haab om snart at træffe Jiři.

Hensunken i Tanker staar Bedstemoder en lang Stund, uden at ville det folder hun Hænderne, hendes fredsæle, tillidsfulde Blik vender sig op mod de tindrende Stjærner, og fra hendes Mund hviskes der et stille Spørgsmaal: »Naar skal vi dog ses igen, Jiři?« — En svag Luftning stryger let over den gamle Kvindes Ansigt, som kyssede den døde hende. — Hun fór sammen, slog et Kors, og to Taarer faldt paa de foldede Hænder. Saa gik hun sagte ind i Huset.

Børnene kiggede alle ud af Vinduerne, de ventede Forældrene hjem, Fader og Moder havde været i Kirke inde i Købstaden. Fader

lod den Dag en Messe læse, og Bedstemoder lod læse en Bøn for alle Jan'er i hendes Slægt — endda adskillige Led tilbage. En dejlig Krans, Lykønskninger og Gaver, alt laa fint ordnet paa et Bord. Barunka overhørte saa den ene og saa den anden, men i bare Iver og Befippelse sprang de hist og her et Ord over, og saa maatte de begynde forfra igen. Bedstemoder havde fuldt op at gøre, men sommetider aabnede hun Døren, kiggede ind i Værelset, og med en lille Paamindelse: »Vær nu artige, og gør ingen Spilopper«, forsvandt hun igen.

Netop som Bedstemoder gik ned i Haven for at skære frisk Persille, kom Kristla løbende ned ad Skrænten med noget indsvøbt i sit Kjoleskød. »Gud give en glad Morgen, Bedstemoder!« hilste hun med saa straalende et Ansigt, at Bedstemoder saa ganske forundret paa hende.

»Du ser jo ud, min Pige, som om Du havde sovet paa Roser!« fortalte Bedstemoder hende med et Smil.

»Ja, Bedstemoder, min Hovedpude er de bare Blomster«, svarede Kristla.

»Din lille Gavtyv, Du vil nok ikke forstaa mig, men lad det nu være, hvad det vil, naar det blot ender godt — ikke sandt, min Ven?«

»Jo, Bedstemoder«, bekræftede Kristla, men pludselig opdagede hun den dybere Mening i Bedstemoders Ord og rødmede svagt.

»Hvad har Du der med Dig?«

»Jeg har en lille Gave til Jan; jeg ved, han holder saa meget af vore Kropduer, jeg bringer ham et Par Unge, saa kan han sørge for dem«.

»Men det er jo et helt Ran fra Dig selv, det skulde Du ikke have gjort«, mente Bedstemoder.

»Jeg vil saa gærne, jeg holder meget af Børn, og Børn, ved jeg, holder meget af den Slags Ting — hvorfor skal vi saa ikke give dem! — Men jeg tror skam, at jeg endnu ikke har faaet fortalt Jer, hvad der gik for sig hos os igaar Nat«.

»Vi havde jo igaar et Hurlumhej her som paa Pragerbroen, vi fik ikke snakket med hinanden, men jeg ved jo nok, at Du vilde fortælle mig noget om den Italiener. Fortæl nu bare, men det vil jeg sige Dig, at Du maa tage et Ord fra hvert Vers«, paalagde Bedstemoder hende, »jeg venter vore hjem fra Kirken, og Gæsterne kommer, før vi faar set os om«.

»Tænk nu blot: Han, den Landstryger, den Italiener, kom gærne hver eneste Dag ned til os for at drikke Øl. Det var der jo ikke noget ondt i, Værtshuset er jo for alle, men han var ikke som andre ordentlige Mennesker, der sidder bagved deres Bord og drikker deres Øl i Ro, han føjtede om som en Gaardkost, allevegne, helt ind i Kostalden, hvor jeg saa

drejede mig hen, var han lige i Hælene paa mig. Fader rynkede Panden til det; men I kender ham, han er saa god af Hjærte, han gør ikke en Kat Fortræd og holder endnu mindre af at krænke sine Gæster, især da dem fra Slottet. Fader overlod det derfor ganske til mig; jeg viste ham et Par Gange groft af, men han lod, som om jeg havde sagt ham de venligste Ord, og han forstaar dog meget godt det, jeg siger, selv om han ikke kan snakke. Han blev hele Tiden ved med at sige: »Esky olka mám rád«, han foldede Hænderne, og engang laa han paa Knæ.

I Forgaars var vi ude paa Engen at rive Hø, og saa kom Mila saa uformodet, som om han blev kastet paa Høfork ud til os (Bedstemoder kom til at smile ad hendes Udtryk); vi snakkede baade om det ene og det andet, og saa sagde jeg ham da ogsaa, hvad for et Kors jeg havde med den Italiener.

»Ja, lad ham blot . . .«, sagde Mila, »jeg skal nok gøre mig Flid for, at det ikke skal vare for længe!«

»Gør nu blot ikke Fader forbitret«, sagde jeg, for jeg kender de unge Karle fra Žernov, de er næveraske, kan I tro.

Om Aftenen kom da som altid Italieneren, men snart efter kom Karlene, de var fire i Tallet, og Mila var imellem dem og hans Kammerat Tomeš — kender I Tomeš, Bedste-

moder? I kan tro, det er en Pokkers Karl! Han vil have Anča Tichanek, min Veninde. — Jeg blev saa glad, da jeg saa dem, som én havde givet mig Penge til en ny Kjole. Det kan nok være, jeg skyndte mig at skænke for dem og drikke dem til. Italieneren rynkede Panden og saa slem mørk ud, ham drikker jeg aldrig til; Pokker tro ham, hvad han kunde finde paa at komme i Øllet. Karlene sad om Bordet og begyndte at spille Kort, men bare for et Syns Skyld, og imedens blev de ved at holde Øje med Italieneren. Saa siger Vitek: »Se bare paa den der, han ser ud som en Ugle paa en Begpind.« »Ja«, siger Tomeš, »jeg sidder hele Tiden og spekulerer paa, om han ikke tilsidst bider Næsen af i bare Galskab. Saa besværlig kunde det jo ikke falde ham, den naar jo alligevel ned over Hagen.« I kan nok tænke, at Italieneren helt blev bleg af Arrigskab, men han sagde ikke et Muk. Tilsidst smed han Penge paa Bordet, lod Øllet staa og gik sin Vej uden at sige Farvel. Jeg slog et Kors efter ham, og Karlene sagde: »Havde den sorte Rad kunnet stange os ned med sine Blikke, saa havde der ikke været meget Liv i os nu«.

Da han var gaaet, gik jeg til mit Arbejde, for I ved jo nok, at siden Moder har tabt Helsen, maa jeg baade passe det ene og det andet. Karlene gik ogsaa. Det var ved det Lav ti,

og jeg gik ind i mit Kammer for at gaa i Seng. Jeg begyndte at klæde mig af, saa hørte jeg tre smaa Slag mod Ruden. Jeg tænkte mig, at det vel var Mila, der havde glemt noget — han glemmer altid noget, jeg siger ogsaa gærne til ham, at han nok engang glemmer sit Hoved her hos os«.

»Det har han nok allerede gjort«, nikkede Bedstemoder til Bekræftelse.

Kristla smilede og fortsatte: »Jeg tog igen min Kjole paa og gik i en Fart hen for at aabne Vinduet, og kan I saa gætte, hvem det var? — »Italieneren!« Jeg smældede Vinduet i og fór helt sammen af Skræk. Han begyndte at bede og trygle, og jeg kunde naturligvis ikke forstaa et Ord — saa vilde han give mig sine Guldfingerringe. Men saa havde jeg nok af ham, jeg tog en Spand Vand, gik hen til Vinduet og sagde: »Se at komme herfra, Dit Portræt! Gaa Du paa Jagt der, hvor Du er fra, og ikke her, ellers kan Du tro, Du skal blive ordentlig vasket af!«

Han gik lidt bort fra Vinduet, men i det samme kom Karlene springende frem fra Buskadset, greb ham lige i Kraven og stoppede ham et Tørklæde i Halsen, for at han ikke skulde skrige for højt. »Saa, nu kan Du vente, Din italienske Djævel, nu skal jeg give Dig noget at grunde paa!« sagde Mila. Men jeg bad Mila om at lade være at slaa ham, og

saa lukkede jeg Ruden i — ja, egentlig lod jeg den staa paa Klem, jeg vilde da nok se, hvad de gjorde med ham. »Naa Mila, hvad skal vi stille op med ham. Det er en rigtig Døgenigt, og et Hjærte har han som en Hare, han ryster, som om han havde Koldfeber. Skal vi smøre ham igennem med Nælder?« »Skal vi tjære ham over det hele?« sagde en anden. »Nej, vi skal ikke«, sagde Mila, »hold Du ham, Tomeš, og I andre, kom med mig.« — Saa gik de.

Det varede ikke længe, før de kom igen og bragte en Gærdestav og en Tjærebøtte. »Karle, træk nu Støvlerne af ham og smøg Bukserne op«, sagde Mila. Det gjorde de, og da han begyndte at sparke, saa beroligede de ham, som man beroliger en vild Hest: »Naa, saa saa, Du lille, saa saa! Du skal ikke skos, bare ikke bange! Vi skal blot smøre Dine Fødder lidt, saa Du kan komme hurtigere hjem!« »Det er da en sund Lugt i hvert Fald«, lo Tomeš, »ellers gaar Du altid om og stinker af den Pomade, saa det er rent ud ækelt«.

Da de havde faaet hans Fødder indsmurt saa fint, som om han havde Støvler paa, lagde de Staven over hans Skuldre, lagde Hænderne overkors paa Ryggen og bandt ham til den som til et Kors. Italieneren vilde skrige, men Tomeš holdt Haanden for hans Mund og havde ham fat som i en Skruestik: »Det kan saa'gu

ikke skade at strække Knoglerne lidt paa saadan en doven Rad som Dig, ellers kan Blodet let løbe tykt i Aarene«.

»Hør nu, Karle«, sagde Mila, »bind de Støvler sammen, kast dem over Skuldrene paa ham, og lad os saa føre ham ud paa Landevejen, saa kan han jo gaa hen, hvor han er kommen fra«.

»Stop lidt!« raabte Vitek, »lad ham faa en Buket i Knaphullet, saa Folk idetmindste kan se, at han kommer fra sin Pige«; og han rev en Nælde og en Tidsel op og stak ham dem i Frakken. »Saa, nu er Du hel fin, nu kan Du gaa paa nyt Frieri«, lo Mila, og saa tog han og Tomeš Italieneren under Armene og førte ham ganske sagte ud af Haven.

Lidt efter kom Mila igen hen til Vinduet og fortalte, hvor rasende Fyren havde været, og hvordan de havde faaet ham bragt til Ro med Gærdestaven. — »Men hvordan fik I luret ham op?« spurgte jeg Mila. — »Jo, ser Du, jeg var vendt om for at sige Dig Godnat, og Karlene, de stod og ventede ved Møllen; saa ser jeg én komme listende som en Tyv ned ad Skrænten og stjæle sig hen til Dit Vindue. Saa snart jeg havde set, hvem det var, gik jeg stille ud af Haven og efter de andre. Og det gik jo flot nok. — Jeg tænker nok, at han skal vogte sig for at komme her tiere«.

Igaar lo jeg hele Dagen lang ad den Frier;

men iaftes var Nattevagten, Kohoutek, hos os, han er der hver Dag, han holder nok af Øl, og hvad han ved, det galer han altid op om. Han begyndte saa at fortælle, hvordan Italieneren var kommen hjem ud paa Natten. — »Det var noget lumpent Pak, som havde tilredt ham saadan«, havde han sagt, og saa havde han beskrevet dem, saa det var en Gru; det er tydeligt, at han har lavet det hele ti Gange værre. Hundene, sagde Kohoutek, knurrede ad ham, som om han var en Forbryder. Han havde givet dem en Sølvdaler, for at de skulde lade være at sige noget paa Slottet, og han havde svoret, at han skulde hævne sig frygteligt paa de Knægte. Jeg er helt bange for Mila, Folk siger, at de Italienere er en ond Slags Mennesker. Og siden fortalte Kohoutek Fader, at Italieneren ogsaa løber efter Forvalterens Marinka, og at de gamle mener, at Fru Fyrstinden sætter megen Pris paa ham, og vil give ham en god Stilling ved Godset, og derfor har de ikke noget imod, at han tager deres Datter. Og tænk nu bare, Bedstemoder, Mila vilde tage Tjeneste paa Gaarden som Karl for at slippe for Soldatertjenesten; men naar nu Italieneren bagtaler ham, saa tager Forvalteren ham ikke, og saa sidder han daarligt i det. Det har jeg altsammen betænkt, og nu er jeg ikke længer glad for, hvad Karlene gjorde — min Drøm inat har alligevel

trøstet mig meget, men hvad nytter det vel alt? — Hvad siger I til alt det, Bedstemoder!«

»Ja, forstandigt var det ikke gjort af Karlene, men hvor skal man forlange Fornuft af ungt Folk, tilmed naar der er Kærlighed med i Spillet! Min Jiři har ogsaa engang begaaet saadan en Streg, og han har lidt derfor«.

»Hvordan det, Bedstemoder?«

»Du vil da vel ikke have, at jeg skal indlade mig paa længere Forklaringer nu, engang ved Lejlighed skal Du nok faa det at høre. Vi har allerede helt glemt, hvad Dag det er, og jeg synes, jeg kan høre Hestene pruste, det er nok vores, der kommer hjem. Nu skal vi gaa. Jeg maa tænke lidt over alt det, Du har sagt mig. — Jeg finder vel nok paa Raad«, tilføjede Bedstemoder og gik ind over Tærskelen.

Saa snart Børnene hørte Kristlas Stemme, kom de farende ud i Forstuen, og da Jan havde faaet de dejlige, unge Duer, faldt han den unge Pige om Halsen, og i sin Glæde trykkede han hende saadan, saa hun fik røde Striber paa sin hvide Hals. Han vilde allerhelst lige straks selv have bragt dem op i Dueslaget, om Barunka ikke havde raabt: »Aa, der kommer Fader!« Lige efter Hr. Prošeks Vogn kom baade »vor Fa'r« og Hr. Skovrideren til »den gamle Blegeplads«. Hr. Prošek saa sig omgiven af gode Venner og sine egne, som han holdt saa inderlig af, og som han kun saa ringe Tid

af Aaret kunde være hos, og blev ganske rørt, og da saa Barunka begyndte at deklamere Ønskevers, løb Taarerne ham ned ad Kinderne. Da Børnene saa Fader græde, og Moder græd, og Bedstemoder ogsaa, begyndte de at stanse og stamme i Talen, og stak saa alle i at græde med. Bětka og Vorša, der havde staaet i Døren og hørt paa Deklameringen, gned Øjnene med de blaatærnede Forklæder og græd ogsaa, den ene værre end den anden. »Vor Fa'r« lod Snusdaasen dreje rundt som et Møllehjul, Hr. Skovrideren gned med Ærmet henover sin smukke Hirschfænger (han var i fuld Parade), for at skjule sin Bevægelse. Kristla stod ved Vinduet og skammede sig ikke Spor over sine Taarer, til »vor Fa'r« gik hen til hende, bankede hende med Snusdaasen paa Skulderen og hviskede: »Naa, Du staar nok og tænker paa: bare det var mig, de ønskede saadan til Lykke!«

»Aa, »vor Fa'r« skal da ogsaa altid drille en anden en«, sagde den unge Pige og tørrede Øjnene.

Med Taarer i Øjet, men med Glæde og Fred i Sindet gik Hr. Prošek hen til Bordet og skænkede et Bæger Vin. »Paa alles Sundhed!« sagde han og drak det første Glas selv. Saa drak alle paa Værtens Sundhed, og snart straalede alles Ansigter af Glæde.

Men lille Jan var dog mest fornøjet af alle.

Han havde faaet to Kaniner af Skovrideren og af »vor Mo'r« en mægtig Kage med alle Slags Krydderier i, en af dem, han holdt af, af Bedstemoder en af de store Sølvdalere, hun havde gemt i Lærredsposen i sin Dragkiste, af Forældrene Legetøj, og efter Middag kom ganske uforudset Fru Fyrstinden og Komtessen til Hest ned i Haven, og da Hr. Prošek og Fruen og Bedstemoder og alle Børnene løb ud for at hilse paa dem, fik lille Jan en dejlig Bog af Komtessen, og i den var alle mulige mærkelige Dyr malede.

»Jeg er kommen for at se, hvordan Du har det idag, Jan«, sagde Fyrstinden venligt til sin Staldmester.

»I mit Hjem og med et Par gode Venner kan jeg sagtens have det godt, Deres Naade!« sagde Hr. Prošek.

»Hvem er da hos Dig?«

»Det er mine Naboer, Mølleren med sin Kone og Skovrideren fra Riesenburg«.

»Lad Dig nu blot ikke holde tilbage, gaa kun ind til dem, jeg rider straks bort«.

Hr. Prošek bukkede blot og vovede slet ikke at bede sin Herskerinde stige af Hesten, men den troskyldige Bedstemoder begyndte straks: »Det vilde rigtignok være kønt, om den naadige Fru Fyrstinde og den naadige Frøken ikke engang fik smagt en Kage. Skynd Dig ud, lille Terese, og hent noget, saadan

en tilfældig Mundsmag er allerrarest. Barunka, hent Du mig en lille Kurv, saa gaar jeg ud og plukker nogle Kirsebær. Maaske vil den naadige Frue have et Glas Vin eller Fløde?«

Jan og Terese var ikke helt veltilpas, de var bange for, at den simple Indbydelse skulde fornærme Fyrstinden — men slet ikke — med et venligt Smil sprang hun af Hesten, gav Jan Tømmen, og, idet hun tog Plads paa Bænken under Pæretræet, sagde hun: »Jeg er glad ved Jeres Gæstfrihed, men jeg vil paa ingen Maade have, at I forsømmer Jeres øvrige Gæster, vær saa elskværdige at kalde dem herud«.

Fru Prošek løb ind, Hr. Prošek bandt Hesten ved Stammen, bragte et lille Bord ud, og straks efter kom Hr. Skovrideren og gjorde en dyb Reverens og Hr. Mølleren, synlig grumme forlegen; men da Fru Fyrstinden spurgte ham, hvordan det gik med Malningen, om Møllen i det Hele bar sig godt, var han i sit Element, og vovede sig endog saa langt, at han bød Fru Fyrstinden en Pris. Da hun havde sagt et Par venlige Ord til hver især, tog hun imod en lille Kage af Fru Prošek og et Glas Fløde af Bedstemoder.

Børnene flokkedes imedens om Jan, der viste dem sine vilde Dyr, og Komtessen stod hos dem og morede sig over deres Glæde og Forbavselse og svarede hjærtensgærne paa alle deres Spørgsmaal.

»Moder, Moder, se bare, det er vores Hjortekalv«, raabte Skovriderens Bertik til sin Moder, da Jan viste dem en Hjort, og Mødre og Børn dukkede Hovederne ned i Bogen.

»Sultan! det er jo Sultan«, sagde Vilem henrykt, og da Sultan paa dette Raab satte midt ind iblandt dem, viste Jan den Bogen og sagde: »Se, kan Du se, der er Du!« Der var ogsaa en stormægtig Elefant, som Adele blev helt bange for, der var en Hest og Kør, Harer, Egern, Høns, Firben, og Slanger, Fiske, Tudser, Sommerfugle, Mariehøns og endogsaa Myrer; det kendte Børnene alt, og Bedstemoder sagde, da hun saa Kryb og Slanger: »Hvad dog de Mennesker laver for Ting, ogsaa Utøj maler de i Bøger!«

Men da Møllerkonen vilde se en ildsprudende Drage, sagde Komtessen, at den Slags Dyr var der slet ikke til, det var en opdigtet Skabning; men Hr. Mølleren, der havde hørt til, drejede Daasen mellem Fingrene, skar en Grimasse og sagde: »Naadige Frøken, saadan ren Opdigtning er det nu da heller ikke, saadanne giftige Drager med Ildtunger er der nok af i Verden, men de hører til Menneskeslægten, og derfor staar de ikke mellem alt det uskyldige Kravl«.

Komtessen lo, men »vor Mo'r« smækkede »vor Fa'r« over Armen og sagde: »Du snakker nu ogsaa saa meget«.

Fyrstinden talte imedens om løst og fast med Jan og Skovrideren, og tilsidst spurgte hun ogsaa, om der var mange Vildtyve i Egnen.

»Ja, jeg har endnu to af de Luskepelse — der var tre, men den mest dumme har jeg nogle Gange sat i Hullet, saa nu bliver han hjemme; de to andre er Pokkers durkdrevne, det har været mig umuligt at faa Tag i dem, der var sagtens ikke andet at gøre end at brænde dem nogle Fuglehagl paa Pelsen. Hr. Førsteren siger nok hele Tiden, at jeg skal gøre det, men jeg kan ikke rigtig bestemme mig til at skamskyde en Mand for en Hares Skyld«.

»Nej, det vil jeg heller ikke have, at nogen skal gøre«, sagde Fyrstinden.

»Jeg har nu tænkt som saa, at for saadan en Ubetydelighed vil det naadige Herskab ikke blive forarmet, og paa Storvildtet vover ingen Vildtyv at skyde«.

»Men jeg har hørt, at Smaafolk stjæler saa meget i Skovene? spurgte Fyrstinden.

»Ja«, sagde Skovrideren, »nu har jeg tjent det naadige Herskab en smuk Række Aar, men den Skade, som Folk har forøvet i Skovene i den Tid, beløber sig ikke til mange rhinske Gylden. Det er jo let nok at snakke — jeg kunde for Eksempel fælde nogle Træer om Aaret og sælge dem, og hvis Regnskabet saa

ikke rigtig passede, kunde jeg bare sige: de har stjaalet. Men hvorfor skal man betynge sin Samvittighed med Løgn og Bedrag? Hen paa Efteraaret, naar Folkene kommer og river sammen til Strøelse, og Fattigfolk er ude at samle Kvas, er jeg altid i Nærheden og pruster, saa Skoven ryster, for at sætte Skræk i dem, saa de ikke gør mig nogen Skade paa Skoven; men hvorfor skal man slaa saadan en gammel, stakkels Kælling halvt fordærvet, fordi hun engang imellem snapper en lidt for tyk Vedstump, saadan som de fleste gærne gør? — Jeg tænker nu som saa, at det naadige Herskab nok lever endda, og Fattigfolk faar ogsaa lidt til Hjælp og beder Gud give det tusende Gange igen. Det regner jeg ikke for at gøre Skade«.

»Og det gør I Ret i«, sagde Fyrstinden. »Men der maa alligevel være ondt Folk her omkring. Iforgaars Nat da Piccolo gik hjem fra Købstaden, vilde de udplyndre ham i Fasanhaven, og da han skældte og skreg, slog de ham, til han styrtede, og siden den Tid har han været syg. Saadan har jeg hørt.

»Det lyder højst usandsynligt, Deres Naade«, sagde Hr. Prošek og rystede paa Hovedet.

»Saa længe vi har levet, har vi aldrig hørt, at der har været Røvere i Fasangaarden eller noget Sted her i Nærheden«, sagde baade Skovrideren og Mølleren.

»Maa jeg have Lov at spørge, hvad de taler om?« spurgte Bedstemoder og traadte nærmere.

Skovrideren fortalte hende det.

»Aa, det er en slem Løgner«, sagde Bedstemoder og satte Haanden i Siden af bare Iver. »Han frygter ikke sin Gud. Jeg skal fortælle den naadige Frue, hvordan det hænger sammen i Virkeligheden«.

Og saa gav hun sig til at fortælle, hvad Kristla havde betroet hende om Formiddagen. »Jeg vil ikke rose det, de har gjort, de unge Karle, men hvad skal man sige, hver værner sit. Om nogen havde set den Vindhas staa udenfor Pigens Vindue ved Nattetide, saa var det blevet forkyndt med Trompeter ud over Egnen, og hun havde faaet sit gode Navn og sin Lykke forskærtset, saa var der bleven sagt: Aa, til hende gaar de fine, hun passer ikke til os. — Men nu gaar den unge Pige og er angst for, at Italieneren skal hævne sig«, føjede Bedstemoder til.

»Hun skal ikke være bange, den Sag skal jeg ordne«, sagde Fyrstinden og gav Komtessen Tegn til Opbrud — begge sad atter til Hest, og med en venlig Hilsen til Selskabet red de i rask Trav op til Slottet.

»Ja, det er sandt«, sagde Fru Prošek, »der var ikke mange, som havde turdet tale saadan med Fru Fyrstinden, som vor Bedstemoder«.

Undertiden er det bedre at tale med Kejseren end med Skriveren, og et godt Ord finder ofte god Bund«, mente Bedstemoder. »Hvis jeg ikke havde talt ud af Posen, hvem ved saa, hvordan det kunde være gaaet med den Historie«.

»Jeg har altid sagt, at den Frue er ilde faren, de lyver for hende, hvem der bare kan bruge Munden«, sagde Skovrideren og gik med Hr. Prošek og Mølleren tilbage til Stuen.

Hen mod Aftenen kom Kudrna, og da Børnene hørte Liren, gav de sig af Hjærtenslyst til at danse, og Kristla, Bětka og Vorša med. Ogsaa Champagne blev der drukket, Fru Fyrstinden havde sendt Husets Herre den, for at de kunde drikke paa hendes Sundhed. Ja, ikke engang Viktoria blev forglemt, da det mørknede, bar Bedstemoder lidt god Mad ned til Dammen og stillede den paa den mosgroede Stub.

Tidlig næste Morgen klagede »vor Mo'r« til Bedstemoder over, at »vor Fader« havde haft saa forskrækkelig meget at snakke om paa Hjemvejen, og at han havde gaaet hele Vejen i Zigzag, men Bedstemoder sagde med et Smil: »Ved I nu hvad, »vor Mo'r«, det er kun en eneste Gang om Aaret, og der er ikke det Kapel, hvor der ikke én Gang om Aaret er Prædiken«.

X

Opad Žernoverskrænten klatrede fem Pilegrime; det var Bedstemoder, »vor Mo'r«, Kristla, Manča og Barunka. De første to havde de hvide Hovedtørklæder trukne ned over Hovedet som et Tag, Pigebørnene havde runde Hatte. Ligesom Kristla og Konerne havde de Kjolerne opkiltrede, og paa Ryggen bar de smaa Randsler med deres Proviant.

»Jeg synes, jeg kan høre Sang«, sagde Kristla, da de naaede Bakkens Top.

»Ja, det kan jeg ogsaa«, sagde begge Smaapigerne; »aa, lad os nu gaa hurtigt, ellers gaar de nok fra os«, opmuntrede de Bedstemoder og vilde til at sætte i Løb.

»Aa, I smaa Tosser, naar Føreren ved, at vi skal med, gaar han ikke bort uden os«, sagde Bedstemoder og holdt igen paa dem, og Smaapigerne vandrede rolig videre i Trit med de andre.

Oppe paa Toppen vogtede Faarehyrden, Jozo, sine Faar og hilste langvejs fra paa dem.

»Skal vi ikke have Regn, Jozo?« spurgte »vor Mo'r« ham.

»Nej, vær I kun rolig, før iovermorgen falder der ingen Regn. Husk ogsaa paa mig med et Fadervor, og lykkelig Rejse!«

»Ja, Gud give! Vi skal nok huske Dig«.

Ved Žernoverkapellet staar en Klynge Pile-

grimme, Mænd, Kvinder og Børn, ikke faa Mødre bærer et lille Barn med sig i Fjerpuder for at love Guds Moder det og bede om godt Helbred eller Lykke for det.

Føreren, Martinec, staar paa Kapellets Tærskel, hans høje Skikkelse rager op over alle andres, saa han med et eneste Blik kan overse den lille Skare, der er ham betroet. Just som han faar Øje paa Bedstemoder og de andre Vandringsfolk, siger han: »Saa er vi her da alle, nu kan vi begive os paa Vej, men lad os nu først af alt bede et Fadervor for lykkelig Rejse!«

Pilegrimmene knælede ned foran Kapellet under Bøn, og Bønderne, der stod rundt om paa Landsbytorvet, bad med. Efter Bønnen besprængte de sig med Vievand, en af de unge Karle tog et højt Kors, om hvilket Tomeš Brud havde hængt en Krans og Kristla bundet et rødt Baand.

Mændene stillede sig op med Føreren om dette Mærke, bag dem Kvinderne, der flokkede sig sammen efter Alder. Men endnu brød man ikke op, endnu havde Gaardejerne nok at sige deres Smaafolk, de formanede dem til at passe paa Ilden og Huset, og Børnene tiggede: »Aa, bring Pilgrimsgave med!« De gamle Koner bad: »Bed et »Ave Marie« for os!« Saa intonerede Martinec med klangfuld Stemme: »Vær signet, Du Gud Faders Datter!« Pilegrimmene faldt ind med rungende Kor, den unge Mand

løftede Korset i Vejret, og Skaren satte sig i Gang efter ham paa Vej til Svatonovice. Ved hvert Kors eller Kapel gjordes Holdt, man bad et Fadervor og et Credo til Guds Lov og Ære! ved hvert Træ, hvor en gudfrygtig Sjæl havde ophængt et Mariabillede, ved hvert lille Kors, der betegnede et ulykkeligt Fald engang i Fortiden, blev der bedt.

Barunka og Mančinka passede godt paa Mârtinec og fulgte med i Sangen. Men da de kom paa den anden Side Červena hora, spurgte Barunka paa éngang Bedstemoder: »Sig mig Bedstemoder, hvor ligger Turyn, der, hvor den lille stumme Pige bo'de?« Men denne Gang løb det ikke godt af. Bedstemoder svarede: »Naar Du er paa Valfart, maa Du have Din Sjæl fæstet paa Gud og ikke tænke paa andre Ting. Syng med eller bed ved Dig selv!«

Saa sang Børnene igen en Tid lang, men da de kom ind i Skoven, hvor endnu de røde Jordbær skinnede i Græsset, saa syntes de, det var Synd at gaa dem forbi, saa var det da bedre at plukke dem. Men ved den Idræt kom deres Hatte til at sidde paa skraa, og Kjolerne faldt ned, saa var der igen noget at ordne, og tilsidst huskede de begge to paa Kagerne i Randslerne, og de fik hver et Stykke trukket frem. Bedstemoder og »vor Mo'r« lagde ikke videre Mærke til dem, helt hensunkne som de var i deres Gudsfrygt, men

Kristla, der gik med Anča, saa af og til efter dem og skændte paa dem. »Jo, I kan tro, I faar stor Gavn ud af den Valfart, den skal nok bringe Jer Velsignelse«, lo hun.

Hen mod Aften naaede Pilegrimmene til Svatonovice; foran den lille By gjorde man Holdt, Kvindfolkene trak Skoene paa og rettede lidt ved Dragten, og saa gik man ind i Smaastaden. Allerførst gik da Vandringen til Kilden, der udflød i syv Straaler under et Træ, hvorpaa Jomfru Marias Billede var fæstet. Her knælede Pilegrimmene og bad, saa drak de alle af Kilden og vædede tre Gange Øjne og Kinder. Det rene, kolde Vand er undergørende, tusende Mennesker kan takke det for deres Sundhed.

Fra Kilden gik Pilegrimmene videre til den oplyste Kirke, hvorfra der lød et Væld af forskellige Melodier, ti der kom stadig Processioner fra nye Egne, og hver havde deres Sang at synge.

»Aa, Bedstemoder, hvor her er smukt?« hviskede Barunka.

Den lille Pige knæler ned hos den gamle Kone, der bøjer sit Hoved helt til Jorden og beder en hed og inderlig Bøn til Guds høje Moder, hvis Billede lyser for Altret i en Straalekrans af Vokskærter, smykket med friske Kranse og Buketter, mest ofrede af Brude og unge Piger, for at den hellige Jomfru i Naade skulde se til

deres Kærlighed, klædt i et kosteligt Klædebon og behængt med dejlige Smykker, Ofre fra dem, der var komne her at bede om Hjælp mod pinende Sygdom og havde fundet den.

Efter endt Bøn ordnede Føreren hos Sakristanen, hvad der var at ordne, og saa førte han sin Hjord til Nattekvarter. Han behøvede ikke at bestille Natteherberge for dem; som Svaler, der kommer flyvende med Foraaret og tager Bo i de gamle Reder, saadan gik ogsaa Pilegrimmene derhen, hvor de Aar efter Aar havde fundet Ly og om end ikke ødsel Gæstfrihed, saa dog venlige Ansigter, Brød og Salt og en skinnende ren Seng. »Vor Mo'r« og Bedstemoder plejede at være hos Forvalteren ved Kulgruben, det var Folk af den gamle Slags, og derfor befandt de sig som hjemme hos dem. Saa snart Forvalterens Kone hørte, at Pilegrimmene fra Žernov skulde komme, plejede hun at gaa ud at vente paa dem udenfor sit Hus, hvor hun blev siddende paa Bænken til henad Aften for at føre dem ind i Huset. Førend de gik til Ro, viste Værtinden »vor Mo'r« sine Skatte: hele Bjærge af Linned, Drejl og Garn, som hun for Størstedelen selv havde spundet, og som hun forøgede fra Aar til Aar.

»Men, allerbedste, hvem gør I dog alt det for, I har jo giftet Jeres eneste Datter bort?« spurgte »vor Mo'r« forundret.

»Men jeg har tre Børnebørn, og det ved I jo nok: Godt med Linned og Garn giver finere Brudgom og Barn«.

Og deri erklærede »vor Mo'r« sig ganske enig med Værtinden. Men naar det tilfældigvis traf sig, at Hr. Forvalteren kom til, sagde han:

»Naa, lille Moder, er Du nu ved at brede Varerne ud igen? Jeg kan vel snart lade tromme til Marked?«

Det gjorde Forvalterkonen ondt, at hun ikke maatte byde Bedstemoder noget bedre end det tørre Brød, for naar Bedstemoder var paa Valfart, levede hun ene af Brød og Vand. Et saadant Løfte var helligt, og imod det turde ingen indvende noget. »Vor Mo'r« var altid henrykt over Nattelejet hos Forvalterens, og naar hun lod sig synke ned i Dunpuderne, sagde hun altid fuld af Vellyst: »Det var dog en dejlig Seng, som man faldt i den blødeste Snedrive!«

Kristla og Anča var hos en Enke i et lille Hus, de sov paa Loftet i Hø, som Konen havde lagt tilrette for dem. De kunde saamænd have sovet ligesaa godt paa Sten. Men den Nat blev de ikke paa Loftet, de krøb ad Stigen ned i Haven.

»Er her da ikke tusend Gange bedre end oppe, hele Haven er vores Sovekammer, Stjærnerne vores Lys og det grønne Græs vor Dyne«, lo Kristla, svøbte sig ind i et Tæppe og lagde sig under et Træ.

Tidlig om Morgenen, da Pilegrimmene var forsamlede foran Kirken og gav hverandre Haanden med de brugelige Ord: »Tilgiv os vore Synder«, før de gik til Herrens Bord, lød lige bag Kristla og Anča to kendte Røster: »Tilgiv ogsaa os!«

»Ja, ogsaa uden Skrifte skal I faa Absolution!« svarede Anča og gav Tomeš sin Haand med et Klask — Kristla gav rødmende Mila sin. Karlene stillede sig ogsaa under Martinecs Førerskab og gik med de andre til Kirke.

Efter Gudstjenesten skyndte alle sig i Bad, og de gamle lod sig aarelade, det hørte nu engang til det Hele.

Efter Badet gik alle ud at købe »Pilegrimskram«. »Vor Mo'r« købte hele Bundter af Helgenbilleder, Roser, Kors og forskellige andre Gaver. »Jeg har Tjenestefolk og Melbønderne kommer; enhver gaar og pønser paa at faa sig en lille Ting fra Valfarten«, fortalte hun Bedstemoder.

Kristla købte sig en Sølvring, og paa den var der to brændende Hjærter. Mila købte sig ogsaa en Ring med to Hænder, der trykkede hinanden. Pilegrimmene lod alle Gaverne bestænke og indvie, og Rosenkranse, Ringe, Billeder eller Bønnebøger, der var indviede, gemte man som Relikvier.

Da nu alt var i Orden, takkede Pilegrimmene

deres Natteværter, bad endnu en Gang ved det undergørende Vand, og befalende sig den hellige Moder i Vold, begav de sig paa Hjemvejen. I Rhinskyskoven gjorde de Holdt. Pigebørnene hængte en frisk Krans paa Korset, kastede de sidste Blomster ud over de mosgroede Grøftekanter, bad en Bøn og vendte tilbage til Pilegrimsflokken igen. Snart efter tog Føreren til Staven, Karlene løftede Korset, og med Sang og Bøn gik det hjemover.

Ved Skillevejen ikke langt fra Žernov ventede de Hjemmeblevne paa dem; saa snart de hørte Sangen og langvejs fra saa det røde Baand flagre i Vinden, løb Børnene sporenstregs deres Mødre imøde, længere kunde de ikke vente paa Gaverne. Før Processionen var naaet frem til Landsbyen, blæste Drengene i de nye Trompeter, fløjtede i Piber og red om paa Kæpheste, Pigebørnene bar deres Dukker og smaa Kurve, Billeder og Marcipanhjærter havde de hængt om Halsen. Efter en sidste Bøn i Kapellet takkede alle deres Fører, den unge Bannerbærer stillede det ham betroede Kors op i Kapellet, Kransen med Baandet blev hængt paa Alteret — og hver gik til sit.

Da Kristla gav Anča Haanden til Farvel, saa Anča paa den Sølvring, der lyste paa Kristlas Finger, og med et Smil sagde hun:

»Det er nok ikke den, Du købte?«

Kristla blev forlegen.

Ved Støtten under Lindetræerne sad »vor Fa'r« og Prošeks; af og til kiggede de op mod Žernoverhøjderne. De ventede Pilegrimene hjem. Og da de sidste Solstraaler faldt paa Højdernes Toppe, og de brede Eges og slanke Askes Kroner var som overhældte med gyldenfarvet Lys, glimtede hvide Hovedtørklæder frem nede i Skyggen under det tætte Buskværk, og Straahatte dukkede hastig op mellem det Grønne.

»Der er de!« raabte Børnene, der ivrigst af alle spejdede over mod Skrænten, og alle tre ilede ned paa Broen, der førte over Floden. Prošeks og »vor Fa'r«, der drejede sin Daase og missede lidt med Øjnene, gik efter dem ud for at tage imod Bedstemoder og »vor Mo'r«.

Børnene sprang om Bedstemoder og kyssede hende, som om de ikke havde set hende et helt Aar. Barunka pralede af, at hendes Fødder ikke gjorde det bitterste ondt. Bedstemoder spurgte Børnene, om de nu ogsaa havde tænkt paa hende, og »vor Mo'r« spurgte »vor Fa'r«: »Hvad nyt?« »De har klippet en ganske skaldet Mand! Ja, det er s'gu en net Historie«, svarede »vor Fa'r« med knusende Alvor. »Af Dig kan man da aldrig faa Sandheden at vide«, lo »vor Mo'r« og smækkede sin Ægtefælle over Armen.

»Saa snart I er hjemme, saa driller han Jer«, sagde Fru Prošek, »og naar I er borte,

gaar han mørk omkring og har ikke blivende Sted«.

»Ja, det er vist og sandt, de Mandfolk ved ikke at skatte os, uden vi er borte«, sagde Møllerkonen.

XI

Fru Fyrstinden rejste bort, med hende Komtesse Hortensia, Fader maatte atsted, og Svalerne under Taget kvidrede deres sidste Sang. Paa »den gamle Blegeplads« var der nogle Dage som efter en Brand — Moder græd og græd, og Børnene, der saa hendes Taarer, lod deres løbe i de strideste Strømme.

»Saa, Teresa, nu maa Du ikke græde mere«, sagde Bedstemoder, »det er jo saa forgæves; Du vidste jo godt, hvad der forestod, da Du tog ham, nu maa Du taalmodig finde Dig i det. — Og I Smaa, nu skal det have Ende; bed en Bøn for Fader, at han maa beholde Helsen, og naar Gud giver Foraar igen, saa kommer han jo til os«.

»Naar Svalerne kommer igen, ikke?« spurgte Adele.

»Ja vist«, bekræftede Bedstemoder, og den lille tørrede Taarerne af Øjnene.

Ogsaa uden omkring Huset begyndte det

at blive trist og stille. Skoven blev lysere; naar Viktoria gik oppe fra Højkrattet og nedad, saa man hende langvejs fra. Bjærgskraaningen gulnede, Vind og Vande førte Dynger af visne Blade, Gud ved hvorhen, Havens Pryd var gemt inden Døre. I Blomsterbedene var der kun Asters, blege Maanedsroser og Dødsblomster, paa Engen bag om Dammen rødmede Høsttidløs, og ved Nattetide dansede Lygtemændene viltert om.

Naar Bedstemoder gik paa Ture med Børnene, glemte Drengene aldrig deres Papirsdrager, som de lod flagre efter sig højt oppe i Luften. Adele jog efter dem, naar de dalede, og fangede paa sin Kæp de lette Høstspind, der flagrede i Vinden og glitrede som Silke. Barunka sankede røde Kornelbær og Slaaen til Bedstemoder oppe paa Bjærghanget, dem brugte Bedstemoder til Lægemiddel; eller hun plukkede Hyben til Husets Brug og rystede Rønnebær ned, og af dem lavede hun Koraller til Adeles Arme og Hals. Bedstemoder holdt meget af at sidde med Børnene paa Bakken over Slottet; derfra saa de ned i Dalen ud over de grønne Enge, hvor de fyrstelige Hjorder græssede, de saa helt over til Købstaden, og Slottet paa en lille Højderyg midt i Dalen og den smukke Park laa lige for deres Fødder. De grønne Persienner var rullede ned, paa Balkonen var der ingen Blomster. Roserne rundt om det hvide

Stengærde var alle visnede, istedetfor Herskabet og de guldbræmmede Tjenere gik nu Arbejdsmænd om i Haven og dækkede Bedene til med Kvas, der var ikke længere broget Blomsterflor i dem, men Frøet til endnu dejligere Blomster slumrede under Jordsmonnet, de skulde glæde Herskerinden næste Skærsommer. De dyrebare sydlandske Træer, berøvede den grønne Klædning, var indhyllede i Halm, Springvandet, der havde sendt de sølvklare Straaler tilvejrs, var nu dækket af Lav og Mos, og Guldfiskene havde gemt sig dybt nede paa Bunden af Bassinet, hvis Flade, der før var saa ren, nu helt var bedækket af vissent Løv, Andemad og grønne Slimplanter. Børnene saa derned, huskede paa den Dag, da de gik med Hortensia i Haven, og de spiste i Salonen, hvor alt dér havde været fint og dejligt, og de tænkte: Hvor mon hun nu er? — Men Bedstemoder holdt mest af at lade Blikket glide over Žličeraasen, over Landsbyer, Dyrehaver, Lunde, Fiskevande og Skove til Noveměsto, til Opočen og Dobruška, hvor hendes Søn boede, og forbi Dobruška ind mellem Bjærgene, hvor den lille Landsby laa med alle hendes kære Venner. Og naar hun vendte Blikket mod Øst, saa laa for hende Riesengebirges pragtfulde Halvkreds fra Hejšovinas lange Ryg til Snežkas skyskjulte, snedækte Tinde. Bedstemoder pegede med Haanden ud

over Hejšovakæden og sagde til Børnene: »Derovre kender jeg hver Sti, der i de Bjærge ligger Kladsko, hvor Jeres Moder er født, der ligger Vambery og Vasta, der i de Egne har jeg levet mange lykkelige Aar«.

Hun faldt i Tanker, men Barunka drog hende ud af dem med et Spørgsmaal: »Der i Varta sidder den Sybilla, Du talte om, paa sin Marmorhest, ikke sandt?«

»Ja, man siger saa, der i Varta, paa en af Bjærgtoppene. Hun skal sidde paa en Marmorhest, selv er hun ogsaa hugget ud af Marmor, og Haanden holder hun hævet op mod Himlen. Man siger, at naar hun ganske er forsvundet i Jorden, saa ikke engang Fingerspidsen er synlig, skal hendes Spaadom gaa i Opfyldelse. Min Fader fortalte, at han havde set hende, og den Gang var Hesten i Jorden til Bringen«.

»Men hvem var den Sybilla?« spurgte Adele.

»Sybilla var en klog Kvinde, der forstod at forudsige Fremtiden«.

»Og hvad har hun forudsagt?« spurgte Drengene.

»Det har jeg fortalt Jer adskillige Gange før«, sagde Bedstemoder.

»Vi har glemt det«.

»Men det skulde I huske!«

»Ja, jeg kan ogsaa godt huske meget af, hvad Du fortalte«, sagde Barunka, som altid meget spændt lyttede til Bedstemoder; »Sybilla,

hun spaaede jo, at over det čekiske Land vil der komme megen Elendighed, der vil komme Krige, Hungersnød og Pest; men værst bliver det dog, naar engang Fader ej forstaar Søn og Søn ej Fader, Broder ikke Broder, naar hverken Ord eller Løfte regnes for helligt, saa bliver det allerværst, saa vil Čekernes Land blive splittet for alle Vinde af vilde Hestes Hove«.

»Du har husket godt. Men Gud fri os naadig for, at sligt skulde komme!« sukkede Bedstemoder.

Barunka, der knælede ved Bedstemoders Fødder og havde lagt de foldede Hænder om hendes Knæ, saa med sine klare Øjne tillidsfuldt ind i Bedstemoders alvorlige Ansigt og spurgte: »Hvad var det for Spaadomme, som Du siden fortalte os, dem om Blanickys Rytteri, om den hellige Vaclav og den hellige Prokop?«

»Det er en ung, blind Mand, der har spaaet det«, svarede Bedstemoder.

»Ak, Bedstemoder, jeg er sommetider saa angst, som jeg slet ikke kan sige Dig; ikke sandt, Du vil heller ikke have at det čekiske Land skal splittes af vilde Hestes Hove?«

»Lille Tosse, hvor skulde jeg dog kunde ønske en saadan Ulykke; Du ved jo, hvordan vi hver Dag beder om Lykke for vort Land, det er jo vor fælles Moder. Tror Du da, naar jeg saa min Moder styrte i Fordærv, at det kunde være mig ligegyldigt? Hvad vilde I gøre,

naar nogen for Jeres Øjne vilde slaa Jeres Moder ihjel?«

»Vi vilde skrige og græde«, sagde Drengene og Adele.

»Aa, I er Børn!« smilede Bedstemoder.

»Nej, vi skulde hjælpe hende, ikke sandt, Bedstemoder?« sagde Barunka, og hendes Øjne glødede.

»Jo, min lille Pige, jo, det er ret, Skrig og Graad nytter til ingen Verdens Ting!« sagde den gamle Kone og lagde sin Haand paa sit lille Barnebarns Hoved.

»Ja men, Bedstemoder, vi er saa smaa, hvordan skulde vi hjælpe?« mente Jan, hvem det saarede, at Bedstemoder havde agtet hans Svar saa ringe.

»Har I allerede glemt, hvad jeg fortalte Jer om den lille David, der fældede Goliat? Der kan I se, at ogsaa den lille formaar meget, naar han blot har den rette Tillid til sin Gud — husk nu det! Naar I vokser til og kommer ud i Verden, vil I lære ondt og godt at kende, man vil forlede jer, I vil komme i Fristelser. Husk saa paa Eders Bedstemoder, hvad hun fortalte Jer, naar I gik med hende. I skal vide, jeg har givet Afkald paa en god Livsstilling, som den preussiske Konge engang tilbød mig, og hellere vilde jeg arbejde, til jeg styrtede, end jeg havde ladet mine Børn vokse op i fremmed Land. Elsk derfor ogsaa I det čekiske

Land som Eders Moder over alt i Verden, arbejd for hende som kække, brave Børn, og den Spaadom, som I frygter, vil ikke gaa i Opfyldelse. — Jeg faar Jer ikke at se som fuldvoksne Mænd, men jeg haaber, at I vil huske Bedstemoders Ord«, tilføjede Bedstemoder med rørt Stemme.

»Jeg skal aldrig glemme dem«, hviskede Barunka og gemte sit Hoved i Bedstemoders Skød.

Drengene stod tavse, de forstod ikke Bedstemoders Ord saa godt som Barunka. Men Adele klamrede sig grædende til Bedstemoder og sagde: »Jamen, Bedstemoder, Du dør ikke, vel, — Du dør ikke«.

»Alt er her i Verden til en Tid, min egen lille Pige, Gud vil ogsaa engang kalde paa mig«, svarede Bedstemoder Adele og trykkede hende hjærteligt til sig. Der gik et Par Minutter i Tavshed, Bedstemoder sank hen i Tanker, Børnene vidste ikke ret, hvad de skulde sige. De hørte Vingesusen over deres Hoveder, og da de saa tilvejrs, fik de Øje paa en lille Flok Fugle, der kom roende gjennem Luften.

»Men se, Børn, Solen er ved at gaa ned og er ganske skarlagenrød, det bliver Regn i Morgen«, sagde Bedstemoder og vendte sig paany mod Bjærgene, »og Sněžka har Hue paa«.

»Stakkels Hr. Beyer! nu maa han igen udstaa meget; naar han skal ud i Skoven«,

sagde Vilem fuld af Medlidenhed, da han mindedes Jægeren deroppe fra Riesengebirge.

»Hver Stand har sine Besværligheder, og har man først valgt sig én, saa maa man bære ondt med godt, om det saa ogsaa skulde gælde éns Liv«, sagde Bedstemoder.

»Ja, jeg vil nu alligevel være Jæger, og jeg skal nok være lystig, naar jeg gaar op til Hr. Beyer«, sagde Jan, slap sin Drage tilvejrs og jog ned ad Bakken med den, og Vilem efter ham, for nu kunde de høre, hvordan Hjorderne blev samlede, og Hyrderne drev dem hjemad fra Engen, Børnene holdt saa meget af de smukke Køer, især af dem, der gik i Spidsen for Hjorden og i røde Læderbaand havde Messingklokker hængende om Halsen, der alle gav forskellig Lyd. Man kunde ogsaa godt se paa dem, at de forstod den Udmærkelse, de slog overdaadigt med Hovederne, og de svingende Klokker klang lifligt. Adele, der saa dem gaa, begyndte straks at synge: »Aa, aa, aa, Køerne, de gaa! bærer Mælk med Fløde paa!« og saa trak hun Bedstemoder med sig ned ad Højen; men Bedstemoder saa sig om efter Barunka, der endnu stod deroppe paa Bakkens Top. Hun stod og saa ud paa Himlen, hvor der ad Vesterkanten dannedes de skønneste Billeder. Dér traadte frem paa lysende Bund mørke Bjærge i dristige Rids, forunderlige Former som lange skovbræmmede Kæder, snart smaa Høje med

Borge og Kirker; og dybt nede i Dalen hævede sig slanke Søjler og Skyporte som græske Tempelbygninger, ude i Vest var de rødmende Aftentaager bræmmede med gyldne Hieroglyfer og Arabesker. Og alle disse Skove og Bjærge og Slotte slettedes ud, og endnu underligere Former kom frem i deres Sted.

Den lille Pige er saa indtaget deri, at hun kalder paa Bedstemoder, men Bedstemoder har ikke Lyst til at klatre opad endnu en Gang og siger, at hun ikke har unge Ben, og Pigebarnet maa saa gaa ned til de andre.

Paa alle Sjæles Dag tidlig paa Formiddagen gik Børnene som sædvanlig Bedstemoder imøde, og paa Vejen sagde de til hverandre: »Idag bringer Bedstemoder Lys med til os fra Kirken«. Og Bedstemoder bragte Lys. »Hvis vi ikke kan komme paa Kirkegaarden og tænde for de Døde, saa vil vi lyse op med dem hjemme«, sagde hun. Saadan fejrede de hvert Aar alle Sjæles Dag hjemme.

Paa den Dags Aften klæbede de de brændende Vokslys fast paa Bordet, og hvert gav de den Sjæls Navn, for hvem det var antændt.

Tilsidst klæbede Bedstemoder endnu nogle Stykker fast og sagde: »De skal brænde for dem, som ingen har tændt for idag«.

Bedstemoder knælede med Børnene ved Bordet og bad, medens Lysene brændte. »Gid det evige Lys maa lyse for dem, og gid de

maa have Ro i deres Grave!« endte Bedstemoder sin Bøn, og alle Børnene maatte sige »Amen«.

En Uge efter alle Sjæles Dag, da Bedstemoder vækkede Børnene, sagde hun til dem, at den hellige Martin var kommen paa en hvid Hest. Børnene sprang i en Fart ud af Sengene og løb hen til Vinduet — og se, alt var hvidt. Paa Bjærgskraaningen ikke Spor af grønne Blade, og heller ikke paa Pilene ved Floden eller Elletræerne ved Mølleløbet. Ude i Skoven var det kun Gran og Fyr, der stod grønne, men deres Grene hang tungt under Sneens Vægt. I Rønnetræet, der stod nær ved Bygningen, og hvorpaa der endnu hang nogle frosne Frugtduske, sad en Krage, og Fjerkræet i Gaarden stod stille og saa med Forundring paa Nyheden. Kun Spurvene hoppede lystig paa Dørtrinnet og snappede, hvad Hønsene havde ladet ligge. Katten vendte tilbage fra et Strejftog, rystede for hvert Skridt Poterne og skyndte sig hen under Ovnen; men Hundene, der sank i til højt op ad Benene, tumlede kaade om i Sneen.

»Sne, Sne, det var dejligt, nu kan vi køre i Slæde!« jublede Børnene og hilste Vinteren inderlig velkommen, den bragte dem jo blot nye Glæder og Fornøjelser.

Den hellige Martin bragte dem lækre Tvebakker, og efter den hellige Martin kom Pude-

stopperskerne. Egentlig holdt Børnene meget mere af Spindetiderne, for de havde da langt mere Fritid. Naar Stopperskerne tog Plads i Køkkenet om et langt Bord, og en høj Bunke Fjer kom ind ligesom en hel Snedrive, saa jog Bedstemoder i et Væk Adele og Drengene bort fra Bordet. For det var engang hændt, at Jan, som han allerbedst sad ude mellem Stopperskerne, faldt paa Hovedet ned i Fjerdyngen — det kan nok være, der blev Halløj! Fra den Stund af sagde Bedstemoder altid, at det ikke var raadeligt at have de Smaa henne ved Bordet. Saa de vovede ikke at løbe om derhenne, ja knap at puste eller aabne Døren pludselig, ellers vankede der straks Skænd.

Den eneste Glæde ved Pudestopningen var Knækærterne, som der altid blev trakteret med, og Fortællingerne om Spøgelser, Røvere, Lygtemænd og Skt. Elmsild. Paa disse lange og taagede Aftner, naar Stoppersker og Spindepiger vandrede fra Gaard til Gaard og ofte fra Landsby til Landsby, fik man altid at høre, at nu havde det spøget her og nu der, og begyndte de først at tale om det Emne, var der slet ingen Ende, for hver eneste kendte lignende Tilfælde. Børnene sad som Fyrrepinde saa stive, de turde knap aande, og ikke for al Verdens Herlighed havde de vovet sig ud af Døren, saa angst var de. Derfor holdt Bedstemoder ikke af den Slags

tossede Historier, men at stanse Talens Strøm var ganske forgæves.

Efter Martinsdagen var der Vintermarked i Købstaden, saa gik Fru Prošek, Bětka og Vorša derind for at købe Husgeraad og forskellige Varer til Vinterforbruget. Børnene havde deres Møje med at oppebie Moders Ankomst, for hun bragte dem altid noget Legetøj og Marcipan, og Bedstemoder fik hvert Aar Uldstrømper, Filtsko og et halvt Dusin Snore til Spinderokken.

Naar Bedstemoder lagde dem ned i Leddiken, sagde hun til Jan: »Hvis det ikke var for Din Skyld, saa havde jeg nok i én«.

Adele fik denne Gang fra Markedet en Trætavle, og paa den stod det hele Alfabet. »Naar nu Læreren kommer i Morgen«, sagde Moder, »saa maa Du begynde at lære Dig lidt, ellers bliver Tiden Dig lang, medens alle de andre læser. Og kan Du huske Fadervor og alle de smaa Viser, kan Du vist ogsaa godt huske Abc'en, ikke sandt?«

Den lille Pige hoppède af Glæde, og straks gav hun sig ivrigt til at studere Skrifttegnene; den tjenstvillige Vilem tilbød at lære hende dem: i, e, a, o, u, men hun gemte halsstarrig Tavlen paa Ryggen og sagde: »Nej, jeg vil ikke lære af Dig, Du kan dem dog ikke saadan som Læreren«.

»Naa, den skulde jeg ikke kunne, Abc'en,

naar jeg læser i Bøger!« sagde Drengen ganske fornærmet.

»Jamen i Bogen er det ikke saadan«, sagde Søsteren til ham.

»Aa, hvor Du er dum, hvor Du er dum!« lo Drengen og slog Hænderne sammen i Forbavselse.

»Naa, hvad bryder jeg mig om det«, sagde Adele og slog med Hovedet og gik med sin Tavle hen til Lyset.

Medens de to stredes om lærde Emner, gav Jan i Køkkenet en Koncert for Sultan og Tyrl, han blæste paa Trompet og slog paa Trommen, som Moder havde haft med til ham fra Markedet. Hundene var ikke særlig henrykte for den Musik, de havde stukket Snuderne tilvejrs, og Sultan gøede, mens Tyrl hylede, saa det var en Gru at høre. Bedstemoder var inde i Kammeret med sin Datter og ordnede Indkøbene, men da hun fik den Koncert at høre, skyndte hun sig ud i Køkkenet.

»Ja, jeg kunde jo nok tænke mig, at det var vores lille Lucifer, i Dig er der dog ikke en fornuftig Tanke, Dreng! Vil Du straks holde op!«

Jan tog Trompeten ud af Munden, og som om han ingen Verdens Ting havde hørt, gav han sig til at le og sagde: »Se bare paa Hundene, hvor de er vrede, fordi jeg spiller lidt for dem«.

»Hvis de Hunde havde Forstand som vi, saa vilde de sige, at Pokker maa lide en saadan Musik. Hold nu straks op. Du er dog ogsaa saadan en Spilopmager, at jeg tilsidst bliver nødt til at sige til den hellige Mikulaš, at han ingen Ting skal give Dig«. Saadan truede Bedstemoder og viste ham ind i Dagligstuen.

»Naa, det er en net Historie«, sagde Vorša, der havde hørt Bedstemoders Ord fra Døren, »og i Købstaden fortalte de, at den hellige Mikulaš havde samlet en hel Vogn fuld af Gaver, og at han vil være saa rundhaandet i Aar — ja, det vil da sige mod de lydige Børn«.

Saa snart Læreren den næste Dag kom, trak Adele sin Tavle frem og satte sig ned mellem de andre; hun passede paa som en Smed, og da Timen var forbi, løb hun ud til Bedstemoder straalende af Glæde, hun kunde allerede Bogstaverne i første Række, og saa sagde hun dem for Bedstemoder. Moder og Bedstemoder var helt tilfredse med hende, især da hun ogsaa kunde huske dem den følgende Dag; siden viste hun dem saa ofte til Bedstemoder og vilde have, at hun skulde overhøre hende saa tidt, at den gamle Kone tilsidst kunde det lige saa godt som Barnebarnet. »Der skal man se«, sagde Bedstemoder, »i mit hele Liv havde jeg aldrig tænkt, at jeg nogensinde igen skulde lære Abc'en, og saa sker det

dog for mig paa mine gamle Dage. Naa, ja, vil et gammelt Menneske give sig rigtig af med Børn, saa maa det selv se at blive Barn med dem«.

En Dag kom Jan styrtende ind i Dagligstuen og raabte: »Kom, kom alle og se, Bedstemoder har taget Spinderokken ned fra Loftskammeret!«

»Er det da saa mærkeligt?« sagde Moder lidt strængt, da hun saa, hvordan alle, selv Barunkå, jog ud af Døren.

Et Under var det ganske vist slet ikke, men Moder huskede ikke paa, hvilke rige Glæder Bedstemoder bragte ind i Stuen med sit gamle Rokkehjul. Med Spinderokken kom Spinderskerne, og med dem smukke Fortællinger og muntre Viser. Ja, ganske vist, Moder brød sig ikke stort hverken om Fortællinger eller Viser, hun holdt mere af at sidde i sit eget Kammer og læse en Bog fra Slotsbibliotheket. Naar Bedstemoder saa sagde: »Fortæl os nu engang noget af alle de Trykværker«, og Moder fortalte, saa morede det aldrig Børnene eller de andre videre, men naar hun begyndte at beskrive Wienerlivet, var de alle ganske indtagne deri, og naar Spindepigerne sagde: »Ja, der maa da rigtignok være dejligt i saadan en By«, saa sukkede Børnene lønligt: »Bare vi snart var store og kunde komme ind og se den!«

Men over alt i Verden elskede de dog alle, med Undtagelse af Moder, der ikke gærne hørte efter, naar Bedstemoder begyndte at fortælle Eventyr om Prinsesser med gyldne Stjærner i Panden; om Riddere og Prinser, der var forvandlede til Løver og Hunde eller endogsaa til Sten; om smaa Nødder, hvori hele kostbare Klædninger var gemt, om gyldne Slotte og om Have, paa hvis Bund skønne Vandnymfer levede. Naar Barunka mange Gange faldt i Tanker ved sit Arbejde og lod Øjet flyve ud over de øde Brinker og den tilsneede Dal, anede Moder ikke, at hun derude saa en paradisisk Have, et Palads af dyrebare Sten, en Vrimmel af Fugle i glødende Farver, en Jomfru, hvis gyldne Haar vældede ned ad Skuldrene, at den tilfrosne Flod forvandledes til et Hav med blaa, gyngende Bølger, hvor skønne Nymfer vuggede sig i Perlekæder. Og Sultan, der laa udstrakt paa Gulvet og snorkede, drømte vel næppe om den Ære, som Drengene mangen Gang viste den ved at antage 'den for en forgjort Prins. — Og hvor var der dog rart i Stuen, naar det mørknede! Vorša lukkede Skodderne, i Ovnen blussede og knitrede Tjærebundterne, midt i Stuen stillede hun en høj Træstage, i hvis Jærnarme flammende Tjærespaaner blev stukne, rundt om blev Bænke og Smaaborde opstillede for Spinderskerne, og oven i Købet lavede Bedstemoder til hver især en lille Skaal

med Pærer og Svedsker — »til at holde Munden fugtig med«.

Ak, hvor utaalmodigt Børnene dog ventede paa, at Døren skulde knirke rundt paa Hængslerne og det hele Spindelag vise sig. Ti i Spindetiden begyndte Bedstemoder aldrig at fortælle, før Spinderskerne kom. Men Dagen igennem sang man Adventviser.

Saa længe Børnene endnu ikke kendte Bedstemoder ret, hendes gode og onde Timer, mente de, at de til alle Tider kunde og skulde klemme Historier af hende. Men Bedstemoder var snart færdig med dem. Enten begyndte hun at fortælle dem om Hyrden, der havde trehundrede Faar og skulde drive dem paa Græsning, og som kom til et Aabrædt saa smalt, at kun én ad Gangen kunde gaa over. »Saa, nu maa vi vente, til de ere ovre«, sagde hun og tav. Naar saa Børnene en lille Stund efter spurgte: »Bedstemoder, er de nu ovre?« sagde hun, »I, hvad falder Jer dog ind, det vil da allermindst vare to Timer, førend de kommer over«. Børnene vidste allerede, hvad det betød. Eller ogsaa begyndte hun: Tænk Jer nu, at jeg har 77 Lommer, og i hver af dem en Fortælling, af hvad for en Lomme vil I have, at jeg skal fortælle. »Aa, af den tiende!« raabte Børnene. »Naa, af den tiende. I den tiende Lomme er der denne Fortælling: »Der var engang en Fyrste, paa Ovnen havde han

en Børste, paa Børsten sad en Kat, nu kan I selv ta' fat!« Og saa var den Historie ude.

Men værst var det dog, naar Bedstemoder nævnede »Rødhætte«. Det kunde Børnene ikke holde ud, de løb straks ud. Ellers holdt de nok af at bede Bedstemoder blive ved at fortælle, men nu turde de ikke sige et Muk, hvis de da ikke vilde høre deres egne Ord om igen.

Da de nu kendte Bedstemoder og vidste, at Bønner var forgæves, ventede de taalmodigt til Spindetimen.

Først kom gærne Kristla, saa Mila, siden Cilka Kudrna fra Gaarden, og Bětkas og Voršas Veninder; undertiden kom »vor Mo'r« med Manča og Skovridersken, og engang om Ugen tog Kristla den nygifte Anča med, og efter hende kom saa gærne Tomeš.

Førend Kvindfolkene blev rigtig varme og satte sig til Spinderokken, snakkede man en Stund løs om al Slags. Hvis der var hændt noget nyt i Naboskabet, eller én havde hørt noget mærkeligt, saa fortalte hun det, var der en Helligdag, som sattes i Forbindelse med en Folkeskik eller Overtro, saa gav ogsaa dette Anledning til Samtale.

Saadan spurgte Kristla da Aftenen før hellig Mikael Adele, om hun havde faaet sin Strømpe hængt op bag Ruden, for man havde allerede set hellig Mikkel strejfe om i Nabolaget.

»Det gør Bedstemoder for mig, naar jeg gaar i Seng«, sagde Pigebarnet.

»Saa skal Du ikke give hende Din bitte Strømpe, sig til Bedstemoder, at hun laaner Jer en stor«, lo Kristla.

»Nej, det gældes ikke«, sagde Jan, »saa blev vi jo snydte«.

»Aa, Du faar nu alligevel ikke andet end et Ris«, drillede Kristla.

»Den hellige Mikael ved godt, at Bedstemoder endnu har et Ris fra ifjor og, at hun aldrig har pryglet os«, sagde Jan; men Bedstemoder mente alligevel, at mangen Gang kunde nogle gode Klø være tjenlige for ham.

Luciedag kunde Børnene slet ikke lide. Man havde den Tro, at Lucie, en hvid, lang, forviltret Kvindeskikkelse, den Nat spøgede om, og Børnene var bange for, at hun skulde tage dem med, hvis de var uartige. »Frygt er kun Uforstand«, sagde Bedstemoder og holdt ikke af, at Børnene var bange for noget, hun lærte dem altid ingen Ting at frygte uden Guds Vrede; men snakke dem helt fra Overtro, saadan som Fader forstod, naar de begyndte at fortælle ham om Nymfer, onde Aander, Lygtemænd og Ildmennesker, der ofte hoppede foran Mennesker, som et brændende Straabundt, men som man skulde holde sig fra Livet — det kunde hun ikke, for Troen paa dem var altfor rodfæstet hos hende selv. For hende var den

hele Natur levende og fuld af Aander, onde og gode. Hun troede ogsaa paa Helvedes onde Aand, som Gud til Stunder sender ud paa Jorden for at prøve det troende Folk. Hun troede alt det, men hun frygtede ikke, for i sit Hjærte ejede hun en fast, urokkelig Tillid til sin Gud, i hvis Magt den hele Verden, Himmel og Helvede er, og uden hvis Vilje der ikke falder et Haar af et Menneskes Hoved.

Den Tillid søgte hun ogsaa at plante ind i de Unges Hjærter. Da derfor Vorša paa Luciedag begyndte at tale om den hvide Kvinde, stoppede Bedstemoder hende straks og sagde, at Lucie bare var et dumt Opspind. — Bedst af alle forstod dog Mila at tage Børnene. Han sad og skar Slæder, Plove og Vogne ud eller lavede Tjærepinde, og Drengene kunde ikke løsrive sig fra ham. Naar Talen kom over paa noget uhyggeligt, og Vilem trykkede sig angst op ad ham, sagde han: »I skal ikke være bange, for Djævelen slaar man Kors, og mod Spøgelser bruger man en god Kæp og prygler dem sønder og sammen«.

Det kunde Drengene lide, og med Mila turde de selv ved Midnatstide gaa hvorhen det skulde være, og Bedstemoder nikkede til ham og sagde: »Ja, saadan, Mila, en Mand er jo dog en Mand!«

»Ja«, sagde Kristla, »Mila, han er hverken bange for Djævelen eller Forvalteren, og han er meget værre end en Djævel«.

»Naa, siden vi taler om Hr. Forvalteren«, indskød Bedstemoder, »har Du saa endnu Haab om at komme ind paa Gaarden«.

»Nej, jeg tænker, at deraf bliver der nok ingen Ting; man jager efter mig fra to Kanter, og der er slemme Fruentimmer med i Spillet, og de vil nok gøre det af med mig«.

»Saadan maa Du ikke tale, det ordner sig nok, skal Du se«, sagde Kristla bedrøvet.

»Ja, jeg vilde nok ønske det, men jeg ved skam ikke. Forvalterens Datter er rasende gal paa mig, fordi vi spillede hendes Italiener det Puds. Hun gik og spekulerede paa ham, og da siden Fru Fyrstinden sendte ham bort med Ekstrapost, spolerede det jo alt for hende. Hun gaar stadig og siger Forvalteren, at han ikke skal tage mig. Det er den ene, og den anden er Sognefogdens Lucie. Hun havde nu tænkt sig, at jeg skulde være hendes »Konge« »den lange Nat«, og da jeg ikke var villig, er Fogden i daarligt Humør, naar Vorherre lader det grønnes igen, faar jeg nok Lov at synge: »Lund, Lund, hej, grønne Lund, nu er det min Soldaterstund!« og Mila gav sig til at synge, de andre med, kun Kristla stak i at græde.

»Naa, vær nu fornuftig, lille Ven«, trøstede Bedstemoder, »der er langt til Foraaret, hvem ved, hvad Vorherre lader ske«.

Kristla tørrede Taarerne af men var lige mismodig.

»Tænk nu ikke paa det, maaske faar Fader den Sag ordnet«, sagde Mila og satte sig hos hende.

»Men hvorfor kunde Du ikke være Konge uden alle Slags Følger?« spurgte Bedstemoder.

»Ja det er jo sandt nok, Bedstemoder, der er jo de Karle, der gaar efter to og tre Piger, inden de tager til Takke og vælger én, og Pigebørn er der jo ogsaa, som gør ligesaadan. Jeg havde vel ikke været hendes første »Ven« og var maaske heller ikke bleven hendes sidste, men hos os har det aldrig været hørt, at en Karl forlovede sig med to Piger paa engang, og at gaa »Konge« er nu engang ens med at gaa til Alterskamlen«.

»Ja, saa gjorde Du vel Ret i at lade være«, bifaldt Bedstemoder.

»Hvad er ogsaa det, der falder Lucie ind, at hun bare vil have Dig, akkurat, som om der ikke var mange andre Karle her paa Egnen«, sagde Kristla opbragt.

»Vor Fa'r« vilde vel have sagt: Om Smagen kan der ikke disputeres«, lo Bedstemoder.

Før Juledagene skiftede Fortællen og Sang med Raadslagninger om Dejgæltning og Melsort og Smørvægt, Pigerne talte om »Smæltningen« (Bly), men Børnene glædede sig til Julekagerne, til Lysesvømningen, Jesusbarnet og Juleviserne.

XII

Det var god, gammel Skik baade i Møllen, i Jægerhuset og paa den gamle Blegeplads, naar nogen kom paa Juledagen eller anden høj Helligdag, da at give dem at spise og drikke saa meget, de blot vilde og kunde — og var der ingen Gæster kommen, saa var Bedstemoder sikkert gaaet ud paa Korsvejen for at lede nogen op.

Men hvor blev hun dog glad, da hendes Søn, Kaspar, og hendes Brodersøn kom ganske uventet paa Juleaftens Dag fra Olešnice. En hel halv Dag græd hun af Glæde, og hvert andet Øjeblik maatte hun løbe fra Julekagerne ind i Stuen, hvor Gæsterne sad mellem Børnene, for at se paa sin Søn, for at udspørge Brodersønnen, hvad han eller hun nu tog sig for i Olešnice, og flere Gange sagde hun til Børnene: Saadan som Jeres Onkel her ser ud, saadan saa ogsaa Jeres Bedstefader ud, bare hans høje Vækst mangler min Dreng«.

Børnene betragtede Onklen fra alle Sider og var frygtelig glade ved ham, især fordi han svarede saa mildt paa alle deres Spørgsmaal.

Hvert Aar vilde Børnene faste for at faa »den forgyldte Gris« at se, men det naaede de aldrig til. Viljen var god, men Kødet var skrøbeligt.

Juleaften fik de alle deres rigelige Del af

Køkkenets Herligheder, baade Fjerkræet og Kvæget fik Julekage, og efter Aftensmaaltidet tog Bedstemoder en Del af hver Ret, kastede Halvdelen i Bækken og gravede Halvdelen ned under et Træ i Haven, for at Vandet skulde holde sig friskt og sundt og Jorden blive frugtbar, og alle Krummerne samlede hun sammen og kastede i Ilden, for at den ikke skulde »skade«.

Bag Faarestien rystede Bětka Hyldetræet og sagde: »Ryste, ryste Julesne, sig mig lille Hyldetræ, hvor min Kærest er i Læ«, og inde i Stuen smeltede Pigerne Bly og Voks, og Børnene lod smaabitte Lys i Nøddeskaller sejle paa Vandet.

Jan gav i al Hemmelighed et lille Puf til Skaalen, hvor Vandet var, for at det kunde komme i Bevægelse, og Nøddeskallerne, der forestillede Livets Baade, vuggede bort fra Randen ud mod Midten, og saa raabte han glædestraalende: »Se, se, jeg kommer langt frem i Verden!« — »Ak, min kære lille Dreng« sagde Moder stille ved sig selv, »naar Du kommer ind i Livets Strømme mellem Hvirvler og Klipper, og Bølgerne faar Din Skæbnebaad til at gynge, saa vil Du nok tænke med Længsel paa den stille Havn, som Du sejlede ud fra«, og saa skar hun et Lykkeæble over for Drengen, tværs gennem Kærnehuset. Kærnehuset dannede en Stjerne, de tre Straaler var rene, to var ligesom udviskede, de var gnavede afOrm. Hun lagde

Æblet tilside med et Suk og aabnede et andet for Barunka, og da hun igen saa Stjernen formørket, sagde hun ved sig selv: »Saa bliver da hverken den ene eller den anden helt lykkelig!« Hun aabnede endnu for Vilem og Adele, og her var der sunde Stjærner, hver med fine Straaler. »Maaske de bliver lykkelige«, tænkte Moder, men Adele rev hende ud af hendes Tanker ved med klagende Røst at fortælle, at hendes Baad ikke vilde flyde fra Bredden, og at Lyset allerede var ved at brænde ud.

»Mit gaar ogsaa ud og er heller ikke kommen langt«, sagde Vilem.

Nu var der igen én, der stødte til Karret, Vandet vuggede voldsomt, og Baadene midt paa Søen gik under.

»Se, se, I dør før os«, raabte Adele og Vilem.

»Det er ogsaa ligemeget, naar vi bare har været langt ude«, svarede Barunka, og Jan var enig med hende. Men Moder saa bedrøvet paa alle de slukkede Lys, og en Forudanelse greb hendes Sind — maaske var dog denne uskyldige Børneleg et Bud om deres Fremtids Skæbne.

»Bringer Jesusbarnet os noget?« spurgte Børnene hemmeligt Bedstemoder, da man havde rømmet af Bordet.

»Ja, det ved jeg ikke, hør efter, naar det tager til at ringe«, sagde Bedstemoder. De

mindste stillede sig ved Vinduet, for de mente, at Jesusbarnet maatte komme forbi Ruderne, og at de kunde høre ham.

»I ved nok ikke«, fortalte Bedstemoder, at Jesusbarnet kan man hverken se eller høre. Jesusbarnet sidder i Himlen paa en lysende Trone og sender Gaver til de gode Børn med Engle, der bringer dem paa Guldskyer. Men I hører ingenting uden Klokkernes Spil.

Børnene saa ud af Vinduet, medens de gudfrygtig lyttede til Bedstemoder. I dette Øjeblik glimtede et klart Skin henne ved Ruderne, og udenfor klang Klokker. Børnene foldede Hænderne, Adele hviskede ganske stille: »Bedstemoder, det lyse, det var Jesusbarnet, ikke sandt?« Bedstemoder nikkede med Hovedet, og Moder kom ind i Stuen og fortalte Børnene, at inde i Bedstemoders Stue havde Jesusbarnet været med Gaver. Det kan nok være, der blev en Jagt hen mod Døren og en Glæde, da de saa det oplyste, smykkede Træ og under det de dejlige Gaver.

Bedstemoder var egentlig ikke vant til den Skik, mellem Smaafolk var den ikke i Brug, men hun blev straks indtaget i den; længe før Jul huskede hun paa det Træ, og hun hjalp Datteren med at pynte det.

»I Nise og Kladsko har de det overalt, kan Du ikke huske, Kaspar? Du var dog allerede en velvoksen Gut, da vi boede der«, sagde

Bedstemoder til Sønnen, medens hun lod Børnene glæde sig over Gaverne og selv satte sig hen til sin Kaspar ved Ovnen.

»Jo, huske det kan jeg da godt, det er en smuk Skik, og Teresa har gjort vel i at indføre den, det vil engang blive et dejligt Minde for Børnene, naar de kommer ud i Livets Besvær. Det er den Dag, man helst husker paa ude i det fremmede, jeg har selv prøvet det nogle Aar, da jeg var ude i Verden. Jeg havde det jo godt nok hos mine Mestre, men jeg tænkte dog altid: Hellere sad jeg hjemme hos Moder og spiste Grød med Honning, Kringler med Birkes og Krydderærter, al den gode Mad, jeg her faar, gav jeg gærne istedetfor«.

»Ja, det var vores Spise«, lo Bedstemoder fornøjet og nikkede med Hovedet, »men Du glemte da forresten Pæremosen«.

»Det er sandt nok, men den har jeg aldrig holdt synderlig af — men der var noget andet, jeg huskede paa, som vi alle holdt meget af at høre«.

»Ja, jeg ved nok, hvad Du mener — Hyrdeviserne; men dem har vi ogsaa her, vent lidt, saa skal Du høre«, og Bedstemoder havde næppe talt ud, før de lige under Vinduerne hørte et Hyrdehorn. Først blæste de Melodien paa Hornet, og saa sang de: »Stat op, stat op, I Hyrder gæve, nyt vil vi for Jer kvæde, en Frelser er os født idag i Bethlehem, i Kvægets Fold«. —

»Ja, Du har Ret, Kaspar, hørte jeg ikke den Sang, saa vilde Guds Højtid ikke være mig saa kær«, sagde Bedstemoder og lyttede med inderlig Glæde. Og saa gik hun ud og gav Hyrderne rigeligt at spise og drikke.

Paa Stefansdag gik Drengene paa Julesyngning til Møllen og Skovridergaarden; hvis de ikke var komne, vilde »vor Mo'r« vist have tænkt, at Loftet var styrtet ned i Hovedet paa dem, og hun vilde selv være gaaet til »den gamle Blegeplads«. Bertik og Frantik kom ogsaa til Gengæld ned til dem og sang Juleviser.

Julehelligdagene fløj forbi, og Børnene vidste, at nu kom snart Hellig tre Konger, og saa skrev Læreren »de tre Konger« paa Døren og sang en Vise — og efter Hellig tre Konger fejrede Spinderskerne »den lange Nat«. Sandt nok, paa »den gamle Blegeplads« og i Møllen gik det ikke til som i Landsbyen, hvor der var samlet saa mange unge Folk, dér havde de Dronning og Konge, og dér var Musik. Men paa »den gamle Blegeplads« fik de et godt Aftensmaaltid, Spinderskerne kom sammen, sang Viser, spiste, drak, og naar Liren lød muntert bag Døren, saa begyndte Pigerne at danse. Og baade Tomeš, »vor Fa'r« og Skovrideren kom og ogsaa nogle andre, og saa kom der rigtig Dans i Stand. Køkkenet var rigtignok brolagt med Mursten, men det brød Pigerne

sig ikke det ringeste om, og de, der vilde skaane deres Sko, dansede paa de bare Fødder.

»Naa, hvad siger vi, Bedstemoder, skulde vi to ikke ud og lufte de gamle Skøder i Dansens Fryd? sagde »vor Fa'r«, der kom fra Stuen, hvor de ældre sad, ud i Køkkenet til de dansende, hvor ogsaa Bedstemoder var for at se efter »Smaafolket«, der tumlede midt imellem de dansende Par med Sultan og Tyrl.

»Ak, kære, der var Tider, hvor jeg ikke brød mig om, at Fødderne var blodige, naar jeg blot kunde faa danset. Naar jeg kom paa Gæstgivergaarden eller om Sommeren i Laden raabte alle Karlene: »Hej, der er Madlena, spil op til Kalamajka!« Ja, det kan nok være, at Madlena, hun dansede. Men nu, Du min kære Gud, nu er jeg som Dampen over en Keddel«.

»Sikke noget Snak, I er jo som en Vagtel, Bedstemoder; vi to maatte da godt kunne slide en Vals sammen«, mente »vor Fa'r«.

»Se, her er der en lille Danserske, »vor Fa'r«, hun kan dreje sig rundt som en Ten«, lo Bedstemoder og tog Tomeš unge Kone ved Haanden, der lige havde staaet foran »vor Fa'r« og hørt paa deres Samtale.

Muntert tog den unge Kone »vor Fa'r« ved Haanden og sagde til Kudrna, at han skulde spille den første Melodi lidt langsommere. Kudrna, der i den ene Haand holdt et Stykke Hjorteskank, som han engang imellem nappede

en Bid af, lod en Vise løbe af, og »vor Fa'r« maatte nu med eller mod sin Vilje ud i Dansen, og de unge klappede i Hænderne, saa Koner og Mødre kom ud fra Stuen for at se, hvad der gik for sig. Ikke saa snart var de der, før Tomeš førte Møllerkonen til Dans, og »vor Fa'r«, der engang var i Bevægelse, førte Husets Værtinde ud i Hvirvlen, og saadan hoppede de Ældre ogsaa med for en Stund, og Bedstemoder lo ordentlig af »vor Fa'r«.

— Og næppe var »den lange Nat« fejret, saa var der Fest igen paa Møllen; der blev slagtet Gris og kogt Melklumper med Smør, og ved den Lejlighed maatte de gode Venner fra »den gamle Blegeplads« og Hr. Skovrideren være med, »vor Fa'r« sendte Slæde efter dem. Senere var der Gilde hos Skovriderens og tilsidst hos Prošeks.

Og saa kom de da ogsaa en Dag med »Dorota«. Kong Diocletian var Kudrnas Vaclav, Jomfru Dorota var hans Søster Lida, saa var der to Hofmænd, Dommere, en Bøddel og hans Knægte, altsammen Drenge fra Žernov. Rakkerknægtene og Hoffolkene bar Punge for at opsamle Gaver. Foran Prošeks Hus var der en lang Glidebane, der gjorde de Herrer Skuespillere sædvanlig Holdt og gled en Smule. Jomfru Dorota saa paa dem med rasende Blikke, rystende af Kulde. Hun sagde Gang paa Gang til dem, at nu skulde de gaa, men hendes

Stemme kunde slet ikke høres i al den Hurlumhej, og hun maatte mange Gange være Vidne til, at de dængede hverandre over med Sne, naar en havde spændt Ben for en anden paa Glidebanen. Omsider gik de da ind i Huset, hvor Hundene modtog dem med en stormægtig Gøen, men Børnene med Fryd. Foran Ovnen ordnede de Tøjet og satte Taskerne fra sig. Det var en yderst enkel Maskerade, det hele. Jomfru Dorota havde Broderens lange Støvler paa og over sin egen Kjole en hvid Molls, som hun havde faaet til Laans af Manča, om Halsen Koraller, i Stedet for Slør sin Moders hvide Tørklæde og oven paa det en Papirskrone. Drengene havde over deres Tøj hvide Skjorter, om Livet brogede Skærf og Papirshatte paa Hovedet. Diokletian havde ogsaa en Krone, og en Kappe hang ham ned over Skuldrene, det var hans Moders blommede Søndagsskørt, som hun af sær Velvilje havde laant ham. Da man havde varmet sig en Smule, stillede man sig op midt i Stuen og gav sig til at opføre den store Forestilling. Børnene saa den hvert evige Aar, men alligevel holdt de frygtelig af den.

Da nu Kong Diocletian, den Hedning, havde dømt den kristne Jomfru Dorota til at lide Døden for Bøddelens Haand, greb Rakkerknægtene hende under Armene og førte hende til Blokken, hvor Bøddelen ventede paa hende

med draget Sværd og med truende Pathos udtalte: »Jomfru Dorota, knæl! Vær ikke ræd for min Kniv! Bøj Dit Hoved helteligt! Jeg hugger af det mesterligt!« Jomfru Dorota knæler, bøjer sit Hoved, Bøddelen hugger Kronen af, og Rakkerknægten slæber hende bort. Saa bukker de alle for Forsamlingen, Jomfru Dorota sætter paany Kronen paa Hovedet og stiller sig hen ved Døren i Krogen.

»Nej, se bare, hvor de Børn kan deres Ting smukt, saa det er en hel Fornøjelse at høre paa!« siger Vorša.

Bedstemoder roser dem ogsaa i høje Toner, og rigelig betænkte tumler hele Skaren ud af Døren. Bag om Bygningen giver de sig til at undersøge, hvad de har faaet, Kongen uddeler straks Fødevarerne, men Pengene stikker han i sin egen Lomme, fordi han som Direktør for det hele Foretagende alene har Ret til dem og ogsaa har taget alle Udgifter og alt Ansvar paa sin Kappe. Efter denne retfærdige Fordeling begiver Skuespillerne sig til Riesenburg.

Prošeks Børn indprænteede sig nogle Dage i Rad Deklamationerne, og opførte saa »Dorota« selv. Kun Moder kunde ikke faa i sit Hoved, hvordan nogen kunde bryde sig om den Slags meningsløs Dumhed.

— Og saa var det da igen den sidste Uge før Faste. Fastelavnssøndag kom inde fra Køb-

staden en dejlig Kane; paa Hestene var der Bjælder, der klang saa klart og lifligt derude i Gaarden, hvor de jog ind, at Kragen, Prošeks trofaste Vintergæst, hurtig fløj hen i Rønnebærtræet, og Spurvene og Hønsene i højeste Forundring saa paa Spandet og tænkte ved sig selv: »Pokker maa vide, hvad det er for en Indretning!« Det var Indbydelse fra Købstaden, om den ganske Familje Prošek vilde komme til Fastelavnsgilde hos Stanicky. Men Bedstemoder vilde aldrig med, hun sagde: »Hvad skal jeg dog der? Nej, lad mig blive hjemme, jeg passer ikke derinde mellem alle de fine Herrer«.

Stanickys var venlige, jævne Folk, men det var en Gæstgivergaard, der kom al Slags fint Folk fra flere Mil omkring, og det var ikke noget Selskab for den beskedne Bedstemoder. — Naar Børnene hen paa Aftenen kom hjem, fortalte de Bedstemoder alt, hvad de havde faaet af godt, havde nogle Lækkerier med til hende, talte om den raske Musik, som de havde hørt, og fortalte, hvem der havde været der.

»Og kan Du gætte, hvem vi saa derinde?« sagde Jan.

»Naa, hvem da?« spurgte Bedstemoder.

Købmand Vlach, ham, der kommer hos os og altid giver os Figener. Men Du kunde ikke have kendt ham igen, han var slet ikke saa

skiden i Tøjet som naar han kommer her, han var klædt paa som en forskrækkelig fornem én og havde Guldkæde i sit Ur«.

»Ja, den, der har for meget, han kan jo ødsle«, sagde Bedstemoder, »men«, lagde hun til, »I gaar da heller ikke ud til fremmede i det Tøj, som I roder i herhjemme, det skylder et Menneske sin Næste og sig selv at gaa rent og ordentlig klædt«.

»Men han maa vist være meget rig, ikke sandt? mente Børnene.

»Jeg ved ikke, jeg har aldrig været i hans Kiste, men det er jo meget muligt; han forstaar sig godt paa at handle«.

Den sidste Dag i Fastelavnsugen kom der igen Masker med stort Staahej. I Spidsen gik selve Fastelavnskongen, han var ganske behængt med Ærtehalm, saa han var lodden som en Bjørn. I hvert Hus trak man et Straa af ham og opbevarede. Den Stump Ærtehalm fra Fastelavn lagde man i Reden til Gæssene, naar de rugede, for saa sad de villigere.

Fastelavn var længst bag Sne og Slud og med den alle Vinterglæderne. Bedstemoder sang blot Passionssalmer ved Rokken, og naar Børnene kom hen til hende, fortalte hun dem om Vorherre Jesus Kristus Historie, og første Søndag i Fasten tog hun Sørgedragt paa. Dagene blev længere og Solen varmere, en lun Vind kælede Sneen bort paa Bjærgaasene. Hønsene,

der havde faaet Humøret igen, kaglede i Gaarden, og Husmødrene snakkede om Rugeæg og om Linsaaning, naar de kom sammen, Bønderne trak Plove og Harver frem. Naar Skovrideren vilde fra den modsatte Side af Floden lige over til »den gamle »Blegeplads«, kunde han ikke længer komme over, Isen revnede, og Stykke paa Stykke anbefalede sig, som »vor Fa'r sagde, naar han om Morgenen gik op for at se til Slusen og slog en Passiar af med Bedstemoder udfor Prošeks.

Den sorte Søndag gik, Venskabssøndag og Dominica oculi med, og den femte Søndag, Dødssøndag, glædede Børnene sig. »Idag skal vi bære Døden ud«, og Pigebørnene føjede til: »Idag er det vor Visedag!« Bedstemoder havde lavet Adele en Krans af udpustede Æg, som hun havde samlet til i flere Dage, hun trak Æggene paa' en Snor og viklede røde Baand omkring dem, for at det kunde blive rigtig smukt.

Ud paa Eftermiddagen samledes alle Pigerne i Møllen, hvor man pyntede »Døden« ud. Cilka lavede en Halmkrop, og hver af Pigerne gav den noget af sit Tøj paa, for jo smukkere Mařena (Døden) var smykket, des større Ære. Da den var udpyntet, tog to af Pigebørnene den under Armene, de andre flokkede sig Parvis efter dem, svingede Æggekransene og sang: »Vi bærer Døden af By, henter ungt Aar, grønt Aar

paany!« medens de gik fra Møllen op til Dammen. De voksne Karle fulgte efter lidt paa Afstand, og Drengene sprang om Toget i vilter Kaadhed og vilde rive Huen af Døden, men Pigebørnene forsvarede den.

Da de var komne til Dammen, fik de i en Fart Mařena klædt nøgen, og med stort Hallo hev de Straakroppen i Vandet. Saa samledes Piger og Drenge og sang sammen: »Døden flyder paa Vande, nyt Aar kommer til Lande med røde Æg og gule, smørrede Kager«. Saa sang Pigerne alene: »Sommer, Sommer, Sommer! hvor har Du været saalænge? — Ved Kilden, ved Floden, vasket Haanden og Foden. Viol og Rose med Lilje hvid blomstre rét aldrig nogen Tid, førend Vorherre gør Luften blid.« Og Drengene gav til Svar: »Hellig Peter saa from sender en Flaske med Rom, glade vil vi den tømme og Peter og Himlen berømme«.

»Naa kom saa I gode Visesyngere,« raabte Fru Prošek, der ude i Gaarden hørte paa Ungdommens Sang, »kom her, Vin giver vi ikke, men lidt skal I lige godt faa at muntre Jer op med«.

Hele Flokken med Husets Pigebørn i Spidsen gik ind i Stuen, og Kristla og de andre gik efter, syngende og glade.

Palmesøndag ganske tidlig løb Barunka ned til Floden for at plukke Pilerakler, de blomstrede allerede, »akkurat, som om de vidste, at

de behøvedes paa den Dag«, tænkte den lille Pige.

Da hun med Bedstemoder gik til Højmesse i Kirken, bar hver en hel Haandfuld til Indvielse.

Askeonsdag, da Bedstemoder spandt Rokken tom og bar den op paa Loftet, sukkede Adele: »Aa, skal Rokken paa Loftet, nu skal Bedstemoder bare spinde paa Haandten«. »Giver Vorherre Frist til næste Vinter, saa skal vi nok faa den Spinderok ned igen«, sagde Bedstemoder.

Skærtorsdag vidste Børnene, at de ikke fik andet at spise end Jødekager og Honning. Paa »den gamle Blegeplads« havde de ikke Bier, men »vor Fa'r« sendte altid en Bikage fuld af Honning, naar han tømte sine Stader. »Vor Fa'r« var Biavler og havde mange Stader; han havde ogsaa lovet Prošeks at give dem en Sværm, naar han fik en, for han havde ofte hørt af Bedstemoder, at hun ikke ønskede sig noget højere end Bistader, det var saa muntert for en, naar man saa Bierne den hele Dag flyve fra Kube til Kube under flittigt Arbejde.

»Barunka, Barunka, staa op, Solen skinner snart!« vækkede Bedstemoder sin Datterdatter paa Langfredag og bankede hende let paa Panden. Barunka sov saa let, hun var straks vaagen, og da hun saa Bedstemoders Skikkelse ved Sengen, huskede hun paa, at hun om Aftenen

havde bedt hende om at blive vækket til Morgenbøn. Hun sprang op, kastede Skørt og Kjole paa og gik med Bedstemoder. Vorša og Bětka blev ogsaa vækkede. »Børnene skal I bare lade sove, de forstaar det endnu ikke, vi vil bede for dem«, sagde Bedstemoder.

Saa snart Dørene i Forstuen gik, gav straks Fjerkræet og Smaakvæget Lyd fra sig, og Hundene kom frem af deres Skur. Bedstemoder skød dem venligt til Side og sagde til dem alle: »Vær nu taalmodige, til vi har bedt.«

Da Barunka paa Bedstemoders Opfordring havde vasket sig i Floden, gik de op paa Aasen for at bede »9 Fadervor og Ave Maria'er, for at Gud det ganske Aar kunde skænke dem et rent Legeme«. Gamle Bedstemoder knælede, gudfrygtig foldede hun de rynkede Hænder over Brystet, hendes fredsæle Øje rettedes tillidsfuldt mod den rosenrøde Himmelstribe, der i Øst forkyndte Solens Opgang. Barunka knælede ved hendes Side, frisk og rosenfarvet som en Blomsterknop. Hun bad ogsaa en Stund alvorligt, men saa strejfede hendes klare, glade Øjne fra Solopgangen over Skov og Enge og Aase. De døsige Flodbølger flød langsomt og førte stadig Is og Sneknolde med, i Kløfterne laa endnu hvid Sne, men hist og her spirede det grønne Græs, tidlige Gaaseurter blomstrede. Træer og Buske knoppedes, Naturen var ved at vaagne til et nyt, herligt Liv.

Den røde Stribe bredte sig ud over Himlen, omme bag Bjærgene skød Guldstraaler højere og højere op forgyldende Træernes Kroner, til sluttelig Solen i sin Pragt kom til Syne og gød sit Lys ud over den hele Bjærgskraaning. Den anden Aas laa endnu i Halvmørke, over Dammen faldt Taagen tættere og tættere, og hinsides dens Vand saa de paa Bakken ved Savmøllen Savskærerens Kvinder knæle.

»Se dog bare, Bedstemoder, hvor dejligt Solen staar op!« sagde Barunka helt fordydet i Beskuelse, om vi nu havde knælet paa Sněžkas Tinde!«

»Naar Du beder inderligt til Gud, saa er han overalt til Stede, hele Vorherres Jord er skøn«, sagde Bedstemoder, slog et Kors og rejste sig fra Jorden.

Da de saa sig om, fik de Øje paa Viktoria hun sad lænet til et Træ lidt højere oppe paa Aasen. Det krusede Haar, fugtigt af Dug, hang vildt om Ansigtet, Kjolen var forreven, Halsen blottet, de sorte Øjne, der flammede med vild Ild, var rettede mod Solen, i Haanden holdt hun en fuldt udsprungen Avrikkel. Hun syntes ikke at se Bedstemoder.

»Hvor mon den Stakkel nu har flakket om?« sagde den gamle Kone medlidende.

»Men se, hvor mon hun har fundet den Avrikkel allerede?«

»Et Sted oppe i Skoven, hun vandrer jo rundt i hver Krog«.

»Jeg vil bede hende om den«, sagde den lille Pige og sprang op ad Aasen. Nu vaagnede Viktoria af sin Tankedrøm og skyndte sig bort, men Barunka raabte efter hende: »Aa, Viktoria, giv mig dog den Blomst!« Hun stansede, og med Øjnene mod Jorden rakte hun hende Avriklen. Men saa fór hun sammen, og som en Pil fløj hun ned ad Aasen. Barunka løb hen til Bedstemoder.

»Det er længe siden, hun har været hos os efter Føde«, sagde Bedstemoder.

»Nej, igaar, medens Du var i Kirke, kom hun til os, Moder gav hende Brød og Kager«, fortalte Barunka.

»Nu bliver det da igen bedre for den Stakkel, nu, det lakker mod Sommer; men Gud ved hvordan, for det er ligesom hun slet ikke kunde føle. Den hele Vinter gaar hun i en ussel, tynd Kjole og barfodet, og de blodige Spor staar efter hende i Sneen, og for hende er det hele som ingen Ting. Hvor gærne vilde ikke Skovridersken hver Dag give hende noget varmt at spise, men hun tager ingen Ting uden en Smule Brød og Bagværk. Den stakkels Skabning!«

»Der er vel ikke saa koldt i den Hule, Bedstemoder, ellers søgte Viktoria nok andet

Steds hen, vi har jo saa tidt bedt hende komme ned til os«.

»Gud raader vel for hende, han sender jo sine Skytsengle til Børn for at vogte dem for alt ondt, og Viktoria er jo ogsaa saadan et stakkels Barn«, sagde Bedstemoder.

Bjærgkapellet i Žernov sendte sine Klokketoner ud — og den Dag løb Jan og Vilem om i Haven med Skralder og skraldede, lige til de havde jaget alle Spurvene bort fra Taget. Ud paa Eftermiddagen gik Bedstemoder med alle Børnene til Købstaden for at se Herrens Grav, og paa Vejen gik de ind for at faa »vor Mo'r« og Manča med. »Vor Mo'r« førte straks Bedstemoder ind i Spisekammeret og viste hende en hel Skaal fuld af farvede Æg, en lang Række Smørkager og et fedt lille Lam. Hver af Børnene fik et Stykke Kage men Bedstemoder ingen Ting, »vor Mo'r« vidste, at den gamle Kone fra Skærtorsdag Frokost til Opstandelsesnatten intet tog i Munden. Hun selv fastede ogsaa om Fredagen, men saa stræng en Faste som Bedstemoder kunde hun ikke udholde.

»Enhver maa jo handle efter sin Samvittighed, »vor Mo'r«, jeg mener nu, at er det Faste, saa skal der vel ogsaa fastes«.

Hun saa »vor Mo'rs« Køkkenherligheder nøjere efter, roste et og andet og føjede saa til: »Vi begynder først i Morgen paa at bage, alt er i Orden, Dagen i Dag er ene viet Bøn

og Kirkegang«. Saadan var det nu Skik hos Prošeks, for Bedstemoders Ord gjaldt noget. —

Men paa Paaskelørdag var der paa »den gamle Blegeplads« fra den gryende Morgen som paa Pragerbroen, i Stuen, i Køkkenet, i Gaarden, ved Ovnen, overalt var travle Hænder paa Færde, og ligegyldig hvem af Kvinderne, Børnene vendte sig til, hos dem alle fik de at vide, at Hovedet snurrede rundt for dem, og Barunka havde saa meget at gøre, at hun glemte det ene for det andet. Men ved Aftenstide var da ogsaa alt i Huset i Orden og parat, og Bedstemoder med Barunka og Moder gik til Opstandelsesgudstjeneste.

Da de nu sad i den oplyste, menneskefyldte Kirke, og fra alle Læber Raabet rungede: Jesus af Nazareth, den korsfæstede, er opstanden! Halleluja! — da følte den lille Pige sig baaren af en mægtig Følelse, hendes Bryst svulmede, hun maatte ud, ud i det brede frie, hvor hun kunde raabe sin uudsigelige Jubel ud, der bølgede i hendes Sind.

Hele Aftenen havde hun det saa vidunderligt godt, og da hun sagde Bedstemoder »god Nat«, tog hun hende om Halsen og brast i Graad.

»Hvad er der ivejen, hvorfor græder Du?« spurgte Bedstemoder.

»Ingenting, ingenting, Bedstemoder, jeg er saa glad, saa jeg maa græde!« svarede Barunka.

Og den gamle Kone bøjede sig, kyssede sit Barnebarn paa Panden og klappede dets Kinder uden at sige et Ord. — Hun kendte sin Barunka! —

XIII

Foraaret kom med Stormskridt, Folk arbejdede allerede i Mark og Ager, oppe paa Aasen laa Firben og Slanger og varmede sig, saa Børnene stadig blev angst, naar de gik til Skovs for at finde Violer og Liljekonvaller; men Bedstemoder sagde, at de ikke skulde være bange, ti før den hellige Georg var intet Dyr giftigt, saa at de godt kunde tage Krybet i Hænderne, »men siden hen, naar Solen staar højt, saa er der Gift i dem«, forklarede hun. Paa Engen bagom Dammen blomstrede Engblommer og Ranunkler, og Skrænten blaanede af Simmer, og Avriklerne gav Gyldenstænk imellem. Børnene samlede unge Lindeblade til Suppen og bragte Gæssene Brændenælder, og naar Bedstemoder kom ind i Stalden, lovede hun Koen, at nu skulde den snart komme paa Enggræs. Træerne klædtes hastigt i lyse Løvdragter, Myggene spillede muntert i Luften, Lærken svang sig højt op, Børnene hørte den, men de saa kun yderst sjældent den lille Sangfugl, Gøgen hørte de ogsaa, og de raabte ind i

Skoven til den: »Gøg, sig os, Du lille Gøg, hvor længe skal vi leve?« Sommetider kukkede den, men til andre Tider tav den stille, og saa blev Adele helt forbitret og sagde, at det var med Vilje. Drengene lærte Adele at skære Pilefløjter, og naar saa Fløjten alligevel ikke vilde give Lyd, saa sagde de, at det var bare, fordi hun ikke havde sagt de rette Trylleord. »Aa, I Tøse forstaar ikke engang at lave en Fløjte«, haanede Jan.

»Det er heller ikke vores Arbejde — men Du kan ikke lave saadan en Hat«, sagde Barunka og viste sine Brødre en Hat af Elleblade pyntet med en Dusk Gaaseurter, som var stukket fast med Fyrrenaale.

»Hm, er det det, Du kalder Kunst?« sagde Drengen og slog med Nakken.

»Ikke for mig, men for Dig«, gav Barunka til Svar og gav sig til at lave en Kjole til Hatten og en Dukke af Hyldemarv.

Men Jan lagde Hyldepinden paa sit Knæ og sagde til Adele:

»Pas nu paa og se efter, hvordan jeg laver den Fløjte«; og saa begyndte han at hule ud og snakke dertil:

»Hul Dig ud, min Fløjte! hvis Du ikke huler Dig, bliver det en ilde Leg, Dig for Fyrsten melder jeg, han skal gi' Dig Smæk, ta' Dit Stivsind væk. En og to og tre, en Kniv Du faar at se, ind jeg skær' — o, ve!

ta'r Dig Sjælen ud, gør Dig glat og hul, saa Du synger som en Fugl!«

Fløjten var udhulet, fiks og færdig og gav god Tone. Men Vilem mente, at den langtfra havde saa smuk en Tone som Vaclavs Hyrdefløjte, han var ked af Fløjter og lavede sig hellere en Vogn af Vidjer, spændte sig selv for og løb afsted over Engen med Hundene efter sig. Barunka gav Søsteren sin Hyldedukke og sagde: »Nu skulde Du selv lære Dig at lave saadan en; hvem, tror Du, vil lege med Dig. naar vi begynder at gaa i Skole? Saa bliver Du alene«.

»Bedstemoder bliver her!« svarede den lille med en Mine, hvori man kunde læse, at Ensomhed var hende lidet kær, men naar Bedstemoder bare blev, saa blev alt.

I det samme kom Mølleren forbi, han gav Barunka et Brev og sagde: »Løb ind med det til Din Moder, sig til hende, at Mølledrengen var i Købstaden, og at de gav ham det Brev paa Posthuset«.

»Aa, det er fra Fader!« jublede Børnene og løb ind i Huset. Med glædestraalende Ansigt læste Fru Prošek Brevet og fortalte dem alle, at Fader vilde komme midt i Maj og Fyrstinden med.

»Hvor mange Gange kan vi endnu sove?« spurgte Adele.

»Omtrent fyrretyve Gange«, sagde Barunka.

»Aa, det er rigtignok meget længe«, klagede den lille.

»Ved Du hvad«, raadede Vilem, »jeg slaar 40 Streger paa min Dør, og hver Gang jeg staar op om Morgenen, visker jeg én ud«.

»Ja, gør Du det, saa skal Du bare se, hvor Tiden løber«, lo hans Moder.

Hr. Mølleren kom en Dag fra Dammen og standsede ved Prošeks. Hans Ansigt var bekymret, han kneb ikke Øjnene sammen og blinkede ikke, sin Daase holdt han i Haanden, men han drejede den ikke.

»Nu skal I høre nyt, Folk!« sagde han, ligesom han kom ind i Stuen.

»Hvad er der sket?« spurgte Bedstemoder og Fru Prošek paa engang, da de saa, at det ikke var med Hr. Mølleren som sædvanlig.

»Vi faar Bjærgvandet herned«.

»Gud forskaane os for at faa det pludseligt og voldsomt!« sagde Bedstemoder forskrækket.

Ja, jeg er bange for det«, sagde Mølleren, nu har vi allerede i flere Dage haft Søndenvinde, og det har staaet med hæftige Regnskyl i Bjærgene, efter hvad Melbønderne deroppe siger; alle Bækkene skal være opsvulmede, og Sneen tør i rivende Fart. Jeg tænker, vi faar det mindre hyggeligt i Aar. Nu gaar jeg hurtigt hjem og rømmer alt af Vejen for den slemme Gæst. Jeg vilde ogsaa raade Jer til at træffe Forberedelser, Forsigtighed kan aldrig skade.

Ud paa Eftermiddagen kommer jeg igen for at se efter. Pas paa, om Vandet ikke stiger — men I smaa Bajadser, hold Jer væk fra Floden«, føjede »vor Fa'r« til, kneb Adele i Kinden og gik bort.

Bedstemoder gik hen og saa paa Dammen, paa dens Bredder var Diger af Egetræ, mellem hvis Planker Bregnerne voksede. Paa Egetømret kunde Bedstemoder se, hvordan Vandet steg, de underste Bregneblade var allerede under Vand. Vedstykker, Græstørv og store Trægrene sejlede afsted paa den iltre Strøm gennem Dammen. Bekymret vendte Bedstemoder hjem.

Naar Isen gik, kunde det mangen Gang hændes, at Isflagerne taarnede sig op, saa Floden flød over i Mølleløbet, og Huset blev omflydt af Vand; man frygtede altid derfor, naar Isgangen begyndte, Møllersvendene gik stadig paa Vagt for om muligt at hindre Skaden ved at rive Isflagerne fra hverandre, efterhaanden som de kom. Men mod Bjærgvandet var der slet ingen Ting at stille op. Som paa en vild Hest jog det ned fra Bjærgene og rev alt med, der stod ivejen, sønderbrød Diger og Bredder, væltede Træer og Huse og det med saadan en Fart, at Folk ikke fik Tid til at besinde sig. Derfor raadede ogsaa den erfarne Bedstemoder til at træffe Forberedelser og flytte alt fra Stuerne op paa Loftet, hvad man ogsaa straks gjorde.

Alt imedens kom Hr. Skovrideren, der paa sin Gang forbi Savmøllen havde hørt, at der kom meget Vand, og selv havde set den hidsige Stigning.

»De Børn er Jer bare til Besvær, om noget skulde komme paa, lad mig hellere tage dem med op i Skoven«, og man modtog med Glæde hans Tilbud. Man ordnede, ryddede til Side, Fjerkræet blev gennet af Vejen paa Aasen. Den brogede Ko blev ført op til Jægergaarden.

»Og I skal gaa med Børnene, for at Skovriderkonen ikke skal være ene om alt Besværet«, sagde Bedstemoder til sin Datter og Bětka, da alt var i Orden. »Jeg bliver her med Vorša. Skulde Vandet komme ind i Stuen, saa gaar vi op paa Loftet. Og Gud bevarer os jo nok for en saadan Ulykke, at Vandet baade skulde tage Huset og os med sig — saa lavt som Møllen ligger jo ikke vort Hus, de Stakler er værre farne«.

Længe vilde Fru Prošek ikke gaa ind paa den Ordning, at hendes Mòder skulde blive ene tilbage, men da der ikke var noget at stille op, maatte hun gaa. »Bare Hundene nu ikke kommer bort«, sagde hun bekymret.

»Vær blot ikke bange, de Fyre ved godt, hvor der er Frelse, de viger ikke fra os«.

Og Hundene gik da ogsaa lige i Skørterne paa Bedstemoder, og da hun satte sig med sin Ten hen ved Vinduet, hvorfra hun kunde se ud

over Floden, lagde de sig ved hendes Fødder. Vorša, der var vant til en ustanselig Skuren og Vasken og Skrubben, gav sig til at rense ud i de tomme Hønsehuse for dog at gøre noget uden at tænke paa, at om en Time var de maaske fulde af Vand og Mudder.

Det mørknede — Vandet steg og steg, det var knap nok, at Mølleløbets Seng havde Rum for det, Engen bag om Dammen stod allerede under Vand, og der, hvor Pilebuskadset ikke hindrede Udsigten, kunde Bedstemoder se Vandets Vuggen og Duven, skøndt Huset laa lavt, og Bredderne var ret høje. Hun lagde Tenen fra sig, foldede Hænderne og begyndte at bede. Vorša kom ogsaa ind i Stuen. »Vandet, det suser, saa det rigtig er fælt for en at høre paa, al Slags Dyr og Smaakræ er skjult, ret som om de følte, at der er noget ondt i Vente — der er ikke en Spurv at se«. Og hun gned febrilsk Støvet af Bænken.

I det samme hørtes Hestetrampen, paa Stien fra Dammen kom en Rytter sættende, han holdt Hesten an ved Huset og raabte: »Søg Ly, Vandet kommer!« — og saa jog han videre i Galop til Møllen, fra Møllen til Købstaden.

»Gud være med os, det maa være slemt deroppe, de sender Bud«, sagde Bedstemoder og blegnede. Men alligevel sagde hun til Vorša, at hun slet ikke skulde være bange, og endnu en Gang gik hun ud for at se, om ogsaa alt

var i Sikkerhed, og om Vandet endnu holdt sig i sit Leje. Ved Floden traf hun »vor Fa'r«. Han havde Støvler helt op over Knæerne, og han viste Bedstemoder, hvor Vandet allerede strømmede over Flodens og Mølleløbets Bredder.

Nu kom ogsaa Mila og Kudrna og tilbød Bedstemoder deres Hjælp, for at hun ikke skulde være alene i Huset, men Bedstemoder sendte Kudrna hjem: »I har Børn, og skulde Vorherre sende os nogen Ulykke paa, saa vilde jeg jo være Skyld i, at den ogsaa kom over Jer, om jeg beholdt Jer her. Skal nogen blive her, saa lad Mila, han kan bedre, og oppe i Værtshuset har de ikke Brug for ham, der er ingen Fare, det højeste skulde da være, at Vandet kunde komme ind i Stalden«. Saa skiltes man da.

Ved Midnatstide var Huset ganske omgivet af Vand, paa Žernoveraasene gik Folk med Lygter, Hr. Skovrideren kom ogsaa hen mod Huset, og da han kunde tænke, at Bedstemoder ikke sov, raabte han og fløjtede for at faa at vide, hvordan det stod. Mila svarede ham fra Vinduet i Stueboligen, at han vaagede, saa Fru Prošek ikke skulde være bange for sin Moders Skyld, hvorpaa Skovrideren fjærnede sig. Om Morgenen kunde man da se, at hele Dalen var forandret til en Sø. I Stuen maatte man allerede vade gennem Pytter, og kun med Nød og næppe stred Mila sig igennem over til Stedet,

hvor Fjerkræet var, Vandet slog med saadan Hæftighed over Vejen, saa det var et Under, at det ikke tog Fodfæstet fra ham. I Dagens Løb kom de alle fra Jægergaarden for at se ned til Huset. Børnene, der saa Hjemmet ligge i Vand og Bedstemoder træde om i Pytter inde i Stuen, gav sig til at skrige og græde saa forskrækkeligt oppe paa Aasen, at de næsten ikke var til at berolige. Hundene gloede ud fra Loftsruden, og da Jan kaldte paa dem, gøede de og hylede og var gærne sprungne ud, om Mila ikke havde holdt paa dem.

Kudrna kom og fortalte, hvad for Ulykker, der var sket længere nede. I Žlič havde Vandet taget to Huse, i det ene var en gammel Kone, der ikke vilde høre Ildbudets Opfordring om at søge Frelse og tøvede, til det var for sent. Broer, Trædæmninger, Stammer havde Vandet taget, kort alt, hvad der laa det ivejen. I Møllen var de alle oppe i Loftskamrene.

Kristla kom for at se, om hun kunde bringe de Oversvømmede nogen varm Føde, men det var ikke muligt, og da den kække Mila allige-vel vilde vade over til hende, bad hun ham selv om at blive, hvor han var.

To Dage varede den Skræk, paa den tredje begyndte Vandet at falde.

Hvor Børnene dog undrede sig, da de vendte tilbage fra Skovridergaarden! Blomsterhaven var ganske oversvømmet, i Frugthaven laa højt Slam;

paa enkelte Steder var der dybe Huler, Pile og Elle var halvvejs dækkede af Mudder. Bænken var opreven, Stalden undergravet, Hundehusene borte. Drengene gik med Adele for at se sig om bag Huset. Der var plantet smaa bitte Træer, som de ifjor havde bragt med fra Skoven; Bedstemoder havde plantet dem, Birke for Pigerne og Graner for Drengene. De stod ganske uskadte. Under et Pæretræ havde de bygget en lille Hytte, lavet Have og Rækværk om den, en Mølleaa var gravet og i den en Vandmølle, der arbejdede, naar det regnede, og Aaen fyldtes med Vand. Der var ogsaa en lille Ovn, i den bagte Adele Kager og Kringler af Ler. Men af hele den lille Herlighed var kun Erindringen igen. »Hør nu, Smaafolk!« sagde Bedstemoder smilende, da hun hørte deres Klager, »hvordan tror I, at Jeres Legetøj kan staa for det oprørte Element, der har bortrevet Træer og rigtige Huse«.

I ganske kort Tid havde Solen tørret Mark og Eng og Veje, Vinden førte Snavs og Slam bort, Græsset skød endnu grønnere frem, Skaden udbedredes overalt. Kun faa Spor af Oversvømmelsen blev tilbage, men Folk talte meget længe om den. Svalerne kom igen, Børnene hilste paa dem med Fryd, de glædede sig, for nu kom snart Hr. Beyer og efter ham kom Fader.

Det var Filips- og Jakobsaften. Da Bedste-

moder med sit Helligtrekongerskridt havde slaaet tre Kors paa alle Døre, udenpaa Stalden og paa Hønsehuset, gik hun med Børnene op paa den nøgne Slotsbakke. Deroppe var allerede Kristla, Mila, al Ungdom fra Hovedgaarden og fra Møllen og ogsaa Manča. Vaclav Kudrna med sine Brødre hjalp Mila at tjære Koste, og de andre ordnede Ved til et Baal og samlede Kvas og Kviste til at tænde op med. Saa paa engang flammede det op paa Žličer Højen, et Øjeblik efter paa Žernover Højen, og rundt om paa Aasene glimtede store og smaa Ilde. Og videre og videre paa Højderne ved Nachod og Novoměsto flammede Baal og dansede Luer. Mila tændte en Tjærekost og kastede den paa Baalet, der i et Nu lyste i Flammer. Ungdommen jublede!

Det var allerede sent, da Bedstemoder gik hjem med Børnene.

»Bedstemoder, kan Du ikke høre noget?« sagde Barunka og standsede Bedstemoder, som de kom ind i den blomstrende Have. »Det er, ligesom noget suste«.

»Det er slet ingen Ting, bare Vinden, der leger i Løvet«, svarede den gamle Kone og føjede til: »Den Vind er god!«

»Hvorfor er den god?«

Fordi den bøjer Træerne sammen. Man siger, at naar Træerne i Blomstringstiden kysses og favnes, bliver der godt med Frugt«.

»Aa, Bedstemoder«, sagde Jan bedrøvet, »det er rigtignok sørgeligt, nu, hvor Kirsebær og Jordbær bliver modne, nu, hvor alt bliver saa dejligt, skal vi sidde hele Dagen i Skolen«.

»Det kan ikke være anderledes, min Dreng, altid kan Du ikke blive hjemme, altid kan Du ikke lege. Nu faar I andre Sorger og andre Glæder«.

»Jeg vil gærne i Skole«, sagde Barunka, »jeg vil bare længes efter Dig, Bedstemoder. Tænk, at vi hele Dagen ikke faar hinanden at se!«

»Ja, jeg vil ogsaa komme til at savne Jer, kære smaa Venner, men det nytter jo ikke, Træet blomstrer, Barnet vokser, Træet mister Blomsterne, Frugterne drysser ned, Barnet vokser ud og forlader Forældrene. Saadan vil nu Gud. Saa længe Træet er sundt, giver det Frugt, men naar det er fortørret, hugger man det over og kaster det paa Ilden, Guds Ild fortærer det, med Asken gødes Jorden, og nye Træer vokser op. — Ogsaa Jeres Bedstemoder faar spundet sin Hør op, og I lægger hende til den evige Hvile«, føjede den gamle Kone til med sagte Stemme.

I Buskadset ved Haven begyndte en Nattergal at synge, Børnene sagde, at det var *deres* Nattergal, fordi den hvert Aar kom tilbage i Buskene ved Haven og byggede sin Rede der. Fra Dammen lød Viktorias tungsindige Vugge-

sang. Børnene vilde blive ude, men Bedstemoder nødte dem til at gaa ind. »I véd jo, i Morgen begynder allerede Skolen og den tidlige Opstaaen, kom nu ind og sov, at Moder ikke skal blive vred«, sagde hun og trak den ene efter den anden over Tærskelen.

Om Morgenen tidlig ved Spisetid lærte Moder Børnene, undtagen Adele, som endnu sov, hvordan de skulde læse pænt, hvordan de skulde lyde Læreren, hvor ordentligt de skulde gaa paa Vejen, hun gav dem alle de bedste Raad og Formaninger, saa Børnene blev helt rørte.

Bedstemoder gjorde Provianten i Stand. »Dér er en Portion til hver«, sagde hun og lagde tre mægtige Skiver Brød paa Bordet, saa lavede hun i hvert Stykke Brød en Grube og stak en Klump Smør ned og puttede én Skive i Barunkas Straataske, de to andre i Drengenes Læderrandsler, og tilsidst ogssa nogle tørrede Frugter.

»Gaa nu i Guds Navn og glem ikke, hvad jeg har sagt Jer!« mindede Moderen endnu en Gang paa Tærskelen. Børnene kyssede Moders Haand, og Øjnene blev fulde af Taarer. Bedstemoder sagde endnu ikke Farvel, hun fulgte dem ud gennem Haven, og Sultan og Tyrl løb ogsaa med dem.

»Vær nu lydige mod Barunka, Drenge, naar hun irettesætter Jer, hun er ældre end I«, paalagde Bedstemoder dem, »driv ingen Spilopper

paa Vejen, saa I kommer til Skade derved. Sid ikke forgæves i Skolen, det vil I ellers komme til at angre siden. Hils venligt paa enhver, gaa af Vejen for Heste og Vogne. Du, Vilem, grib ikke efter hver Hund, somme ere onde, de kan bide Dig. Kravl ikke ud i Vandet og drik ikke, naar I er hede. Du, Jan, spis ikke dit Brød før Tiden, saa Du siden efter maa tigge hos Kammeraterne. Gaa saa da med Gud — i Aften gaar jeg Jer i Møde med Adele«.

»Jamen, Bedstemoder, glem nu ikke at gemme lidt Middagsmad og alt, hvad I ellers faar, til os«, bad Jan.

»Aa, din Tosse, hvordan tror Du, jeg skulde glemme det?« lo Bedstemoder. Saa velsignede hun Børnene, og de vilde allerede gaa, da hun pludselig huskede paa noget. »Hvis der skulde komme et Uvejr«, sagde hun, »jeg tror forøvrigt ikke, at der kommer noget, saa vær bare ikke bange, gaa sagte Jeres Vej frem og bed en Bøn, men stil Jer ikke under et Træ, for Lynet slaar gærne ned i Træer — kan I huske det?«

»Ja, det kan vi nok, det har Fader ogsaa sagt os engang«.

»Naa, saa Farvel da, og hils Læreren kønt fra mig«.

Saa vendte Bedstemoder sig hurtigt om, for at Børnene ikke skulde se de Taarer, der mod hendes Vilje perlede frem i Øjnene. Hundene

sprang lystigt om Børnene, de troede, at de skulde en Spadseretur sammen, men Jan underrettede dem om, hvor hen det bar, for han jog dem tilbage. Paa Bedstemoders Kalden kom de til hende, men de saa sig dog nogle Gange tilbage, om ingen skulde kalde paa dem. Bedstemoder saa sig ogsaa om, og først, da hun saa, at Børnene var ved Broen, hvor Manča allerede ventede paa dem, gik hun uden Ophold hjem.

Hun var den hele Dag noget tungsindig, hun gik rundt i Huset, som om hun ledte efter noget. — Næppe kukkede Gøgen paa Stueuret fire Gange, før hun tog Tenen under Armen og sagde til Adele:

»Nu gaar vi ud og møder Skolebørnene, vi venter paa dem ved Møllen«. Saa gik de.

Ved Støtten under Lindene sad »vor Mo'r«, »vor Fa'r« og nogle Melbønder. »Aa, I er nok ude at gaa Børnene i Møde, ikke sandt!« raabte »vor Mo'r« lang Vejs fra. »Vi venter ogsaa paa vores Manča. Kom og sæt Jer her hos os, Bedstemoder«.

Bedstemoder satte sig. »Naa, hvad nyt?« spurgte hun »vor Fa'r« og de andre.

»Jeg har lige hørt, at det unge Mandskab skal til Session i denne Uge«, det var der en af Melbønderne, som sagde.

»Naa, Gud være med dem da!« sagde Bedstemoder.

»Ja, kære Bedstemoder, der bliver nok af Graad og Klage, jeg tænker, at Mila ikke er synderlig høj i Humøret«, sagde »vor Mo'r«.

»Ja, saadan gaar det, naar et Menneske er sundt og velskabt«, sagde »vor Fa'r« med en Grimasse og kneb Øjet til, »havde nu bare Mila været pukkelrygget, kunde han blevet fri for Militærtjenesten, men den fordømte Skinsyge hos Fogdens Lucie og Forvaltertøsens Ondskab har gjort det af med ham«.

»Maaske faar hans Fader det i Orden«, mente Bedstemoder, »det stolede i det mindste Mila paa, da Forvalteren nægtede at tage ham i Tjeneste ved Fæstetid«.

»Naa, Herregud!« begyndte en af Melbønderne, »gamle Mila kommer til at punge ud med hundrede eller to hundrede Daler for den Villighed«.

»To hundrede, det er lidt, gode Ven!« sagde »vor Fa'r«, »og saa meget kan gamle Mila ikke give for sin Jakob, hans Gaard er kun lille, og der er mange Børn. Lettere var Sønnen vel hjulpen, om han tog Fogdens Lucie, men Smagen kan man jo ikke disputere om. Jeg véd, at om Mila endnu paa Sessionen havde Valget, saa trak han hellere i Trøjen, end han blev Fogdens Svigersøn«.

»Ja, der vilde han ogsaa faa et Ris til sin Bag«, sagde en af Melbønderne og nikkede betegnende.

»Det gør mig mest ondt for Kristla«, sagde Bedstemoder, »det vil blive et haardt Slag for hende«.

»Aa, hvad er det for den Tøs«, brummede »vor Fa'r«, »hun vil græde og sukke nogle Dage, og saa er det forbi — nej, for Jakob bliver det værre!«

»Ja, det er vist og sandt, den, der ikke gærne bliver Soldat, for ham er det haardt, men han vænner sig vel til det som enhver anden. Jeg ved godt nok, hvordan det gaar med den Ting, »vor Fa'r«. Min Jiři, Gud velsigne ham, maatte vænne sig til noget endnu værre og jeg med ham. Men Jiři fik dog Tilladelse til at gifte sig, vi tog hinanden og levede lykkeligt sammen. Her kan der ikke være Tale om den Ting, og løjerligt er det da ikke, at Mila nødigt gaar, naar man betænker, at de to unge kan komme til at vente fjorten Aar paa hinanden! — Men maaske kommer det i Orden endnu«, mente Bedstemoder, og paa engang lyste hele hendes Ansigt af Glæde, hun havde langt borte set Børnene komme. De fik ogsaa Øje paa Bedstemoder, og hop, hop, afsted gik det i Løb til hende.

»Naa Manča, er Du saa sulten?« spurgte »vor Fa'r«, da Datteren havde sagt Goddag.

»Ja, det kan Du tro, jeg er, vi er allesammen sultne, vi har jo slet ikke spist til Middag«, svarede hun.

»Og den Brødskive og den tørrede Frugt og Kagerne, det var nok alt som Dug for Solen?« sagde »vor Fa'r«.

»Jamen, det er da ikke Middagsmad«, lo Manča.

»Trave saadan en Vej og lære saadan en Masse, ikke sandt, Smaa, det giver Appetit«, sagde Bedstemoder, og saa puttede hun Tenen ind under Armen og føjede til: »Lad os nu gaa, at jeg kan komme til at sørge lidt for Jer, saa I ikke gaar hen og dør af Sult«.

De sagde Farvel til hverandre, Manča lovede Barunka, at hun skulde vente paa dem om Morgenen ved Broen, og saa løb hun ind i Møllen efter Moderen. Barunka tog Bedstemoder ved Haanden.

»Saa, nu skal I fortælle mig, hvordan det er gaaet og alt, hvad I har lært i Skolen og, hvordan I har baaret Jer ad«, sagde Bedstemoder, mens de gik henad Vejen.

»Tænk, Bedstemoder, jeg er bleven Bænkevogter«, pralede straks Jan, som sprang foran Bedstemoder.

»Hvad vil det sige, min Dreng?« spurgte Bedstemoder.

»Jo, den, der sidder ved Enden af Bænken, skal passe paa alle dem, der sidder paa samme Bænk, og hvis en ikke er ordentlig, skal han skrive ham op«, forklarede Barunka.

»Aa, ja, det husker jeg jo nok, men det

kunde da kun være den allerflittigste og artigste Dreng paa hele Bænken, og Læreren gjorde ham dog ikke straks den første Dag til Bænkevogter«.

»Ja, Kopřivas Tonik skosede os ogsaa, da vi gik fra Skole, og sagde, at det var bare, fordi vi var Prošeks Unger, at Læreren gjorde Stads af os«, fortalte Barunka.

»Nej, det skal I ikke tro!« sagde Bedstemoder, »Hr. Læreren vil ikke gøre nogen Undtagelse med Jer; naar I fortjener det, saa vil I faa Smæk ligesom Tonik, han gør det bare, for at I skal sætte en Ære i at blive godt behandlede, gærne komme i Skolen og passe paa Jer selv. — Men hvad har I saa lært?« »Diktat!« svarede Barunka og Drengene i Munden paa hverandre.

»Hvad er det nu egentlig?«

»Hr. Læreren læser noget op for os af en Bog, vi skriver, og saa maa vi oversætte fra tysk til čekisk og fra čekisk til tysk.

»Ja, men forstaar da Børnene tysk?« spurgte Bedstemoder, der gjorde sig sine Tanker om hver Ting og gærne vilde kende alt tilbunds — ligesom Fyrstinden.

»Nej, det er der rigtignok ingen, der forstaar, bare vi lidt, fordi vi har lært det hjemme, og Fader taler tysk til os; men det nytter ingenting, at de ikke forstaar det, de skal alligevel levere rigtige Opgaver op«, forklarede Barunka.

»Jamen, hvordan kan de gøre det, naar de ikke forstaar et Muk tysk?«

»Ja, de faar ogsaa Straf nok, fordi de ikke gør det godt; Hr. Læreren sætter dem sorte Streger i Bogen, de maa staa i Skammekrogen, og sommetider faar de ogsaa Smæk over Hænderne. Fogdens Anina, der sidder ved Siden af mig, maatte idag staa oppe ved den sorte Tavle. Hun kan aldrig finde ud af den tyske Diktat. Hun klagede til mig, da vi sad i Eftermiddag udenfor Skolen, og sagde, at hun ikke kunde finde ud af sin Opgave. Hun kunde slet ingenting spise af bare Angst. Saa skrev jeg det for hende, og hun gav mig to smaa Oste derfor.«

»Dem skulde Du ikke have taget af hende«, sagde Bedstemoder.

»Jeg vilde heller ikke, men hun sagde, at hun havde to til, hun var saa glad over; at jeg havde skrevet for hende og lovede, at hun hver Dag vilde tage noget med til mig, naar jeg bare vilde hjælpe hende med den tyske. — Hvorfor skulde jeg ikke gøre det, ikkesandt?«

»Hjælpe hende kan du gærne, men ikke gøre alt for hende, saa lærer hun ingenting.«

»Men, hvad gør det? Hun behøver ikke at lære det, det lærer vi jo bare, fordi Læreren vil have det.«

»Hvorfor skulde Hr. Læreren vilde det, uden for at der kan blive noget ordentligt ud af Jer; jo mere I kan, des videre kommer I

frem. Og det tyske Sprog er nu engang nødvendigt, I ser, jeg kan ikke engang tale ordentligt med Jeres Fader.«

»Jamen, Fader forstaar dog alt, hvad Du siger, og Du, hvad Fader siger, og Du kan ikke tysk. Og i Žlič taler de kuu čekisk, derfor behøver Anina slet ikke at kunne tysk. Hun sagde, at hvis hun engang vilde lære det, kunde hun tage til Tyskerne — men Læreren vil nu have det. Og, Bedstemoder, der er nu ingen, som er glad ved at skrive den tyske Diktat — ja, havde det været čekisk, saa kunde vi sagtens.«

»Naa, ja, det forstaar I ikke endnu, men I skal lystre og gærne lære alt. Har Drengene været flinke?«

»Ja, men Jan og de andre Drenge gav sig til at springe over Bænke og Borde, saa snart Læreren var gaaet ud. Jeg sagde det til ham, men . . .

»Aa, det var maaske Dig — Du — jeg holdt op af mig selv, da vi hørte Læreren udenfor!«

»Der faar jeg kønne Ting at vide, Du skulde passe paa de andre og gør selv Spilopper, hvad?« sagde Bedstemoder.

»Aa, Bedstemoder«, sagde Vilem, der længe havde tiet, »det er forfærdelig uartige Drenge. Du skulde bare se, hvordan de springer om

paa Bænkene og slaas og Bænkevogterne sammen med dem.«

»Jamen, hvad siger dog Hr. Læreren til alt det?«

»Aa, det er bare, naar Læreren gaar ud af Skolestuen. Saa snart han kommer, saa farer de ned paa deres Pladser, lægger Hænderne paa Pulten og er ganske stille.«

»Sikke smaa Slyngler!« sagde Bedstemoder.

»Og Pigerne, de leger med Dukker i Skolen, det saa jeg meget godt«, fortalte Jan.

»Ja, I er nogle smaa Haledjævle allesammen, med Jer maa Hr. Læreren have en Engletaalmodighed«, sagde Bedstemoder.

Børnene fortalte endnu meget om Skolen, og hvordan det var gaaet dem paa Vejen, det var deres første Gang alene, og de brystede sig ikke lidet af deres Selvstændighed, omtrent som om de var komne hjem fra Paris.

»Naa, og hvor er saa de smaa Oste? Har I spist dem?« spurgte Bedstemoder, der stadig var bekymret for deres Sundhed.

»En har vi spist, den anden vilde jeg tage med hjem, men da jeg skrev paa Tavle, saa snuppede Tonik den ud af min Lomme. Han sidder bag ved mig. Hvis jeg ikke godvillig havde ladet ham tage den, saa havde han givet mig paa Ørene paa Hjemvejen — jo, dèr er rigtignok rart!«

XIV

Det var nogle Dage efter første Maj, det var en Torsdag. Børnene havde fri fra Skolen og hjalp Bedstemoder i Haven med at vande Blomster og Vinen, der allerede grønnedes op langs Muren. De fik ogsaa deres egne smaa Træer vandede; de havde overhovedet en Masse at bestille den Torsdag, for i hele tre Dage havde Barunka ikke faaet set til sine Dukker, Drengene havde ikke kunnet røre deres Gyngehest, Vogne, Bøsser og Boldte, alt laa i en Krog. I Dueslaget havde de heller ikke været, og Kaninerne havde Adele fodret. Den Torsdag maatte de se at faa alt indhentet. Da Bedstemoder var færdig med Vandingen, lod hun Børnene i Ro ved deres Lege og satte sig paa Græsbænken under den blaa Hyld og gav sig til at spinde, for hun var ikke af dem, der lader selv den mindste Stund gaa ubenyttet hen. Hun var trist tilmode, hun sang ikke og lagde ikke Mærke til den sorte Høne, som gik ind i Haven gennem den aabne Laage og, da ingen jog den afvejen, begyndte at kradse op i Bedet. Den graa Gaas græssede lige ved Gærdet, hendes æggegule Gæslinger strakte Hovederne gennem Tremmerne og saa nysgærrigt ind i Haven; Bedstemoder holdt meget af dem, disse bløde smaa, og alligevel lagde hun slet ikke Mærke til dem. Hendes Tanker løb uroligt om

i Hovedet. Der var kommen Efterretning fra Wien fra Jan, at de ikke kom i Midten af Maj — Komtesse Hortensia var alvorlig syg. Hvis Gud undte hende Helbredelse, kunde det være, at Fru Fyrstinden rejste ud paa sin Gaard, men vist var dog ingenting. Fru Teresa græd, da hun havde læst Brevet, og Børnene græd ogsaa. Vilem havde kun ganske faa Streger tilbage paa sin Dør, og nu var det hele paa engang forgæves. Og den gode, blide Hortensia, tænk, om hun skulde dø, det kunde de slet ikke begribe; aldrig glemte de i nogen Bøn at indflette et Fadervor for hendes Helbredelse.

Naa, hvad? Børnene fik da Ro i Sindet igen; men Fru Teresa, der altid var faamælt, talte endnu mindre, og naarsomhelst Bedstemoder kom ind til hende i Kammeret, saa hun forgrædt ud. Saa sendte Bedstemoder hende ud paa Besøg for at faa hende en Smule opmuntret, Bedstemoder var i det hele taget glad, naar Datteren gik lidt ud, hun saa altfor godt, at det var hende trist og tungt i det ensomme Hus, og at hun hellere vilde leve ude i den store Verden i en larmende Stad, som hun i mange Aar havde været vant til. I sit Ægteskab var hun meget lykkelig, men der var den Hage derved, at Jan den længste Tid af Aaret maatte være i Wien, og hun maatte leve alene i Angst og Sorg for ham.

Og nu skulde hun ikke se sin Mand og

Børnene, ikke deres Fader det hele Aar. Med Jan skulde Johanna, Bedstemoders anden Datter, komme, hun vilde se til sin Moder, glæde sig lidt sammen med hende og raadføre sig, før hun skulde giftes. Bedstemoder havde glædet sig saa inderligt dertil, og nu var det Haab slukt. Og foruden alt dette foruroligede ogsaa Milas Skæbne hende. — Mila var en flink og elskværdig Knøs, Kristla en dygtig Pige, Bedstemoder holdt meget af dem begge og ønskede, at det maatte gaa dem vel. »Naar to lige Børn kommer sammen«, sagde hun, »saa leger de godt, og Gud i Himlen vil selv have Glæde af saadant et Ægtepar.« Men ogsaa den Glæde truedes af en mørk Sky. Mila var tidlig om Morgenen gaaet med Kammeraterne til Session. Alt det laa Bedstemoder paa Sinde, og derfor var hun bedrøvet.

»Bedstemoder, se bare, Sorttop skraber op i Bedet. Vent Du bare, Din Abekat! Hss —« lød Barunkas Stemme, og da Bedstemoder løftede Hovedet, saa hun Hønen flyve op og midt i Bedet en udgravet Grube.

»Ja, det er en uvorn en! Tag Riven, Barunka, og gør Bedet fint. Se, der staar nok Gæssene. De kalder paa mig, det er paa Tide, de skal ind i Stien — jeg sad lidt i Tanker. Vi maa give dem lidt at spise!«

Bedstemoder rejste sig, tog Tenen og gik ud for at fodre Fjerkræet. Barunka blev i

Haven og bedrede Bedet. — Lidt efter kom Kristla.

»Er Du ene?« spurgte hun og kiggede over Gærdet.

»Kom bare, Bedstemoder kommer straks, hun strør blot Korn til Fjerkræet«, sagde Barunka.

»Hvor er Din Moder?«

»Hun er gaaet ind til Købstaden for at besøge Bekendte; Du ved nok, Moder sidder og græder, fordi Fader ikke kommer hjem i Sommer, derfor faar Bedstemoder Moder til at gaa paa Besøg, saa hun kan blive lidt gladere. Vi havde alle glædet os saadan til Fader skulde komme — og Komtessen — og nu er det altsammen forbi. Den stakkels Hortensia!«

Kristla satte sig under Hylden, de foldede Hænder lagde hun i Skødet, og Hovedet lod hun hænge ned mod Brystet, hun var ganske forpint, Øjnene var helt svulne af Graad.

»Det maa være en slem Sygdom, hun har«, vedblev Barunka, »hvis hun nu dør — aa Gud dog, det er forfærdeligt! — Kristla, har Du aldrig haft den Sygdom?«

»Nej, jeg har aldrig været syg i mit Liv — men nu er det kun smaat med mit Helbred«, sagde Kristla bedrøvet.

Først nu saa Barunka rigtig paa hende, og da hun opdagede, hvor forandret hendes

Ansigt var, sprang hun op, gik hen til hende og spurgte:

»Hvad er der dog ivejen? Har de taget Mila?«

Istedetfor at svare, brast Kristla i Graad.

I det samme kom Bedstemoder tilbage. »Er de kommen fra Sessionen?« spurgte hun ivrig.

»Nej, de er ikke komne endnu«, sagde Kristla med en Hovedrysten, men det nytter jo slet ikke at haabe mer. Lucie har svoret paa, at hvis hun ikke faar Mila, skal heller ikke jeg faa ham. Hvad hun vil, gør Fogden; han er forfærdelig stolt af den Datter — og Forvalteren gør ogsaa meget af det, Fogden ønsker. Forvalterens Datter kan ikke glemme, at hendes Ven blev saadan tilredt af Mila, hun giver sin Galde til — og der er endnu meget mere, kære Bedstemoder, som tager Haabet fra mig.«

»Men Milas Fader var jo paa Udskrivningskontoret, og efter hvad jeg hører, havde han en smuk Hoben Gylden med, det maa da kunne klare lidt op?«

»Ja, det er vort eneste Haab; hvis de har hørt ham, saa hjælper de vel nok; men det er sket flere Gange, at de har taget imod Pengene og alligevel ikke hjulpen, saa bagefter siger de blot, at det var umuligt, og saa maa man finde sig i sin Skæbne.«

»Naa, maaske rammer det ikke Mila — og det falder mig ogsaa ind, at hans Fader istedetfor at kaste Penge bort til Bestikkelser skulde samle dem sammen, Din Fader skyder Resten til og køber Mila fri efter alle Kunstens Regler, saa fik vi da den Angst paa Døren.«

»Ja, naar der bare ikke var saa meget ivejen for det, kære Bedstemoder. For det første er de Penge, som gamle Mila nu engang har givet, helt tabte, og for det andet har min Fader ikke flere rede Penge, end han bruger i Forretningen, og selv om han holder meget af Jakob og ikke vilde stille sig ivejen for vores Lykke, saa saa han dog hellere, at hans Svigersøn bragte Penge til Bedriften end tog dem derfra. — Og sæt, at han vilde skaffe Pengene, saa vilde Mila, saa stolt som han er, slet ikke tage imod dem, han vilde ikke have, at min Fader skulde købe ham fri.«

»Ja, han tænker vel som saa: Faar Du en stor Medgift, saa vil Konen spille Mand i Huset, og saadan én gaar hver ærekær Mand afvejen for, min Pige, men her vilde det være en ærlig Sag. — Men det er jo ikke noget til, at tale om en Sag, som maaske slet ikke bliver til noget og, hvis det blev Alvor, vanskelig nok kunde hjælpes.«

»Det er kedeligt, forfærdelig kedeligt, at det skulde ske med den Italiener; dengang lo jeg, men nu maa jeg græde«, sagde Kristla.

»Var det ikke sket, saa havde de taget Mila paa Godset, og han havde tjent der to Aar og sluppet fra alt Krigsvæsen. Det piner mig allermest, at jeg selv er Skyld i det hele.«

»Din lille Tosse! Hvorfor anklage sig selv, som om den lille Blomst dèr kunde gøre for, at vi begge vilde tage den og derfor kom op at skændes om den. Saa kunde jeg ogsaa anklage mig selv for, at jeg bragte min salige Jiři i saadan Vanskelighed; det var næsten lige saadan en Tildragelse som Jeres. Tror Du da, lille Ven, at et Menneske, naar Forbitrelse, Skinsyge, Kærlighed eller nogen anden Lidenskab griber ham, har saa megen Sans og Samling, at han spørger Forstanden til Raads? Om han saa skulde dø paa Stedet, han vilde ikke betænke sig.«

»Bedstemoder, ifjor allerede, paa Hr. Prošeks Navnedag sagde I, at Jeres afdøde Mand engang gjorde en lignende Ting og maatte bøde derfor, og nu nævnede I det igen; jeg har saa ganske glemt at spørge Jer om det siden den Tid, fortæl det nu! Tiden gaar, jeg faar andre Tanker, og vi kan sidde saa godt her under Hylden.«

»Ja, ja da«, sagde Bedstemoder, »Barunka, gaa Du ud og pas lidt paa de Smaa, at de ikke kommer mig til Vandet.«

Barunka gik, og Bedstemoder begyndte:

»Jeg var allerede en voksen Pige, da Maria

Theresia begyndte sin Krig med Preusserne. De var blevne uenige om et eller andet*). Kejser Josef med Hæren drog over ad Jaromĕr til — og Preusserne lagde sig ved Grænsen. I hele Omegnen var Tropper indkvartede rundt om i Landsbyerne. I vor lille Krog havde vi nogle menige Soldater og en Officer. Det var en letsindig Fyr, den Officer, og indbildsk, af den Slags, der tror, at hver Pige maa lade sig fange af dem som en Flue i et Edderkoppespind. Jeg gav ham kort Besked, men han tog slet ingen Notits af mine Ord, han rystede det af sig som Dug. Da Tale var forgæves, indrettede jeg alt saa forsigtigt, at jeg ikke kunde mødes med ham, naar jeg var alene. Du kender jo, hvordan en Pige adskillige Gange om Dagen maa ud, snart i Marken og snart i Engen, at Gaardens Folk gaar ud og lader hende ene tilbage; kort og godt, det er jo hverken Skik eller Nødvendighed at passe paa Pigerne, de selv maa se sig for, og derfor er der Lejlighed nok for et letfærdigt Menneske til at efterstræbe dem. Men Vorherre holdt sin Haand over mig. Efter Græs gik jeg ganske tidlig om Morgenen, medens alle endnu sov. Jeg har lige fra Barnsben af staaet tidlig op, min Moder sagde altid: »Den, der staar tidlig op, giver Vorherre en sund Krop!« Og hun havde Ret, om jeg saa

*) Striden om den bajriske Arvefølge, 1777.

ikke havde haft anden Nytte af det, saa er det dog en Fryd. Naar jeg gik tidlig ind i Haven eller ud paa Marken og saa, hvor dejlig grønt Græsset var, og hvor det skinnede af Dug, saa lo det ordentligt i mig, saa glad blev jeg. Hver lille Blomst stod som en Frøken saa rank med knejsende Hoved og morgenfriske Øjne. Overalt dampede det af Duft, fra hvert lille Blad og hvert Straa. De smaa Fugle svirrede om mig og sang deres Skabers Lov; ellers var alt omkring mig ganske stille, saa helligt stille. Naar Solen saa langsomt kom frem over Bjærgkammen, var det mig, som om jeg stod i en Kirke, jeg brød ud i Sang, og mit Arbejde gik som en Leg.

Engang, en Morgenstund, skærer jeg Græs, det var i Haven, saa hører jeg bag mig: »Gud hjælpe, lille Madlene!« Jeg ser op og vil sige: Tak, Gud give, men af Forskrækkelse kunde jeg ikke faa en Lyd frem, og Seglen faldt mig ud af Haanden.«

»Var det den Officer?« afbrød Kristla.

»Giv nu lidt Tid«, sagde Bedstemoder, »nej, det var ikke den Officer, saa havde jeg ikke tabt Seglen ud af Hænderne. Det var en glædelig Forskrækkelse, Jiři stod for mig. Jeg maa da sige Dig, at jeg ikke havde set ham i hele tre Aar. Du ved jo, at min Jiři var en Søn af vor Nabokone, Novotna, den samme, som var med mig, da vi talte med Kejser Josef?«

»Ja, det ved jeg rigtignok, og I har ogsaa fortalt, at han istedetfor Præst blev Væver.«

»Naa, ja, det var nu hans Onkel Skyld i, for Drengen lærte godt nok, det gik som Leg for ham; men Onkelen mente, at et Haandværk alligevel var bedre. —

Med et kendte jeg, hvem det var, og Du kan tænke Dig, hvad det var for en Glæde! Han bøjede sig ned til mig, tog min Haand og spurgte, hvorfor jeg dog blev saa forskrækket for ham?«

»Hvordan kunde jeg dog andet«, sagde jeg, »Du kommer jo her, som om Du var falden fra Skyerne. Hvorfra er Du dog kommen og hvordan?«

»Jeg kommer lige fra Kladsk. Min Onkel er bange for, ser Du, at Hververne skal fange mig, de farter om overalt. Han har sendt mig til Bøhmen for maaske at frelse mig fra den Skæbne og mener, at jeg her lettere kan skjule mig. Jeg er kommen lykkelig over Bjærgene — og her er jeg.«

»Men, Du store Gud«, sagde jeg til ham, »sæt om de tog Dig her — hvad siger Din Moder?«

»Jeg har ikke set hende endnu. To Timer efter Midnat naaede jeg frem hertil. Jeg vilde ikke vække min Moder. Læg Du Dig ned i Græsset under lille Madlenas Vindue, tænkte jeg, hun er tidlig oppe, vent blot, til hun kom-

mer, saa kan Du gaa hen til hende, og saa lagde jeg mig paa den grønne Pude. Det er sandt, hvad de siger om Dig i Landsbyen: »Før Lærken begynder at synge, bringer Madlena Græs hjem.« Næppe bryder Dagen frem, førend Du allerede er ved at skære. Jeg har set, hvordan Du vaskede Dig ved Brønden og flettede Haaret, og det var knap, jeg kunde bare mig for at springe frem til Dig, men saa begyndte Du at bede, og saa vilde jeg ikke forstyrre Dig. Men nu skal Du ogsaa sige mig, om Du endnu holder af mig.«

— Ja, saadan talte han den Morgen. — Hvorfor skulde jeg sige andet, end hvad jeg følte, vi havde jo dog haft hinanden kær fra Barnsben af, og saa langt mit Liv har varet, har jeg aldrig haft anden Tanke. Saa snakkede vi en lille Stund sammen, siden gik Jiři ind i Hytten til sin Moder, og jeg gik ogsaa ind for at fortælle min Fader, at han var kommen.

Fader var et forstandigt Menneske, han var ikke glad over, at Jiři var kommen i saa farlig en Tid. »Jeg ved ikke«, sagde han, »om han her undgaar den hvide Frakke; hvad vi kan gøre, det vil vi gøre for at skjule ham, sig bare ikke til nogen, at han er her.«

Hans gamle Moder blev inderlig glad, men ogsaa meget ængstelig tilmode, for Jiři var udskreven til Rekrut og kunde blot slippe ved, at ingen vidste, hvor han var. Tre Døgn sad

han skjult oppe paa Høstænget. Om Dagen var hans Moder hos ham, om Aftenen smuttede jeg op til ham, og der sad vi sammen og talte om al Slags.

Jeg var saa bange for hans Skyld, at jeg hele Dage gik rundt som et tosset Faar og glemte at gaa afvejen for Officeren, og saadan stødte jeg da ogsaa nogle Gange sammen med ham. Han tænkte vel som saa, at jeg vilde gøre det godt igen, og begyndte at synge sin gamle Vise, jeg lod ham snakke, og heller ikke svarede jeg ham saa groft som før, for jeg var bange for Jiři. Som jeg siger, Jiři sad skjult; foruden mig, hans Moder og mine Forældre var der ikke en eneste, som vidste det mindste om ham.

Saa var det den tredje Aften, at jeg kom ud fra Hytten, Jiři havde holdt mig en Smule længere tilbage end sædvanlig, det var allerede stille overalt og temmelig mørkt, da paa engang spærrer Officeren mig Vejen. Han havde opsnuset, at jeg om Aftenen gik til vores Nabokone, og nu afventede han mig i Haven. Hvad skulde jeg gøre? Jeg behøvede jo blot at skrige, men Jiři kunde høre hvert højrøstet Ord oppe paa Høloftet, og kalde paa ham turde jeg slet ikke. Jeg forlod mig saa paa mine Kræfter, og da Officeren ikke lod sig noget sige med det gode, gik det løs med de knyttede Næver. Ja, nu skal Du ikke le, min Pige, se ikke paa

mig, som jeg nu er, jeg var nok ikke ret stor, men jeg var godt bygget, mine Hænder, vante som de var til Arbejde, var haarde. Jeg havde givet ham, hvad han fortjente, om han ikke i Hidsighed havde begyndt at udskælde og forhaane mig. Dermed forraadte han sig, og paa engang som med et Tordenslag stod Jiři imellem os og havde grebet ham i Struben. Han havde hørt Skældsordene, havde set ud af Lugen, i Halvmørket havde han kendt mig og var i samme Øjeblik sprungen lige ned paa Jorden — et Under var det saamænd, at han ikke slog Hovedet istykker. Men ikke vilde han have betænkt sig, om der saa havde brændt et Baal under ham.

»Er det en Manér at overfalde en hæderlig Pige ved Nattetide?« raabte Jiři.

Jeg søgte at berolige ham, bad ham om at huske, hvordan alt stod, men han holdt Herren fast som i en Skruestik, rystende af Forbitrelse. Endelig lod han dog Forstanden raade.

»I en anden Stund og paa et andet Sted skulde vi have snakket anderledes sammen, nu er der ikke Tid til det; men hør nu og mærk Dig! Den Pige er min Kæreste — hvis hun for Fremtiden ikke kan faa Lov at gaa i Fred, skal vi afgøre den Ting paa en anden Maade. Og saa, afsted!«

Og Jiři slængte ham over Havegærdet, som

om det havde været en ormstukken Pære. — Mig tog han om Halsen og sagde:

»Madlena, husk paa mig, hils min Moder og lev vel alle, jeg maa bort lige paa Stedet, ellers griber de mig. Vær ikke bange for min Skyld, jeg kender hver Sti og skal nok komme frem til Kladsk, hvor jeg kan holde mig godt skjult. Kom til Vámbery ved Pilgrimstid, der skal vi mødes!«

Førend jeg rigtig kunde besinde mig, var han borte. Jeg skyndte mig til hans Moder og fortalte, hvordan alt stod. Vi gik hver til sit, men alle var helt forstyrrede. Hver lille Larm fik os til at fare sammen. Officeren sendte Soldater ud i alle Retninger, da han ikke kendte Jiři, mente han, at han havde at gøre med en Knøs fra Nabosognet og nok skulde faa ham grebet — men Jiři slap lykkelig ud af hans Klør. Jeg gik afvejen for den Herre, saa vidt jeg bare kunde, og da han ikke vidste at hævne sig paa anden Maade, saa søgte han at udsprede alle Slags onde Rygter om mig, som om jeg havde været en letfærdig Tøs. Men alle kendte mig, saa det havde han ringe Fornøjelse af. Til al Lykke kom der Ordre om, at Hæren skulde trække sig tilbage — Preusserne trak deres Soldater bort. Der blev ingenting af hele den Krig; Bønderne kaldte den Tvebakkekrigen, fordi de sagde, at Soldaterne, da de havde spist deres Tvebakker i Landsbyen, gik hjem igen.«

»Men hvordan gik det da med Jiři?« spurgte Kristla, der spændt havde hørt efter.

»Ja, vi vidste ikke det ringeste om ham lige til Foraaret, for i de urolige Tider kom jo ingen ret langt omkring. Vi levede som paa Gløder. Det blev Foraar — og stadig ingen Efterretninger. Jeg gik paa Pilgrimsgang, som jeg havde lovet Jiři. Der var mange af vore Bekendte med, og mine Forældre bad dem om at tage sig af mig. Vores Fører havde været flere Gange i Kladsk, og min Fader bad ham, om han vilde sørge for mig, han kendte hver Krog.

»Vi tager ind til Mo'r Liduška for at komme lidt til Hægterne igen«, sagde Føreren, da vi naaede den lille By.

Vi gik ind i et lille Værtshus i Forstaden. Til Mo'r Liduška gik alle ind, som kom fra Bøhmen, hun var fra vores Egn. Dengang talte endnu alle čekisk i Kladsk, men det er nu engang saa, at Folk fra samme Hjemstavn søger til hverandre. Liduška tog imod os med stor Hjærtens Glæde, vi maatte ind i hendes egne Stuer.

»Sæt Jer nu ned, jeg kommer straks igen, jeg vil blot hente en Smule Vinsuppe til Jer«. sagde hun venlig og forsvandt bag om Døren.

Mit Hjærte var som sammenpresset, det var Glæden over at skulle se Jiři igen og Angsten for, at noget kunde være tilstødt ham,

siden vi slet intet havde hørt fra ham. — Da hører jeg paa engang udenfor en kendt Stemme hilse paa Mo'r Liduška, og jeg hørte hende svare: »Gaa kun indenfor, Hr. Jiři, vi har Pilgrimme fra Bøhmen hos os«.

Døren gik hurtigt op, og i den stod Jiři — men da jeg saa paa ham, blev jeg som ramt af et Tordenslag. Han var i Soldateruniform! Dst flimrede for mine Øjne. Jiři rakte mig sin Haand, tog mig i Favnen og sagde hastig med taarebrudt Stemme:

»Ja, jeg er et ulyksaligt Menneske! — Næppe havde jeg igen faaet fat paa Haandværket og faaet skubbet tilside, hvad der forhindrede mig, saa blev det hele spoleret! Fra Asken er jeg sprungen lige ind i Ilden. Havde jeg været i Bøhmen, saa havde jeg idetmindste tjent min egen Kejser, men her er jeg kommen i fremmed Sold!«

»Men, Du milde Gud«, sagde jeg, »hvordan har de dog kunnet tage Dig her?«

»Ja, min egen kære — Ungdom og Uforstand — jeg stolede ikke nok paa min erfarne Onkel. Da jeg var løbet hjemmefra, havde jeg det trist og ensomt allevegne, der var ingenting, som rigtig kunde gøre mig glad. Saa gik jeg da en Søndag Aften med nogle Kammerater til Værtshuset uden at tage mig af alle Advarsler. Vi drak — ja, vi drak, lige til vi var fulde, og saa kom Hververne ind i Gæstestuen.«

»Ja, de Slyngler!« uddrød Mo'r Ludiška, der netop kom ind med Vinsuppen, »havde Hr. Jiři været hos mig, saa skulde det aldrig været passeret, jeg vil ikke taale deres Løgne og Forlokkelser; se, hans gode Onkel gaar aldrig andre Steder end til Mo'r Liduška — naa, men unge Folk og Fornuft forliges jo ikke. Tag Jer nu ikke den Ting for nær, Hr. Jiři, I er jo en flink Fyr, vores Konge holder meget af store Soldater, han lader ikke Jer gaa længe om uden Korporalstav.«

»Ja, nu maa det være, som det er«, begyndte Jiři igen, »det, der er sket, er sket. Vi var ganske omtaagede, da Hververne forlokkede os, og da jeg igen blev ædru, var jeg og Lehotsky, min bedste Kammerat, Soldater. — Jeg troede i Begyndelsen, at jeg skulde rive Hovedet af mig selv af Sorg og Ærgrelse — min Onkel jamrede ogsaa mer end nok, men tilsidst gav han sig til at tænke paa, hvordan han skulde hjælpe paa det, selv om alt ikke var til at oprette. Han gik til Generalen og fik da ogsaa udvirket, at jeg nu kan være her, og at jeg med det første bliver Korporal, og — ja, det kan vi siden tale om. — Gør det nu ikke for tungt for mig — jeg er glad nu, jeg ser Dig igen.«

Vi maatte jo trøste os, som vi bedst kunde.

»Senere paa Dagen fulgte Jiři mig til sin Onkel, der blev glad ved at se os. Om Aftenen

kom saa ogsaa Jiřis Kammerat, Lehotsky, det var et hæderligt og ejegodt Menneske. Han blev min Jiři tro til det sidste. Nu er de begge i Evigheden, og jeg kravler endnu om her.«

»Jamen, Du rejste ikke hjem, vel Bedstemoder; Bedstefader, han giftede sig med Dig, ikke sandt?« sagde Barunka, som for længe siden var kommen igen, og udrev derved Bedstemoder af de Tanker, hun var falden i.

»Ja, det er sandt nok, saadan vilde han det. Tilladelse til Giftermaal var jo netop det, min Onkel havde skaffet ham som bedste Trøst. De ventede bare paa, at jeg skulde komme med Pilgrimstoget. Den næste Dag kom Jiři til os ganske tidlig om Morgenen, og længe snakkede han med sin Onkel om noget. — Saa gik han hen til mig og sagde:

»Hør nu, lille Madlena, sig mig oprigtig, med ren Samvittighed, holder Du saa meget af mig, at Du vil lide ondt med mig og forlade Din Fader og Moder?«

Jeg sagde, at *det* gjorde jeg!

»Ja, er det saa, saa skal Du blive her og være min Kone«, sagde han, og saa tog han mig om Halsen og kyssede mig.

Han havde aldrig kysset mig før, den Skik kender vi ikke, men af bare Glæde vidste han slet ikke, hvad han gjorde, Staklen.

Og saa blev jeg da Soldaterkone.

»Ja, I har oplevet og udstaaet meget,

Bedstemoder; men I var dog én Tid lykkelig, I fik dog, hvad Jeres Hjærte sukkede efter. Vidste jeg bare, at jeg ogsaa engang bliver lykkelig efter alle Prøvelser, saa kunde jeg glad bære dem og, om det skulde være, ogsaa vente fjorten Aar paa Mila.«

»Fremtiden holder Gud i sin Haand. Hvad der skal komme, det skal komme, det undgaar Du ikke, min Pige; og Du kan ikke gøre andet end have Tillid til Din Gud.«

»Ja, det maa jeg vel — men vi Mennesker kan jo ikke altid være stærke i Ulykken, og hvis de tager min Jakub, saa vil jeg klage og jamre, det føler jeg godt. Naar han gaar, saa er al Glæde borte, og saa har de taget min eneste Støtte fra mig.«

»Hvor kan Du sige det, Kristla? Du har da Din Fader.«

»Ja, jeg har en god og brav Fader, Vorherre bevare ham for mig, men han er gammel og tung af Sind. Allerede itjor Sommer sagde han bestandig, at jeg skulde gifte mig, saa én kunde overtage Hus og Bedrift; hvad skal jeg dog gøre, hvis de tager Jakub fra mig? Jeg tager dog ingen anden, om de saa alle stillede sig paa Hovedet for mig, og hellere arbejder jeg, til jeg styrter for at gøre Fader tilfreds, gaar det ikke, saa faar det lade være at gaa — men gifte mig, nej, nej! — Aa, Bedstemoder, I kan slet ikke tro, hvor jeg lider og har Be-

svær i det Værtshus. Tro bare ikke, det er Arbejdet, jeg beklager mig over, nej, det tager jeg mig ikke nær; men det, jeg er nødt til at høre paa, det er mig til Skam og Plage.«

»Og Du kan ikke skaffe Dig det fra Halsen?«

Nej, hvordan skulde jeg kunne det? Jeg har mange Gange sagt til min Fader: Saadan og saadan er det, Du skal ikke lade de Folk komme ind i Din Beværtning; men han holder ikke af at tale Folk til og vil ikke støde nogen fra sig, og derfor siger han altid til mig: Hør nu, kære Pige, sig til dem, hvad Du vil, men vær bare ikke grov imod dem, saa Du skiller os af med Gæster, husk, det er jo vores Levebrød. -- Jeg maa ikke være grov og tvær, og er jeg mild og venlig, saa tror de straks, jeg er tilfals for alle. Munter og rede til Sang, som jeg engang var, bliver jeg ikke saa let igen; hvordan skal jeg dog bære mig ad? — Ja, var det endda bare nogle løse Fyre, skulde jeg nok holde dem fra Livet, men Forvalteren og Skriveren fra Slottet, det er et Par strænge Herrer, dem kan jeg ikke saadan tumle. Jeg er hel skamfuld ved at sige Jer, hvordan den gamle Gedebuk løber efter mig, og det er mig, som om én havde sagt til mig: Han vil bare skaffe Mila afvejen, han ved godt, at Mila er Din Beskytter, og han er bange for, at det skal gaa ham, som det gik Italieneren. Han lader, som han gør Fogden tilpas, saa han kan faa

Hævn for sin Datter, men den gamle Filur tænker bare paa sig selv. Fader er bange for ham, og Moder, den Stakkel, hun er jo, som om hun ikke var til mere, hun ligger mere, end hun gaar, til hende kan jeg slet ikke komme med mine Sorger. Var jeg gift, saa vilde det være en hel anden Sag, var der en, som pinte mig, saa sagde jeg det bare til Mila, og selv om han ikke kunde sætte ham paa Porten, skulde han nok holde Øje med ham, at Fyren ikke skulde se for groft paa mig.

Ak, Bedstemoder, kunde jeg blot sige Jer, hvor meget Mila holder af mig og jeg af ham, men det kan jeg ikke!

Og den unge Pige støttede Albuerne mod Knæerne, lagde Hovedet i Hænderne og tav.

I dette Øjeblik traadte Mila stille og ubemærket ind i Haven. — Hans kønne Ansigt var rystet af Sorg, hans lyse Øjne ganske matte, de kastaniebrune Krøller, der før laa om hans Pande, var klippede tæt af, og istedetfor sin Odderskindshue havde han en Militærkasket paa Hovedet.

Barunka blev helt bange for Mila, Bedstemoder lod Hænderne synke i Skødet, hendes Ansigt blegnede, og hun hviskede sagte: »Gud trøste Dig, min stakkels Dreng!« Men da Kristla løftede Hovedet, og Mila rakte hende Haanden og med klangløs Stemme sagde: »Jeg

er Soldat, om tre Dage maa jeg til Køniggrätz«, faldt hun i hans Favn helt fra Sans og Samling. —

XV

Den næste Dag, da Bedstemoder som sædvanlig gik Børnene imøde, var hendes første Ord til dem: »Kan I gætte, Børn: hvem er hos os?«

Børnene blev en Smule overraskede, saa straks fandt de ikke paa det, men saa raabte Barunka:

»Hr. Beyer! ikkesandt, Bedstemoder?«

»Jo, det er ham, og hans Søn er med.«

»Nej, det var dejligt, lad os løbe hjem til ham!« jublede Jan og satte afsted i Firspring, og Vilem efter, saa Tornysteret dansede paa Ryggen.

Bedstemoder raabte til dem, at de skulde gaa pænt og ikke fare afsted som Vilde — men de var nok ikke Drenge for intet! Næsten aandeløse stormede de ind i Forstuen — Moder vilde saa smaat skænde paa dem; men Hr. Beyer rakte sine store Hænder frem til dem, tog en efter en i Armene og kyssede dem.

»Naa, hvad har I saa gjort et helt langt Aar, hvordan har I dog haft det?« spurgte han

med dyb Røst, der gav mægtig Genlyd i det lille Rum.

Jan og Vilem kunde slet ikke svare, deres hele Opmærksomhed var fæstet paa en Dreng omtrent paa Barunkas Størrelse, der stod ved siden af Hr. Beyer. Det var en smuk Dreng, han lignede helt sin Fader, blot var hans Lemmer ikke saa senede og kantede som Faderens, hans Ansigt blomstrede rødt, og Øjnene lyste kun af barnlig Glæde.

— Naa—aa, I glor nok paa min Dreng, ja, se I kun paa ham og giv saa hverandre Haanden, for at I kan blive gode Kammerater. Ser I, det er min Ørn!«

Med disse Ord puffede han Drengen lidt ud paa Gulvet, og han gav uden Generthed Kammeraterne sin Haand. Nu kom Barunka, Bedstemoder og Adele.

»Se, der kan Du se Barunka, hende, jeg har fortalt Jer om hjemme, hende, der altid kommer først ud og siger Goddag, naar jeg overnatter hernede. Men nu iaar ser jeg nok, at det er anderledes, nu gaar I allerede i Skole, og lille Jan maa nok op om Morgenen sammen med Barunka. Hvad synes I ellers om at gaa i Skole? Vil Du ikke heller springe om i Skoven, Jan? Ser Du, min lille Ørn maa med mig paa Fuglejagt op i Bjærgene, han lærer snart at skyde lige saa godt, som jeg selv

skyder!« Saadan fortalte, spurgte og snakkede Jægeren i ét Aandedræt, omringet af Børnene.

»Aa, sig dem dog ikke saadan noget«, sagde Bedstemoder, »nu bliver Jan straks forstyrret i Hovedet og vil have fat i Ørns Bøsse«.

»Naa, ja, lad ham blot se paa den. Gaa ud, Ørn, og hent den, den er jo ikke ladt?«

»Nej, Fader, jeg har skudt det sidste Skud af, Du ved nok, paa den Sneppe«, sagde Drengen.

»Og Du ramte den, det kan Du godt rose Dig af; gaa og vis Drengene den.«

Drengene løb fornøjede ud med Ørn; men Bedstemoder fulgte efter, ti skønt Hr. Beyer vilde indestaa for Ørns Omhyggelighed, var hun dog lidt urolig.

»Du hedder jo ligesom en Fugl!« sagde Adele til Ørn, da de var udenfor, og Jan og Vilem saa paa den dræbte Fugl.

»Jeg hedder egentlig Aurel«, lo Drengen til Adele, »men Fader holder mere af at kalde mig Ørn. Ørnen er saadan en smuk Fugl. Fader har engang skudt en Ørn.«

»Ja, det vil jeg tro«, sagde Jan, — »nu skal jeg vise Dig en Ørn og mange Dyr, jeg har dem alle med Farver paa i en Bog, som jeg fik til Gave ifjor — kom med.« Saa trak han Ørn med ind i Stuen, hvor han straks gav sig til at vise ham Bogen.

Ørn syntes svært godt om de Dyr, og Hr.

Beyer betragtede ogsaa med inderlig Fornøjelse hvert Billede.

»Den havde Du jo ikke ifjor?« spurgte han Jan.

»Nej, den har jeg faaet i Gave af Komtessen, og jeg fik et Par Duer af Kristla og Kaniner af Skovrideren, og af Bedstemoder en stor Sølvpenge og af Fader Tøj til en ny Dragt!« pralede Jan.

»Ja, Du er rigtignok en lykkelig Dreng«, sagde Hr, Beyer, medens han bladede i Bogen, og da han fik Øje paa Ræven, udbrød han: »Aldeles som levende! Vent Du, Din røde Rad, Dig maa vi lyse hjem snart.«

Vilem, der blev helt bange for deres malede Ræv, saa helt betuttet paa den, saa Hr. Beyer kom til at smile og sagde:

»Vær bare ikke bange, den Ræv skal jeg ikke gøre noget ondt, men der er en af samme Slags oppe i Bjærgene, og den maa vi snakke med, den gør megen Skade.«

»Maaske faar Peter fat i den — vi satte en Fælde ud, førend jeg tog afsted«, sagde Ørn.

»Hør nu, Dreng, Ræven er ti Gange saa klog som Peter, den har sine Smutgange, som et Menneske aldrig lurer op, og ovenikøbet har den, vi er paa Jagt efter, engang været i Fælde. — Den Lurendrejer, vi havde lavet en fin Steg istand til den, den var sulten — og hvad gjorde saa ikke Fyren: den bed den knuste

Fod af og smurte Haser. Nu faar vi den næppe; af Skade bliver man klog, og Ræven har rigelig saa megen Forstand som et Menneske.« Jægeren blev ved at blade i Bogen.

»Se, der er en Ørn!« raabte Drengene, da han kom til en smuk Fugl med udbredte Vinger paa Fart efter sit Bytte.

»Ja, akkurat saadan en har jeg skudt; det var en smuk Fugl, jeg var næsten ked af det — men hvad skal man sige, saadan en Lejlighed faas ikke let igen. Jeg ramte ham godt, og det er jo Hovedsagen — bare ikke pine Dyr.«

»Ja, det mener jeg ogsaa«, istemte Bedstemoder.

»Jamen, har I da ikke ondt af de Dyr, Hr. Beyer?« sagde Barunka, »jeg kunde da aldrig skyde noget Dyr.«

»Men slagte dem kan I«, lo Hr. Beyer, »og hvad er egentlig bedst, om et Dyr uden at ane nogen Fare dør for et eneste lynsnart Saar, eller at det først opskræmmes, naar man indfanger det, saa forfærdes med alleslags Forberedelser, førend det tilslut slagtes, ovenikøbet tidt saa kejtet, at det halvt ihjelslaaet flyver fra Jer.«

»Vi slagter slet ikke Fjerkræ«, sagde Barunka ivrigt, »det gør Vorša, hun har ingen Medlidenhed med dem, og hun slaar dem ogsaa straks ihjel.«

Endnu en Stund morede Børnene sig over Billederne, og saa kaldte Moder til Aftensmad.

Ellers spurgte Børnene altid Hr. Beyer ud om Bjærgene, de vilde vide, om han ikke havde forvildet sig til Rübezahls Have, og alt muligt andet; men denne Gang spurgte de kun Ørn og hørte paa ham med stor Forbavselse, naar den lille Dreng fortalte dem om de Farer, som han allerede havde udstaaet med sin Fader og om de Dyr, han havde skudt, og naar han beskrev dem de uhyre Snelaviner, der ligger oppe i Bjærgene, hvordan de kan begrave hele Landsbyer, og hvordan Folkene under Sneen maa klavre ud gennem Skorstenen.

Men intet af det skræmmede Jan, han ønskede bare, at han var saa gammel, at han kunde gaa op til Hr. Beyer.

»Naar Du kommer til os, saa sender Fader mig til Gengæld ned til den riesenburgske Skovrider, for at jeg ogsaa kan øve mig i den lettere Jagt.«

»Aa, det er kedeligt, at Du ikke bliver hjemme«, klagede Jan.

»Det skal Du ikke være ked af«, sagde Ørn, »jeg har to Sødskende, min Broder, Čenek, er lige saa stor som Du, og min Søster, Marenka, vil nok holde af Dig, kan Du tro.«

Siden, mens Børnene sad i Gaarden og hørte paa Ørns Fortællinger og kiggede igennem et Stykke Bjærgkrystal, som han havde

haft med til dem, hørte Hr. Beyer paa Bedstemoders Fortælling om Oversvømmelsen og alle andre Mærkværdigheder, der var indtrufne sidstledne Aar.

»Naa, og min Broder i Embedet paa Riesenburg er vel rask?« spurgte Jægeren.

»Ja, sund og rask er han«, svarede Fru Prošek. »Lille Anuška vokser godt, Drengene er begyndt at gaa i Skole i Červena hora, der er nærmere dertil end til Byen; det er mærkværdigt, at Hr. Skovrideren ikke er kommen, han sagde, at han vilde se herind, før han gik paa Anstand i Skoven.

Han var her imorges og bragte den Besked fra Slottet, at der var et Brev til mig fra Wien. Jeg gik straks derop og fik saa at vide, at Komtessen havde det bedre, og at Fyrstinden maaske kom til Høsttid og vel vilde blive her en fjorten Dages Tid, inden hun rejste til Florens. Jeg kan jo nu næsten haabe paa, at vores Fader bliver hos os Vinteren over, for Fyrstinden skal ikke have Følget med, efter hvad man siger. Saa faar vi da endelig engang Lov at være sammen i længere Tid!«

Det var længe siden, Fru Prošek havde talt saa meget, længe siden, hun havde været saa tilfreds som den Dag, hun havde faaet den glade Meddelelse, at hendes Husbond kom tilbage.

»Gud være lovet, at den lille Frøken er

kommen sig af sin Sygdom«, sagde Bedstemoder, »det vilde have været evig Skade, om der var hændt en Ulykke med den unge, gode Sjæl. Vi har alle bedt til Gud, at han vilde hjælpe, endnu igaar græd saamænd Cilka Kudrna for hendes Skyld.«

»Ja, hun havde da ogsaa Grund til at græde«, mente Fru Prošek.

Hr. Beyer spurgte, hvorfor hun havde det, og Bedstemoder fortalte om sit Besøg paa Slottet og tilskrev Komtessen den hele Fortjeneste af at have hjulpet Kudrnas.

»Jeg har hørt«, sagde Jægeren, »at Komtessen skulde være en Datter af . . . . .«

I dette Øjeblik bankede én paa Ruden.

»Det er vores Skovrider, det kender jeg da paa Bankningen — kom blot ind!« kaldte Fru Prošek venligt indbydende.

»Ja, Folk har onde Tunger», svarede Bedstemoder paa Jægerens Spørgsmaal, »og den, der gaar i Sol, ham følger Skyggen, det kan nu ikke være anderledes — forresten kan hun jo være dens Datter, hun er.«

Hr. Skovrideren fra Riesenburg kom ind, og begge Jægerne hilste hjærteligt paa hinanden.

»Men hvad har De dog haft for, siden De kommer saa sent?« spurgte Bedstemoder med et ængsteligt Sideblik til Bøssen, som Skovrideren hængte op paa et Søm.

»Aa, jeg har haft en allerkæreste Gæst;

det var Hr. Forvalteren, der kom efter Ved; han havde solgt det, der tilkommer ham, og nu vilde han gærne have paa Forskud og vilde prøve paa at lede en anden en til Svindlerier. Jeg kunde nok mærke, at der var saadan noget paafærde, for han kom saa snogeagtig til mig. — Men han fik, hvad han kan have godt af! Og jeg lod ham ogsaa høre for Mila. Det gør mig s'gu ondt for den Knøs og for Kristla med. Idag var jeg inde at faa et Glas Øl paa Værtshuset, og jeg blev helt forskrækket ved at se paa hende. Det kan vi takke den Sa . . . . Slyngel for! . . .« Hr. Skovrideren slog sig paa Munden, da han huskede, at han sad hos Bedstemoder.

»Hvad er der sket?« spurgte Hr. Beyer, og Bedstemoder satte ham villigt ind i hele Sagen om Milas Udskrivning og Aarsagerne dertil.

»Ja, saadan er det her i Verden; hvor man vender sig hen, allevegne er der Sorg og Pinsel baade mellem store og smaa — og den, som ingen har, han laver sig dem selv«, sagde Hr. Beyer.

»Gennem Ulykke og Lidelse fries Mennesket fra alle Slakker, ligesom Guldet renses i Ilden. Uden Lidelse er der jo heller ingen Glæde. Vidste jeg bare hvordan, saa hjalp jeg gærne den stakkels Pige, men det er umuligt. Værst bliver det dog imorgen, naar Mila skal afsted.«

»Saa de skal bort imorgen?« spurgte Skovrideren forundret, »det har nok Hastværk. Hvor skal de hen?«

»Til Königgrätz!«

»Saa skal vi samme Vej, bare jeg tilvands paa Træflaaderne og han tillands«, sagde Hr. Beyer.

Drengene kom løbende ind i Stuen. Jan og Vilem viste Skovrideren den Sneppe, som Ørn havde skudt, og Ørn fortalte saa sin Fader, at de havde været ved Dammen og set den forrykte Viktoria.

»Saa hun er endnu ilive, den Stakkel?« spurgte Hr. Beyer.

»Ja, bedre var det, om hun laa i Jorden, end at hun er paa dens Overflade«, sagde Bedstemoder. »Men det gaar ned ad Bakke med hende, hun ældes, det er snart sjældent vi hører hende synge, mest i de lyse Nætter.«

»Men ved Dammen sidder hun dog og stirrer ned i Vandet, mangen engang til over Midnat«, sagde Skovrideren stadig med Sneppen i Haanden. Igaar satte jeg mig hen nærved hende, hun brækkede en Pilekvist af og smed den ud i Vandet. Det var sent dengang. »Hvorfor gør Du det?« spurgte jeg. Hun svarede ikke. Jeg spurgte igen — saa vendte hun sig om imod mig, hendes Øjne gnistrede, jeg tænkte allerede, at hun vilde fare løs paa mig — men maaske havde hun kendt mig, eller en eller

anden Tanke fløj hende gennem Hovedet, hun vendte sig igen om til Dammen og kastede den ene Gren efter den anden i Vandet. Sommetider kan man da slet ikke faa Klarhed paa hende. Det gør mig saa ondt for hende, jeg vilde ønske, at hun snart kunde blive friet fra et saadant Liv; men alligevel er det, som om jeg savnede noget, naar jeg ikke har set hende sidde ved Dammen, naar jeg ikke har hørt hendes Klagesange de Nætter, jeg gaar paa Vagt.«

»Naar et Menneske først er blevet vant til et eller andet, er det svært at vænne sig af med det«, sagde Hr. Beyer og stak den tændte Fyrsvamp til sin lille Kridtpibe, og da han havde taget et Par dygtige Drag, snakkede han videre: »og saa er det saamænd ligegyldigt, om det er til et Menneske, Dyr eller bare en livløs Ting. Saadan har jeg nu vænnet mig til at have denne lille Næsevarmer med, naar jeg er paa Rejse, og min Moder røg paa en lignende — jeg ser hende endnu for mine Øjne, som hun sad paa Hustærskelen.«

»Er det sandt? Røg Jeres Moder?« spurgte Barunka helt forundret.

»Oppe i Bjærgene ryger mange Kvindemennesker og da især de gamle Koner, men istedetfor Tobak bruger de Kartoffelblade, og de er glade, naar de faar lidt Kirsebærblade.«

»Jeg tror ikke, at det kan smage godt«,

sagde Skovrideren, der ogsaa røg, men af en malet Porcellainspibe.

»Der er ogsaa Steder inde i Skoven, som jeg har kær«, begyndte Hr. Beyer igen, »dem bliver jeg uvilkaarlig staaende ved; jeg holder af dem, fordi de minder mig om et bestemt Menneske eller om glade eller tunge Livsstunder. Manglede der paa de Steder et eneste Træ, ja blot en Busk, saa vilde jeg savne noget. Et Sted tæt ved en brat Afgrund staar en enlig Fyrr; det er et gammelt Træ, dets Grene hænger paa den ene Side ud over den dybe Kløft, rundt om i Revner og Spalter gror Bregner og Hyld, og dybt dernede jager en Bæk over Stene og Rødder og danner et ensomt Vandfald. Hvordan ved jeg ikke, men til det Sted har jeg altid forvildet mig, naar noget tyngede mig, eller en Ulykke havde ramt mig. Der gik jeg op, da jeg var forelsket og frygtede for, at jeg aldrig skulde faa min Hustru, hendes Forældre vilde ikke give deres Samtykke, og først senere hen gik det i Orden. Der kom jeg ogsaa op, da min ældste Søn var død, og da min gamle Moder døde. Det var altid saadan, at jeg gik hjemmefra uden Maal og med og saa hverken til højre eller venstre, men ganske af sig selv bar Fødderne mig til den vildsomme Slugt, og naar jeg saa vaagnede op ved Afgrundens Rand nær den mosgroede Fyrr, naar jeg saa foran mig Bjærgtinderne, den ene over den anden,

saa var det, som faldt der Ro over mit Sind, og jeg skammede mig ikke ved at græde. Naar jeg havde slaaet min Arm om Træets furede, grove Krop, saa syntes jeg, at der var Liv i det, og at det maatte kunne forstaa mine Klager, og Grenene susede svagt over mit Hoved, som om de sukkede og fortalte mig om deres hemmelige Lidelser.«

Hr. Beyer holdt inde. Hans store, blaa Øjne var rettede mod Lyset, der brændte paa Bordet, fra hans Pibe steg lette Skyer af Tobaksrøg op imod Loftet.

»Ja, det er vist og sandt«, sagde Riesenburgerskovrideren, »sommetider tror man virkelig, at de Træer har Liv og Tanke. Jeg ved det af Erfaring. Engang, det er nu nogle Aar tilbage, mærkede jeg Træer til Udlysning. Skovfogden var andet Steds beskæftiget, saa jeg maatte selv være paa Stedet. Brændehuggerne kom og beredte sig til at fælde — allerførst en køn Birk, ikke en Svamp var der paa den, den stod der, fin som en ung Jomfru. Jeg saa lidt paa den, og saa syntes jeg — ja, det er til at le ad, men jeg syntes det — at den bøjede sig ned for mine Fødder og omfavnede mig med alle sine tynde Grene og hviskede mig i Øret: »Hvorfor vil Du tage mit unge Liv, hvad har jeg dog gjort Dig?« I det samme peb de skarpe Save i dens Bark og bed ind i Veddet. Jeg ved ikke, om jeg skreg, jeg ved

kun, at jeg vilde hindre Brændehuggerne i at skære videre; men da de saa paa mig med Forundring, saa blev jeg flov, sagde, at de skulde blot arbejde, men selv drev jeg ind i Skoven. Jeg flakkede om en hel Time, og stadig pinte og plagede den Tanke mig, at Birken havde bedt for sit Liv.

Da jeg omsider overvandt mig og gik tilbage, var den fældet — ikke et Blad rørte sig paa den, den laa som et dødt Legeme. Jeg følte en nagende Smerte, omtrent som om jeg havde begaaet et Mord. Nogle Dage itræk havde jeg ikke Sans eller Tanke for andet, men jeg røbede det ikke til en eneste, og hvis ikke Talen idag lige var faldet derpaa, saa havde jeg vel aldrig fortalt det.«

»Ja, det er gaaet mig paa en lignende Maade«, begyndte Hr. Beyer med sin dybe Stemme; »jeg skulde aflevere Vildt til Skattekontoret. Jeg gaar paa Jagt og faar en Raahind i Skud. Det var et prægtigt Dyr. Kækt saa den sig om i Skoven og nippede lidt Græs. Jeg blev greben af Medlidenhed, men tænkte: »Skulde jeg være bleven en Nar, hvad skal det sige?« Saa gav jeg da Ild — men min Haand rystede, jeg traf Hinden i Løbet, den styrtede, kunde ikke komme fra Stedet. Hunden kastede sig over den, men jeg lod den ikke komme til, der var noget, som forbød mig at lade Hunden røre den. Jeg gik

hen til den, og jeg kan slet ikke fortælle, hvor fortvivlet det Dyr saa paa mig, bedende og klagende. Jeg trak Kniven af Skeden og stødte den ind i Hjærtet paa Dyret. Alle dens Lemmer sitrede engang, saa var den død. Men jeg kom til at græde, og fra den Stund af — naa, hvorfor skulde jeg skamme mig over den Ting —«

»Fader vil ikke skyde paa Raadyr«, sagde Ørn hastigt.

»Det er sandt, hvad Du siger. Til min Dødsstund vil jeg se den saarede Raahind for mig og dens bønfaldende Øjne, jeg er bange for, at jeg skulde skyde fejl, at jeg skulde saare Dyret — saa lader jeg hellere helt være.«

»De skulde bare skyde de onde Dyr og lade de gode i Fred, det er jo Synd for dem«, indvendte Vilem med Graaden i Halsen.

»Der er ikke det Dyr saa godt, at det ikke ogsaa er slet, og heller ikke noget saa slet, at det ikke ogsaa er godt, akkurat som hos Mennesker. Det er en Misforstaaelse, naar vi tror, at det Dyr, som har et smukt, fredsommeligt Udtryk, ogsaa maa være et godt Dyr, og de, som ikke falder i vor Smag, onde og skadelige. Det er kun Gud alene, som kender Verden, han gennemskuer hvert Menneskes lønligste Hjærtekrog og dømmer det, han forstaar Dyrenes Sprog, for ham er hver Blomsterkalk aaben, han kender hver Billesti, de susende Vinde

bøjer sig for hans Bud, Vandene flyder derhen, hvor han engang har peget.«

Jægeren holdt inde igen, hans Pibe var udbrændt — hans Øjne straalede, hans hele Ansigt lignede en Bjærgskrænt belyst af Efteraarssolens fredfulde Skin, endnu smykket af Grønt og Blomster, om end Sneen hvidnede Toppen.

Alle saa paa Hr. Beyer, lige til Bedstemoder sagde: »I har Ret, Hr. Beyer, at høre paa Jer er skønt som at faa den hellige Skrift udlagt. — Men nu er det Tid for Børnene at gaa til Ro, Jeres lille Søn er vist træt af Rejsen og I selv ogsaa — imorgen kan vi slutte Fortællingerne af.«

»Hør Ørn, giv mig den Fugl til min Ugle, den er dog for lille til andet«, sagde Skovrideren, idet han kastede Bøssen over Armen.

»Ja, gærne!«

»Aa, vi skal bringe den hjem til Dem ganske tidlig imorgen«, bad Drengene.

»Jamen, I skal jo i Skole.«

»Imorgen har jeg givet dem fri, for at de kan være hos deres Gæst«, sagde Moder.

»Naa, saa lader jeg ogsaa mine smaa Grønspætter være hjemme, saa de kan faa sig en glad Dag. Kom I saa bare. Godnat og sov vel!«

Den venlige Hr. Dalbroder, som Hr. Beyer sommetider kaldte ham, gav sine Venner

Haanden, fløjtede paa Hektor, som var falden svært i Ørns Smag — og gik ud af Døren.

Ganske tidlig, før de andre Børn var oppe, stod Ørn allerede paa Tømmerflaaden, som de var sejlet til Dalen med. Efter Frokost gik Hr. Beyer med Drengene til Skovridergaarden; Bedstemoder med Barunka og Adele gik til Værtshuset for at tage Afsked med Mila. — Skænkestuen var overfyldt. Der var de bortdragende Soldaters Forældre, deres Sødskende, Kammerater og Bekendte. Skønt man snakkede sammen, skønt Kroværten og Kristla ikke kunde skænke nok til dem alle, saa Mila maatte hjælpe, skønt det unge Mandskab sang Viser, baade krigerske og lystige for at skyde Hjærtet op i Livet, saa var det dog altsammen forgæves, og ikke én drak sig fuld som ved Sessionen. — Dengang havde de stukket grønne Fyrrekvaste i Huerne, jublet kaadt, drukket, sunget bare for at drukne og døve deres Angst. Selv den slankeste og smukkeste Gut havde dog endnu en hel Bunke Haab, og desuden følte de sig smigrede af Pigernes Medlidenhed og glade over Forældrenes Kærlighed, der i dette Øjeblik vældede frem som en strømmende Kilde, der længe havde været skjult i Jorden, de knejsede af Stolthed over deres Venners og Bekendtes Dom: — »Nej, ham lader de saamænd ikke slippe hjem, saadan en Mand, rank som en Gran, som støbt — saadanne Soldater

kan de godt lide.« — Med den Slags søde Draaber formildede Forfængeligheden den bitre Drik, som den paatvungne Pligt bød dem at tømme — og omvendt: det, der lettede de smukke Knøses pinlige Vandring, det nagede dem, som ingen Frygt behøvede at nære, fordi de godt vidste, at de havde Legemsfejl; mangen ilde skabt, men forfængelig Knøs pintes saadan, at han hellere vilde være bleven Soldat end han vilde høre paa den Tiltale, han maatte døje: »Din Moder behøver saamænd ikke at græde for Dig, Du kommer ikke til at sværge til Trommen, Du rækker jo ikke en Hund op over Haserne«, eller: »Hej, Du, Du skulde s'gu melde Dig til Rytteriet, Du har jo Ben som Oksehorn«, og lignende Spottegloser. —

Bedstemoder gik hen til Værtshuset, ind i Skænkestuen vilde hun ikke — ikke, fordi Luften var beklumret, men fordi den tunge, mørke Sorg, der laa over alles Hjærter og viste sig som et Slør over Ansigterne, skræmte hende. Hun følte godt, hvad det maatte være for disse bedrøvede Mødre, hvor én vred Hænderne i stum Smerte, en anden græd stille eller anklagede sig selv højlydt, hvad det maatte være for disse unge Piger, der skammede sig ved at vise Deres Sorg altfor aabenbart og alligevel ikke uden Taarer kunde se paa de blege Knøse, der bare blev mere og mere tunge om Hjærtet, jo mere de drak, og, naar de vilde

synge, knap kunde pine Tonerne ud. Hun følte, hvad det maatte være for disse Fædre, der sad om Bordet og ikke mælede et Ord og ikke tænkte paa andet, end hvor de nu for Fremtiden skulde finde Erstatning for deres arbejdsomme Drenge, der havde været dem som deres højre Haand — hvordan kunde de dog lade være at sørge over disse Sønner, som de skulde undvære fjorten Aar.

Bedstemoder satte sig ud i Haven med Børnene. Snart efter kom Kristla ud, forpint, forgrædt og bleg som en Mur. Hun vilde tale, men det var som en Sten laa paa hendes Bryst, og hendes Strube var som sammensnøret, saa at hun ikke knnde faa et Ord frem. Hun lænede sig til det blomstrende Æbletræs Stamme, det var det samme Træ, hun Set. Hansnat havde kastet Kransen over. Den var fløjet stolt over, og nu, hvor Forjættelsen skulde gaa i Opfyldelse, at hun skulde faa sin Elskede, netop nu maatte de skilles. Hun skjulte sit Ansigt i sit hvide Forklæde og gav sig til at hulke højt. Bedstemoder lod hende græde i Fred.

Mila kom. Hvor var hans glade, sunde Ansigt, hans spillende Øjne. Han stod, som om han var hugget ud af Marmor. Tavs rakte han Bedstemoder sin Haand, tavs omfavnede han sin elskede Pige og trak et broderet Tørklæde op af Lommen, saadan et, som hver Knøs

faar af sin Pige i Kærlighedspant, og tørrede Kristlas Øjne med det. De sagde ikke til hinanden, hvor dyb deres Sorg var, men da en Stump af en Vise klang ud til dem fra Skænkestuen:

Naar vi skilles skal, vi unge,
lyder Sorgens Klager tunge,
Øjne fire, Hjærter tvende
græder Dag og Nat tilende,

omfavnede Kristla heftig sin Kæreste, og hulkende skjulte hun sit Ansigt ved hans Bryst. Den Sang var som Ekko fra de Toner, der uophørlig klang i deres Hjærter.

Bedstemoder rejste sig, Taarerne rullede ned ad hendes Kinder, Barunka græd ogsaa. Den gamle Kone lagde sin Haand paa Milas Arm og sagde med rørt Stemme:

»Gid Gud være med Dig og trøste Dig, Jakub! Gør, hvad Du skal, og gør det villig, saa vil det ikke falde Dig saa tungt. Giver Gud mig Held til mit Forehavende, saa skal Jeres Skilsmisse ikke vare længe. Haabet skal Du ikke give slip paa. Du, min Pige, hvis Du har ham kær, saa pin ham ikke med Din Klagen. Og nu Farvel med Gud!«

Med disse Ord gjorde hun Korsets Tegn over Mila, trykkede hans Haand, vendte sig hastig bort og gik saa hjemad med de Smaa ved Haanden og den søde Bevidsthed, at hun havde trøstet bedrøvede.

For de to unge var Bedstemoders Ord som Dug paa henvisnende Blomster, vækkende dem til nyt Liv. De holdt hinanden i Favn under det blomstrende Æbletræ, og en let Vind rystede Blomsterne ned over dem.

En Tremmevogn kørte frem foran Kroen for at hente Soldaterne — inde fra Gaarden blev der raabt: »Mila — Kristla!« Men de hørte slet ikke. De holdt stadig hinanden omslyngede — hvad brød de sig om Verden, hver af dem holdt jo hele sin Verden i Armene. —

Ud paa Eftermiddagen tog Hr. Beyer Afsked med sine venlige Værtsfolk. Fru Prošek havde som sædvanlig stoppet en Pose fuld af alle Slags spiselige Sager til Hr. Beyer og hans Søn. Drengene gav Ørn hver en Ting til Minde. Barunka gav ham et Huebaand. Bedstemoder raadede Adele, da hun spurgte hvad hun skulde give, til at forære Ørn den Rose, hun havde faaet af Komtessen.

»Jamen, Du har jo sagt, at jeg skulde bære den i mit Bælte, naar jeg blev stor«, indvendte den lille Pige, »den er saa smuk!« »Det, Du holder af og sætter Pris paa, skal Du give en kær Gæst, om Du vil hædre ham. — Giv Du ham den Rose, det anstaar sig bedst for Piger at give Blomster.«

Lille Adele stak den smukke Rose i Ørns Hue.

«Gode Adele«, sagde Hr. Beyer, »jeg ved skam ikke, hvorlænge den Rose bevarer sin

Skønhed. Ørn er en vild Fugl, den hele Dag flyver han om i Klipper og Kløfter, i Regn og Storm.«

Adele saa spørgende paa Ørn.

»Kære Fader, Du kan tro, jeg skal passe paa den Rose«, sagde Ørn og saa glad til Gaven. »Hver Dag, naar jeg er i Bjærgene, vil jeg gemme den godt, kun paa Helligdage vil jeg bære den, saa er den altid køn.«

Lille Adele var tilfreds. Der var ingen, som anede, at hun selv skulde blive den Rose, som Ørn engang skulde længes efter, som han skulde føre med sig op i Snebjærgene og hygge om og vogte i sit Skovenebo til egen Fryd, hendes Kærlighed skulde blive hans Livs Lys og Velsignelse.

XVI

Det var allerede efter Pinsefesten, den, som Bedstemoder kaldte »de grønne Dage«, maaske fordi hun pyntede det hele Hus op med grønne Birkegrene baade indvendig og udvendig — ja, baade ved Bordet og i Sengen gemtes man under grønne Tage. Baade Kristilegemsfest og Skt. Hans var forbi. Nattergalen sang allerede ikke mere i Buskene, Svalerne førte deres Smaa frem fra Taget. Paa Ovnen hos Kattene laa

Majkillinger, som Adele holdt saa meget af at kæle for. Hendes Høne, Sorttop, trippede allerede rundt med halvvoksne Kyllinger, og Sultan og Tyrl løb igen hver enige Nat til Vands efter Mus og Rotter, saa de gamle Spindersker hviskede om, at en Vandaand nok drev sit Spil ved den gamle Blegeplads.

Adele havde fuldt op at bestille sin hele Dag. Hun plejede at gaa med Vorša ud at flytte den brogede paa Engen, hun gik med Bedstemoder og samlede Urter, eller hun sad hos hende i Gaarden under Lindetræet, hvis Blomster Bedstemoder allerede var ved at tørre, og læste for hende af en Bog. Og om Eftermiddagen, naar de sammen gik ud for at tage imod Skolebørnene, gik de gærne en Tur ind over Markerne; Bedstemoder saa lidt til Hørren og kunde ogsaa nok lide at lade Blikket vandre ud over de vide, herskabelige Marker, hvor Aksene allerede gulnede mod Høst, og naar Vinden slog Bølger i dem, kunde hun slet ikke løsrive sig fra Synet. Hun sagde gærne til Kudrna, der altid slog Følge, naar han selv var paa sin Opsynsronde: »Ja, det er en Glæde, saa godt det staar, gid det nu maa gaa heldigt til det sidste.«

»Ja, det er rigtignok en slem Hede«, sagde Kudrna og saa op imod Himlen.

Naar de gik forbi Ærterne, glemte han ikke at kaste unge Ærtebælge i Adeles For-

klæde, og han trøstede sin Samvittighed med, at Fyrstinden sikkert ikke kunde have noget imod det, hun holdt jo saa meget af Bedstemoder og Børnene. Barunka bragte ikke længer Søsteren smaa Stykker Træ og Harpiks, som hun enten købte for sin Kreuzer eller fik af Veninderne for at oversætte de tyske Stile. Ikke saa snart havde Kirsebærkonen slaaet sin Bod op nærved Skolen, saa brugte hun redelig hver Hvid til den Herlighed. Naar de siden gik hjem gennem Egeskoven, sankede de Jordbær. Barunka lavede sig en lille Kurv af Birkebark og fik den altid topfuld til Søsteren, og naar der ingen Jordbær var længer, plukkede hun Sødtgræs, og senere hen kom hun hjem med Blaabær og Nødder. Bedstemoder bragte Svampe hjem fra Skoven og lærte Børnene at skælne mellem dem.

Kort at sige, det var mod Slutningen af Juli, og i Begyndelsen af Avgust skulde Fyrstinden komme og Fader med hende, og desuden glædede Børnene sig til, at Skoletiden saa var tilende. Fru Prošek var allerede hele Dage paa Slottet for at se efter, at ikke en eneste Krog blev forsømt, og Gartnerens Fødder maatte livligt om i Haven for at se til hvert Bed, om nu ogsaa alle Blomsterne voksede, som han ønskede, for at lade Blikket løbe over hver Plæne, om der skulde være én Græstot, der stak højere op end de øvrige, og hastig fór

Øjnene fra Buskads til Buskads for at se, om ikke Daglejerne havde glemt en eneste Brændenælde. Overalt forberedte man sig til det høje Herskabs Komme.

Alle de mange, der havde Nytte og Fortjeneste af Fyrstindens Ankomst, længtes efter hende; men mange kom i pirrelig Stemning, og Forvalteren lod med hver Dag sit Hoved synke en lille Tomme, og da man paa Gaarden fortalte: »Imorgen er de her«, fornedrede Hr. Forvalteren sig saa dybt, at han besvarede Markvogterens ærbødige Hilsen, noget, han aldrig gjorde ved Vintertid. naar han var Eneherre paa Godset.

Bedstemoder ønskede Fru Fyrstinden alt godt og bad daglig for hende, og havde ikke hendes Ankomst ogsaa betydet Svigersønnens, vilde den hele Sag have været hende saa temmelig ligegyldig. — Men denne Gang kunde Bedstemoder knap nok afvente Fyrstinden, saa utaalmodig var hun, hun havde noget paa Hjærte, men det talte hun ikke om til nogen.

I Begyndelsen af Avgust lakkede det saa smaat mod Høsten, og tilslut kom da ogsaa Fru Fyrstinden med sit hele Følge. Den lille Forvalterfrøken ventede sin Italiener, men hun fik snart at vide, at Fyrstinden havde ladet ham blive i Hovedstaden. Fru Prošek straalede af Glæde, Børnene havde deres kære Fader igen, men Bedstemoders Ansigt formørkedes en

Smule, da hun saa, at hendes Johanna ikke var med Jan. Istedetfor sendte hun et Brev, hvori der var tusende Hilsener fra Tante Dorota og fra Onkelen, men deri fortalte hun, at hun paa Grund af sin Onkels Sygdom ikke kunde komme, det vilde være altfor ukærligt at lade Tanten ene om Huset og Sygeplejen. Hun skrev, at hendes Kæreste var en brav Karl, at hendes Tante syntes godt om Valget, og at hun vilde fejre deres Bryllup ved Katherinatid, de ventede blot paa Bedstemoders Velsignelse. »Naar vi er gift, kommer vi til Bøhmen, saa snart vi blot kan, at Du, kære Moder, kan give os Din Velsignelse og lære min Jiři at kende — vi kalder ham forresten Jura. Han er heller ikke Ček, han er et Steds fra nærved den tyrkiske Grænse, men I kan godt tale med hinanden, jeg har lært ham čekisk meget hurtigere end Teresa sin Jan. Jeg vilde gærne have taget en Ček, jeg ved godt, at det vilde have glædet Dig mere, men hvad skulde jeg gøre, lille Moder, Hjærtet lader sig ikke lede af Forskrifter, og jeg har faaet min Krabat kær.« —

Saadan endte Brevet.

Teresa læste det højt. Jan var tilstede og sagde:

»Det er akkurat, som jeg hørte hende, den glade lille Hanna, men en dygtig Pige er hun, og Jura er en flink Fyr. Jeg kender ham godt, det er den dygtigste Mand hos Onkel, og saa

ofte jeg kom ind i Smedjen, var jeg glad ved at tale med ham. Det er en Gut som en Sten saa fast, og en Haandværker med Hænderne paa rette Sted.«

»Men der var et Ord, lille Teresa, som jeg ikke forstod, et Sted ved Brevets Slutning — læs mig det endnu engang!« og Bedstemoder pegede paa Slutningen af Brevet.

»Er det Krabat?«

»Ja, hvad skal det sige?«

»Saadan kalder de Kroaterne i Wien.«

»Naa saadan. Ja, Gud give dem Lykke? Hvem skulde nu tænke, at Folk kunde finde hinanden fra saa adskilte Egne. Og Jiři hedder han ligesom hendes salige Fader!«

»Med de Ord lagde Bedstemoder Brevet sammen, tørrede en Taare af Øjet og gik ud for at gemme det i sin Kisteleddike.«

Børnene var endeløs glade over at have deres kære Fader hjemme igen. De kunde slet ikke se nok paa ham, og den ene skændtes med den anden om Ordet, de vilde alle fortælle Fader, hvad der var sket det hele Aar rundt, alt det, han forlængst vidste af Moders Breve.

»Og nu bliver Du hos os hele Vinteren, ikke sandt, lille Fader?« spurgte Adele indsmigrende og strøg Faders Mundskæg, hvad der altid gjaldt for et højt Kærtegn.

»Og naar det bliver Slædeføre, saa kører Du os i Kane og binder Bjælder paa Hestene«,

sagde Vilem. »Hr. Stanicki sendte engang Bud efter os i Vinter, og vi tog alle afsted i Kane med Moder, men Bedstemoder vilde ikke med; aa, hvor vi kørte dejlig, vi fór af, og det ringede og ringede, og inde i Byen kom alle løbende for at se, hvem det var, der kom kørende.« Fader kunde slet ikke faa svaret, for i det samme begyndte Jan: Hør, men véd Du, Fader, at jeg skal være Jæger? Saa snart jeg er færdig med Skolen, skal jeg op til Hr. Beyer i Bjærgene, og Ørn skal til Riesenburg.«

»Naa, det er jo udmærket, men først skal Du nu se at lære noget i Skolen!« lo Fader og lod Drengen have sin frie Vilje.

Husherrens Venner kom ogsaa, Hr. Skovrideren og Hr. Mølleren, for at hilse paa den kære Gæst. Det blev helt muntert i det lille Hus, og Sultan og Tyrl jog grebne af en usædvanlig Glæde Hektor imøde, som om de vilde fortælle den Nyheden. Husherren holdt jo dog saa meget af dem, Pisken havde de ikke set siden Ællingehistorien, og hver Gang han kom forbi dem, klappede han dem paa Hovedet.

»Er saa vor lille Komtesse helt rask igen?« spurgte Fru Skovridersken, der ogsaa var kommen paa Besøg hos Naboen med sine Smaa.

»Ja, de siger, at hun er det, men jeg tror det ikke rigtig. Der maa være noget, som piner hende. Hun har hele sit Liv været svagelig, men nu ligner hun snart en Aand, og Øjnene

ser ud, som saa de allerede ned fra Himlen. Man kunde græde ved at se paa hende, hun er en Engel. Fru Fyrstinden har sørget bittert nok, og fra det Øjeblik, Komtessen sygnede, ophørte alle Slags Forlystelser i Huset. Lige før sin Sygdom skulde hun have været forlovet med en ung Greve. Han er af rig Slægt, Fru Fyrstinden sætter Pris paa hans Forældre og ønsker meget gærne det Parti. — Men hvad véd jeg?« tilføjede Hr. Prošek med en tvivlende Hovedrysten.

»Hvad siger Greven nu?« spurgte de andre.

»Hvad skulde han vel sige — han maa være rolig og vente, til den unge Pige er frisk, og hvis hun dør, maa han bære Sorgen, om han har hende kær. Han vil nok rejse med Fyrstinden til Italien.«

»Og holder Frøkenen af den unge Greve?« spurgte Bedstemoder.

»Hvem kan vide det? Har hun ikke nogen anden i Sinde, kunde hun vel nok faa ham kær; det er en smuk Mand,« svarede Jan.

»Hm—hm, ja, hvis hun ikke har en anden kær,« — sagde Hr. Mølleren og bød Hr. Prošek en Pris, »om Smagen kan man nu ikke disputere.« Det var »vor Fa'rs« Yndlingsordsprog. »Se nu der vores lille Skænkepige, hun kunde for længe siden have Brylluppet bag sig og behøvede ikke at gaa om som en Vandnymfe,

hvis ikke de Snushaner havde sendt den bort, som hun elskede,« føjede Mølleren til og tog selv en Pris efter at have budt alle, medens han blinkede hen til det Hjørne, hvor Kristla sad.

»Ja, jeg fik rigtignok Medlidenhed med Jer begge, da Teresa skrev til mig om den Sag,« sagde Hr. Prošek og saa hen til den blege, unge Pige, der drejede sig om mod Vinduet for at skjule sine Taarer.

»Ja, det tror jeg nok!« sagde Skovrideren, »om man saa sætter en fangen Fugl i et Guldbur, Skoven bliver den dog altid kærere.«

»Ja, især da, naar den lille Hun pipper efter den derude,« lo Mølleren med en Grimasse.

»Ja, jeg har ogsaa været Soldat,« begyndte Hr. Prošek — et Smil spillede om hans smukke Læber, da han sagde det, og hans taarefyldte Øjne saa paa Fru Teresa.

Hun lo ogsaa lidt og sagde: »Ja, Du var rigtignok en stor Helt!«

»Le bare ikke, lille Teresa; da Du gik og saa paa vores Ekserseren sammen med Tante Dorota, da græd I begge to.«

»Og Du i Kor med os,« lo Fru Teresa.

»Ja, jeg skal gerne bekende,« sagde den modige Husherre, »at jeg slet ikke havde taget mig det nær, om en havde sagt til mig, at jeg var en Kælling, jeg var slet ikke saa ærgerrig. Alle de fjorten Dage, jeg var Soldat, sukkede og tudede jeg i et væk, jeg hverken spiste eller

sov, og der var ikke stort mere end en Skygge tilbage af mig, da jeg slap fri.«

»Naa, saa I var kun Soldat i fjorten Dage, ja, jeg tror, Mila vilde være glad, hvis de vilde regne Dage istedetfor Aar,« sagde Mølleren.

»Jeg vilde nu heller ikke have taget mig det hele saadan til Hjærte, hvis jeg iforvejen havde vidst, at en god Ven arbejdede for at købe mig ud, og at min Broder vilde stille sig i mit Sted. Det kom mig aldeles hovedkuls. Min Broder holder af Krigshaandværket og passer ogsaa meget bedre til det end jeg. — Nu maa I alligevel ikke tro, at jeg er en ren Kujon; gjaldt det virkelig om at værne Land og Hjem, skulde jeg ikke være den sidste i Rækken. Men alle Folk er jo ikke ens skabte, den ene duer til det ene, den anden til det andet. Ikke sandt, Teresa?« Med de Ord lagde Hr. Prošek Armen om Fru Teresas Liv og saa' hende fast i Øjnene.

»Ja, Jan, Du passer kun hos os,« svarede Bedstemoder for sin Datter, og alle gav hende Medhold i den Tanke, de kendte Husherrens bløde Sind. —

Da Vennerne hver var gaaede til sit, smuttede Kristla ind i Bedstemoders Stue, og da hun forsigtig havde trukket frem fra Barmen et Brev, paa hvis Segl en Soldaterknap var aftrykt, sagde hun sagte: »Fra Jakub!«

»Naa, det var da dejligt, hvad skriver han?«

sagde Bedstemoder, der glædede sig omkap med Pigebarnet.

Kristla foldede Brevet ud og læste langsomt:

»Min elskede lille Kristina!

Hundrede Gange hilser og kysser jeg Dig. — Ak, Du min Gud, hvor det er unyttigt. Jeg kyssede Dig hellere en Gang rigtig for Alvor end tusinde Gange paa Papir. Men der er tre Miles Vej imellem os, og vi kan ikke komme sammen. Jeg ved, at Du mange Gange hver eneste Dag spørger ved Dig selv: »Hvad mon Jakub nu gør? Hvordan mon det Hele gaar for ham?« Ja, jeg har fuldt op at gøre; men hvad er det for et Slags Arbejde, Kroppen ved Arbejdet, og Sindet altid andetsteds. Det gaar kun daarlig, det hele. Ja, var jeg en løs og ledig Mand saadan som Tonda Vitek, saa kunde maaske nok Soldaterstanden behage mig. Kameraterne vænner sig til dette Liv, og nu gaar snart det hele let for dem. Jeg lærer nok ogsaa Alt, jeg knurrer aldrig, men der er heller ingenting, som fornøjer mig, og istedetfor at vænne mig til Arbejdet, bliver det mig tungere fra Dag til Dag. Fra Solen staar op til den gaar ned, tænker jeg paa Dig, min egen lille Due, og hvis jeg bare vidste, at Du var rask, hvis jeg bare kunde faa en eneste Hilsen fra Dig, vilde jeg blive roligere i Sindet.

Naar jeg staar derude paa Vagt og ser Fuglene flyve ad Jeres Egn til, tænker jeg altid: »Hvorfor kan de ikke tale, saa de kunde bringe Dig alle mine Tanker, eller allerhelst vilde jeg selv være en Fugl, saadan en lille graa en, saa jeg kunde flyve til Dig.« Siger Prošeks Bedstemoder Dig slet ingenting? Hvad mente hun dog med, at vores Adskillelse maaske ikke blev saa lang? Ved Du slet ikke? Naar jeg har det aller daarligst, kommer jeg gærne til at tænke paa hendes Ord til Afsked, og som om Vorherre selv kom ned til mig, saadan frisker det mit Haab om, at hun nok ved at gøre, hvad der skal gøres. Hun snakker ikke forgæves. Send mig dog bare et Par Linier for at trøste mig, der er nok En, der kan skrive det for Dig; men skriv mig om Alt, hører Du! Har I faaet Høet tørt i Hus? Og hvordan staar det med Høsten? Her begynder de allerede at køre ind. Naar jeg ser Høstfolkene gaa i Marken, kunde jeg godt kaste alt fra mig og løbe min Vej. — Jeg beder Dig, gaa ikke alene paa Arbejde, jeg ved godt, at de vil begynde at udspørge Dig og gøre Dig tung om Hjærtet — gaa ikke — og den Snylter, den Skriver« . . .

— »Aa, som han dog kan være naragtig, han er bange for, at jeg skulde . . .« sagde

Kristla hel vred, men saa læste hun straks videre. —

»Hold Dig blot til Tomša, jeg bad ham, om han vilde være Dig Din højre Haand. Hils nu baade ham og Anča! Gaa ogsaa hjem til de Gamle og hils dem, og ogsaa Dine skal hundrede Gange være hilsede og Bedstemoder og Børnene og alle Venner og alle Bekendte. Jeg vilde gærne have fortalt Dig saa meget, at det ikke kunde staa paa et Papir, der var stort nok til at bedække Žernoverhøjen med, men nu skal jeg paa Vagt. Naar jeg ved Nattetid gaar paa Vagt, synger jeg stadig ved mig selv: »I dejlige smaa Stjærner, hvorfor er I saa smaa?« Den Vise sang vi jo Aftenen, før vi skiltes. Du græd ved den Sang. Ja, det var nu saa, de smaa Stjærner, de trøstede os dengang, men Gud alene ved, om de skal glæde os mere. Lev vel med Vorherre!«

Kristla foldede Brevet sammen og saa med et spørgende Blik paa Bedstemoders Ansigt.

»Ja, Du maa være glad, det er en prægtig Fyr. Hils ham nu fra mig og sig, at han skal stole paa sin Gud; sig ham, at endnu var ingenting saa slemt, at det jo ikke kunde blive bedre, ogsaa for ham gaar Solen op. Men fortælle Dig: saadan og saadan staar det, det kan kan jeg ikke, saa længe jeg ingen Sikkerhed

har. Du skal gaa paa Hovarbejdet, naar det behøves, og jeg vilde gærne have, at Du overrakte Fyrstinden Høstkransen, der er dog ingen andre, som gør det, naar Du er med paa Gaarden.«

Kristla følte sig helt trøstet ved de Ord og lovede i et og alt at rette sig efter Bedstemoders Raad.

Lige fra den Stund, Jan var kommen hjem, havde Bedstemoder adskillige Gange spurgt ham, naar Fru Fyrstinden var hjemme, eller hvorhen hun gjorde sine Spadsereture, saa Hr. Prošek var ganske forbavset. Bedstemoder plejede aldrig at være nysgerrig efter, hvad der foregik paa Slottet, for hende var det, som Slottet slet ikke var til, og nu paa en Gang spurgte og spurgte hun — hvad vilde hun dog? Men Bedstemoder sagde ingenting, og spørge hende ud vilde de ikke.

Nogle Dage senere hen kørte Hr. Prošek med Fruen og alle Børnene ind til Købstaden, han vilde gøre dem en glad Dag. Vorša og Bětka gik i Marken, Bedstemoder skøttede Huset. Hun satte sig med sin Ten under Linden paa Gaardspladsen, som hun havde for Skik. Hun grundede paa noget, ti hun sang ikke, men af og til rystede hun paa Hovedet, saa tilnikkede hun sig selv Bifald, til hun sluttelig med en bestemt Bevægelse sagde: »Ja saadan vil jeg gøre!«

I det samme saa hun Komtessen komme gaaende ned ad Bjærgskraaningen. — Hun var i hvid Dragt, paa Hovedet havde hun en rund Straahat, svævende let gik hun ned ad Stien som en Skovalf, hendes lille Fod, der var stukken i en Atlaskes Sko, rørte næsten ikke Jorden. Bedstemoder stod hastig op og hilste paa hende med stor Glæde, men det stak hende i Hjærtet, da hun saa den unge Piges Ansigt, saa blegt det var, næsten gennemsigtigt, der var saadan en fredfuld Hengivelse parret med dyb Sorg, at ingen kunde se paa hende uden Medfølelse.

»Her er saa stille, er I alene?« spurgte Hortensia, da hun hjærtelig havde besvaret Bedstemoders Hilsen.

»Ja, saa ganske alene, de er alle kørt ind til Købstaden, Børnene kan slet ikke se sig trætte paa deres Fader, de har jo saa længe ikke set ham«, sagde Bedstemoder og tørrede Bænken af med sit Forklæde, før hun bad Komtessen sidde ned.

»Ja, han har været meget længe borte, og det er jeg Skyld i.«

»Hvor kan den naadige Frøken sige saadan? Naar Gud Fader sender os Sygdom paa, hvad kan saa vi Mennesker hjælpe. Vi har alle inderlig beklaget Dem og bedet, at Gud dog vilde give vor lille Frøken Sundheden igen. Det vilde dog være evig sørgeligt, naadige Frøken, om De skulde miste den, De er saa

ung, og den naadige Fru Fyrstinde vilde ikke forvinde den Sorg.«

»Ja, jeg ved det jo nok«, sukkede Komtessen og lagde sine foldede Hænder paa et smukt indbundet Album, som hun havde lagt i Skødet.

»De er saa bleg, lille Frøken, hvad fejler Dem dog?« spurgte Bedstemoder med stor Deltagelse den unge Pige, der sad ved hendes Side som et levende Billede paa Lidelsen.

»Ingenting, Bedstemoder«, svarede Frøkenen og tvang et Smil frem, som endnu mere forraadte Hjærtelidelsen. Bedstemoder vovede ikke at spørge mere, men at Frøkenen ikke var legemlig syg, det forstod hun.

Efter en lille Pavse begyndte Komtessen ivrigt at udspørge hende om, hvordan alt stod til i det lille Hjem, og om Børnene endnu huskede hende. Alt det fortalte Bedstemoder gærne om og gav sig til Gengæld til at spørge, hvordan Fru Fyrstinden levede, og hvad hun tog sig for.

»Fyrstinden er kørt til Skovridergaarden«, svarede Komtessen, »jeg bad hende, om jeg maatte blive tilbage for at aftegne Dalen og besøge Jer. Fyrstinden vil køre ind her for at hente mig.«

»Saa kommer hun jo, som Vorherre havde kaldt hende!« udbrød Bedstemoder, »saa maa jeg nok ind at have rent Forklæde paa, man

smudser sig grimt til med den Spinden. Undskyld en lille Stund, jeg er her straks.«

Saa gik Bedstemoder ind i Huset, og det varede ikke længe, før hun kom ud i rent Forklæde og med nyt Hovedklæde, og med sig bragte hun hvidt Brød, Honning, Smør og Fløde. »Nu maa den naadige Frøken da endelig skære sig et Stykke Brød, det er bagt igaar. Men lad os sætte os ud i Haven, der er meget grønnere. Linden giver jo nok ogsaa Skygge, jeg holder saa meget af at sidde under den, bare fordi jeg kan se mit Smaakræ skrabe og løbe og vimse om mig.«

»Ja, saa bliver vi her, jeg sidder godt«, faldt Komtessen hende i Talen og begyndte at nyde lidt af Retterne.

Hun lod slet ikke generet, skar af Brødet, spiste og drak, hun vidste jo godt, at Bedstemoder vilde føle sig krænket, hvis hun slet ingenting vilde røre. Alt imedens aabnede hun sin Bog og viste Bedstemoder, hvad hun havde tegnet.

»Men, Du store Himmel, det er jo hele vores Dal ovenover Dammen, dér er Engen og Bjærgskraaningen og Skoven — og dér er jo Viktoria med!« raabte Bedstemoder helt forbavset.

»Hun passer til den Ensomhed. Jeg mødte hende paa Hanget, hun saa saa forfærdelig elendig ud. Kan hun da slet ikke hjælpes?« spurgte den unge Pige medynksfuld.

»Ak, naadige Frøken, hendes Legeme vilde vi vel nok kunne hjælpe, men hvad nytter det alt, naar Hovedsagen mangler, Forstanden. Hendes Sind er forvildet; hvad hun gør, det gør hun som i Drømme. Det er en sand Guds Naade, at han har berøvet hende Bevidstheden om Lidelsen, ellers havde det været grumt. Var hun klar over sig selv, saa kunde hun let i Fortvivlelse sætte sin Sjæl til; men Gud forlader hende nok; har hun syndet, saa har hun ogsaa bødet.«

Bedstemoder holdt inde, medens hun vendte Bladet. Et nyt Under!

»Du godeste Gud, det er jo den gamle Blegeplads, dèr er Gaarden og Linden — og dèr er jeg jo selv og Børnene og Hundene, alting. Du Herre Jesus! det havde jeg skam ikke ventet at se. Hvad mon vores Folk vilde sige til det?« sagde Bedstemoder henrykt.

»Jeg glemmer aldrig de Mennesker, jeg holder af«, sagde Komtessen, »men for bedre at holde deres Ansigter fast i min Erindring tegner jeg dem af. Ogsaa de Egne, hvor jeg har tilbragt lykkelige Dage, tegner jeg gærne af paa Papir som kære Minder. Og Dalen her er saa dejlig. — Hvis I vilde tillade det, Bedstemoder, saa vilde jeg gærne male Jert Billede, for at Børnene kan have en køn Erindring.«

Bedstemoder blev helt rød i Hovedet af

bare Undseelse: »Mig gamle Væsen, det vilde da daarlig passe sig, lille Frøken!«

»Lad det nu kun ske, Bedstemoder; naar I igen er ene hjemme, kommer jeg herover og maler Jer, det maa I lade mig gøre for Jeres Børnebørns Skyld.«

»Ja, naar den naadige Frøken ønsker det, saa faar det jo være; men jeg vil kun bede om én Ting, at ingen faar noget at vide derom; de vilde jo bare sige, at Bedstemoder er bleven en forfængelig Nar. Saa længe jeg lever, har de jo ikke Brug for noget Billede; naar jeg ikke er længere, saa faar det blive, som det vil!«

Frøkenen indvilligede.

»Men hvor har den naadige Frøken lært sig det? Saa længe jeg har levet, har jeg aldrig hørt, at et Kvindfolk malede«, sagde Bedstemoder og vendte Bladet igen.

»I vor Stand og Stilling maa vi lære mangt og meget for at korte de lange Fristunder. Jeg elsker nu Malerkunsten«, svarede Frøkenen.

»Ja, en smuk Ting er det«, mente Bedstemoder og saa paa et malet Billede, der var lagt ind i Bogen. Paa det Billede saa man en Klippe bevokset med Skov, ved dens Fod bølgede Havet. Paa Klippen stod en ung Mand, han holdt i Haanden en Rosenknop og stirrede ud over Havet, hvor man just kunde skimte en Baads udspændte Sejl.

»Har den naadige Frøken ogsaa malet det?« spurgte Bedstemoder.

»Nej, den Maler, der har undervist mig, gav mig det Billede«, svarede Komtessen med sagte Stemme.

»Det skal vel være ham selv?«

Komtessen svarede ikke, Rødmen skød op i hendes Ansigt, hun rejste sig:

»Jeg synes, Fyrstinden allerede kommer der«, sagde hun.

Bedstemoder kunde gætte det nu, hun vidste allerede, hvad der fejlede den unge Frøken. — Det var endnu ikke Fru Fyrstinden. Komtessen satte sig igen, og Bedstemoder begyndte efter en lille Pavse at fortælle om Kristla og Mila og sagde Komtessen, at hun meget gærne vilde tale med Fyrstinden om den Sag, og Komtessen roste hendes Tanke og lovede at lægge sit Ord med ind.

Fyrstinden vendte tilbage, hun kom gaaende ad en Sti, den tomme Karet fulgte efter hende paa Landevejen. Hjærtelig hilste hun paa Bedstemoder og gav Hortensia en lille Blomsterbuket. »Du holder jo af vilde Nelliker, dem har jeg plukket paa Vejen.«

Komtessen nejede, kyssede Fyrstindens Haand og stak Blomsterne i Bæltet.

»Det er Taarer«, sagde Bedstemoder og saa paa Blomsterne.

»Taarer?« spurgte Damerne med Forundring.

»Ja, Jomfru Marias Taarer. Man fortæller da saadan om den Blomst: Dengang da Jøderne førte Vorherre op paa Kalvarias Bjærg, fulgte Jomfru Maria ham, og det var som hendes Hjærte skulde briste. Da hun saa paa Vejen saa Kristi blodige Fodspor, græd hun bitterlig, og af Jomfru Marias Taarer og hendes Søns Blod voksede paa Kalvariavejen saadanne Blomster frem.«

»Saa er det jo Lidelsens og Kærlighedens Blomst«, sagde Fyrstinden.

»Kærestefolk plukker aldrig hinanden Taarer, for de tror, at saa maa de græde«, begyndte Bedstemoder igen og rakte Fyrstinden et Glas Fløde.

»Ak ja, der er nu altid noget at græde for ogsaa, uden at de har plukket Taarer til hinanden. I Kærligheden veksler Sorg og Glæde, og naar Kærestefolk selv er lykkelige, saa er der andre, der kommer Malurt i Drikken.«

»Dyrebare Fyrstinde, Bedstemoder vil ogsaa bede for et ungt Par, der er ulykkeligt; hør paa hende og hjælp, hvis Du kan; jeg selv vil ogsaa bede for dem.« Komtessen foldede Hænderne og saa bønfaldende paa Fyrstinden.

»Tal kun, gamle Kone, jeg har allerede engang sagt Dig, at Du skulde komme til mig, at jeg gærne vil høre paa Dine Ønsker; jeg kender Dig nok til at vide, at for nogen uværdig vilde Du ikke bede«, sagde Fyrstinden og glat-

tede sin kære Plejedatters rige Haar, medens hun venligt betragtede Bedstemoder.

»Nej, jeg vilde aldrig vove at bede, hvis jeg vidste, at de ikke fortjente det.« Saa gav Bedstemoder sig til at fortælle om Kristla og Mila, det eneste, hun fortav, var, at Forvalteren stadig forfulgte Pigen. Hun vilde ikke skade ham mere end nødvendig.

»Det er den samme Pige og den Karl, der havde Stridigheder med min Italiener?«

»Ja, netop dem, naadige Frue.«

»Er hun da saa smuk, at Mændene rives om hende?«

»Det er en Pige som et Jordbær — ved Høstgildet bringer hun Kransen, saa faar Fyrstinden hende at se. Men Sorgen øger jo ikke Skønheden.«

»Naar en ung Pige har Kærlighedssorg, saa bøjer hun Hovedet som en visnende Blomst. Nu er lille Kristla kun en Skygge af, hvad hun var, men et lille Ord kan vække hende fra de døde, saa hun igen bliver som før. . . . . Den naadige Frøken er ogsaa helt bleg, men Gud give, at hun maa faa sit Land at se igen og hvad hendes Hjærte har kært, saa hendes Kinder atter kan blomstre som Rosenblade,« sagde Bedstemoder, og paa Ordene »hvad hendes Hjærte har kært«, lagde hun saadant et Eftertryk, at den unge Frøken blev helt forlegen.

Fyrstinden kastede et hastigt Blik paa

Komtessen og saa paa Bedstemoder, men denne sidste lod som ingen Verdens Ting. Hun vilde blot vække Fyrstindens Eftertanke, ikke mere. »Vil hun den unge Piges Lykke, skal hun bedre have Øjnene med sig«, tænkte Bedstemoder.

Efter en lille Pause rejste Fyrstinden sig, lagde sin Haand paa Bedstemoders Arm og sagde med sin velklingende Stemme:

»For de unge Kjærestefolk skal jeg gøre, hvad jeg kan. — Men kom Du, min gamle Ven, i Morgen paa denne Tid til mig,« føjede hun sagte til.

»Kære Fyrstinde,« sagde Komtessen, idet hun tog sit Album under Armen, »Bedstemoder har lovet, at jeg maa male hende, men hun vilde gærne have, at det skulde være en Hemmelighed, saa længe hun lever. Hvordan skal vi indrette det?«

»Kom Du kun til os paa Slottet, der vil Hortensia male Dig, og Billedet kan blive hos os, saa længe Du lever. Hun skal ogsaa male Dine Børnebørn, og det Billede skal Du faa, saa Du kan mindes dem, naar de engang vokser til.«

Med de Ord steg Fyrstinden op i sin Vogn med Hortensia og kørte bort.

Bedstemoder gik stille fornøjet ind i Huset.

XVII

Det var lummert allerede fra den tidlige Morgen; allevegne var unge og gamle ved Markarbejde, for dog i det mindste at faa kørt ind, hvad der var mejet. Bønderne maatte tage Nætterne med til Hjælp for at faa alt det nødvendige Arbejde fra Haanden. Solen brændte og glødede, saa det var et Under, at Jorden ikke sprængtes under dens skoldende Straaler. Det var pinagtigt for alle Mennesker, Blomsterne visnede hen, Fuglene fløj langs selve Jorden og Dyrene søgte Skygge. Helt tidlig viste der sig Skyer paa Himlen, fra Begyndelsen kun smaa, graa og hvidlige, hist og her i Pletter, men jo længere Dagen skred frem, des flere kom der til; de flokkedes, steg højere op, stødte sammen og dannede lange Striber, deres Farve blev mørkere og mørkere — og ved Middagstid var hele den vestlige Himmelegn dækket af et kulsort Skylag, der trak frem mod Solen. Med Angst saa Høstarbejderne paa Himmelen, men saa hurtig de blot kunde, ilede de til Arbejde, saa al Skriverens Raaben og Skælden var ganske overflødig. Det var nu engang hans Skik saadan at brøle op, at Folkene ikke skulde glemme, at han var den, der befalede, og at Respekt skulde der være.

Bedstemoder sad paa Tærskelen og betragtede ængstelig de sorte Skyer, der allerede

stod over Huset. Drengene og Adele legede bag om Huset, men de havde det saa varmt, at de gærne havde kastet alt Tøjet og sprunget i Mølleløbet, hvis Bedstemoder havde tilladt det.

Adele, der altid var kvidrende munter og hoppede om som en Rødkjælk, begyndte at gabe Gang efter Gang, og havde tilsidst slet ingen Lyst til at lege; hun satte sig hen og Øjnene lukkede sig. Bedstemoder følte ogsaa Tyngde i sine Øjne. Svalerne fløj stadig lavere, eller søgte til deres Reder, Edderkoppen, som Bedstemoder havde set til om Morgenen, hvordan den omspandt og kvalte Fluer, var krøbet bag sit Næt. Fjerkræet stod i smaa Hobe og Hundene krøb sammen ved Bedstemoders Fødder, stønnede og stak Tungerne langt ud. Træerne stod ubevægelige, ikke et Blad viftede.

Hr og Fru Prošek kom hjem fra Slottet: »Hej, Folkens, vi faar et slemt Uvejr, er alle hjemme?« — spurgte Husmoderen langt borte fra. Ligegyldig om det var Linned, Fjerkræ eller Børn, alt blev hentet i Hus og paa Plads, Bedstemoder lagde Brød paa Bordet, gjorde Tordenlyset istand og lukkede Ruderne. Det var dødsstille, Solen var skjult af Mørket. Hr. Prošek stod paa Vejen og saa sig om til alle Sider. I Skoven under et Træ saa han Viktoria staa. Da pludselig kom et heftigt Vindstød, en dyb Torden rullede og Lynet gennemskar det sorte Skytag.

»Men Gud dog, det Menneskebarn staar under et Træ!« sagde Hr. Prošek ved sig selv og gav sig til at vinke og kalde over mod den anden Side for at faa hende bort.

Men Viktoria, hun bare klappede i Hænderne for hvergang det flammede op, og lo vildt, Hr Prošeks Raaben ændsede hun ikke. Store Draaber tog til at falde, Lyn krydsede i de sorte Skyer, Tordenen dundrede, og snart rasede Uvejret med hele sin Magt. Hr. Prošek gik ind. Bedstemoder sad med den tændte Tordenkærte i Haanden, hun bad sammen med Børnene, der blev blege for hvert Glimt og Skrald. Hr. Prošek gik fra Vindue til Vindue og saa ud. Det strømmede ned som fra Ballier, Glimt fulgte efter Glimt, Skrald efter Skrald, som alle onde Aander brølede.

Det blev et Øjeblik stille — saa flimrede igen det blaagule Lys, paa Kryds og Tvers for det hen over Himlen, og straks efter en dundrende Larm lige over Huset.

Bedstemoder vilde sige »Gud hjælpe os«, men Ordene døde paa hendes Læber, Fru Prošek greb fat om Bordet. Hr. Prošek blev bleg, Vorša og Bětka faldt paa Knæ, Børnene gav sig til at græde. — Som om Uvejret med det Brøl havde løssluppet sit Raseri til sidste Rest, sagtnede det nu. Svagere og svagere lød Tordenskraldene, Skydækket splittedes, skiftede Farve og snart saa man atter mellem de graa Skyer

Himlens blaa titte frem. Glimtene forviskedes; Regnen standsed ogsaa, Uvejret var drevet over.

Hvilken Forandring derude! Jorden laa endnu som bedøvet, dens Lemmer skælvede, og Solen saa paa den med fugtigt, men straalende Øje! Hist og her kunde man endnu se mørke Pletter paa den klare Himmel, de sidste Spor efter den vrede Rasen. Græs og Blomster, alt ligesom bøjedes mod Jorden, henover Gangen rislede Smaabække, i Mølleløbet var Vandet ganske plumret, og Træerne rystede tusinde Draaber af, der laa funklende paa det grønne Løv. Smaafuglene kredsede allerede igen om i Luften, Gæs og Ænder muntrede sig i Pytter og Strømme, som Regnen havde lavet til dem, Hønsene jog om efter Biller, der igen kravlede rundt paa Jorden, Edderkoppen kom frem fra sit Skjul, alt levende hastede som forynget til Livsnydelse, til Kamp og Mord.

Hr. Prošek gik ud, vandrede rundt om Huset — og se — det gamle Pæretræ, der med sine Grene i saa mange Aar havde dækket Taget, var splintret af Lynet! Dets ene Halvdel laa henslængt over Taget, dets anden var styrtet til Jorden. Det var mange Aar siden, det havde baaret Frugt, dette store vilde Pæretræ, og dets Frugter var der heller ikke stort ved; men de holdt alle meget af det, for det

smykkede Taget med sit grønne Løv fra Vaar til Vinter.

Ude paa Markerne havde Regnen ogsaa gjort Skade, men Folk trøstede sig med, at det kunde have været værre, hvis der var faldet Hagl. Ud paa Eftermiddagen var Stierne tørre igen; »Vor Fa'r« kunde som sædvanlig gaa til Slusen i Morgensko, Bedstemoder mødte ham, som hun var paa Vej til Slottet. Han fortalte hende, at Regnen havde skadet hans Frugt en hel Del, gav Bedstemoder en Pris, spurgte hvorhen Vejen bar, og da han hørte, at det var til Slottet, gik han sin Vej og Bedstemoder sin.

Hr. Leopold maatte have faaet Ordre til at føre Bedstemoder til Fyrstinden uden Ophold, ti neppe viste hun sig i Forhallen, før han uden alle Omsvøb og al Snakken, aabnede Døren til den lille Salon, hvor Fyrstinden sad. Fyrstinden var ene. Hun indbød Bedstemoder til at tage Plads ved Siden af sig, og Bedstemoder satte sig forsigtig.

»Din Aaabenhjærtighed og Ligefremhed er mig kær, jeg har Tillid til Dig, og jeg tænker, at Du ærlig vil svare paa det, som jeg vil spørge Dig om,« begyndte Fyrstinden.

«Ja, hvad skulde jeg vel ellers, naadige Frue! Spørg mig kun!« sagde Bedstemoder, der slet ikke begreb, hvad Fyrstinden vilde spørge hende om.

»Du sagde igaar: »Naar blot den unge

Frøken kommer hjem til sit eget Land og ser, hvad hendes Hjærte har kært, saa vil hendes Kinder igen blomstre«. Du lagde saadan Eftertryk paa de Ord, at det var mig paafaldende.« Alt som Fyrstinden talte, sendte hun hastige Blikke til Bedstemoder.

Det bragte ikke Bedstemoder fra Fatning. Hun tænkte sig et Øjeblik om og sagde saa: »Ja, der var ogsaa noget bagved mine Ord; hvad der ligger mig paa Sinde, det falder mig paa Tungen, jeg vilde blot bringe den naadige Frue til Eftertanke. Undertiden er et Ord i rette Tid til Velsignelse,« svarede Bedstemoder.

»Har Komtessen sagt Dig noget?« forhørte Fyrstinden.

»Nej, Gud bevares, den naadige Frøken er jo ikke af dem, som græder Taarer paa de aabne Veje, men den, der selv har lidt og udstaaet, noget forstaar uden det. Det lader sig ikke altid fordølge, hvad som bo'r i Mennesket; jeg kunde da gætte mig til det.«

»Og hvad har Du da gættet Dig til, hvad har Du hørt? Fortæl mig det, det er ikke Nysgærrighed, men Omhu for mit Barn, som jeg elsker, Du forstaar mig, ikke sandt?« sagde Fyrstinden med ængstelig Stemme.

»Ja, hvad jeg har hørt, det kan jeg sige, deri var intet ondt og heller ikke har jeg givet noget Tavshedsløfte«, sagde den gamle Kone og

fortalte saa, hvad hun havde hørt om Komtes sens Forlovelse og Sygdom. »Den ene Tanke drager den anden efter sig«, føjede hun til, hvad Mennesket ser langvejsfra, ser anderledes ud, naar man kommer nær, og har man Hovede, er der dog gærne lidt Forstand ogsaa. Og saadan er det kommen sig, naadige Frue, at jeg fik den Tanke, at den unge Frøken kanske ikke saa helt gærne tog Hr. Greven og kun sagde ja, for at adlyde den naadige Frue. Igaar saa jeg nøje paa Frøkenen, og jeg kunde have grædt ved det Syn. Vi saa sammen paa alle de dejlige Billeder, hun har malet, det er jo et helt Under, og saa fik jeg i Hænderne et Billede, som, efter hvad den naadige Frøken sagde, hendes Lærer havde malet og givet hende. Jeg spurgte, om den smukke Mand paa Billedet var ham selv; et gammelt Menneske vil jo gærne vide alt — hun blev saa rød som en Rose, sagde hverken det ene eller det andet, men hendes Øjne, de løb over. Det var mig jo nok, og den naadige Frue ved bedre selv, om gamle Bedstemoder havde Ret.«

Fyrstinden rejste sig, gik frem og tilbage i sit Værelse og sagde ved sig selv: »Nej, jeg har intet som helst mærket, altid er hun glad, altid føjelig. Hun har aldrig talt om ham.«

»Ja«, lod Bedstemoder høre som Svar paa denne hørlige Tænken, hvert Menneske har jo sin Natur. Der er de Mennesker, som ikke

kunde være lykkelige, hvis de ikke stillede hver Glæde og hver Sorg til Skue — andre bærer alt hos sig fordulgt det hele Liv og tager det med sig i Graven. Det er svært at vinde saadanne Folks Fortrolighed, men Kærlighed føder Kærlighed.

Jeg synes, det er med Mennesker som med Lægeurter. Efter nogle behøver vi ikke at gaa langt, overalt kan vi finde dem, paa hver Mark, hvert Gærde. Der er andre, som man maa ind efter i den tætte Skov, man maa søge dem under Løv og Kvas; klatre op ad Skrænter og Klipper uden at ænse Torne og Tidsler, der spærrer én Vejen. Men saa erstatter Urten én ogsaa Møjen hundredefold. Det er som Urtekonen, der kommer til os fra Bjærgene, altid siger, naar hun bringer os det duftende Mos: »Ja, jeg har meget Arbejde med det, før jeg finder det, men det lønner sig. Det Mos dufter som Viol og minder én om Vaaren ved Midvintertid.« — Tilgiv mig, naadige Frue, jeg forvilder mig gærne bort paa Sideveje. — Jeg vilde da sige endnu, at den naadige Frøken maaske var glad før, fordi hun haabede, men nu, hvor alt er bristet for hende, føler hun sin Kærlighedssorg dobbelt. Det er jo saadan, at vi ikke ved, hvad vi har, før vi har mistet det.«

»Jeg takker Dig for Dine Ord, for Sandheden i dem«, sagde Fyrstinden — »om jeg vinder noget derved, ved jeg ikke, jeg ønsker

kun, at hun skal blive lykkelig. Dig har hun Grund til at takke, uden Dig var jeg ikke kommen paa rette Spor. Nu vil jeg ikke holde paa Dig længere. Imorgen gør Komtessen sig istand til at male — kom saa herhen med de smaa Børnebørn!«

Med de Ord lod Fyrstinden Bedstemoder gaa, hun gik hjem med Bevidstheden om at have sagt et godt Ord til et Menneskes Lykke.

Da hun naaede Huset, mødte hun Skovrideren, han var ganske i Sindsoprør, hans Skridt hastige. — »Vil I høre, hvad der er sket?« sagde han med bevæget Stemme.

»Gør mig ikke bange — fortæl det hurtigt — hvad er det?«

»Guds Dødsbud, Lynet har ramt Viktoria!«

Bedstemoder slog Hænderne sammen; en Tid lang kunde hun slet ikke tale, indtil to Taarer som Hæmstene var rullede ned ad Kinderne. »Gud har haft hende kær, gid hun faa evig Fred!« sagde hun stille.

»Hun har faaet en let Død«, sagde Skovrideren.

I det samme kom Fru og Hr. Prošek og alle Børnene ud, og da de af Skovrideren hørte den alvorlige Nyhed, stod de alle helt forfærdede. »Ja, jeg var angst for hendes Skyld allerede før Uvejret brød løs, da jeg saa hende staa under et Træ. Jeg raabte og vinkede, men hun bare lo. Saa saa jeg hende da for

sidste Gang. — Den Død var en Lykke, vel saa? —«

»Men hvem fandt hende, og hvor?« spurgte alle.

»Jeg gik«, sagde Skovrideren, »da Stormen var ovre, gennem Skoven for at se hvad Skade, der var sket; jeg kom hen til de høje Graner, I ved, de, der staar ovenover Viktorias Hule, saa ser jeg, at der ligger noget dèr under en Bunke Kvas og Grene. Jeg kalder, — men intet Svar. Jeg ser op, hvor alt det Naalekvas er kommen fra, og begge Granerne er som skrællede for Grene og Bark paa den indvendige Side ligefra Top til Rod. Jeg kastede i en Fart alt tilside, og dernede under laa Viktoria dræbt. Jeg rørte ved hende, hun var allerede kold. Fra Skuldrene lige til Fødderne var Kjolen forbrændt paa venstre Side. Hun har sagtens drevet Gæk med Uvejret, hun lo altid, naar det lynede, hun er løbet op paa Højen, derfra er smuk Udsigt, har sat sig under Granerne, og der har Døden truffet hende.«

»Ja, hun er død som vort gamle Pæretræ«, sagde Bedstemoder. »Hvor har I bragt hende hen?«

»Jeg lod hende bringe til Skovridergaarden, det er nærmest; jeg vil selv sørge for hendes Begravelse. Jeg havde ikke tænkt, at vi saa snart skulde miste hende. Jeg vil komme til at savne hende«, sagde Skovrideren.

Fra Žernov lød en Klokkes Ringen ned til dem. De gjorde Korsets Tegn — og begyndte at bede. Det var Viktorias Dødsklokke.

»Skal vi gaa og se paa hende«, bad Børnene deres Forældre og Bedstemoder.

»Hvis I kommer imorgen, saa vil hun ligge i sin Kiste, kønt og roligt!« sagde Skovrideren, hilste og gik tungsindig bort.

»Saa, nu kommer Viktoria aldrig mere til os, nu vil hun aldrig mere synge ved Dammen, nu er hun i Himlen!« sagde Børnene til hverandre, da hver gik til sin Beskæftigelse, de glemte helt i Forskrækkelsen at spørge Bedstemoder om Komtessens Helbred.

»Ja, hun er sikkert i Himlen, hun har døjet ondt nok paa Jorden«, — tænkte Bedstemoder.

Rygtet om Viktorias Død bredte sig hastigt fra Mund til Mund i den hele Dal; alle kendte hende, alle havde ynket hende og ønsket hende Døden. Og nu var det blevet en Død, saadan som Gud kun under faa Mennesker. Havde man tidligere talt om hende med Deltagelse, saa talte man fra nu af med Ærefrygt.

Da Bedstemoder den følgende Dag sammen med Børnene gik til Slottet, for at Komtessen kunde male og tegne dem, begyndte Fru Fyrstinden ogsaa at tale om Viktoria. Komtessen, der hørte, hvor meget de havde holdt af Staklen i Skovriderhuset og paa den gamle Blegeplads, lovede at aftegne til begge det Billede,

som Bedstemoder havde set, hvor Viktoria stod under et Træ.

Børnene glædede sig meget til deres Billeder — om Bedstemoders vidste ingen — og de glædede sig ogsaa til de Gaver, som Komtessen havde lovet dem, hvis de kunde sidde rolige som Mus. Bedstemoder lo af Glæde og Forundring, naar hun saa, hvordan de elskede Smaas Ansigter dukkede frem under den unge Piges kyndige Pensel, stadig mer og mer levende, og hun formanede selv Børnebørnene, naar Naturen gik over Optugtelsen, og de gjorde Narrestreger. »Sid nu stille, Jan, og rok ikke paa Stolen, saa Komtessen kan træffe Dig. Og Du, Barunka, lad være at rynke paa Næsen som en Kanin, hvordan tror Du saa Du kommer til at se ud! Vilem, slaa ikke ud med de Arme, som en Gaas med Vingerne, naar den taber en Svingfjer.« Men naar Adele gik saa vidt i Selvforglemmelse, at hun stak Pegefingeren i Munden, saa skændte Bedstemoder strængt: »Skam sig, saadan en Frøken, saa stor, at hun snart kan skære Brød til sig selv, jeg maa nok engang strø Peber paa den Finger.«

Komtessen var meget glad ved al den Maling og lo ofte ad Børnene. Det var tydeligt at se, at hun fra Dag til Dag blev mere rosenrød, ja, Bedstemoder mente nu egentlig, at den naadige Frøken ikke saa ud som en Rose, men som en blegrød Æbleblomst. Hun var ogsaa mere munter,

Øjet mere straalende, og til enhver lo hun venligt og talte om det, som hun vidste var ham kært. Undertiden saa hun sig kær i Bedstemoder, hendes Øjne blev fugtige, saa lagde hun Penselen bort, tog Bedstemoders Hoved i sine Hænder og kyssede hendes rynkede Pande, glattede de hvide Haar. Engang bøjede hun sig ned til hendes Hænder og kyssede dem.

Det havde Bedstemoder ikke ventet, hun blev helt skoldende hed. »Men hvad gør dog den naadige Frøken? Det passer ikke for mig.«

»Jeg ved helt godt, hvad jeg gør, kære gamle Veninde, jeg har noget at takke Dig for, Du var jo min Engel!« og Komtessen knælede ned for Fødderne af den gamle Kone.

»Derfor velsigne Gud Dem og give Dem den Lykke, som De higer efter!« sagde Bedstemoder og lagde sine Hænder paa den knælende Piges Pande, en Pande saa hvid og ren som et Liljeblad.

»Jeg vil bede for Dem og for Fru Fyrstinden. Det er en herlig Kvinde!«

Hr. Skovrideren kom Dagen efter Uvejret ind paa den »gamle Blegeplads« og sagde, at nu kunde de komme og tage Afsked med Viktoria. Fru Prošek kunde ikke taale at se Døde og blev hjemme; Fru Møllersken var heller ikke til at faa med, fordi, som Hr. Møllerен uden Skaansel røbede, hun saa var bange for, at Viktoria skulde gaa igen om Natten. Kristla

var paa Hovarbejde. Der var ingen andre end Manča, som gik med Bedstemoder og Børnene. Paa Vejen plukkede de Blomster, og fra Havebedene tog de Reseda med, Drengene bar de indviede Billeder, som Bedstemoder havde bragt med fra sin Pilgrimsvandring, Bedstemoder selv havde en Rosenkrans med, Manča bar ogsaa Helgenbilleder.

»Hvem skulde nu have tænkt, at vi skulde smykke Kiste ud, ikke sandt?« sagde Fru Skovridersken, da hun hilste Bedstemoder paa Tærskelen.

»Vi er her alle til en Tid, vi staar op om Morgenen og ved ikke engang, om vi vil komme til at lægge os om Aftenen«, svarede Bedstemoder. Den lille Raahind kom og lagde Hovedet i Adeles Skød, Skovriderdrengene og Hundene sprang om dem.

»Hvor har I lagt hende?« spurgte Bedstemoder, da hun traadte over Tærskelen.

»I Havehuset«, sagde Skovriderkonen, tog sin Anuska ved Haanden og førte Gæsterne til Havehuset.

Det lille Hus, egentlig kun en Træhytte, var indvendig tækket og klædt med Gran, midt paa Gulvet paa en Baare af uhøvlede Birketræsbrædder stod den simple, fattige Kiste aaben, i den laa Viktoria. Fru Skovridersken havde givet hende en hvid Særk paa. Om Panden var lagt en Krans af »Taarer«, under Hovedet

var der redt blødt med Mos. Armene holdt hun korslagte over Brystet, som hun plejede i levende Live. Kiste og Laag var omviklede med Granløv, ved Hovedgærdet brændte en Lampe, ved Fodenden stod en Skaal Vievand og i den en Stænkekvast af Rugaks. Skovriderkonen havde selv indrettet alt, flere Gange om Dagen maatte hun ind i Hytten. Bedstemoder gik hen til Baaren, slog et Kors over den Døde, knælede ned ved Siden af paa Jorden og bad, — Børnene gjorde som hun.

»Sig mig saa, hvad I synes om det, og om jeg har gjort alt godt?« spurgte Skovridersken ivrigt, da Bedstemoder rejste sig fra Bønnen.«

»Flere Blomster og Billeder gav vi ikke, for vi tænkte, at I ogsaa vilde bringe Gaver med til Kisten.«

»Det har I gjort smukt, Naboerske, rigtig smukt,« roste Bedstemoder Husmoderen.

»Skovridersken tog mod Børnenes Blomster og Billeder og lagde dem ned omkring det afsjælede Legeme. Bedstemoder vandt sin Rosenkrans om den Dødes stive Hænder og saa længe paa hendes Ansigt. Det var ikke længer et vildt Ansigt! — De sorte, flammende Øjne var lukkede, deres Lys var udbrændt. Det sorte, filtrede Haar var redt, og om Panden, hvid og kold som Marmor, vandt sig en rød Krans som et Kærlighedsbaand. Paa Ansigtet var ingen vild Trækning bleven staaende, der

i Vrede gjorde det hæsligt, men om Læberne spillede hendes sidste Tanke, der som i Angst var død paa dem — en trodsig Latter.

»Hvad har dog saadan pint Dig, arme lille Hjærte? Hvad har de gjort Dig?« spurgte Bedstemoder med sagte Stemme. »Nu har Du stridt ud, hvad Du har lidt, gør ingen godt igen, Gud maa dømme den, der her er skyldig, Du er nu i Lys og Fred.«

Smedekonen vilde have, at vi skulde give hende Høvlspaaner under Hovedet, men min Mand gav hende Mos, vi er kun bange for, at Folk skal lade os høre ondt, og især hendes Slægtninge skulde smaabrumme over, at vi kun saa som saa tog os af en Sag, vi havde paataget os,« sagde Skovrideren bekymret.

»En malet Kiste gør hverken fra eller til! Vær I kun ubekymret, kære Nabokone, og lad Folk snakke. Nu, hun er død, klædte de hende gærne i Guldbrokade, og medens hun levede, spurgte de ikke til hende. — Lad hende kun beholde den grønne Pude, den har hun haft i 15 Aar«, tilføjede Bedstemoder og greb Stænkekvasten, stænkede Vievand fra Hoved til Fodspids tre Gange, gjorde Korsets Tegn og sagde til Børnene, at de skulde gjøre ligesaadan. Saa forlod hun stille Havehuset.

Bag Riesenburg i en romantisk Dal ved Boužinerkirken, som den turinske Herre engang lod bygge til Tak for sin Datters Helbredelse,

ligger Kirkegaarden. Der blev Viktoria begravet. Paa Graven plantede Hr. Skovrideren en Gran. »Den er grøn baade Vinter og Sommer, og det Træ holdt hun jo meget af,« sagde han til Bedstemoder, da de talte sammen om hende.

Viktoria blev ikke glemt, skønt hendes Vuggesang ved Dammen ikke lød mere, skønt hendes Hule var tom og Granerne sønderslagne. Viktorias ulykkelige Navn lød i lange Aar der i Egnen i en Sørgevise, som Bara fra Žernov havde digtet om hende.

XVIII

Komtessen beholdt selv Bedstemoders Billede, og Børnenes Billeder gav hun hende. Af de Billeder havde Forældrene stor Glæde, men Bedstemoder allermest; Komtessen havde forstaaet at lægge Sjæl ind i de Ansigter, og det var virkelig saadan, som Bedstemoder sagde til alle, som hun viste Portræterne — og alle Bekjendte maatte uden Undtagelse se dem — «bare de aabnede Munden, vilde de tale«. Mangen Gang senere hen i Livet, da Børnebørnene allerede var ude af Hjemmet, sagde hun: »Det er ganske vist ikke Skik hos simple Folk at lade sig male, men en daarlig Skik er det ikke.

Jeg husker ellers meget godt, hvordan hver enkelt ser ud, men Aarene gaar jo, og ens Hukommelse bliver svagere, Ansigterne forviskes i ens Minde. Derfor er det rigtignok en Fryd, naar man kan se paa saadant et Billede.«

Man var ved at køre de sidste Hvedeneg ind fra de fyrstelige Agre. Fordi det var en bekendt Sag, at Fru Fyrstinden ikke agtede at forblive længe paa Godset, men hastede efter at komme til Italien med Komtessen, havde Forvalteren bestemt, at Høstfesten skulde fejres straks efter Hvedens Indkøring.

Kristla var den allerkønneste Pige i hele Omegnen, det kunde der ingen Tvivl være om, Bedstemoder havde gættet rigtig, man valgte hende til at overrække Fyrstinden Kransen.

Bag Slottet var en vid Mark, dels overgroet med Græs, dels dækket med høje Halmstakke, paa Græsset havde Karlene rejst en høj Stang, smykket med Gran, Baand og flagrende røde Tøjstrimler som Vimpler og Flag. Mellem Grankvistene var der fuldt op af Markblomster og Kornaks. Rundt om Stakkene var der lavet Bænke, af Løv var der bygget Lysthuse og omkring den pyntede Stang var Jorden stampet haard til Dans.

»Bedstemoder, Bedstemoder!« sagde Kristla, »nu har I trøstet mig saa godt hele Tiden, jeg har bare holdt Liv og Mod oppe ved Jeres

Ord. Til Mila har jeg sendt hele Armfavne fulde af Haab, og nu har vi Høst, og endnu ved vi slet ikke, hvad det skal blive til. Sig mig, var det ikke alt bare saadanne Talemaader, for at vi lettere skulde finde os i Ulykken?«

»Det vilde være føje Klogskab, om jeg paa den Maade vilde trøste Jer, Du lille tossede Pige! Hvad jeg har sagt, det staar jeg ved endnu. Klæd Dig nu rigtig smukt paa imorgen, det kan Fyrstinden godt lide. Er jeg selv med Guds Hjælp sund og frisk, saa kommer jeg ogsaa, og saa kan jeg vel ogsaa svare Dig paa, hvad Du vil vide,« svarede Bedstemoder den unge Pige og lo derved.

Hun vidste jo helt godt, hvordan det forholdt sig med Mila, og havde hun ikke højtidelig lovet Fyrstinden at tie stille, saa havde hun ikke kunnet lade være at fri Kristla fra hendes pinagtige Overvejelser.

Alle, som havde været med til Arbejdet, og alt Tjenerskabet, samledes den følgende Dag festlig paaklædt paa den grønne Mark. Paa en Vogn blev nogle Neg læssede, et Par udsmykkede Heste spændtes for, Kristla og nogle andre unge Piger satte sig op paa Negene, den hele Ungdom ordnede sig parvis om Vognen, de gamle allerbagest. Høstfolkene bare Leer og Segle, Pigerne River, hver en havde ved Bæltet en Buket af Hvedeaks, Kornblomster og andre vilde Urter, Karlene havde smykket

Hatte og Huer med Blomsterduske. Staldknægten smeldede med Pisken og jog paa Hestene, Pigerne gav sig til at synge, og syngende brød alle op mod Slottet. Foran Slottet standsede Vognen, Pigerne sprang ned. Kristla tog Akskransen, der laa paa en Pude af rødt Klæde, Ungdommen flokkedes om hende, og under Sang gik man frem til Forhallen, hvor Fyrstinden samtidig kom ud. Kristla skælvede af Angst, med nedslagne Øjne og afbrudt Stemme fremsagde hun Ønskeverset for Fyrstinden, om at al Markens Rigdom maatte komme godt i Hus, og at næste Aar maatte give velsignet Høst, og lagde saa Kransen med en dyb Nejning for Fyrstindens Fod. Høstfolkene svingede med Hattene og ønskede Herskerinden et langt og lykkeligt Liv; det takkede Fyrstinden for og henviste dem til Forvalteren, at han kunde give dem at spise og drikke. »Men Dig, min kære Pige, er jeg taknemmelig for det smukke Ønske og for Kransen,« sagde hun til Kristla, idet hun hængte Kransen om Armen. — Jeg ser, at alle gaar parvis, og bare Du er ene, jeg giver Dig maaske den bedste Tak, naar jeg skaffer Dig en at danse med.«

Hun smilede, aabnede Døren til Salonen og ud af den traadte Mila i Bondedragt.

»Jesus Maria, Jakub!« raabte den unge Pige, og betaget af Glædesangst var hun nær

faldet til Jorden, om ikke Knøsen havde grebet hende om Livet.

Fyrstinden gik stille ind i Salonen. »Kom lad os gaa, lad os gaa«, opfordrede Mila, »Fyrstinden vil ikke have, at vi takker hende,« og da de var udenfor, løftede han en velfyldt Pung til Vejrs: »Den har den naadige Frøken givet mig til at dele ud mellem Jer alle.« Tag den Kammerater og del selv!« sagde han og gav Pengene til Tomeš, der selv ligesaa forundret som alle de andre stirrede paa Mila.

Først bag om Slottet jublede de af fuld Hals. Jakub omfavnede sin Pige og fortalte alle, at han kunde takke Fyrstinden for sin Frihed, hun havde løskøbt ham.

»Og Bedstemoder,« tilføjede Kristla, »havde hun ikke været, var der ingen Ting blevet af det hele.«

Saa gik alle til Dans.

Nogle Dage efter Høstfesten rejste Fyrstinden til Italien med Komtessen. Før sin Afrejse overgav denne Bedstemoder et smukt Granathalsbaand som Bryllupsgave til Kristla.

Bedstemoder var tilfreds, alt havde jo føjet sig efter hendes Ønske. Der var bare én Bekymring, der tyngede hende, det var, at hun skulde skrive et Brev til sin Datter Johanna. Teresa kunde jo ganske vist have gjort det for hende, men Bedstemoder vilde alligevel ikke rigtig betro hende det, hun var bange for, at

Brevet saa ikke blev, som hun vilde. Derfor kaldte hun en Dag Barunka ind til sig i sit Værelse, lukkede Døren i Laas og pegede paa et Bord, hvor der laa Papir, Blæk og Pen parat, og sagde saa: »Sæt Dig, Barunka, nu skal Du skrive til Tante Johanna.« Barunka satte sig, Bedstemoder ved Siden af hende saadan, at hun kunde holde Øje med Papiret, og begyndte at diktere: »Lovet være Jesus Christus!«

»Jamen, Bedstemoder«, indvendte Barunka, saadan begynder Breve ikke, øverst skal man skrive: »Kære Johanna!«

»Nej, vist ikke, lille Pige, Din Oldefader og Din Bedstefader har altid begyndt som saa, og jeg har aldrig skrevet anderledes til Børnene. Naar Du kommer ind ad Døren hos nogen, saa hilser Du vel først. Derfor skal Du blot begynde: »Lovet være Jesus Christus! Hundrede Gange lykønsker og kysser jeg Dig, kære Datter Johanna, og fortæller Dig, at jeg, Gud være lovet, er frisk og ved Helsen. Hosten plager mig vel en Smule, men det er jo intet Under, nu kan jeg snart sætte de 7 Kors for min Alder. Det er en smuk Alder, kære Datter, og Gud skal have Tak for, at én har levet saa længe med god Helsen. Jeg ser godt, hører godt og kunde saamænd godt lappe og flikke mit Tøj, om ikke Barunka gjorde det for mig, og rask tilbens er jeg som nogensinde. Jeg stoler paa, at dette Brev ogsaa vil antræffe Dig sund og

glad, og Dorota med. Som jeg forstaar af Dit Brev, er Onkel syg, det gør mig ondt, men jeg haaber, at det ikke skal vare længe ved. Han skranter ofte, og man siger jo: »Over en, der meget jamrer, Dødens Klokke sjældent hamrer.« Du skriver mig ogsaa, at Du vil gifte Dig, og Du ønsker min Tilladelse. Kære Datter, hvad skal jeg sige, naar Dit Hjærte allerede har truffet sit Valg, andet end bede Gud Herren skænke Jer Lykke og Velsignelse begge to, at I kan leve ham til Pris og Ære og Mennesker til Nytte. Hvorfor skulde jeg lægge mig imellem, naar Jiři er et bravt Menneske, og Du har ham kær, det er jo ikke mig men Dig, der skal leve med ham. Jeg havde rigtignok tænkt mig, at Du i det mindste vilde vælge en Ček, lige Børn lege nu engang bedst, men det skulde ikke være saa, jeg vil ikke bebrejde Dig noget. Vi er jo alle Børn af samme Fader, én Moder nærer os, og vi skal jo alle elske hverandre, om vi saa slet ikke er Landsmænd. Hils Din Jiři, og Gud give Jer Helsen. Og naar I nu har indrettet Jert Husvæsen, og intet andet hindrer, saa se til os heroppe i Bøhmen! Børnene glæder sig allerede til deres Tante. Gud give alle sin Velsignelse! — Farvel!«

Nok engang maatte Barunka læse Brevet højt for Bedstemoder, saa blev det lagt sammen og forseglet og Bedstemoder gemte det i Kiste-

læddiken, til hun gik i Kirke, saa vilde hun give det ind paa Postgaarden.

Nogle Dage før Hellig Katharina ved Aftenstide forsamledes hele Egnens Ungdom, Piger og Karle, i Værtshuset.

Hele Bygningen straalede baade udvendig og indvendig, om Døren var hængt en Granguirlande, om hvert Billede i Stuen en grøn Krans, Omhængene ved Vinduerne var som Sne og Gulvet som Kridt. Det lange Lindetræsbord, dækket med en hvid Dug, bugnede af Rosmariner, hvide og røde Baand, omkring det sad Kransebinderskerne selv som en hel Buket af Roser og Nelliker. De var komne sammen alle for at binde Krans til Kristla, den unge Brud, der sad øverst ved Bordet midt iblandt dem, smukkest af alle. Hun var bleven fritaget for alle huslige Pligter, var stillet under Formynderskab af Bryllupsfader og Bryllupsmoder, de Æreshverv beklædtes af Pilegrimsføreren Martinec og Bedstemoder. Hun kunde jo ikke afslaa Kristlas Bøn, skønt hun egentlig ellers undgik saadanne fremtrædende Stillinger. »Vor Mo'er« traadte istedetfor den gamle, affældige Husmoder, og Cilka og hendes Moder hjalp til. Bedstemoder sad mellem Kransebinderskerne, og skønt hun jo egentlig ikke havde noget at vinde eller flette, var dog hendes Hjælp og Raad i et væk fornødne. Bruden bandt Baand om smukke Rosmarinkviste, én

til Brudefører og én til Bryllupsfader; den alleryngste Kransebinderske havde til Hverv at flette Brudens Krans, den ældste lavede Buket til Brudgommen, alle de andre Kransebindersker hver til sin Fører. Af hvad der endnu blev tilovers af Blomster og Grønt skulde der bindes baandsmykkede Buketter til alle Bryllupsgæsterne; og til Hestene, der skulde føre Bruden til Kirke, flettedes der Blomsterhængler og Rosetter.

Brudens Øjne straalede af Kærlighed og Glæde, hvergang de fløj hen til den ranke Brudgom, der gik op og ned i Stuerne med de andre Karle, der alle havde mere Frihed til at tale med deres Hjærtes Veninder end han med sin Brud; han kunde højst sende hende længselsfulde Blikke fra Tid til anden. Brudeføreren tjente Bruden og den ældste Kransejomfru Brudgommen. Alle maatte være lystige og kaade, synge og sige Spottegloser, saadan vilde Bryllupsfaderen have det, kun Brud og Brudgom turde ikke vise deres Glæde altfor aabenbart. Kristla talte ogsaa kun lidet, hun sad med Øjnene nedslagne mod Bordet, der svømmede med Blomster. Men da nu den yngste og den ældste Kransebinderske begyndte at flette Brudeparrets Kranse og alle gav sig til at synge:

»Hvorhen fløj Du, lille Due,
Ak, hvor fløj Du,
Se, de hvide Fjer er vaade,
Ak saa vaade« . . . . . .

skjulte hun sit Ansigt i sit hvide Tørklæde og brast i Graad.

Brudgommen saa helt opskræmt paa hende og spurgte Bryllupsfaderen: »Hvorfor græder hun dog saadan?«

»Ser Du, min Ven«, svarede denne oprømt, »Glæde og Sorg de sover i Leje sammen, derfor vækker den ene ofte den anden. — Lad hende kun i Ro, idag græder hun, imorgen jubler hun.«

Efter den første Vise var Sangen som løsnet, Vise fulgte paa Vise, muntre og alvorlige efter hverandre. Man sang til Ungdommens Pris, om Skønhed og Kærlighed, til Pris for den frie ugifte Ynglings Liv, men til Slut sang dog Karle og Piger, hvor skønt Ægteskabet er, naar to elsker hinanden som Turtelduer, naar de leve i Endrægt som Frø i samme Bælg; men ind i al deres Sang blandede sig dog stadig Bryllupsfaderens Spottetaler.

Da de tog fat paa at synge om Ægtestandens Herlighed, saa bad han dem, om de vilde give ham Lov at synge en flunkende ny Sang, »Af mig selv bragt ud i Lyset og trykket i Mørke«, føjede han til.

»Naa, saa gal løs!« raabte Karlene, »lad os høre, hvad I formaar!«

Bryllupsfaderen stillede sig midt i Stuen og sang med spottende Stemme, der her ved

Bryllup var ham lige saa naturlig som den alvorlige ved Pilgrimsfærd:

O Ægtestand, o Enighed,
O Englefryd, o Kærlighed!
Siger jeg: kog Ærter,
kommer hun med Tærter.
Vil jeg have Lammekød,
giver hun mig Mælkegrød.
O Ægtestand, o Enighed!
O Englefryd, o Kærlighed!

»For den Sang og dens Sanger giver vi ikke en sur Sild!« raabte Pigerne, og saa gav de sig selv til at synge for at spolere Fornøjelsen for Karlene, der vilde have Nidvisen fortsat. Under uafbrudt Sang og Skæmt flettedes Kransene og bandtes Buketterne; saa stod Pigerne op fra Bordet, tog hverandre i Hænderne, og drejende sig i Ring sang de:

Stop, stop,
hold nu op!
Kager har vi bagt saa mange,
sunget endnu flere Sange,
Kranse bandt vi, hvide, blaa,
hver til den, hun tænkte paa.

Og i det samme viste »vor Mo'r« sig ivrig beskæftiget i Døren, fulgt af alt det kvindelige Tyende og alle med Hænderne fulde af Spisevarer. »Vor Fa'r« og Brudeføreren bragte Drikke. Man satte sig igen til Bordet, der nu istedetfor Blomster var dækket med Steg og Kage. De unge Mænd satte sig ved Siden af

Kransebinderskerne, Brudgommen hen hos den ældste Kransejomfru og Bryllupsmoderen, Bruden ved Brudeførerens og yngste Kransejomfrus Side; denne sørgede med Spise og Drikke for Bruden, ligesom den ældste Kransejomfru opvartede Brudgommen. Bryllupsfaderen sprang i et væk rundt om Bordet, lod sig fodre af Kransebinderskerne og ogsaa drille og forhaane, men de maatte ogsaa holde til gode, hvad Spøg han saa end bød dem, for grov blev den nu og da. Da nu tilsidst alle Fade var tagne af Bordet, bragte Bryllupsfaderen tre nye Fade ind som Gave fra ham personlig til Bruden. I det første laa Hvedekorn, som han overrakte med Ønsket om, at hun maatte blive »frugtbar«, i det andet Fad var en Smule Aske blandet med Salt, som Bruden skulde skille ud for at øve sig i Taalmodighed, men det tredje Fad var »hemmeligt«, helt tildækket.

Bruden maatte naturligvis ikke være nysgærrig, hun skulde bare tage mod Fadet og ikke kigge deri; men hvem i Alverden skulde vel kunne udholde det, Kristla kunde i hvert Fald ikke, ganske forsigtig og let løftede hun i et ubevogtet Øjeblik det hvide Klæde, der dækkede over Fadet, og — furr — fløj en Spurv, som var skjult derunder, op mod Loftet.

»Der ser hun, kære Jomfru Brud, hvad der kommer ud af al den Nysgjærrighed,« sagde Bedstemoder og klappede Kristla paa Skulderen.

»Vi Menneskebørn dør hellere paa Stedet, end vi lader være med at undersøge det, som ligger tildækket for vore Øjne — og faar vi saa Klædet løftet til Side, har vi dog ingenting fanget.

Helt langt ud paa Natten var Ungdommen endnu forsamlet, ti efter Maaltidet blev der danset. Brudgommen med hele Kransebinderskernes Skare fulgte Bryllupsmoderen til Hus, og ved Afskeden mindede de hende om, at hun maatte møde tidlig næste Morgen.

Den næste Morgen var Folk i Dalen og i Žernov tidlig paa Benene. En Del gik med i Kirke, en Del kun til Bord og Dans, og de, som slet ikke skulde med til noget, kunde alligevel ikke betvinge deres Nysgærrighed, se paa Bryllupsstadsen maatte de dog, om den Fest var der talt Uger i Forvejen, hvor straalende den skulde blive, om at Bruden skulde køre i Herskabsvogn med Herskabsheste til Kirke, at hun skulde have dyrebare Granater om Halsen, et dejligt udsyet Forklæde paa, et Liv af rosenrødt Taft og Skørt af hvidblaa Farve, alt det vidste man allerede i Žernov, maaske før end Bruden tænkte derpaa. Ja, de kendte alt til mindste Enkelthed, hvor mange og hvilke Retter der skulde spises, i hvad Orden de skulde paa Bordet, hvor mange Særke, hvor mange Puder og hvilket Husudstyr Bruden

skulde bringe med, alt vidste de, som om det var skrevet op for dem. Det vilde jo være aldeles utilgiveligt ikke at se paa saadan et pragtfuldt Bryllup, ikke se, hvordan Kransen klæder Bruden, om hun græder mange Taarer, hvordan Gæsterne er klædt. Det var jo et Stykke Historie, det gav jo Samtalestof for et halvt Aar i det mindste, — nej, det kunde da slet ikke gaa an at forsømme det!

Da Prošeks og Skovriderens, som havde gjort Besøg paa »den gamle Blegeplads«, kom til Værtshuset, maatte de presse sig Vej gennem den sammenstimlede Tilskuerflok.

I Værtshuset var allerede alle Brudens Gæster forsamlede. »Vor Fa'r« var som pudset over det hele, hans Støvler skinnede som to Spejle, og i Haanden holdt han en Sølvdaase.

»Vor Mo'r« var i Silke, under Struben lyste en Rad fine Perler, paa Hovedet straalede en guldstukken Hue. Bedstemoder var ogsaa i Festdragt. Paa Hovedet havde hnn Helligdagssløjfen. Kransebinderskerne med deres Førere og Bryllupsfaderen var ikke tilstede, de var alle gaaede til Žernov efter Brudgommen, og Bruden var heller ikke i Stuen, hende holdt man skjult i Kammeret ved Siden af.

Paa en Gang lød et Raab over Gaden: »Der er de, der er de!« og fra Møllen lød Musik af Fløjter og Horn. Det var Brudgommen, der kom. Mellem Tilskuerne opstod en ivrig

Hvisken: »Se bare, se!« og den ene puffede til den anden. »Det er en flot Karl, den Brudgom, sikken en Skikkelse, det er en Fryd bare at se paa ham.»

«Og et dejligt Tørklæde har Bruden givet ham, det er vist og sandt, en Tigylden er der da mindst sprungen,« mente en af de omstaaende Bondekoner.

Saadan blev der snakket blandt de Folk, medens Brudgommen skred frem til Tærskelen, hvor Værten hilste ham Velkommen med et bredfyldt Glas. Da Brudgommen havde fundet sig sin Brud i Kammeret, hvor hun maatte græde af Glæde, gik de sammen til Forældrene, Bryllupsfaderen holdt en lang Tale i deres Navn, takkede for deres gode Opdragelse og bad om Velsignelse. Alle græd.

Da Kærestefolkene havde faaet Velsignelsen, tog Brudeføreren Bruden under den ene Arm og den yngste Kransebinderske under den anden, Brudgommen tog den ældste Kransebinderske, Vidnerne flokkedes om Bryllupsmoderen, Brudepigerne tog deres Førere fangne, og saadan drog man da Par efter Par, kun Bryllupsfaderen ganske ene i Spidsen, ud af Huset, og op i Høstvogne og Karosser, som ventede. Kransebinderskerne svang deres Tørklæder og sang, de unge Karle stemte i med, kun Bruden græd stille, af og til saa hun sig om, hen til den anden Vogn, hvor Brud-

gommen med Vidnerne og Bryllupsmoderen kørte. Tilskuerne løb fra hverandre, og Stuen stod for en Stund hel tom, kun den gamle Moder sad ved Vinduet, saa ud efter de Bortkørende og bad til Gud for sit Barn, der allerede saa mange Aar havde været hendes Stedfortræder og med hellig Taalmod havde baaret alle hendes onde Luner, tagende dem for Udslag af den endeløse, pinlige Sygdom. Men snart gav man sig til at tumle med Bordene, stille dem i Rad og dække dem; hvorhen man end saa, stod der en Kokkepige eller idetmindste en Hjælpetøs.

Men den første Person, den, hvem alt var underordnet, var dog Tomeš unge Kone. Hun havde hjærtensgærne overtaget Husmoderens Pligter nu ved Brylluppet, saadan som »vor Mo'r« overtog dem ved Kransebindingen. Da Bryllupsgæsterne vendte hjem fra Kirke, hilste Husfaderen dem igen velkommen med et fyldt Bæger. Bruden skiftede Klædning og alle satte sig til Bords. Øverst ved Bordenden sad Brudeparret, Brudeføreren gjorde Opvartning for alle Brudepigerne, der til Gengæld bød ham smaa Lækkerbidskener fra deres Tallerkner og sørgede for ham med alskens Venlighed. Bryllupsfaderen raabte til ham, at han havde det som »Gud Fader i Paradis«.

Bedstemoder var ogsaa munter og snærtede med mangt et træffende Ord Bryllupsfaderen,

der allevegne stak Øret til, skubbede sig frem og optog Plads med sin store, kantede Skikkelse. Hjemme vilde Bedstemoder aldrig have tilladt at kaste Ærter paa Jorden, men da Gæsterne gav sig til at smide Ærter og Hvedekorn over hverandre i bare Munterhed, saa tog hun ogsaa selv en Haandfuld og kastede den paa Brudeparret: »Gid Gud Herren saadan vil øse sin Velsignelse over Jer«. — Men alt det Korn og de Ærter blev nu alligevel ikke søndertrampede; Bedstemoder saa godt, hvordan tamme Duer nappede dem alle under Bordet.

Det var efter Maaltidet; mangt et Hoved vuggede lidt tungt mellem Skuldrene, enhver havde foran sig en mægtig Tallerkenfuld Mad, og skulde der være én, som ikke havde betænkt sig selv, saa vilde Tomeš lille Kone nok have sørget for ham; Skam og Skade vilde det jo være at gaa fra saa godt et Bryllup uden at bringe Føde hjem til Huse. Der var jo dog nok af al Slags, nok til alle Gæsterne, nok til dem med, som gik og saa til omkring Værtshuset, og et helt Forklæde fuldt at Kager og Bagværk til alle Børnene, der snusede og gloede ved Dørene. Efter Maaltidet gav man Bruden »Huspenge«, og Bruden blev ganske forskrækket, da hun saa de store Sølvdalere dumpe ned i sit Skød, og da Bryllupssvendene bragte Vand i Fade til de unge Piger, at de kunde vaske sig, smed hver af Pigerne en Mønt i Vandet.

Naturligvis vilde ingen staa til Skamme; derfor glimtede der bare Sølv i Vandet, og for de Penge dansede og drak Karle og Piger igen den næste Aften.

Saa gik Bruden igen ud og skiftede Kjole og alle Kransebinderskerne med hende; for nu skulde der danses.

Bedstemoder benyttede de Øjeblikke og bragte Børnene hjem, de havde spist i Kristlas lille Kammer, hun selv maatte vende tilbage til Bryllupshuset, for sent ud paa Natten kom »Huepaasætningen«, og ved den skulde hun nødvendigvis være tilstede. Hun selv bragte Huen med hjemmefra, den havde hun og Datteren Teresa købt sammen til Bruden, saadan som det nu engang var Bryllupsmoderens Pligt. Da alle havde faaet danset deres hede Lyster ud, og Bruden knapt kunde faa Aande, for med hende maatte jo hver Karl danse, om det saa kun var en eneste Gang rundt, gav Bedstemoder Pigerne et Tegn, det var Midnat, nu hørte Bruden »Kvinderne« til. Man stredes en Smule, skændtes lidt om hende, Brudgom og Brudefører satte sig imod, at man berøvede Bruden den smukke Krans, men det nyttede til ingenting, Kvinderne gik af med Sejren og førte Bruden med sig til Kammeret. Bag Døren sang Pigerne sørgeligt, om at Bruden ikke skulde lade dem tage den grønne Krans af Haaret,

lod hun den først tage en Gang, saa saa hun den aldrig mere.

Men forgjæves. Bruden sad allerede paa det lille Bord, Tomeš Kone flettede Haaret op, Blomsterkronen og den grønne Krans laa allerede paa Bordet og Bedstemoder holdt Huen med de brede Borter parat. Bruden græd, men til ingen Nytte. Pigerne sang, jublede, kun Bedstemoder stod alvorlig, og nu og da fløj der et Glædessmil over hendes fredelige Ansigt, hendes Øje blev fugtigt, hun tænkte paa sin Datter Johanna, der maaske ogsaa fejrede Bryllup nu.

Bruden havde Huen paa Hovedet, den klædte hende nydeligt. »Vor Mo'r« forsikrede, at hun saa ud som »et modent lille Æble«.

»Og nu gaar vi afsted til Brudgommen, hvem af Jer vil narre ham?« spurgte Bedstemoder.

»Den allerældste«, bestemte »vor Mo'r«.

»Vent lidt, saa skal jeg bringe ham en,« sagde Tomeš Kone, løb ud og kom ind med den gamle Skurekone, som hjalp til i Køkkenet. De kastede et hvidt Klæde over hende, Bryllupsmoderen tog hende under Armen og førte hende til Brudgommen, »for at han kunde købe hende. —

Brudgommen gik rundt om hende et Par Gange og kiggede saa længe til det lykkedes ham at løfte Klædet; han saa et gammelt,

rynket Ansigt. Der blev lèt og Brudgommen vilde ikke vedkende sig den Brud. Bryllupsmoderen maatte ud af Døren med hende igen. Man bragte ham en anden. Ved hende blev baade Brugdom og Bryllupsfaderen lidt mere betænkelige, de vilde allerede købe hende, men saa sagde Bryllupsfaderen bestemt: »Nej, Pokker skulde da købe Katten i Sækken!« løftede Klædet op og Møllerkonens runde Ansigt kom til Syne, hendes smaa sorte Øjne lo nok saa fornøjet til Bryllupsfaderen.

»Køb hende, køb hende bare, jeg giver hende for godt Køb», sagde »vor Fa'r« smaagrinende og drejede Daasen i Fingrene, men langsomt som om det var tungt eller hans Fingre var stive.

»Aa, nu skal I tie, »vor Fa'r««, lo den tykke lille Kone. — »Idag vilde I sælge og imorgen købe endnu dyrere. Den, der skælder mest paa Varen, køber den helst.«

Alle gode Gange er tre. Den tredje var Brudens slanke Skikkelse. Bryllupsfaderen vilde give en gammel Halvskilling for hende, men Brudgommen heldte straks Sølv op og fik hende. Alle Pigerne kom nu farende ud i Stuen, slog Kreds om Brudgommen, dansede rundt og sang muntert:

Alt er nu gjort,
fejret saa stort.
Bruden har sin Hue paa,
alle Fade tomme staa! o. s. v.

Bruden havde været Kvindernes Ejendom. De Penge, Brudgommen gav for hende, brugte Pigerne den næste Dags Formiddag, naar de kom sammen til »Sengens Redning«, saa blev der igen spøget, let og sunget. Bryllupsfaderen paastod, at et ordentligt Bryllup maatte vare i otte Dage og saadan gik det ogsaa gærne ved hvert fint Bryllup. Kransebindingen før Brylluppet, Brylluppet selv, Sengens Redning, Vennefesten hos Bruden og nok en Fest hos Brudgommen, Kransens Opdrikning — med alt det gik næsten en hel Uge, før de unge kunde aande op og sige til hinanden: »Nu er vi da for os selv«.

Nogle Uger efter Kristlas Bryllup fik Fru Prošek Brev fra Italien, fra Kammerfrøkenen, i det fortalte denne, at Komtesse Hortensia skulde vies til en ung Maler, hendes tidligere Lærer, at Komtessen var straalende lykkelig, at hun igen blomstrede som en Rose, og Fyrstinden glædede sig over hende.

Da Bedstemoder fik den glædelige Nyhed at høre, nikkede hun med Hovedet og sagde: »Gud være lovet, saa vendte dog alt sig til det gode«.

Det er ikke Meningen med denne Fortælling at skildre den Ungdoms Liv, der levede om Bedstemoder, heller ikke vil jeg trætte

Læserne med at føre dem fra Skovridergaarden til Møllen og tilbage igen gennem den lille Dal, hvor altid det samme Liv raadede. De unge voksede op og en skønne Dag var de voksne; nogle blev hjemme, blev gift og tog til Ægte, og de gamle gav Plads for dem, ligesom det visne Løv falder af Egen, naar det unge bryder frem. Nogle forlod den stille Dal, søgende Lykken i det fremmede, som Sædekorn, der grebne af Vinden og ført langt bort fra den fædrene Aabred, slaar Rødder paa fremmede Enge og Bredder.

Bedstemoder forlod ikke den lille Dal, hvor hun havde fundet sit andet Hjem. Med roligt Sind saa hun paa, hvordan alt skød og blomstrede, glædede sig over Næstens Lykke, trøstede de bekymrede, hjalp hvor det kun var muligt, og da Børnebørnene, det ene efter det andet, forlod hende, flyvende ud som Svaler fra Taget, saa hun efter dem med taarefyldt Øje, og fortrøstningsfuld sagde hun: »Maaske vil Gud, at vi ses igen«. Og de saas igen. Aar efter Aar kom de hjem igen, og gamle Bedstemoder sad med straalende Øjne og hørte efter, naar de Unge oprullede Billeder fra den store Verden for hende, hun nikkede saa opmuntrende sit Bifald til deres Fremtidsplaner, som de malede for hende med flammende Sind, hun saa igennem Fingre med deres ungdommelige Forseelser, som de slet ikke holdt hemmelige for hende,

de hørte altid gærne paa hendes erfarne Raad, selv om de ikke altid fulgte dem, og agtede Bedstemoders Ord og Sæd højt. De voksne unge Piger betroede Bedstemoder deres Hemmeligheder, deres lønlige Drømme og Suk, de vidste jo, at de vilde finde Medfølelse og et hjærteligt Ord hos hende. Saadan saa Møllerens Manča fortrøstningsfuldt til Bedstemoder, da »vor Fa'r« ikke vilde give sit Minde til, at hun ægtede den fattige, men kønne Møllersvend.

Bedstemoder fik da ogsaa omsider »Hovedet sat paa ret Køl«, som »vor Fa'r« selv sagde siden. Og flere Aar efter, da hans Datter var lykkelig og Bedriften under den forstandige Svigersøns Øjne blomstrede, sagde han ofte: »Bedstemoder havde Ret, efter den fattige gaar Vorherre selv med et Pengeskrin!« De unge Koners Børn igen elskede Bedstemoder, som om det havde været hendes egne Børnebørn; og de kaldte hende heller ikke andet end »Bedstemoder«. Og da Fru Fyrstinden to Aar efter Kristlas Bryllup vendte tilbage til Slottet, lod hun straks Bedstemoder kalde til sig, og viste hende grædende en yndig, lille Dreng, Komtessens levende Minde, hun selv var død efter et Aars Ægteskab, efterladende den sørgende Ægtefælle og Fyrstinde sit lille Barn. Da Bedstemoder holdt Barnet i sine Arme, vædede hun Silkepuden med sine Taarer, for hendes Tanke svævede den unge, gode, skønne Moder,

men da hun havde overgivet Fyrstinden det, sagde hun med sin fredfyldte Stemme: »Lad os ikke græde, lad os unde hende Himlen, hun passede ikke til Jorden, derfor tog Gud hende til sig. Den Gud elsker mest, den frier han først ud. Og den naadige Frue er jo ikke bleven barnløs!«

Folk mærkede slet ikke, hvordan Bedstemoder ældedes og blev svagere, men hun mærkede det selv. Mangen Gang sagde hun til Adele, der var vokset ud til en smuk, ung Pige, medens hun pegede paa det gamle Æbletræ, der tørredes hen Aar for Aar: »Vi to, Æbletræet og jeg, vi ligner hinanden, vi gaar nok ogsaa engang sammen til Ro.« Og et Foraar grønnedes alle Træerne, kun det gamle Æbletræ stod bedrøvet uden Løv.

Man maatte grave det ud og brænde det. Det samme Foraar hostede Bedstemoder meget slemt, hun kunde ikke mere gaa ind til Købstadskirken. Hænderne sitrede mer og mer, Hovedet var som Sne og Stemmen svagere og svagere.

En Dag sendte Fru Teresa Brev ud til alle Sider for at kalde Børnene sammen. Bedstemoder laa, hun kunde ikke holde Tenen mere. Fra Skovridergaarden, fra Møllen, fra Værtshuset og fra Žernov kom man flere Gange om Dagen for at spørge, hvordan det var med Bedstemoder. Det var ikke bedre. Adele bad

med hende. Hun maatte fortælle hende hver Morgen og hver Aften, hvordan det stod til i Blomsterhaven, i Urtebedene, hvad Fjerkræet tog sig for, og hvordan den brogede havde det, hun maatte regne ud for Bedstemoder, hvormange Dage det varede til Hr. Beyer kom. »Maaske kommer Jan med ham«, føjede hun saa til. Hukommelsen svigtede hende. Ofte kaldte hun »Barunka« istedetfor »Adele«, og naar Adele saa mindede hende om, at Barunka ikke var hjemme, saa sukkede hun bedrøvet: »Ak nej, det er hun nok ikke, hende ser jeg aldrig mere, blot hun nu ogsaa er rigtig lykkelig«. — Men Bedstemoder fik dem alle at se.

Hr. Prošek kom og med ham Studenten Vilem og Datteren Johanna, Sønnen Kaspar kom og fra Riesengebirge bragte den gamle Hr. Beyer den stolte unge Jan, ogsaa Ørn kom fra Skovbrugsskolen, hvor Fru Fyrstinden havde skaffet ham Plads.

Bedstemoder regnede ham med i Børnebørnenes Flok, da hun først havde opdaget den voksende Kærlighed mellem ham og Adele og hele hans ædle Sindelag. Alle mødtes de i fælles Tanke rundt om Bedstemoders Seng, men først af alle kom Barunka, hun kom sammen med Nattergalen, den fæstede Bo i sin gamle Rede udenfor Bedstemoders Vindue. Barunka flyttede ind i Bedstemoders Kammer, hvor engang hendes Barneseng havde staaet, hvor de

sammen havde lyttet til den nære lille Sangfugls rige Toner, hvor Bedstemoder ved Morgen og Aften havde velsignet hende. Nu var de sammen igen, de samme Toner lød ind til dem, det var de samme Stjærner, der lyste over dem, de samme Hænder hvilede paa Barunkas Hoved, det var det samme Hoved, men andre Tanker gærede nu i det, og de Taarer, som Bedstemoder nu saa flyde ned ad sit elskede Barnebarns Kinder, var fødte af andre Følelser, end dem, som hun med et kærligt Smil havde tørret bort fra det lille blomstrende Ansigt, dengang da Barunka endnu var lille Pige og laa i Bedstemoders Kammer. De Taarer havde kun dugget men ikke blændet Øjnene.

Bedstemoder følte godt at hendes Liv hældede mod Slutning, derfor bragte hun som en god, forstandig Husmoder alt i Orden. Først af alt udsonede hun sig med Gud og Mennesker og saa fordelte hun sin lille jordiske Skat. Hver og en fik et Minde. Til enhver, der kom til hende, havde hun et kærligt Ord, enhver, der forlod hende, fulgtes af hendes Blik, og da ogsaa Fru Fyrstinden med Hortensias lille Søn efter et kort Besøg gik bort, saa hun længe efter dem, hun vidste, at her i Verden fik hun dem ikke mere at se. Og de Umælende, Katte og Hunde, kaldte hun til sig, klappede dem ømt og lod Sultan slikke sin Haand. »Se«, sagde hun til Adele og Pigerne, »hvert Dyr er

taknemmeligt, naar Mennesker er gode imod det».

Men Vorša kaldte hun ind og sagde til hende: »Naar jeg nu er død, lille Vorša, jeg ved, at længe varer det ikke med mig, jeg syntes i Nat i Drømme, at Jiři kom for at hente mig — ser Du, naar jeg nu er død, saa glem ikke at sige det til Bierne, at de ikke skal dø for Jer. De andre kunde let glemme det.« Bedstemoder vidste, at Vorša vilde gøre det, for hun troede paa det, de andre ikke troede, og de kunde let i det afgørende Øjeblik forsømme det, selv om de gærne vilde opfylde Bedstemoders Bøn.

Det var den anden Dag hen mod Aften, efter Børnenes Hjemkomst, at Bedstemoder stille døde. Barunka læste for hende de Døendes Bøn, Bedstemoder bad med hende indtil hendes Læber paa en Gang blev ubevægelige, hendes Blik stod stift fæstet paa Krucifixet, der hang over Sengen, Aandedrættet svandt hen. Hendes Livsflamme slukkedes, ret som en Oljelampe, der langsomt brænder ud med den svindende Olje.

Barunka lukkede hendes Øjne til, Milas Hustru aabnede Ruden »at Sjælen kunde flyve ud«. Vorša blev ikke inde hos de grædende, hun skyndte sig ud til Bikuberne, som »vor Fa'er« for nogle Aar tilbage havde opstillet til Bedstemoder, bankede sagte paa Taget og raabte tre Gange: »Bier, smaa Bier, vores Bedste-

moder er død!« og saa først satte hun sig paa Bænken, hen under Hylden og brast i Hjærtegraad.

Hr. Skovrideren vandrede til Žernov for at lade Kirkeklokken ringe Dødsbudskabet ud; han tilbød selv at føre Rebet. Det blev ham for trangt og tungt inden Døre, han maatte ud, hvor han kunde lade Taarerne løbe frit. »Viktoria har jeg savnet og længtes efter, hvordan skal jeg saa kunne undvære Bedstemoder«, sagde han ved sig selv paa Vejen. Da Dødsklokken lød med Budskabet til alle »at nu er Bedstemoder ikke mere«, saa græd hele den lille Dal.

Den tredje Dags Morgen, da Ligfølget, der var saare stort, — ti enhver, som havde kendt Bedstemoder, vilde følge hende til Graven — kom i Nærheden af Slottet, skød en hvid Haand de tunge Vindusforhæng til Side og Fyrstinden viste sig mellem dem. Saa længe Toget var at øjne, saa længe fulgte hendes sørgmodige Blik det, saa lod hun atter Forhænget falde og hviskede med et dybt Suk:

„Det var en lykkelig Kvinde!“

books2ebooks.eu

Læs mere om projektet på:

www.kb.dk/EOD
www.books2ebooks.eu

Om EOD-projektet

"eBooks on Demand" (EOD) – på dansk "eBøger on Demand" – er et europæisk samarbejdsprojektet, der blev indledt i 2006. Det omfatter 14 national- og universitetsbiblioteker fra hele Europa og finansieringen sker bl.a. via EU.

Projekt har gjort det muligt for brugere af Det Kongelige Bibliotek at bestille ældre bøger som eBøger på nettet via REX. På længere sigt vil brugere på denne måde få adgang til millioner af bøger på nettet fra europæiske biblioteker leveret i digital form som søgbare PDF-filer -såkaldte eBøger.